

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Sisaket Rajabhat University Journal

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2565
Vol.16 No.1 January - April 2022

ISSN 1906 0327

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences

วารสารได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Sisaket Rajabhat University Journal

วัตถุประสงค์	เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิจัย ศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความก้าวหน้าทางวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ
ขอบเขตงาน	เป็นวารสารที่ครอบคลุมสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
กำหนดการที่ตีพิมพ์	ตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนเมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - เดือนธันวาคม บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์เฉพาะ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน
หน่วยงาน	สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (5 ธันวาคม 2550) 319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ 33000 โทร. 0 4561 7982
ที่ปรึกษา	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยาก
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำง
รองบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.พิมล วิเศษสังข์
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.สิริกัลยา สุขขี ดร.กนกกาญจน์ บุญทรง อาจารย์อัมย์พงศ์ สารรัตน์
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ้นแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรพูล กมลจิตร์ประภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิกันต์ คูวัฒนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ โพนแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล ศิริเวชพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ทองแพง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สุทธิ
นางสุพรรณษา แสงตา
นายกฤตภาส สีหะวงษ์
นางสาวศิริภัทรา คำมะรักษ์

ผู้เชี่ยวชาญประเมินบทความ (Peer Reviews)

1. สาขาครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ / จิตวิทยา

1.1 ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุณเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
1.2 ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	นักวิชาการอิสระ
1.3 รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
1.4 รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.5 รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.6 รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนืองเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
1.7 รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
1.8 รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
1.9 รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี่ ลาเต๊ะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
1.10 รองศาสตราจารย์ ดร.ศยามน อินสะอาด	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
1.11 รองศาสตราจารย์ชานนท์ ไชยทองดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทพญ. สุวดี เอื้ออรัญโชติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.14 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตนิตา ดวงวิไล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.15 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
1.16 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอราวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
1.17 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
1.18 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
1.19 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตนันท์ เกียรติประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
1.20 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย สุขจิตต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
1.21 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมาภรณ์ พิมพ์ทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
1.22 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
1.23 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมร ทวีบุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
1.24 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
1.25 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ชัย สุพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.26 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุษบงก์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.27 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.28 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรดี ไชยกาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.29 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.30 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถาวรินทร์ รักษาบำรุง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
1.31 ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญญา สายหมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.32 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรวิเศษ สโสมพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.33 อาจารย์ ดร.ธนวัฒน์ บุตรทองทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
1.34 อาจารย์ ดร.จริยา สายรัตนอินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.35 อาจารย์ ดร.ปริญา ปรีพทุม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2. สาขาเศรษฐศาสตร์ / บริหารธุรกิจและการจัดการ

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.จุรีพร จันทรพาณิชย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2.2 รองศาสตราจารย์ ดร.วีระกิตต์ เสาร่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2.3 รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
2.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานวิน สงเคราะห์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชญา แวนแก้ว	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
2.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติธร ภูริภักดี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2.8 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรณัฐ ใค่นุณภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
2.9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2.10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ทองแพง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2.11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทธร ทวีจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2.12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณิศา ศรีบุญเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2.13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล ศิริเวชพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2.14 อาจารย์ ดร.สาลินี ทิพย์เพ็ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
2.15 อาจารย์ ดร.อุษณีย์ วัชรไพศาลกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.16 อาจารย์ ดร.จุฑามาศ บุญรัมย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

3. สาขาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน พรหมโสภา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภักดีคำ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3.4 รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3.5 รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก่หานาม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3.6 รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3.7 รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ไม้เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3.8 รองศาสตราจารย์วิไลลักษณ์ พรหมเสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3.9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีรรัต สมนึก	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3.10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี ทะไกรราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3.11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา ปราชญ์เวทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3.12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ คำนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3.13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทรหมื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3.14 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมาภรณ์ พุมพิง	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3.15 อาจารย์ ดร.ปณณทัต กัลยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
3.16 อาจารย์ ดร.ศุภรัตน์ วิลกานนท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
3.17 อาจารย์ ดร.ศิวธิดา ภูมิธรรมณี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ทุกบทความได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

วารสารนี้ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

(Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) โดยอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับนี้เป็นปีที่ 16 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน 2565 ซึ่งเป็นฉบับที่หนึ่งของปี บทความในวารสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัยจำนวน 17 บทความ โดยเป็นวิจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความทุกเรื่องได้ผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษา กองบรรณาธิการขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความไว้วางใจในการส่งบทความลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอก ที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของแต่ละบทความ

กองบรรณาธิการวารสารมุ่งมั่นพัฒนากระบวนการและคุณภาพของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย และเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ นักวิชาการ นักวิจัย และผู้อ่านทุกท่าน และในปี พ.ศ. 2565 วารสารได้เข้ารับการประเมินปรับกลุ่มคุณภาพวารสาร เพื่อยกระดับคุณภาพวารสารให้เป็นวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI 1 ต่อไป หากท่านมีบทความวิชาการ บทความวิจัยที่ต้องการเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม ท่านสามารถส่งมาให้กองบรรณาธิการเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความจากวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ หากผู้เขียนหรือผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวารสารฯ ทางกองบรรณาธิการยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำ
บรรณาธิการ

สารบัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอคซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	1
กชกร ภัทรประเสริฐ และคณะ	
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง	13
พินทิพา สืบแสง และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง	
ผลการใช้ชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางค์กู๋ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ	28
ชัยนะรินทร์ ทัพบะเริง และคณะ	
สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2	42
ปรเมศวร์ มงคลเสริม และคณะ	
อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว	57
นงนุช ศรีสุข และ ชนิศรา แก้วสวรรค์	
การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์	76
ชนมน สุขวงศ์	
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ	89
วิไลดา ศรีทองกุล	
การศึกษาวรรณกรรมและทักษะการรู้หนังสือสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	101
วิไลวรรณ วงศ์จินดา และ นนทโชติ อุดมศรี	
การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บล็อกสำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ	110
อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว	
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	122
สุภาพร เดวียะ	
การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1	135
พิสมัย สิมสีพิมพ์	
การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร	148
ธิษณารินทร์ เหลืองจิระโชติกาล	
นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร	158
พยอม ธรรมบุตร	
กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับกีตาร์คลาสสิกชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี้ ไอลิฆมานัน	171
อัษฎาฐ จันบัวลา และ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี	
พัฒนาการของหนังสือพิมพ์คณะบุญเทียนน้อย	191
นัฐพงษ์ ทองม้วน และ สุรพล เนสุสินธุ์	
พัฒนาการของคณะโหวตเสียงทอง	208
วัทธิกร แสงวงผล และ สุรพล สุเนสินธุ์	
Education Development of Enhancing Inclusion for Student with Exceptionalities of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University	220
Sumet Ngamkanok and Wirete Chompoo	

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Learning Activities of English Reading Comprehension Abilities by Using Murdoch Integrated Approach for Mathayom Suksa 1 Students

กชกร ภัทรประเสริฐ^{1*}, ทศนีย์ นาคุณทรง², ทิพาพร สุจาเร³

Kotchaporn Pattaraprasert^{1*}, Tusanee Nakunsong², Tipaporn Sujaree³

^{1,2} สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,2} Master of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham Rajabhat University

³ สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ Department of English for Communication, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Mahasarakham Rajabhat University

*Corresponding email: 628210520106@rmu.ac.th

Received: 24 August 2021; Revised: 8 October 2021; Accepted: 14 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมะค่าพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 82.20/80.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ, สอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine a required efficiency of leaning activities of English reading comprehension abilities by using Murdoch integrated approach for Mathayom Suksa 1 students to criterion 75 / 75 . 2) compare learning reading comprehension abilities of Mathayom Suksa 1 students who learn through Murdoch integrated approach from their pre-test and post-test scores. And 3) to student's satisfaction to leaning activities of English reading comprehension abilities by using Murdoch integrated approach. The sample of the study consisted of 32 Mathayom Suksa 1 students of Makapittayakom School, Mahasarakham Province in the second semester of the academic year 2020. The research instruments included 1) lessons plans of Murdoch integrated approach on Chinese literature; 5 plans each, each for 2 hours, total 10 hours, 2) a 30-item test of achievement test 3) a 30-item test of reading comprehension abilities and 4) a 20-item of 5- point scale questionnaire of satisfaction towards leaning activities of English reading comprehension abilities by using Murdoch integrated approach. The statistics used in this research were mean, standard deviation, percentage, and the t – test for dependent sample.

The results of the study were as follows: 1) The efficiency leaning activities of English reading comprehension abilities by using Murdoch integrated approach for Mathayom Suksa 1 students was 82.20/80.63 which is higher than the target set 75/75. 2) English reading comprehension abilities for Mathayom Suksa 1 students after learning Murdoch integrated approach was significantly higher at the statistical level of 0.01. 3) The Mattayomsuksa 1 student's satisfaction towards the leaning activities of English reading comprehension abilities by using Murdoch integrated approach was high level.

Keywords : English Reading Comprehension Abilities, Murdoch Integrated Approach

บทนำ

ในปัจจุบันพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนในประเทศไทยยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 พบว่าระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.41 (สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561) เนื่องจากผู้เรียนขาดความสามารถในทักษะการอ่านเนื่องจากไม่รู้จักความหมายของคำศัพท์อีกทั้งมีความสามารถในการตีความหมายของประโยค ความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องที่อ่านอยู่ในระดับน้อย ทำให้ผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างต่ำ (เพียง ฤทัย เทพอักษร, 2557) เช่นเดียวกับการศึกษาของเนาวรัตน์ นุ่มอุรา (2554) พบว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำทั้งความสามารถในการอ่าน และการทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน ไม่สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ คาดการณ์ล่วงหน้า และจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

ในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน (อ21101) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมะค่าพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่านักเรียนได้เกรดเฉลี่ย 1.00 – 2.00 (โรงเรียนมะค่าพิทยาคม, 2562) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง เพราะนักเรียนมีปัญหาการอ่าน อ่านแล้วไม่สามารถตอบคำถามได้ นักเรียนบางคนสามารถอ่านได้แต่ไม่รู้เรื่อง ไม่สามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ เพราะนักเรียนอ่านเนื้อหาไม่เข้าใจ หรือได้สาระจากเรื่องที่อ่าน นักเรียนใช้เวลานานในการอ่าน ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ และตอบคำถามหรือสรุปจากเรื่องที่อ่านได้ ทำให้การอ่านไม่มีประสิทธิภาพ ส่วน Delaney (1985) และ Rogers (1983) กล่าวว่าวิธีสอนที่ไม่เอื้อต่อการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทำให้นักเรียนอ่านไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดไปจากความหมายที่แท้จริง เพราะขาดความเข้าใจในการอ่าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนขาดพื้นฐานความเข้าใจด้านการอ่าน และไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้เกิดความต้องการอ่าน และวิธีสอนที่ไม่ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจปัญหาดังกล่าวอาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียนภาษาอังกฤษ เพราะอ่านแล้วไม่เข้าใจในบทอ่าน ไม่สามารถตอบคำถามได้ อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในระดับที่สูงขึ้นไปได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนอ่านแบบต่าง ๆ ที่จะช่วยแก้ปัญหาด้านการอ่านภาษาอังกฤษได้นั้น ผู้วิจัยพบว่า วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) เป็นวิธีสอนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยกระบวนการคิด การแก้ปัญหาและดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองตามขั้นตอนอ่านที่ครูผู้สอนได้เตรียมไว้ลักษณะสำคัญของการสอนอ่าน (Murdoch, 1986) โดยมีขั้นตอนอ่านในการจัดการเรียนการสอน 7 ขั้นตอนอ่าน คือ 1) ขั้นตั้งคำถามนำก่อนการอ่าน (Priming Questions) 2) ขั้นการทำความเข้าใจคำศัพท์ (Understanding Vocabulary) 3) ขั้นการอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the Text) 4) ขั้นทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the Text) 5) ขั้นการถ่ายโอนข้อมูลในรูปแบบอื่น (transferring Information) 6) ขั้นการทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างของอนุเจต (jigsaw Exercise and Paragraph Structure) และ 7) ขั้นการประเมินและการแก้ไข (Evaluation and Correcting) จุดเด่นของการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) คือ กิจกรรมที่จัดในแต่ละครั้งนั้น จะผสมผสานทักษะทางภาษาหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน ซึ่งจะทำให้ลดปัญหาการเบื่อหน่ายของนักเรียนได้มาก นักเรียนจะสนใจเกิดความสนุกสนานในการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้นรูปแบบเข้าด้วยกัน จะทำให้ลดปัญหาการเบื่อหน่ายของนักเรียนได้มากนักเรียนจะสนใจเกิดความสนุกสนานในการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ทำให้พัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนสูงขึ้น (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2559)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดกับนักเรียนที่มีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เพราะวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) มีขั้นตอนอ่านและกระบวนการอ่านที่ละขั้นที่นักเรียนอ่านแล้วสามารถคิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นและสามารถทำแบบฝึกหัดประกอบการอ่านได้จริง และเพื่อที่ผู้สอนจะนำไปปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตลอดจนพัฒนาสมรรถภาพทางภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมะค่าพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 72 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมะค่าพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียนรวมทั้งสิ้น 32 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก ให้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA)
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และความพึงพอใจในการเรียนรู้

3. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้การจัด กิจกรรมเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) (Murdoch, 1986) โดยมีขั้นตอนอ่านในการจัดการเรียนการสอน 7 ขั้นตอนอ่าน คือ 1) ขั้นตอนคำถามนำก่อนการอ่าน (Priming Questions) 2) ขั้นตอนทำความเข้าใจคำศัพท์ (Understanding Vocabulary) 3) ขั้นตอนการอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the Text) 4) ขั้นตอนทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the Text) 5) ขั้นตอนการถ่ายโอนข้อมูลในรูปแบบอื่น (Transferring Information) 6) ขั้นตอนการทำแบบฝึกหัดต่อขึ้นส่วนประโยคและเรียงโครงสร้างของ อนุเฉท (jigsaw Exercise and Paragraph Structure) และ 7) ขั้นตอนการประเมินและการแก้ไข (Evaluation and Correcting โดยพิจารณาจากบทอ่าน หนังสือแบบเรียน ข่าว วารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ และอินเทอร์เน็ตตามเนื้อหา ดังนี้ 1) The Pets, 2) Fast Food, 3) The Best Buy, 4) The boy and goldfish และ 5) Chameleon Clothes

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 4.1 แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5

แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง โดยดำเนินการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไข เกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นตอนของเมอร์ดอก 7 ด้านดังนี้

4.1.1 ขั้นตั้งคำถามก่อนการอ่าน (Asking priming questions) ผู้สอนตั้งคำถามหรือข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพื่อกระตุ้นผู้เรียน ให้อภิปรายร่วมกัน และเกิดจุดมุ่งหมายในการอ่าน

4.1.2 ขั้นหาความหมายของคำศัพท์ (Finding the Meaning of Vocabularies) ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละ 3 คนและให้ช่วยกันหาความหมายของคำศัพท์ในใบงานที่แจกให้โดยใช้พจนานุกรม

4.1.3 ขั้นอ่านเนื้อเรื่อง (Reading the text) ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องซึ่งประกอบด้วยคำถามประเภทอ้างอิง (Reference) ที่ถามอยู่ข้างๆเนื้อเรื่องโดยให้ผู้เรียนอ่านและหาคำตอบด้วยตนเอง

4.1.4 ขั้นทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง (Understanding the Text) ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเพื่อวัดความเข้าใจในการอ่านโดยการเขียนเติมข้อความที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องให้มีความหมายโดยสมบูรณ์

4.1.5 ขั้นถ่ายโอนข้อมูล (Transferring Information) ผู้เรียนถ่ายโอนข้อมูลจากบทอ่านให้อยู่ในรูปของตารางแผนภูมิกราฟ แผนที่หรือวิธีการอย่างอื่นตามความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง

4.1.6 ขั้นทำแบบฝึกหัดต่อชิ้นส่วนประโยค และเรียงประโยคเป็นโครงสร้างอนุเฉท (Doing Jigsaw Exercise and Paragraph Structure) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องต่อชิ้นส่วน ประโยคที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่อ่าน ให้อยู่ในรูปของอนุเฉทที่ถูกต้องและให้ได้ใจความสมบูรณ์ต่อเนื่องกัน

4.1.7 ขั้นประเมินผล และแก้ไข (Evaluating and Correcting) ผู้สอนเฉลยและแก้ไขข้อบกพร่องจากการทำแบบฝึกหัดประกอบการอ่านร่วมกับผู้เรียน

โดยผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$)

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า มีสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือระหว่าง 0.32–0.73 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.28–0.77 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีของโลเวท (Lovett) ซึ่งพบว่า มีค่าความเชื่อมั่น 0.87

4.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า มีสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือระหว่าง 0.27–0.78 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22–0.79 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีของโลเวท (Lovett) ซึ่งพบว่า มีค่าความเชื่อมั่น 0.86

4.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 ข้อซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.39–0.71 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.89

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอนหนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการทดลองเครื่องมือจาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

5.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนมะค่าพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม

5.3 ทำการปฐมนิเทศนักเรียน แล้วทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ และทำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลา 2 ชั่วโมง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ แล้วมาทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บคะแนนไว้เปรียบเทียบกับคะแนนทดสอบหลังเรียน

5.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนกลุ่มทดลอง โดยแผนการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 แผน (10 ชั่วโมง)

5.5 ทำการทดสอบความรู้ผู้เรียนหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจชุดเดียวกันจำนวน 30 ข้อ กับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) แต่สลับข้อ หลังจากนั้นผู้สอนตรวจและลงคะแนน แล้วจึงเก็บรวบรวมผลไว้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5.6 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบเมอร์ด็อกซ์(MIA) โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.7 นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1/E_2) กำหนดเกณฑ์ 75/75 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการเรียนรู้	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1)	32	150	127.41	4.05	82.20
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)	32	30	24.19	1.64	80.63
ประสิทธิภาพของ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 82.20/80.63					

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนที่ได้จากการทำใบงานแต่ละแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับ 127.41 คิดเป็นร้อยละ 82.20 แสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 82.20 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนรวมเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 24.19 คิดเป็นร้อยละ 80.63 แสดงว่าประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 80.63 ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 82.20/80.63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P-Value
คะแนนทดสอบก่อนเรียน	32	30	11.16	1.17	41.732**	0.000
คะแนนทดสอบหลังเรียน	32	30	24.41	1.27		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) มีความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA)

ความพึงพอใจของผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหา ภาษา รูปแบบตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน	4.34	0.48	มาก
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาและตัดแปลงบทอ่านให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น	4.34	0.48	มาก
3. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การอ่าน	4.47	0.51	มาก
4. การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาและมีความยืดหยุ่น	4.41	0.50	มาก
5. ความรู้ที่นักเรียนได้รับเป็นเรื่องที่น่าสนใจในชีวิตประจำวันได้	4.22	0.42	มาก
ด้านครูผู้สอน			
6. ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำนักเรียนในการทำกิจกรรม	4.47	0.51	มาก

ความพึงพอใจของผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. ครูให้โอกาสนักเรียนซักถามปัญหา	4.25	0.44	มาก
8. ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนที่ต่างไปจากครู	4.38	0.49	มาก
9. ครูมีการเตรียมการสอน (พิจารณาจากสื่ออุปกรณ์ ต่าง ๆ มีความพร้อม)	4.25	0.44	มาก
10. ครูประเมินผลอย่างยุติธรรม	4.34	0.48	มาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
11. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านภาษาอังกฤษ	4.84	0.37	มากที่สุด
12. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้านการอ่าน	4.78	0.42	มากที่สุด
13. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ช่วยทำให้ผู้เรียนอ่านเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น	4.75	0.44	มากที่สุด
14. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านเพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้นในครั้งถัดไป	4.69	0.47	มากที่สุด
15. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอ่านมากขึ้น	4.66	0.48	มากที่สุด
ด้านการวัดประเมินผล			
16. มีการประเมินผลตลอดการทำกิจกรรม	4.22	0.42	มาก
17. นักเรียนทราบผลการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายในการประเมิน	4.28	0.46	มาก
18. มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.44	0.50	มาก
19. มีการประเมินผลการเรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่ม	4.41	0.50	มาก
20. การประเมินผลครอบคลุมเนื้อหา	4.25	0.44	มาก
โดยรวม	4.44	0.46	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ และระดับมาก 15 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) กิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้านการอ่าน ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.42) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ช่วยทำให้ผู้เรียนอ่านเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.44)

อภิปรายผล

1. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอช (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 82.20/80.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอช (MIA) ถูกสร้างขึ้นโดยผ่านกระบวนการการสร้างอย่างเป็นระบบ ได้รับการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอช (Mai) มีสื่อการเรียนรู้ประกอบที่หลากหลาย เช่น รูปภาพ เกม บทอ่าน และใบงาน ซึ่งสื่อการเรียนรู้แต่ละชนิดที่นำมาประกอบกันนั้น ต่างมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และประโยชน์ของสื่อแต่ละชนิดนั้นก็ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอช (MIA) เข้าใจเนื้อหา คำศัพท์ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี เห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอช (MIA) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของหลายท่านที่สนับสนุนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MIA นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ด้านกระบวนการสูงกว่าเกณฑ์และประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้านผลลัพธ์เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ เมอร์ดอช (Murdorck, 1986) ได้แบ่งวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอช (MIA) ออกเป็น 7 ขั้นตอน ซึ่งเป็นการสอนการอ่านที่ผู้สอนใช้กิจกรรมและขั้นตอนในแต่ละชั่วโมงเน้นการจัดกิจกรรมอยู่ในลักษณะบูรณาการทักษะต่าง ๆ ทางภาษาเข้าด้วยกัน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหาและดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา (รอสณี บูชามัน, 2552) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเมอร์ดอชเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีระดับสติปัญญาได้ฝึกคิดด้วยตัวเองสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นพลังขับเคลื่อนของประเทศชาติไปสู่โลกอนาคตได้อย่างมีความสุขและมั่นคง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของณัฏฐณิกันต์ ทองโคตร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบ MIA ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบ MIA มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.25/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 และจุติมา ศรีบัว (2560: 84) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสารภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยานนาวาเวชวิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสารภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ มีประสิทธิภาพ 75.7/78.22 ตามเกณฑ์

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอช (MIA) มีความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะนักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านสามารถวางแผนการอ่าน และกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่านได้อย่างชัดเจน มีการจัดกระบวนการในการคิดของตนเองต่อเรื่องที่อ่าน มีการจำแนกประเด็นความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่าน วิเคราะห์เนื้อหา ตีความสรุปความ และทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอชสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของ

นักเรียนให้ดีขึ้นได้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของณัฐณิกันต์ ทองโคตร (2559) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบ MIA ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบ MIA มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โฉน อรุณเกล้า (2560). เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนสรุปความ วิชาภาษาอังกฤษ 7 (042102) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาเขต ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจุติมา ศรีบัว (2560) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสารภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยานนาเวศวิทยาเขต ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ Wang, C.X. (2004: Abstract) ได้ศึกษา การศึกษางานวิจัยเพื่อที่จะสำรวจผลของความรู้ก่อนการสอน และสำรวจยุทธวิธีการใช้ผังความคิดในการจำแนกผลสัมฤทธิ์ตามแตกต่างของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ยุทธวิธีผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านโดยใช้ผังความคิดมีประสิทธิภาพในเชิงบวกกับการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการคิดส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ Maryam Heidarfard (2014) ได้ศึกษาผลของการใช้ผังความคิดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านโดยใช้ผังความคิดมีประสิทธิภาพในเชิงบวกกับการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.46) ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากครูผู้สอนได้นำบทอ่านที่เหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่เป็นเรื่องใกล้ตัว เนื้อหาไม่ยากจนเกินไป มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ในแต่ละชั้นตอนนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง นักเรียนแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การได้แสดงความคิดเห็นทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง นักเรียนจึงมีความพึงพอใจที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของนราธิป เอกสินธุ์ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวการสอนอ่านของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามแนวการสอนอ่านของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ในภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด อำภา วิหวัน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) โดยรวมอยู่ในระดับมาก และวิภา รัตน์ คำไสยทอง (2560) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดฝึกประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Wang, C.X. (2004: Abstract) ได้ศึกษาการศึกษา งานวิจัยเพื่อที่จะสำรวจผลของความรู้ก่อนการสอน และสำรวจยุทธวิธีการใช้ผังความคิดในการจำแนก ผลสัมฤทธิ์ตามแตกต่างของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ยุทธวิธีผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนรู้สึก พึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และ Maryam Heidarifard (2014) ได้ศึกษาผลของการใช้ผัง ความคิดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการอ่านเพื่อความเข้าใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัย พบว่า การสอนอ่านโดยใช้ผังความคิดส่งผลให้นักเรียนมีความพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูควรชี้แจงถึงวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ตลอดทั้งการวัดผล และการประเมินผลให้นักเรียนเข้าใจ และครูควรเลือกเนื้อหาให้เหมาะกับระดับชั้นและปรับเนื้อหาการใช้ ภาษา ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น

1.2 การสอนด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ครูควรทำหน้าที่เป็น ผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้ฝึกการบูรณาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะ การพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน โดยครูจัดทำภาระงาน (Task-Works) ให้นักเรียน ได้บูรณา การทักษะทั้ง 4

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ (MIA) ไปใช้ในการสอนกับภาษาไทย และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจ ด้วยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ร่วมกับเทคนิคต่าง ๆ เช่น แผนผังความคิด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *กรมวิชาการหลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จุติมา ศรีบัว. (2560). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคมโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

ไฉน อรุณเกล้า. (2560). *เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและ การเขียนสรุปความ วิชาภาษาอังกฤษ 7 (042102) ของนักเรียนรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาคม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราช ภัฏเชียงราย.*

ณัฐณิกันต์ ทองโคตร. (2559). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะตามแนวการจัดการเรียนรู้แบบ MIA [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*

- นราธิป เอกสินธุ์. (2559). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวการสอนอ่านของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏจลอมบึง.
- เนาวรัตน์ นุ่มอุรา. (2554). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบเอริกา (ERICA MODEL) และการสอนตามคู่มือครู [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพียงฤทัย เทพอักษร. (2557). การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- รอสณี บุขามัน. (2552). การศึกษาความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิภารัตน์ คำไสยทอง. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดฝึกประกอบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- โรงเรียนมะค่าพิทยาคม. (2562). รายงานการจัดการศึกษา 2562. มหาสารคาม: โรงเรียนมะค่าพิทยาคม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2559). เอกสารประกอบการสอนนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). ระบบประกาศและรายงาน ผลสอบโอเน็ต. มหาสารคาม : สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- อำภา วิสุวัน. (2560). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ด็อกซ์ (MIA) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Delaney, Norma McLuckie. (1985). "The effect of strategy training on comprehension of implicit and explicit information in familiar and unfamiliar expository test," *Dissertation Abstract International*, 46(01), 111-A.
- Maryam Heidarifard. (2014). *The Effect of Graphic Organizers on L2 Learners' Reading Comprehension*. Trabiz: Tabriz University.
- Murdoch, George S. (1986). A more Integrated Approach to the Teaching of Reading. *English Teaching Forum*, 34, 9-15.
- Rogers, J. D. (1983). Group activities for language learning. *Occasional paper No 4*. Singapore: SEAMEO Regional Language Center.
- Wang, Charles Xiaoxue. (2004). *The Instructional Effects of Prior Knowledge and Three Concept Objectives* *Dissertation Abstracts International*, 64(10), 3656A.

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครู ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง Transformative Learning for Developing Critical Reading of Student Teachers

พินทิพา สืบแสง^{1*}, สุทธิพงศ์ บุญผดุง²
Pintipa Seubsang^{1*}, Suttipong Boonphadung²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
^{1,2} English Program, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding email: pintipa.se@ssru.ac.th

Received: 16 June 2021; Revised: 12 September 2021; Accepted: 16 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูก่อนและหลังเรียนโดยใช้แนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง และเพื่อประเมินระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครูที่ได้จากการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 39 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองในรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ จำนวน 15 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมจำนวน 60 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ที่มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนนการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ที่มีช่วงคะแนนระหว่าง 0 ถึง 2 คะแนน และ (3) แบบประเมินการเปลี่ยนแปลงตัวเองจำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งอยู่ในระดับน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ (2) การเปลี่ยนแปลงตัวเองในการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์, การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง, นักศึกษาครู

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate and compare the differences between the levels of English major student teachers' critical reading before and after an

intervention of transformative learning activities, and to evaluate the levels of their transformation in critical thinking according to the concept of Transformative Learning. The study was conducted in a course of Critical Reading for English Language Teachers in academic year 2021 and with 39 freshman English student teachers in Suan Sunandha Rajabhat University. These research participants were selected through cluster random sampling. Research instruments included 15 four-hour lesson plans based on the concept of transformative learning, a ten-item open-ended exam for evaluating critical reading, a critical reading scoring rubric guide, a fifteen-item evaluation form of transformative learning. The data was analysed through means, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that the levels of the student teachers' critical reading after the intervention was high and higher than their before-intervention level with 0.01 statistical significance. The results also revealed that the overall levels of the student teachers' transformation in critical reading based on the concept of Transformative Learning were at highest.

Keywords : Critical Reading, Transformative Learning, Student Teachers

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตครูให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีความจำเป็นและเร่งด่วนต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถด้านภาษาอังกฤษและการคิดวิเคราะห์เป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมบัณฑิตครูไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและของโลก (Papagiannis & Sipitanou, 2018; นันทวัช นนารณ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติที่กำหนดระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษ B1 ตามเกณฑ์มาตรฐานของ CEFR (Common European Framework of Reference for Language) ให้กับบัณฑิตครูเพื่อขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (คุรุสภา, 2563) และสอดคล้องกับ Kay (2010) ที่ระบุว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้กับบัณฑิตครูเป็นสิ่งจำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 เพราะความสามารถดังกล่าวจะส่งเสริมให้บัณฑิตครูสามารถแก้ปัญหา สรุปเรื่องราวต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล (De-Young, 2003 as cited in Kaddoura, 2013) สามารถให้เหตุผลแบบอุปนัยและแบบนิรนัย ตัดสินใจเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Saiz & Rivas, 2008a as cited in Saiz & Rivas, 2011) รวมถึงการทำความเข้าใจเชิงลึกในเรื่องที่เรียนและการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ (Marschall, 2012; Othmand, 2013)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าแนวคิดและทฤษฎีการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง (Transformative learning theory) เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่ออนาคต (Sheinman, 2019) และมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้เกิดความสามารถด้านภาษาและการคิดวิเคราะห์ กล่าวคือ แนวคิดของการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนอธิบายตีความและสรุปความตามประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละคน เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติ (Mezirow, 1990) ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญของการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองได้แก่ การสนทนากับผู้อื่น การสะท้อนคิดด้วยตนเอง ประสบการณ์ที่ผ่านมา ตลอดจนปัจจัยที่เป็นสื่อกลางในการเปลี่ยนแปลงตัวเองของแต่ละ

บุคคล อาทิ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมสังคมของแต่ละบุคคล (Taylor & Cranton, 2013) ซึ่งสอดคล้องกับเทเลอร์ (Taylor, 2000; Taylor, 2008) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดและทฤษฎีการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ได้แก่ ประสบการณ์ การสะท้อนเชิงวิจารณ์ญาณ การอภิปรายอย่างมีเหตุผล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Action Learning) หรือเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย, 2559) เพื่อให้ได้รับประสบการณ์และได้ลงมือทำอย่างแท้จริงจนเกิดความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับผู้สอนที่จะต้องสนับสนุนและสร้างความคาดหวังให้ผู้เรียนเชื่อมั่นว่าตนเองนั้นทำได้ (วิจารณ์ พานิช, 2562) แนวคิดดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่าการเตรียมการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความพร้อมและเต็มใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญในการบ่มเพาะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ นอกจากนี้การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่ทำทนายและสอดคล้องกับสายอาชีพของตนเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของสังคมโลกได้ต่อไป (Christie et al., 2015)

สำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองที่ผ่านมา พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการค้นตีความนิยมและการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่ง Taylor and Cranton (2013) เสนอว่าควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองไปศึกษาในกระบวนการค้นตีความนิยมเพื่อค้นหาองค์ความรู้ในมิติอื่น ๆ อาทิ การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวเลข จำนวนหรือการนับ อย่างไรก็ตามลักษณะการเรียนรู้ 2 ประเภทที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ได้แก่ การเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (Instrumental learning) ที่มุ่งแก้ปัญหาในงาน (Task oriented problem solving) ใช้เทคนิคการเรียนรู้เพื่อกำหนดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Determination of cause and effect relationships) เพื่อที่จะทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ซึ่งผลผลิตที่ได้จะมีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น ทักษะและความรู้ (Quinn & Sinclair, 2016; Moyer & Sinclair, 2020) ที่ได้จากการขยายความรู้และเติมเต็มความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมให้ถูกต้อง สมบูรณ์และอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructivist) (Kitchenham, 2008) ในขณะการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Communicative learning) จะเกี่ยวข้องกับการอธิบายลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น เน้นการตีความหมาย การแสดงถึงความเข้าใจ การถ่ายทอดความหมายเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น (Mezirow, 1991; Mezirow, 2000; Quinn & Sinclair, 2016; Moyer & Sinclair, 2020) ทั้งนี้เครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ข้างต้น ได้แก่ การใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical self-reflection) และการสนทนาเชิงวิพากษ์ (Critical discourse) (Mezirow, 2003 อ้างถึงใน องค์การประกันเขตต์, 2557) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดความเข้าใจและได้รับประสบการณ์ที่สัมผัสได้ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน (Cranton, 2006; Mezirow, 1991) สอดคล้องกับ Cox (2015) ที่ระบุว่าการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีผลต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับบุคคล แต่ทั้งนี้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานที่ดีในการสะท้อนคิดผ่านการสนทนาเมื่อใช้แนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง (Gravett, 2004) อย่างไรก็ตาม Mezirow (2003) เชื่อว่าการเรียนรู้ทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ด้วยกรออาศัยเครื่องมือการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 ประการ คือ การใคร่ครวญเกี่ยวกับตนเองอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical self-reflection) และการสนทนาเชิงวิพากษ์ (Critical discourse) ซึ่ง Moyer and Sinclair (2020) เสนอให้ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้

เสนอปัญหา ร่วมอภิปราย สะท้อนคิด และสร้างชิ้นงาน สอดคล้องกับ Merriam (2001) ที่เสนอว่าควรให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์มากกว่าการได้รับการสอน และให้อิสระผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ให้กับนักศึกษาครูตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีคุณภาพ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้จำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อออกแบบและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียน แต่ยังคงมุ่งเน้นคุณภาพของการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาครู ซึ่ง Meyers (2008) เสนอว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองที่มีประสิทธิภาพจะเกี่ยวข้องกับการใช้การสนทนาและการอภิปราย จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงมุมมองที่แตกต่างจากตัวเอง ตลอดจนการใช้การเรียนรู้เชิงรุก เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้การคิดไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณในการตอบคำถาม ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยของ Boonphadung and Seubsang (2021) ที่นำแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ให้กับนักศึกษาครู โดยลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้มีการใช้การสนทนา การถาม-ตอบ การอภิปราย และการสะท้อนคิด ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักศึกษาครูเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองในเรื่องการเรียนรู้และการตัดสินใจไปในทางที่คาดหวังและพึงประสงค์

จากเหตุและผลข้างต้น จะพบว่าความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ และการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครูเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและขับเคลื่อนการศึกษาให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาบัณฑิตครูตลอดจนได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตครูได้อย่างมีคุณภาพในยุคสังคมพลิกผัน (Social Disruption) ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง
2. เพื่อประเมินระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครูที่ได้จากการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ จำนวน 2 กลุ่มเรียน มีจำนวนนักศึกษาครูทั้งหมด 75 คน (กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน

สุนันทา, 2563) โดยลักษณะของนักศึกษาครูระหว่างกลุ่มเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีความรู้และความสามารถในการระดับที่ใกล้เคียงกัน ส่วนเงื่อนไขเพิ่มเติมที่กำหนดประชากรเป็นนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 เพราะกระบวนการผลิตบัณฑิตครูจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมและบ่มเพาะความสามารถในการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์และการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่เข้ารับการศึกษาชั้นปีที่ 1 อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 1 กลุ่มเรียน มีจำนวนนักศึกษาครูทั้งสิ้น 39 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรจัดการกระทำ (Treatment variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง

ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์และการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครู

3. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดของการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่ (Biasin, 2018: 5; Taylor & Cranton, 2013; Taylor, 2007: 173) ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข และการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Biasin, 2018: 6; Mezirow, 1981: 3-6) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ (Axelrod & Cooper, 2002; Axelrod et al., 1999; Peirce, 2006; Linkon, 2008) การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ (Hermond & Tanner, 2020; Paul, 1984; Ennis, 2011) และข้อสรุปของ Şahin and Doğanay (2018) ที่พบว่าการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการสนับสนุนและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง จำนวน 15 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 60 ชั่วโมง โดยที่โครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นสร้างความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา (2) ขั้นตัวอย่าง (3) ขั้นสร้างความรู้และสร้างผลงานร่วมกัน และ (4) ขั้นปฏิบัติอย่างอิสระ สำหรับผลการหาคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้

4.2 แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ที่มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน และมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบภาพรวม (Holistic rubric) ในการประเมินความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ โดยมีคำอธิบายคุณภาพของแต่ละระดับ

ความสามารถที่มีช่วงคะแนนระหว่าง 0 ถึง 2 คะแนน มีการหาคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่าแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ และเมื่อนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตรของ Scannell and Tracy (1975 อ้างถึงใน สุพัฒน์ สุกมลสันต์, 2547) ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.34-0.61 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23-0.51 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) พบว่าแบบทดสอบมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.823 แสดงว่าแบบทดสอบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

4.3 แบบสอบถามการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาในการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย (1) การเปลี่ยนแปลงด้านการตัดสินใจ จำนวน 4 ข้อ ซึ่งประเมินเกี่ยวกับทางเลือกที่นักศึกษาครูเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ดีที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองคิดจะดำเนินการ และ (2) การเปลี่ยนแปลงตัวเองในด้านการเรียนรู้จำนวน 11 ข้อ ซึ่งประเมินเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาครูที่มีต่อสถานการณ์ โดยแสดงถึงความรู้ ความคิด การปฏิบัติงานด้วยตัวเองอย่างมั่นใจและกล้าคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิม โดยลักษณะของแบบสอบถามจะให้นักศึกษาครูเป็นผู้ประเมินตนเองจากมาตรวัดที่มี 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) ตามลำดับ นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการถาม คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ไปทดลองใช้กับนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และหาค่าความเที่ยงทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.873 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ให้นักศึกษาทดสอบก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดประเมินการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์จำนวน 10 ข้อ ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่อยู่ระหว่าง 0 ถึง 2 คะแนนในแต่ละข้อ บันทึกผลคะแนนและวิเคราะห์ผลคะแนนโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง จำนวน 15 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวม 60 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นสร้างความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ใช้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (Rivera, 2012) การอภิปรายกลุ่มและการระดมความคิด (Feez, 2002; Gibbons, 2009) (2) ขั้นตัวอย่าง ใช้ Mini-lecture การตั้งคำถาม และใช้การเรียนรู้ผ่านการสนทนา (Gibbons, 2002; Gibbons, 2009) (3) ขั้นสร้างความรู้และสร้างผลงานร่วมกัน เป็นการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อเรื่องที่อ่าน และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและปรับใช้แนวคิดที่ได้ศึกษาไปแล้วในขั้นตอนก่อนหน้านี้ (Hammond, 2009; Callaghan et al., 1993; Hyland, 2004) และ (4) ขั้นปฏิบัติอย่างอิสระ เป็นการให้นักศึกษาครูสร้างผลงานของตนเอง (Feez, 2002) ซึ่งแต่ละขั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองของ Mezirow (2003) ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการพัฒนานักศึกษาครูอย่างไรก็ตามเนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ผู้วิจัยจึงจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ตามขั้นตอนข้างต้นผ่าน Google Hangout Meet, Padlet, Coggle และวีดิทัศน์ที่จัดทำโดยผู้วิจัยในการศึกษาและทบทวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.3 ให้นักศึกษาทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์จำนวน 10 ข้อ และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่อยู่ระหว่าง 0 ถึง 2 คะแนนในแต่ละข้อ บันทึกผลคะแนนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และเปรียบเทียบกับผลก่อนการทดลองที่ได้ดำเนินการไปก่อนหน้านี้

5.4 ให้นักศึกษาประเมินระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยใช้แบบสอบถามการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองจำนวน 15 ข้อที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงด้านการตัดสินใจจำนวน 4 ข้อ และการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้จำนวน 11 ข้อ วิเคราะห์ผลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมแปลความหมายตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981: 182) ดังตารางที่ 1

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การศึกษาระดับความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูในการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลที่ปรับจากค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1981: 182) เป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนการสอบและเพิ่มเติมให้ครอบคลุมกับช่วงของคะแนนการสอบ ดังตารางที่ 1 ส่วนการเปรียบเทียบระดับความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูในการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียนจะวิเคราะห์โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที

6.2 การศึกษาระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครูที่ได้จากการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของเบสท์ (Best, 1981: 182) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์ในการแปลผลความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์และระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครู

ค่าเฉลี่ยของ Best	ค่าเฉลี่ยของคะแนนการสอบ	ความหมาย
4.50 – 5.00	18 – 20	มากที่สุด
3.50 – 4.49	14 – น้อยกว่า 18	มาก
2.50 – 3.49	10 – น้อยกว่า 14	ปานกลาง
1.50 – 2.49	9 – น้อยกว่า 10	น้อย
1.00 – 1.49	4 – น้อยกว่า 9	น้อยที่สุด
	0 – น้อยกว่า 4	ไม่มีความสามารถ

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. การศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูแสดงผลการศึกษาและผลการเปรียบเทียบดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง

การจัดการเรียนรู้	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ
ก่อนเรียน	39	20	9.00	1.03	น้อย
หลังเรียน	39	20	17.60	3.14	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครู มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 9 คะแนน ($\bar{X} = 9.00$, S.D. = 1.03) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 17.60$, S.D. = 3.14)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง

การจัดการเรียนรู้	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P-Value
ก่อนเรียน	39	20	9.00	1.03	38	15.70**	0.000
หลังเรียน	39	20	17.60	3.14			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 15.70$, P-Value = 0.000)

2. การประเมินระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครูที่ได้จากการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครูในการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเอง
1	นักศึกษามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
2	นักศึกษาเสนอความคิดเห็นทางวิชาการกับผู้สอนได้อย่างอิสระ ทั้งที่เหมือนและแตกต่าง	4.59	0.50	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเอง
3	การเรียนรู้ในรายวิชานี้ช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมินเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้าน	4.72	0.46	มากที่สุด
4	นักศึกษาเห็นประโยชน์ของการทบทวนความคิดของตนเองก่อนที่จะตัดสินใจใด ๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวมด้านการเปลี่ยนแปลงด้านการตัดสินใจ (ข้อ 1-4)		4.83	0.38	มากที่สุด
5	นักศึกษามีความมั่นใจในการเสนอความคิดทางวิชาการกับเพื่อนคนอื่น ๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
6	นักศึกษาเรียนรู้วิธีการจัดการความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดของตัวเองได้	5.00	0.00	มากที่สุด
7	นักศึกษาใช้การสะท้อนคิดด้วยตนเองเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
8	นักศึกษาคิดว่าการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	4.82	0.39	มากที่สุด
9	นักศึกษาคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนได้อย่างชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
10	นักศึกษาสามารถปรับกระบวนการคิดของตนเอง เมื่อได้เรียนรู้จากผู้สอนหรือเพื่อน	5.00	0.00	มากที่สุด
11	นักศึกษาชอบมีการคิดหรือขบถองคิดในแบบใหม่ ๆ	4.03	0.16	มาก
12	ในขณะที่มีการเรียนการสอน นักศึกษาพบว่าความรู้ความเข้าใจของตนเองที่มีอยู่เดิมนั้นยังไม่ถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
13	รายวิชาที่เรียนนี้ ต้องการให้นักศึกษาเชื่อความคิดในการเรียนจากผู้สอนเป็นหลัก	2.18	0.79	น้อย
14	การเรียนรู้รายวิชานี้ นักศึกษาคิดว่ามีสิ่งที่สำคัญกว่าการสอบผ่านหรือได้ผลการเรียนที่ดี	4.82	0.39	มากที่สุด
15	นักศึกษาประเมินความรู้ ความเข้าใจของตนเองในการเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเอง	4.26	0.44	มาก
ภาพรวมด้านการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ (ข้อ 5-15)		4.70	0.53	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.74	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับการเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาในการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.50) โดยรายด้านซึ่งประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) และการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53) อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองด้าน สำหรับข้อค้นพบที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาในเรื่องการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ได้แก่ นักศึกษามีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียน และนักศึกษาเห็นประโยชน์ของการทบทวนความคิดของตนเองก่อนที่จะตัดสินใจใด ๆ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) ในขณะการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้มีประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่ นักศึกษามีความมั่นใจในการเสนอความคิดทางวิชาการกับเพื่อนคนอื่น ๆ นักศึกษาเรียนรู้วิธีการจัดการความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดของตัวเองได้ นักศึกษาใช้การสะท้อนคิดด้วยตนเองเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น นักศึกษาคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนได้อย่างชัดเจน นักศึกษาสามารถปรับกระบวนการคิดของตนเอง เมื่อได้เรียนรู้จากผู้สอนหรือเพื่อน ในขณะที่มีการเรียนการสอน นักศึกษาพบว่าความรู้ ความเข้าใจของตนเองที่มีอยู่เดิมนั้นยังไม่ถูกต้อง ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

อภิปรายผล

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง อยู่ในระดับมากและสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนที่เน้นให้นักศึกษาครูได้มีปฏิสัมพันธ์ผ่านการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ใช้กระบวนการอภิปรายและระดมความคิด มีการตั้งคำถามและใช้การเรียนรู้ผ่านการสนทนา สร้างความรู้และสร้างผลงานร่วมกัน สะท้อนความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน รวมถึงให้อิสระในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง เป็นสิ่งสำคัญที่จะน่านักศึกษาครูไปสู่การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ซึ่งเป็นไปตามข้อสรุปของ Şahin and Doğanay (2018) ที่พบว่าการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในการสนับสนุนและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับ Moyer and Sinclair (2020) ที่สรุปว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเสนอปัญหา ร่วมอภิปราย สะท้อนคิด และสร้างชิ้นงาน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถให้กับผู้เรียน อีกทั้งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับ Merriam (2001) ที่เสนอว่าควรให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์มากกว่าการได้รับการสอนและให้อิสระผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม อย่างไรก็ตามระดับความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูยังไม่ถึงขั้นมากที่สุดอาจเป็นเพราะความสามารถในการสนทนาและสะท้อนคิดยังต้องได้รับการส่งเสริม เนื่องจากนักศึกษาครูกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 จึงยังขาดประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องกับ Gravett (2004) ที่ได้สรุปประเด็นนี้ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานที่ดีในการสะท้อนคิดผ่านการสนทนา เมื่อใช้แนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้รับการส่งเสริมหรือฝึกการสนทนาและสะท้อนคิดโดยแทรกในแต่ละรายวิชาจะทำให้นักศึกษาครูได้รับการเติมเต็มเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญและจำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสังคมพลิกผัน (Disruptive society) ที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วต่อไป

2. การเปลี่ยนแปลงตัวเองของนักศึกษาครูในการเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจมาจากสาเหตุที่กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองที่พัฒนาขึ้นมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้ความรู้และประสบการณ์ในการสนทนาและร่วมอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อการเรียน สอดคล้องกับ Cox (2015) ที่ระบุว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีผลต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับบุคคล นอกจากนี้ประเด็นที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครู ได้แก่ การที่นักศึกษาเห็นประโยชน์ของการทบทวนความคิดของตนเองก่อนที่จะตัดสินใจใด ๆ ได้เรียนรู้วิธีการจัดการความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดของตัวเอง สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดของตนเอง ตลอดจนมีความมั่นใจในการเสนอความคิดทางวิชาการกับเพื่อนคนอื่น ๆ สอดคล้องกับ Boonphadung and Seubsang (2021) ที่พบว่า การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองจะช่วยให้ นักศึกษาครูเห็นความสำคัญและเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนรู้และการตัดสินใจ ซึ่ง Van Halen-Farber (1997 as cited in Johnson & Olanoff, 2020) ได้สรุปว่าการให้ผู้เรียนฟังเรื่องราวจากประสบการณ์ของกลุ่มเพื่อน สะท้อนในสิ่งที่ฟัง เขียนสรุปเรื่องราวตามความคิดซึ่งเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในสิ่งที่ได้เรียนรู้ มีความมั่นใจในตนเอง สามารถกำกับและควบคุมตนเองได้ ดังนั้นการส่งเสริมให้นักศึกษาครูเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงตัวเองในเรื่องการเรียนรู้และการตัดสินใจ ผู้สอนควรเน้นให้นักศึกษาครูมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียน ฝึกให้จัดการความคิดเห็นที่แตกต่างจากตัวเอง และฝึกให้ใช้การสะท้อนคิดเมื่อพบปัญหา เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวเองได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์พบว่ามีอยู่ในระดับมากและเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการตัดสินใจและการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าลักษณะและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนานักศึกษาครูได้ ทั้งนี้ผู้สอนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็น การให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ใช้กระบวนการอภิปรายและระดมความคิด ใช้คำถามและการเรียนรู้ผ่านการสนทนา การสร้างความรู้และการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำนักศึกษาครูไปสู่การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองต่อไป

1.2 แนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง (Transformative Learning) เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ให้กับนักศึกษาครูได้ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งในยุคสังคมพหุวัฒนธรรมและการทำหน้าที่ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (Instrumental Learning) โดยให้นักศึกษาครูแสดงความรู้ ความคิดทางวิชาการที่ตนรู้หรือมีประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ใช้การทบทวนความรู้ ตามด้วยการขยายความรู้ และเติมเต็มความรู้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ จากนั้นใช้การเรียนรู้แบบการสื่อสาร (Communicative Learning) ด้วยการใช้คำถามเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่จะให้นักศึกษาครูอธิบาย ตีความหมาย สนทนาและ อภิปรายระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาและระหว่างนักศึกษากับนักศึกษาในสิ่งที่เรียนหรือประเด็นปัญหาที่เรียน และในช่วงท้ายของการเรียนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนสะท้อนคิด (Reflection) ว่าทำไมต้องเรียนเรื่องนี้โดยใช้การไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณในความรู้ทางวิชาการเหล่านั้นกับการใช้ประโยชน์

ในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้กับนักศึกษาครูในเชิงความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามมาตรฐานและสมรรถนะของวิชาชีพครูตามบริบทสังคมและประเทศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้สามารถส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ได้ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (Gap) ในการพัฒนาไปสู่ระดับมากที่สุด ดังนั้นควรมีการหาแนวทางหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเองที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับนักศึกษาครูให้มากที่สุดต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาและวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคตให้กับนักศึกษาครูเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมพลิกผัน อาทิ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเองและเรียนรู้อย่างมีกลยุทธ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการเลือกใช้ ดูแลและควบคุมอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่เส้นทางของครูยุคใหม่ตามที่ตั้งคมและประเทศชาติคาดหวังต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ให้อุดหนุนในการศึกษาวิจัยและขอขอบพระคุณคณะครุศาสตร์ และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัย และอำนวยความสะดวกในการประสานงานงานวิจัยนี้ประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- คุรุสภา. (2563, 2 ธันวาคม). *หลักเกณฑ์การเทียบเคียงผลการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ประจำปี พ.ศ. 2563-2564*. <https://www.ksp.or.th/ksp2018/wp-content/uploads/2020/11/Announceof-teachers-licence-test.pdf>
- เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย. (2559). การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง: การจัดการเรียนรู้ด้านการผลิตครู. *สัปดาห์: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 22(2), 1-11.)
- นันทวิชัย นูนารถ. (2560). เรียนรู้อย่างไรในยุคดิจิทัล: มุมมองที่ต้องตระเตรียมสำหรับเด็กไทย. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันติพล*, 3(2), 318-326.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กองบริการศึกษา. (2563). *ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ*. <https://reg.ssru.ac.th/>
- วิจารณ์ พานิช. (2562, 28 พฤศจิกายน). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงฉบับสามัญชน*. งานประชุมวิชาการประจำปี “ระพี เสวนา” ครั้งที่ 10 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <http://thaipublica.org/2019/12/transformational-learning-arsomsilp/>
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์. (2547). การวิเคราะห์ข้อทดสอบแบบอัตนัยรายข้อ. *วารสารภาษาปริทัศน์*, 21, 44-55.
- องค์การ ประจันเขตต์. (2557). การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: มุมมองในการศึกษาทางการพยาบาล” *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 179-184.

- Axelrod, R. B., Cooper, C. R., & Warriner, A. M. (1999). *Reading Critically, Writing Well: A Reader and Guide*. Bedford/St. Martin's.
- Axelrod, R. B., & Cooper, C. R. (2002). *Reading Critically, Writing Well: A Reader and Guide*. Bedford/St. Martin's.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. (4th ed). Prentice Hall.
- Biasin, C. (2018). Transformative Learning: Evolutions of the Adult Learning Theory. *Revue Phronesis*, 7(3), 5-17.
- Boonphadung, S., & Seubsang, P. (2021). Development of Learning and Classroom Management Competencies of Student Teachers using the Transformative Learning Concept. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(12), 2016-2025.
- Callaghan, M., Knapp, P., & Noble, G. (1993). Genre in practice. In B. Cope, & M. Kalantzis (Eds.), *The powers of literacy: A genre approach to teaching writing*. (pp. 179-202). Pittsburgh: The University of Pittsburgh Press.
- Christie, M., Carey, M., Robertson, A., & Grainger, P. (2015). Putting Transformative Learning Theory into Practice. *Australian Journal of Adult Learning*, 55(1), 9-26.
- Cox, E. (2015). Coaching and Adult Learning: Theory and Practice. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 148, 27-38.
- Cranton, P. (2006). *Understanding and Promoting Transformative Learning: A Guide for Educators of Adults (2nd ed.)*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Ennis, R. (2011). Critical Thinking: Reflection and Perspective Part II. *Inquiry: Critical Thinking across the Disciplines*, 26(2), 5-19.
- Feez, S. (2002). *Text-based Syllabus Design*. MacQuarie University NCELTR.
- Gibbons, P. (2002). *Scaffolding Language, Scaffolding Learning: Teaching ESL Children in the Mainstream Classroom*. Portsmouth US: Heinemann.
- Gibbons, P. (2009). *English Learners, Academic Literacy, and Thinking: Learning in the Challenge Zone*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Gravett, S. (2004). Action research and transformative learning in teaching development. *Educational Action Research*, 12(2), 259-272.
<http://doi:10.1080/09650790400200248>
- Hammond, J. (2001). *Scaffolding Teaching and Learning in Language and Literacy Education*. Newtown, Australia: Primary English Teaching Association.
- Hermond, D., & Tanner, T. (2020). Mastering Critical Thinking Competencies in Online Graduate Classes. *Administrative Issues Journal*, 10(1), 46-57.
- Hyland, K. (2004). *Genre and Second Language Writing*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

- Johnson, K., & Olanoff, D. (2020). Using Transformative Learning Theory to help Prospective Teachers Learn Mathematics that they already “Know”. *The Mathematics Enthusiast*, 17(2), 725-769.
- Kaddoura, M. A. (2013). New Graduate Nurses' Perceived Definition of Critical Thinking during their First Nursing Experience. *Educational Research Quarterly*, 36(3), 3-19.
- Kay, K. (2010). 21st century skills: Why they matter, what they are, and how we get there. In Bellanca, J., & Brandt, R. (Eds.), *21st century skills: Rethinking how students learn*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Kitchenham, A. (2008). The Evolution of John Mezirow's Transformative Learning Theory. *Journal of Transformative Education*, 6(2), 104-123.
- Linkon, S. (2008). *Critical Reading Strategies*.
<https://digital.maag.ysu.edu:8443/xmlui/handle/1989/136>
- Marschall, S., & Davis, C. (2012). A Conceptual Framework for Teaching Critical Reading to Adult College Students. *Adult Learning*, 23(2), 12-20.
- Merriam, S. B. (2001). Andragogy and Self-Directed Learning. Pillars of Adult Learning Theory. In S. B. Merriam (Eds.), *The New Update on Adult Learning Theory* (pp.3-13). Jossey-Bass.
- Meyers, S. A. (2008). Using Transformative Pedagogy when Teaching Online. *College Teaching*, 56(4), 219-224.
- Mezirow, J. (1981). A Critical Theory of Adult Learning and Education. *Adult Education*, 32(1), 3-24.
- Mezirow, J. (1990). Transformative dimensions of adult learning. *31st Annual Adult Education Research Conference (AERC) Proceedings* (pp. 141-146). The University of Georgia.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative Dimensions of Adult Learning*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (2000). *Learning as Transformation: Critical Perspectives on a Theory in Progress*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (2003). Transformative Learning as Discourse. *Journal of Transformative Education*, 1(1), 58-63.
- Moyer, J. M., & Sinclair, A. J. (2020). Learning for Sustainability: Considering Pathways to Transformation. *Adult Education Quarterly*, 70(4), 340-359.
- Othman, R., (2013). *Implementing critical reading tasks to improve reading comprehension of the 11th grade students*. [Unpublished master's thesis]. University of Yogyakarta, Indonesia.
- Papagiannis, G. D., & Sipitanou, A. A. (2018). The Importance of Europe framework of key competences and new skills agenda for lifelong learning and entrepreneurial

- skills. *Multidisciplinary Academic Conference. Proceedings of MAC 2018*. (pp.246-253). in Prague.
- Paul, R. (1984). Critical Thinking: Fundamental to Education for a Free Society. *Educational Leadership*, 42(1), 4-14.
- Peirce, W. (2006). *Strategies for Teaching Critical Reading*.
<http://academic.pg.cc.md.us/~wpeirce/MCCCTR/critread.html>
- Quinn, L. J., & Sinclair, A. J. (2016). Undressing Transformative Learning: The Roles of Instrumental and Communicative Learning in the Shift to Clothing Sustainability. *Adult Education Quarterly*, 66(3), 199-218.
- Rivera, J. D. H. (2012). Using a Genre-based Approach to Promote Oral Communication in the Columbian English Classroom. *Columbian Applied Linguistics Journal*, 12(2), 109-126.
- Şahin, M., & Doğanay, H. (2018). Critical Thinking and Transformative Learning. *Journal of Innovation in Psychology, Education and Didactics*, 22(1), 103-114.
- Saiz, C., & Rivas, S. F. (2011). Evaluation of the ARDESOS Programs: An Initiative to Improve Critical Thinking Skills. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 11(2), 34-51.
- Sheinman, N. (2019). *Transformative Learning*.
<http://thaipublica.org/2019/12/transformative-learning-arsomsilp/>
- Taylor, E. W. (2000). Fostering Mezirow's Transformative Learning Theory in the Adult Education Classroom: A Critical Review. *Canadian Journal of Students' Applied Research (CJSAR)*, 14(2), 1-28.
- Taylor, E. W. (2007). An Update of Transformative Learning Theory: A Critical Review of the Empirical Research (1999–2005). *International Journal of Lifelong Education*, 26(2), 173-191
- Taylor, E. W. (2008). Teaching and Emotions in a Nonformal Educational Setting. In J. M. Dirkx (Eds.), *New Directions for Adult and Continuing Education* (pp. 79-87). John Wiley & Sons.
- Taylor, E. W., & Cranton, P. (2013). A theory in progress? Issues in transformative learning theory. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 4(1), 33-47. <http://doi:10.3384/rela.2000-7426.rela5000>

ผลการใช้ชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางค์กู๋ อำเภอบางคล้า
จังหวัดฉะเชิงเทรา

Effect of Using the Teaching Package Basic Career Occupation
Subject (Agricultural Work) for Grade 9 Students in Prangku
School, Prangku District, Sisaket Province

ชัยนรินทร์ ทับมะเร็ง^{1*}, วรพรภักดิ์ ปัตภัย², อัจฉรา บุญภา³
Chainarin Tubmarerng^{1*}, Worrapornpat Patpai², Atchara Bunpha³

^{1,2,3} คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
^{1,2,3} Faculty of Agriculture and Agricultural Industry, Surindra Rajabhat University

*Corresponding email: chainarin42@gmail.com

Received: 27 June 2021; Revised: 27 August 2021; Accepted: 2 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) หาดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการสอน ประชากร ได้แก่ นักเรียนของโรงเรียนปรางค์กู๋ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 295 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 40 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ ชุดการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าความยากง่าย (p) 0.35-0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20-0.70 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที ค่าประสิทธิภาพและดัชนีประสิทธิผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.28/80.75 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 2) ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 0.6415 ซึ่งหมายความว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีพัฒนาการการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 64.15 และ 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้ชุดการสอนพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ชุดการสอน, รายวิชาการงานอาชีพ, งานเกษตร

ABSTRACT

The purposes of the research were to 1) develop the teaching package basic career occupation subject (Agriculture work) to be the criteria 80/80; 2) find the

effectiveness index of teaching package and 3) compare the achievement before and after learning using the teaching package. All of grade 9 students (n=295) were population: in the first semester of academic year 2020. All of grade 9/1 students (n=40) were sample group which selected by simple random sampling. The research instruments were consisted the learning management plan, teaching package and achievement test have item difficulty (p) 0.36-0.75 and item discrimination (r) 0.20-0.70. The statistics were used for data analysis are percentage, mean, standard deviation, t-test, performance value and effectiveness index.

The results showed that 1) the efficiency of the teaching package for basic career occupation subject (Agriculture work) is 83.28/80.75, which was in accordance with the standard criteria set. 2) The effectiveness index of the teaching package is 0.6415, confirming that the development of sampled students in the research increased 64.15 percent. 3) Comparison of achievement levels between before and after learning using the teaching package found that after studying higher than before studying significantly at the .05 level.

Keywords : Teaching Package, Career Occupation Subject, Agricultural Work

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นสาระที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการงานอาชีพ มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการมาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คำนึงค่าและมีคุณธรรมสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะมีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีสมบูรณ์ และสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จึงเป็นกลุ่มสาระที่เหมาะสม และเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้มีความสามารถ ทั้งด้านวิชาการ วิชาการ รักการทำงาน อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีทักษะในการทำงาน ทำงานเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และยังทำให้มีความสามารถในการจัดการ และวางแผนออกแบบ การทำงาน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้างและพัฒนางาน ผลิตภัณฑ์ตลอดจนวิธีการใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพและการทำงาน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฟังตนเองได้ อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตัวเอง และฟังตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545) นอกจากนี้กลุ่มสาระการงานอาชีพ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตโดยเฉพาะงานเกษตรที่เป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญของอาชีพผู้ปกครองของนักเรียนส่วนมาก และเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดจนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเกษตรมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานที่เกี่ยวกับการเกษตร สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข จากการศึกษา รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนปรางค์กู่ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ๆ มาในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 พบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนรู้อันดับ 3 ขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 56.71 และ 69.11 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70

ชุดการสอนเป็นโปรแกรมทางการเรียนที่จัดไว้โดยเฉพาะ ประกอบไปด้วย คู่มือ เนื้อหา แบบทดสอบ และมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้ครบถ้วน (Good, 1973) ซึ่งสอดคล้องกับกรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2536) ที่ให้ความหมายของชุดการสอนเพิ่มเติมอีกว่าชุดการสอนคือ ชุดของสื่อประสม (multimedia) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนแต่ละหน่วย โดยการนำวิธีการจัดระบบมาใช้ ทั้งนี้เพื่อช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ และ รัชพัทธ์ พิพัฒน์ และคณะ (2563) ได้ขยายความของชุดการสอนเพิ่มเติมอีกว่า เป็นวิธีการสอนที่เน้นความสำคัญของนักเรียนหรือยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อประสม (Multimedia approach) และกระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาจากกระทำกิจกรรมและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งองค์ประกอบของชุดการสอนมี 4 ส่วน คือ 1) ผู้สอน ในการสอนโดยใช้ชุดการสอนผู้สอนได้ลดบทบาทลงก็ตามแต่ในการสอน โดยใช้ชุดการสอนนั้น ผู้สอนมีความสำคัญเมื่อขาดผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้สอนจะทำให้การสอนไม่สมบูรณ์ขาดประสิทธิภาพดังนั้นผู้สอนจึงมีหน้าที่เตรียมการสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนผู้สอน จึงเป็นบุคคลสำคัญ ที่จะต้องถ่ายทอดให้เกิดความรู้ขึ้น 2) ผู้เรียน มีความสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอนเมื่อการสอนไม่มีผู้เรียน การสอนจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากผู้เรียน คือผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนจัดเตรียมขึ้น 3) ชุดการสอนหรือสื่อการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ถือว่าเป็นตัวกลาง ที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ผ่านชุดการสอนหรือสื่อการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ง่ายขึ้นการใช้ชุดการสอนจะเสนอเนื้อหาสาระจะให้อยู่ในรูปของสื่อผสมซึ่งประกอบไปด้วย คู่มือครู แบบฝึกปฏิบัติสำหรับผู้เรียน สื่อสำหรับกิจกรรม และแบบทดสอบสำหรับการประเมิน 4) การจัดห้องเรียนหรือการจัดกลุ่มผู้เรียน ในการจัดการเรียนโดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ตามกลุ่มกิจกรรมที่ระบุไว้ในชุดการสอน การจัดกลุ่มกิจกรรมแบ่งออกเป็น 4 – 6 คน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) ซึ่งมีรายงานการวิจัยเรื่องการใช้ชุดการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การดูแลรักษาบ้าน

โรงเรียนปรางค์กู่ ตำบลพินาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จากการสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยพบปัญหาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการงานอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ

ร้อยละ 70 (โรงเรียนปรังค์กู, 2563) ซึ่งกลุ่มสาระการงานอาชีพมีพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นยังต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็ม ศักยภาพ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งาน เกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรังค์กู อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรังค์กู อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการสอนรายวิชา การงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรังค์กู อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรังค์กู อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 295 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ที่กำลังเรียนรายวิชาการงาน อาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 40 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่ม อย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยใช้ชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ขอบเขตเนื้อหา

ประกอบด้วยเนื้อหา 5 หน่วยการเรียนรู้ รวม 18 ชุดการสอน ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานเกษตร

- 1.ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของการเกษตร
- 2.ชุดการสอนที่ 2 เรื่อง การจำแนกประเภทของพืชทางการเกษตร
- 3.ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การวางแผนการปลูกพืช

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การขยายพันธุ์พืช

- 1.ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของการขยายพันธุ์พืช

- 2.ชุดการสอนที่ 2 เรื่อง ประเภทของการขยายพันธุ์พืช
- 3.ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง ปัจจัยสำคัญในการขยายพันธุ์พืช
- 4.ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง การขยายพันธุ์พืชด้วยเมล็ด
- 5.ชุดการสอนที่ 5 เรื่อง การขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการตอนกิ่ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การปลูกพืชเพื่อการค้า

- 1.ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง ความสำคัญของการปลูกพืชผักเพื่อการค้า
- 2.ชุดการสอนที่ 2 เรื่อง การวางแผนปลูกพืชผักเพื่อการค้า
- 3.ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การปลูกผักให้เหมาะสมกับฤดูกาล
- 4.ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การจัดสวน

- 1.ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง ความสำคัญของการจัดสวน
- 2.ชุดการสอนที่ 2 เรื่อง พรรณไม้ที่ใช้ในการจัดสวน
- 3.ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง หลักการออกแบบสวน
- 4.ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง การดูแลรักษาสวน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การเกษตรเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง

- 1.ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่
- 2.ชุดการสอนที่ 2 เรื่อง การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางค์กู่ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ 18 แผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ “แผนการจัดการเรียนรู้” ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนปรางค์กู่และคู่มือครู กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
- 2) ศึกษาวิธีเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ได้แนวทางวิธีการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ชัยชนะรินทร์ ทับมะเริง, 2558) และลงมือเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 18 แผนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้
- 3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
- 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ เพื่อทำการประเมินด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ เหมาะสมที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)
- 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้มาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของใบความรู้ ภาพประกอบและแบบฝึกหัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 ท่าน อีกครั้งหนึ่ง เพื่อทำการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้

7) นำแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ซึ่งมี 5 ระดับ คือ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
เหมาะสมมากที่สุด	4.51-5.00
เหมาะสมมาก	3.51-4.50
เหมาะสมปานกลาง	2.51-3.50
เหมาะสมน้อย	1.51-2.50
เหมาะสมน้อยที่สุด	1.00-1.50

8) เกณฑ์การตัดสินที่มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จึงจะถือเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่นำไปใช้ทดลองได้ ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด

9) จัดพิมพ์แผนจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรังคูกู อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ 18 ชุดการสอน การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ “ชุดการสอน” (ดุรงค์ฤทธิ์ เอกวงษา, 2556) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) เอกสารประกอบหลักสูตร สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

2) ผู้วิจัยได้เลือกใช้เวลาสอนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้เวลาสอนตามหลักสูตร 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ นำสาระการเรียนรู้ (เนื้อหา) ที่ได้วิเคราะห์แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3) นำสาระการเรียนรู้ (เนื้อหา) เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินโดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับ จุดประสงค์การเรียนรู้ พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

4) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อวางแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล

5) พัฒนาชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

5.1) คู่มือครู มีส่วนสำคัญดังนี้ คำชี้แจงสำหรับครู แผนการสอน แบบฝึกปฏิบัติ

5.2) คำแนะนำ ประกอบด้วย คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินการ กิจกรรม การสรุปบทเรียน

5.3) เนื้อหาหรือประสบการณ์ จะถูกบรรจุในรูปของสื่อต่าง ๆ

5.4) แบบประเมินผล (ทั้งก่อนและหลังเรียน)

6) นำชุดการสอนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ชุดเดิมเพื่อทำการประเมินด้วยแบบประเมิน และนำมาปรับปรุงแก้ไข

7) นำชุดการสอนจำนวน 18 ชุด ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อประเมินความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา ลักษณะการใช้ภาษา รูปแบบการวัดและการประเมินผล จากแบบประเมิน ชุดการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นได้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

8) นำชุดการสอนจำนวน 18 ชุด ที่ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ดังนี้

8.1) ทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพชุดการสอนครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 9 คน เป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วเรียนจากชุดการสอน หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน นำผลการเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 65.50/71.30 จากการเรียนด้วยชุดการสอนทั้ง 1 หน่วยการเรียนรู้ นำผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์พบว่า เนื้อหาอ่านแล้วเข้าใจ เนื้อหามากเกินไป นักเรียนทำไม่ทันเวลา นักเรียนที่อ่อนทำเสร็จช้า เนื่องจากอ่านหนังสือไม่คล่อง จึงได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

8.2) ทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพชุดการสอนครั้งที่ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 คน เป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วเรียนจากชุดการสอน หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ดำเนินการตามลำดับจนครบทั้ง 1 หน่วยการเรียนรู้ นำผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 71.50/75.80 ปัญหาที่พบเป็นปัญหาด้านเนื้อหา ภาพประกอบบางภาพไม่ชัดเจน จึงได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

8.3) ทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพชุดการสอนครั้งที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เป็นนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ในสภาพห้องเรียนจริง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วเรียนจากชุดการสอน หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ดำเนินการตามลำดับจนครบทั้ง 1 หน่วยการเรียนรู้ นำผลการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 80.40/82.50

4.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ “แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) และ (สมนึก ภัททิพธนี, 2544) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบ

2) ศึกษาคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

3) กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยยึดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อกำหนดข้อสอบและกำหนดขั้นตอนการวัดผล

4) พัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์ข้อสอบโดยสร้างเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

5) นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของโรวินELLI (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton)

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 หมายความว่า ข้อสอบมีความเที่ยงตรงในการวัดผลตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะการตั้งคำถามและตัวลง แล้วนำข้อบกพร่องต่าง ๆ ไปปรับปรุงแก้ไข

6) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบทดสอบไปทดสอบ (Try – out) กับนักเรียนชั้นโรงเรียนปรางค์กู๋ อำเภอลำปางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 40 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

7) นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนนโดยตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน

8) นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าความยาก (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) แบบอิงเกณฑ์ตามวิธีของแบรนแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) เลือกเอาข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.35 ถึง 0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.70

9) นำแบบทดสอบที่เข้าเกณฑ์ทั้ง 40 ข้อมาวิเคราะห์ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ โลเวทท์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) ผลการวิเคราะห์ได้ข้อสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

10) พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 40 คน โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพห้องเรียนและนักเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ก่อนทำการวิจัยได้ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน (ในช่วงที่จัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีการปรับเปลี่ยนให้นักเรียนมาเรียนสลับกันคือเลขที่ของนักเรียนที่เป็นเลขคี่ให้มาเรียนในสัปดาห์นี้ สัปดาห์หน้าให้นักเรียนที่เป็นคู่มารเรียนสลับกัน และมีการจัดการเรียนในแต่ละครั้งเพิ่มเนื้อหาเป็นสองเท่าพร้อมชุดการสอนเป็นสองเท่าด้วยเพื่อให้ทันกับการจัดการเรียนการสอน อนึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวเป็นอยู่ 6 สัปดาห์)

4. เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบหลังเรียน (แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันแต่สลับข้อและสลับตัวเลือก)

5. นำผลการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการทดลอง รวบรวมข้อมูล และรายงานผล

6. ระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยระหว่างวันที่ 3 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ถึง วันที่ 6 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ทั้งนี้รวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1

7. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โดยใช้สถิติจากสูตร E.I. (Effectiveness Index)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบเป็นอิสระกัน (Dependent Samples Test)

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพของชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปรังคูกู อำเภอปรางค์กู จังหวัดศรีสะเกษ

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	E1/E2
ผลการปฏิบัติกิจกรรม (E1)	60	49.97	0.40	83.28	83.28/80.75
ผลการทดสอบหลังเรียน (E2)	40	32.30	2.99	80.75	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้ชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) คะแนนระหว่างเรียน (E1) ได้คะแนน 49.97 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.28 S.D.= 0.4 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E2) คะแนนเฉลี่ย 32.30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.75 S.D.= 2.99 แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.28/80.75

2. ผลการหาดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน รายวิชาการทำงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	ผลรวมคะแนน	$\bar{X}$	S.D.	E.I.
ก่อนเรียน	40	40	816	20.40	3.51	0.6415
หลังเรียน	40	40	1319	32.30	2.99	

จากตารางที่ 2 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน รายวิชาการทำงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 มีค่าเท่ากับ 0.6415 ซึ่งหมายความว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 64.15

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่ใช้ชุดการสอน รายวิชาการทำงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้ชุดการสอน รายวิชาการทำงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1

ผลสัมฤทธิ์	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	20.40	3.51	11.90	4.33	17.40*
หลังเรียน	32.30	2.99			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปรางค์กู่ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษโดยใช้ชุดการสอน รายวิชาการทำงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.40 คะแนน และ 32.30 คะแนนตามลำดับ ซึ่งค่าวิกฤตของ t ระดับ 0.05, $df = 40 - 1 = 39$ จากตารางมีค่าเท่ากับ 1.6849 ส่วนค่า t ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 17.40 ซึ่งสูงกว่าค่า t จากตาราง และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนสอบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ผลการใช้ชุดการสอนรายวิชาการทำงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางค์กู่ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ มีประสิทธิภาพ 83.28/80.75 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน กล่าวคือได้มีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงปีพุทธศักราช 2560) สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาหลักการสร้างชุดการสอนและได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา การใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์และผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา

ของชุดการสอนรวมทั้งการใช้ภาษาที่ง่ายและกระชับ มีลำดับขั้นตอนในการสอน จากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้น มีภาพประกอบ พร้อมคำชี้แจง ใบความรู้ สอดแทรกเนื้อหาสาระบางส่วนในชุดการสอน ทำให้ผู้เรียนได้คิด ได้รู้จักวิธีการ และให้เกิดการค้นพบรวมทั้งสรุปองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2537) ที่กล่าวถึงการ กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัยที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนด ให้เปอร์เซ็นต์ผลเฉลี่ยของคะแนนระหว่างเรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอน หลังเรียนเป็น E1/E2 หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ และยังสอดคล้องกับ ผลการรายงานของ ชัยชนะรินทร์ และคณะ (2563) เรื่อง ผลการใช้ชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพ 3 (งานเกษตร) กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพ 3 (งานเกษตร) กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.81/81.39 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายงานของ กฤตมุข ไชยศิริ (2559) ที่ได้รายงาน ผลการวิจัยการพัฒนาชุดการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชันเรื่อง การร้อยลูกปัด วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดอ่างแก้ว (จีบ ปาน ขำ) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชันเรื่อง การร้อยลูกปัดวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอ่างแก้วที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 95.03/81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 เช่นกัน เมื่อ พิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายชุดพบว่านักเรียนทำคะแนนได้สูงสุดในหน่วยที่ 2 และหน่วยที่ 3 ซึ่งเป็นเรื่องการขยายพันธุ์พืช และการปลูกพืชเพื่อการค้าตามลำดับ ในชุดการสอนที่ 7 เรื่องการขยายพันธุ์ พืชด้วยเมล็ด ชุดการสอนที่ 8 เรื่องการขยายพันธุ์พืชด้วยการตอนกิ่ง ชุดการสอนที่ 9 เรื่องการวางแผน ปลูกผักเพื่อการค้า และชุดการสอนที่ 10 เรื่อง การปลูกพืชผักให้เหมาะสมกับฤดูกาล ทั้งนี้จะเป็นผล มาจากนักเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานเกษตรกรและได้ช่วยผู้ปกครองทำงานที่บ้านจึงเกิดความรู้และ ทักษะติดตัวมาเป็นทุนเดิม

2. การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 0.6415 (อนึ่งค่า ดัชนีประสิทธิผลมีค่าไม่สูงมากนักน่าจะเป็นผลมาจากการจัดการเรียนในเทอมที่ 1 นั้นมีการเรียนใน โรงเรียนเพียงช่วงเดือนแรกเท่านั้น หลังจากนั้นเป็นการจัดการเรียนแบบออนไลน์ทำให้ขาดการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน) หมายความว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ เรียนด้วยชุดการสอนมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการสร้างชุดการสอน มีกระบวนการสร้างหลายขั้นตอน เมื่อสร้างเสร็จแล้วต้องผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ประเมินหาความสอดคล้อง นำไปทดลองใช้เพื่อหา ประสิทธิภาพและจากนั้นก็นำชุดการสอนเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน เรียนและหลังเรียน พบว่าหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 จึงมีผลต่อค่าดัชนีประสิทธิผลจนสรุปได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้อง กับแนวทางของเชษฐ กิจระการ (2546) ที่ได้เสนอแนวทางในการหาประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนที่ สร้างขึ้น โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความรู้ความสามารถ เพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดซึ่งอาจพิจารณาได้จากการคำนวณค่า $t - test$ แบบ Dependent Samples และหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I) ซึ่งค่า E.I. เป็นเรื่องของ

อัตราส่วนของผลต่างจะมีค่า สูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริยาภรณ์ โพธิ์ศรี (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหมิตรวิทยา ตำบลสะกาด อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 0.7601 แสดงว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 76.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการรายงานของ อาภาพร พลหาญ (2563) ที่ได้รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านตาอุด ตำบลตาอุด อำเภอขุนขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านตาอุด มีค่าเท่ากับ 0.7647 ซึ่งมีความหมายว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี พัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 76.47

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการ ใช้ชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้วิจัยสร้าง แผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอนโดยใช้ชุดการสอนได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรม การเรียนการสอนนั้นนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม บรรยากาศการเรียนได้สอนให้ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และระหว่างเรียนครูจะคอยดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ เจริญ กิจระการ (2546) ที่ได้เสนอแนวทางในการหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำ การทดสอบนักเรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่า นักเรียนกลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่าง เชื่อถือได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนศักดิ์ วงศ์จุโรจน์ (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาการปลูกไม้ประดับ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าคะแนนสอบ หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ รายงานของ ฌเนก อึ้งเสื่อ (2555) ได้รายงานเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง งานประดิษฐ์ใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 อาจารย์ผู้สอนควรอธิบายชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนด้วยชุดการสอนให้ นักเรียนทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนไปปฏิบัติกิจกรรม และเน้นให้ผู้เรียน

เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือกันในระบบกลุ่ม ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

1.2 การแบ่งกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรมอาจารย์ผู้สอนควรจัดนักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยคณะเทศ คณะคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และควรมีการจัดกลุ่มไว้ก่อนล่วงหน้าก่อนที่จะทำการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการแบ่งกลุ่ม และควรอธิบายบทบาทให้นักเรียนทราบในการปฏิบัติงานกลุ่มและขณะปฏิบัติงานกลุ่ม อาจารย์ผู้สอนควรสอนให้นักเรียนดูแลช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา คอยกระตุ้นให้กำลังใจ และควบคุมเรื่องเวลาและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทําวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาวิจัยในชุดการสอนที่นักเรียนทำคะแนนได้น้อย เช่น ชุดการสอน เรื่อง การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และเรื่องการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษถึงกระบวนการผลิตชุดการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาทางการเรียนเพื่อส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์. (2536). *ชุดการเรียนการสอน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กฤตมุข ไชยศิริ. (2559). *การพัฒนาชุดการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติการสัมพันธ์ เรื่อง การร้อยลูกปัดวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอ่าแก้ว(จีบ ปานข้า) [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. ภาควิชาเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยนะรินทร์ ทับมะเรียง. (2558). *พฤติกรรมการสอนวิชาเกษตรศาสตร์ 2*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ชัยนะรินทร์ ทับมะเรียงและคณะ. (2563). *ผลการใช้ชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพ 3 (งานเกษตร) กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังขะอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์*. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2537). *การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณเอก อึ้งเสื่อ. (2555). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง งานประดิษฐ์ใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดุรงค์ฤทธิ์ เอกวงษา. (2556). *พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับครูอุตสาหกรรมศิลป์และเทคโนโลยี*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

เมธิญ จิระการ. (2546). *“ดัชนีประสิทธิผล” ใน เอกสารประกอบการสอน ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

- พัฒนศักดิ์ วงศ์จิโรจน์. (2563). การพัฒนาชุดการสอน รายวิชาการปลูกไม้ประดับ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ [ปริญญาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- รวีพัชร นิลพัฒนและคณะ. (2563). ผลการใช้ชุดการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การดูแลรักษาบ้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 15(2), 279-290.
- โรงเรียนปรางค์กู๋. (2563). “ประชุมวัดผลกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพพร้อมกับกลุ่มบริหารวิชาการ.” วันที่ 20 มีนาคม 2563. หน้า 6. ศรีสะเกษ: โรงเรียนปรางค์กู๋.
- สิริยาภรณ์ โพธิ์ศรี. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหมิตรวิทยา ตำบลสะกาด อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ [ปริญญาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สมนึก ภัททิพนี. (2544). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อาภาพร พลหาญ. (2563). การพัฒนาชุดการสอน รายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านตาอุด ตำบลตาอุด อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ [ปริญญาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book. Likert, R.

สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
Academic Administration Context Through 4.0 Era in Opportunity
Expansion School Under the Ubon Ratchathani Primary
Educational Service Area Office 2

ปรเมศวร์ มงคลเสริม^{1*}, เกริกไกร แก้วล้วน², ชวนคิด มะเสน³
Paramate Mongkolserm^{1*}, Grekgrai Kaewluan², Chuankid Masena³

^{1,2,3} สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
^{1,2,3} Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding email: paramate.mg62@ubru.ac.th

Received: 3 August 2021; Revised: 12 September 2021; Accepted: 16 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็น ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งและ ประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0 เพิ่มเติมเนื้อหาให้ทันกับ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง เพิ่มรายวิชาสร้างนวัตกรรม ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ยุค 4.0 เรียนรู้แบบ Active Learning ผสมผสาน STEM และ Coding ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผล

การเรียนรู้ ยุค 4.0 วัดผลตามสภาพจริง นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยุค 4.0 วิจัยเพื่อแก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยี ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ยุค 4.0 พัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ยุค 4.0 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ยุค 4.0 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพ จัดเก็บฐานข้อมูล ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ยุค 4.0 สร้างเครือข่ายวิชาการ พัฒนาแอปพลิเคชัน กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, ยุค 4.0, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ABSTRACT

The aims of the research were to: 1) study academic administration context through 4.0 era In Opportunity Expansion School under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2. 2) compare academic administration context through 4.0 era In Opportunity Expansion School under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 classified by positions, educational levels, and working experiences. 3) develop guidelines for academic administration context through 4.0 era In Opportunity Expansion School under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2. The sample group used in this study was administrators and academic teachers under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2, consisting of 306 people. The method used to collect data was 5-point-scale questionnaires with reliability of .98. The statistics used to analyze data included percentage, means, standard deviation, T-test, and F-test. When a statistically significant difference was found, paired difference was tested using LSD approach.

The results revealed that: 1) Academic administration context through 4.0 era In Opportunity Expansion School under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 in overall and individual aspects was at a high level. 2) In the comparison of academic administration context through 4.0 era In Opportunity Expansion School under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2 classified by positions, there was a statistically significant difference at the level of .05. When comparing academic administration classified by educational levels, there was not significantly, and by working experiences had academic administration, in overall and individual aspects, there was a statistically significant difference at the level of .01. 3) Guidelines for development of academic administration context through 4.0 era. Development of Schools' curriculum aspect: Add content to keep up with the changing situation. Teaching and learning aspect: combine STEM and Coding. Measurement and evaluation aspect: Apply technology to Measurement and evaluation. Research for academic development aspect: Research to solve problems using technology. Developing in instructional media aspect: Develop

innovative media. Learning resource development aspect: develop learning resources to be able to learn anywhere and anytime. Quality assurance in education aspect: develop a quality assurance system and database Management. the promotion of academic knowledge given to the community aspect: networking, development application and Professional Learning Community.

Keywords : Academic Administration, 4.0 Era, Opportunity Expansion School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก เนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ด้านอุตสาหกรรม 4.0 รวมทั้งการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน และความต้องการทักษะในศตวรรษที่ 21 ของแรงงานและกำลังพล ซึ่งเป็นแรงกดดันจากประชาชนภายในประเทศรวมถึงการที่ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทศวรรษความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย นอกจากนี้ระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายหลายประการ เช่น ด้านปัญหาคุณภาพการศึกษาของคนไทยทุกช่วงวัย ด้านปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษา และการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการของสถานศึกษายังไม่เหมาะสม ขาดสภาพความคล่องตัว มีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาด ความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ซึ่งการบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญต่อสถานศึกษา เนื่องจากเป็นงานหลักของสถานศึกษา การดำเนินงานกับกิจกรรมทุกชนิดภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มคุณภาพ และการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมทุกอย่างที่ เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (วิสัยวรรณ ปูริรัตน์, 2560) การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์รูปแบบของการจัดการศึกษาก็ต้องเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและในอนาคต (สุเมธ งามกนก, 2021)

ประกอบกับทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีพันธกิจ (Mission) ที่จะพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยี Digital พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพและมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา และบูรณา

การจัดการจัดการศึกษาโดยน้อมนำศาสตร์แห่งพระราชาสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2, 2563)

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีครูสอนไม่ตรงกับสาขาที่จบมา ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร การวัดการประเมินผล การพัฒนาสื่อเพื่อการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ (สาคร มหาหิงค์, 2561) และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ที่ผ่านมาปรากฏคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

จากสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 49 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหาร และครูในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 788 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 49 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหาร และครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 306 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.2 ตัวแปรตาม สภาพการบริหารด้านวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ศึกษาได้มาโดยการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546), สุรียา วามู (2554), สุภัค โอฬารพิริยกุล (2556), ธีระ รุญเจริญ (2547), อ่างในจตุรภัทร ประทุม, 2559) และสำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา(2545) ซึ่งได้ข้อบ่งชี้การบริหารวิชาการครอบคลุมภาระงาน 8 ด้าน ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยุค 4.0 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนยุค 4.0 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0 การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0 การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษายุค 4.0 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert มี 5 ระดับได้แก่

ระดับ 5 หมายถึง สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 และการเก็บข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้ Google Forms จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 306 คน

4.2 ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

ผลการดำเนินงานวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ปรากฏว่ามีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม และจำแนกเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมรายด้าน

ด้านที่	สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0	4.10	0.55	มาก
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยุค 4.0	4.04	0.60	มาก
3	การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ยุค 4.0	3.98	0.67	มาก
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0	3.84	0.75	มาก
5	การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0	3.82	0.79	มาก
6	การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0	3.82	0.82	มาก
7	การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษายุค 4.0	3.96	0.69	มาก
8	การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0	3.83	0.85	มาก
เฉลี่ย		3.92	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยุค 4.0 อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านที่ 5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0 อยู่ในระดับมาก และด้านที่ 6 การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0 อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบข้อคิดเห็นสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ดังนี้

2.1 จากการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่ง

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0	ตำแหน่ง				t	P
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0	4.16	0.51	4.08	0.56	0.94	0.35
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยุค 4.0	4.21	0.54	4.01	0.61	2.30*	0.02
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ยุค 4.0	4.07	0.59	3.96	0.68	1.27	0.21
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0	4.08	0.53	3.79	0.77	2.56**	0.01
5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0	4.10	0.59	3.77	0.81	2.85**	0.01
6. การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0	4.05	0.65	3.77	0.84	2.26*	0.02
7. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษายุค 4.0	4.19	0.60	3.92	0.70	2.94**	0.00
8. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0	4.13	0.67	3.77	0.87	3.36**	0.00
รวม	4.12	0.48	3.88	0.64	2.56**	0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0	ระดับการศึกษา				t	P
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0	4.14	0.51	4.05	0.58	-1.49	0.14
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ยุค 4.0	4.02	0.61	4.07	0.59	0.67	0.50
3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนยุค 4.0	3.97	0.74	3.98	0.60	0.186	0.85
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0	3.79	0.83	3.89	0.65	1.18	0.24
5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0	3.70	0.84	3.93	0.72	2.54**	0.01
6. การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0	3.75	0.88	3.89	0.75	1.48	0.14
7. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษายุค 4.0	3.90	0.74	4.02	0.65	1.41	0.16
8. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0	3.75	0.89	3.90	0.81	1.53	0.13

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามประเภทการทำงาน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามประเภทการทำงานที่แตกต่างกัน

สภาพการบริหารงานวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0	ระหว่างกลุ่ม	2	0.60	0.30	0.99	0.37
	ภายในกลุ่ม	303	91.59	0.30		
	รวม	305	92.19			
	ระหว่างกลุ่ม	2	0.65	0.32	0.90	0.41

สภาพการบริหารงาน วิชาการ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
2. การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ยุค 4.0	ภายในกลุ่ม รวม	303 305	109.13 109.78	0.36		
3. การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการ เรียน ยุค 4.0	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 303 305	3.49 131.91 1135.40	1.74 0.44	4.00*	0.02
4. การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษายุค 4.0	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 303 305	7.35 162.47 169.82	3.67 0.54	6.85**	0.00
5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษายุค 4.0	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 303 305	12.99 175.53 1188.52	6.50 0.58	11.21**	0.00
6. การพัฒนาและส่งเสริม แหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 303 305	10.37 193.74 204.11	5.18 0.64	8.11**	0.00
7. การประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาและ มาตรฐานการศึกษายุค 4.0	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 303 305	6.70 140.33 147.03	3.35 0.46	7.23**	0.00
8. การส่งเสริมความรู้ทาง วิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 303 305	5.39 214.71 220.10	2.70 0.71	3.8*	0.02
รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 303 305	4.57 114.65 119.22	2.28 0.38	6.04**	0.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ประสิทธิภาพการ
ทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน

สภาพการบริหารงานวิชาการ ในยุค 4.0 ของ โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	ประสบการณ์	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
1. การวัดผล ประเมินผลและ เทียบโอนผลการเรียนยุค 4.0	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-0.33*	-0.20*
	5 - 10 ปี	-	-	.14
	10 ปี ขึ้นไป	-	-	-
2. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษายุค 4.0	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-0.40*	-0.35*
	5 - 10 ปี	-	-	.05
	10 ปี ขึ้นไป	-	-	-
3. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-0.51*	-0.47*
	5 - 10 ปี	-	-	0.04
	10 ปี ขึ้นไป	-	-	-
4. การพัฒนาและส่งเสริม แหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-0.39*	-0.43*
	5 - 10 ปี	-	-	-0.04
	10 ปี ขึ้นไป	-	-	-
5. การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและมาตรฐาน การศึกษายุค 4.0	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-0.27*	-0.35*
	5 - 10 ปี	-	-	-0.09
	10 ปี ขึ้นไป	-	-	-
6. การส่งเสริมความรู้ทาง วิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-0.37*	-0.29*
	5 - 10 ปี	-	-	0.08
	10 ปี ขึ้นไป	-	-	-
รวม	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-0.31*	-0.27*
	5 - 10 ปี	-	-	0.04
	10 ปี ขึ้นไป	-	-	-

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนยุค 4.0 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ยุค 4.0 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษายุค 4.0 และด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0 ระหว่างผู้บริหารและครูที่มี

ประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5 – 10 ปี และประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี กับมากกว่า 10 ปี แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในขอบข่ายการบริหารวิชาการ ครอบคลุมภาระงานทั้ง 8 ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ยุค 4.0 เพิ่มเติมเนื้อหาให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง เพิ่มรายวิชาสร้างนวัตกรรม ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ยุค 4.0 เรียนรู้แบบ Active Learning ผสมผสาน STEM และ Coding ให้มีความสำคัญกับ Digital literacy ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ยุค 4.0 วัดผลตามสภาพจริง นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน พัฒนาการวัดประเมินผลออนไลน์ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยุค 4.0 วิจัยเพื่อแก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการวิจัยผ่าน google Classroom Line และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ยุค 4.0 พัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ยุค 4.0 พัฒนาห้องสมุดออนไลน์และแหล่งเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ยุค 4.0 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพ จัดเก็บฐานข้อมูลผ่านระบบ QA online ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ยุค 4.0 สร้างเครือข่ายวิชาการ พัฒนาแอปพลิเคชันเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน และดำเนินกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในทุกสัปดาห์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ปรากฏว่ามีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร และข้าราชการครู มีสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ยุค 4.0 ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ยุค 4.0 ด้านที่ 3 การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ยุค 4.0 ด้านที่ 7 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา ยุค 4.0 ด้านที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยุค 4.0 ด้านที่ 8 การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ยุค 4.0 และด้านที่ 5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ยุค 4.0 กับด้านที่ 6 การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ยุค 4.0 ตามลำดับ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ จึงส่งผลให้ระดับการปฏิบัติของการบริหารงานวิชาการ ยุค 4.0 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด มีระดับการปฏิบัติระดับมาก อีกทั้งผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา และสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ โคตรสมบัติ (2558) พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีสภาพการบริหารงานมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ส่วน

ด้านที่มีสภาพการบริหารงานน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญจันทร์ สินธุเขต (2560) ที่กล่าวว่า แนวทางการบริหารจัดการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนการศึกษาที่สอดคล้องในยุคนี้ ได้แก่ หลักสูตร กระบวนการสอน ครู การวัดผลประเมินผล และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจัดการเรียน การสอนเพื่อสร้าง ความเข้มแข็งภายใน และการจัดการศึกษาต้องมีพลวัตที่เหมาะสมในยุคของการ เปลี่ยนแปลง

2. การเปรียบเทียบข้อคิดเห็นสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ดังนี้

2.1 จากการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพราะว่า ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดแนวปฏิบัติด้านการบริหารวิชาการ แต่ไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ในส่วนของผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งผู้ร่วมกำหนดแนวปฏิบัติและผู้ปฏิบัติงาน การเป็นผู้ปฏิบัติงานจะพบข้อมูลและปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอรนิตย์ สุวรรณไตรย์ (2558) พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัด อุบลราชธานี เมื่อจำแนกตามตำแหน่งที่ต่างกันมีการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ McCarthy (1971) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ซึ่งมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับคณะครูในเรื่องบทบาทการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ด้านการสังเกตการณ์สอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านความรับผิดชอบและเอาใจใส่ ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า สถานศึกษาควรบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารงานอื่น ๆ

2.2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน เพราะว่าผู้บริหาร และครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างรอบด้าน ทำให้มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานวิชาการครอบคลุมด้านต่าง ๆ อีกทั้งการศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหาร และข้าราชการครูจำเป็นต้องหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันครูผู้สอนจึงต้องมีการพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ จึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ ปานเมือง (2563) พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิร เยาดำ (2561) พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตาม

ประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนด เนื่องจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีความชำนาญในการปฏิบัติงานต่างกัน ในส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนยาวนานเปรียบเทียบกับครูที่เพิ่งบรรจุใหม่ จะเห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนยาวนาน มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้มีประสบการณ์การสอนที่ดี ประกอบกับการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยการอบรมจริง และอบรมออนไลน์ มีความกระตือรือร้นความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอยู่เสมอ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มีความอดทนฝึกทักษะและเฝ้าหาความรู้ในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับการบริหารงานวิชาการมากกว่าผู้มีประสบการณ์น้อย จึงส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณา แสงจันทร์นวล (2563) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ใน การทำงานแตกต่างกัน ต่อสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 2 โดยภาพรวม มีคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Harris (2000 อ้างถึงใน นพดล อารมณรัตน์ 2560) พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ในงานส่วนตัวและงานด้านการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนไม่ เกิน 10 ปี เกือบทุกคนใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนที่มีประสบการณ์ 31-35 ปี ส่วนใหญ่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ มีการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากที่สุดเพื่อเตรียมการสอน น้อยสุดคือการเตรียมบทเรียนให้กับนักเรียน มีการใช้โปรแกรมประมวลผลคำมากที่สุด คือการจัดทำวัสดุการสอนและเอกสารสำหรับห้องปฏิบัติการ รองลงมาคือใช้สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในขอบข่ายการบริหารวิชาการ ครอบคลุมภาระงานทั้ง 8 ด้าน อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษายุค 4.0 เพิ่มเติมเนื้อหาให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง เพิ่มรายวิชาสร้างนวัตกรรม ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยุค 4.0 เรียนรู้แบบ Active Learning ผสมผสาน STEM และCoding ให้มีความสำคัญกับ Digital literacy ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ยุค 4.0 วัดผลตามสภาพจริง นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน พัฒนาการวัดประเมินผลออนไลน์ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0 วิจัยเพื่อแก้ปัญหาโดยใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการวิจัยผ่าน google Classroom Lineและแอปพลิเคชันต่าง ๆ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ยุค 4.0 พัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ ยุค 4.0 พัฒนาห้องสมุดออนไลน์และแหล่งเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษายุค 4.0 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพ จัดเก็บฐานข้อมูลผ่านระบบ QA online ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0 สร้างเครือข่ายวิชาการ พัฒนาแอปพลิเคชันเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน และดำเนินกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในทุกสัปดาห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนดา เลิศวิชัย (2560) สรุปไว้ว่า การวิจัยเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์ ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีการนำวิจัยเข้ามาช่วยในการค้นหาความรู้ใหม่ๆ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมที่ทันสมัย

ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างนวัตกรรม พัฒนาสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ครอบคลุมทุกวิชา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษายุค 4.0 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา มีฐานข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านระบบ QA online ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนยุค 4.0 สร้างเครือข่ายวิชาการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา พัฒนาแอปพลิเคชันเว็บไซต์ของสถานศึกษา และสื่อออนไลน์ให้มีคุณภาพ และร่วมกับชุมชนดำเนินการกระบวนการ PLC ในทุกสัปดาห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pantazis (2013) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียนเทียบเท่ากัน อัตราความสำเร็จขึ้นอยู่กับกรอบการออกแบบหลักสูตร ซึ่งต้องได้รับการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา การปฏิบัติตามคำแนะนำ การสนับสนุนบริการ และนักเรียนได้รับการขัดเกลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บริหาร และข้าราชการครู ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ควรนำผลการวิจัยไปจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อพัฒนางานบริหารวิชาการของสถานศึกษาให้ทันสมัย

1.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ควรพัฒนางานวิชาการในด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยแนวทางการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษายุค 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ ปานเมือง. (2563). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดชุมพร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *วารสารบริหารการศึกษา*

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16(1), 51 – 71.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*.

<https://www.academia.edu>

จตุรภัทร ประทุม. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] มหาวิทยาลัยบูรพา.

จันทร์ เยาดำ. (2561). *การบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*.

- นพดล อารมณรัตน์. (2560). การบริหารงานวิชาการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชรินทร์ โคตรสมบัติ. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, *วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(ฉบับพิเศษ), 437 - 448.
- เพ็ญจันทร์ สินธุเขต. (2560). การศึกษายุคนี้ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0. *ครุศาสตร์วิจัย
2560/NACE2017: นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้*, 3, 98 - 110.
- รัตนา เลิศวิชัย. (2560). การใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้. *ครุศาสตร์วิจัย
2560/NACE2017: นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้*, 3, 123-137.
- วิไลวรรณ ปุริรัตน์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษา*,
14(65), 119 - 130.
- สาคร มหาหงษ์. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารวิทยาลัยสันตพล*, 4(2), 17-25.
- สุพรรณา แสงจันทร์นวล. (2563). การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุค
การศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุเมธ งามนก. (2564). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหาร
การศึกษาแห่งประเทศไทย*, 3(1), 59-67.
- สุภัค โอฬารพิริยกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการสำหรับโรงเรียนอนุบาล [วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียา วาม. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของครู
ตามทัศนะของครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. 2563-2565. แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2565.*
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรนิตย์ สุวรรณไตรย์. (2558). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์*, 10(1), 103-111.
- Pantazis, Mary Ellen. (2013). *Special Education Related Services and Distance Education
in the 21st Century Classroom* [Unpublished doctoral dissertation]. Graduate
University.
- McCathy, W.M. (1971). The Role of the Secondary School Principal in New
Jersey. *Dissertation Abstracts International*. 32(2), 705 - A.

อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กร
ของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
The Influence of Quality of Work Life in Predicting
Organizational Commitment of Personnel Faculty of Science and
Social Sciences Burapha University SaKaeo Campus

นงนุช ศรีสุข¹, ชนิสรา แก้วสุวรรณ^{2*}
Nongnuch Srisuk¹, Chanisara Kaewsawan^{2*}

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

¹ Bachelor of Public Administration, Faculty of Science and Social Sciences,
Burapha University Sakaeo Campus

² สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² Master of Business Administration, Management College of Commerce, Burapha University

*Corresponding email: nongnuchsr@buu.ac.th

Received: 18 October 2021; Revised: 16 November 2021; Accepted: 19 November 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน 2) เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กร และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรในคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 35 คน โดยศึกษาเต็มจำนวนประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ทดสอบคุณภาพและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรง เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.91 จากนั้นนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่น ในภาพรวมได้ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.951 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ด้านลักษณะการบริหาร ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ด้านความก้าวหน้าและมั่นคง และด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม ตามลำดับ 2) ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ระดับสูง เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร และด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อ

องค์การ ตามลำดับ และ 3) ผลการทดสอบสมมติฐานคุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ได้ร้อยละ 80.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ยอมรับสมมติฐาน โดยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การได้แก่ ด้านความภูมิใจในองค์การที่มีคุณค่าทางสังคม, ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ, ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ, ด้านลักษณะการบริหาร, ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว $\hat{y} = 1.053 + 0.673 (X_5) + 0.613 (X_2) + 0.368 (X_6) + 0.300 (X_3) + 0.235 (X_8) + 0.221 (X_7)$ ส่วนด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม และด้านความก้าวหน้าและมั่นคง ไม่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตในการทำงาน, ความผูกพันต่อองค์การ

ABSTRACT

The purposes of the research were to 1) study the level of Quality of Work Life 2) to study the level of commitment to the organization, and 3) to study the influence of quality of work life in Predicting Organizational Commitment of Personnel Faculty of Science and Social Sciences Burapha University Sakaeo Campus. The target group used in this study were 35 personnel in the Faculty of Science and Social Sciences. The research tool was a questionnaire. Test the quality and reliability of the tool. Validity to analyze the quality of the instrument by determining the IOC value of 0.91 and then testing for confidence. (Reliability) in the overview, the value Alpha = 0.951. Statistics used to analyze the frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. and inferential statistics were used to test hypotheses by correlation analysis. and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that the Quality of Work Life of Personnel The overall picture was at a high level, in the following order: in terms of a safe and hygienic environment The highest mean, followed by work-life balance, management style good relationship in working together, Pride in the organization with social value, Opportunity for potential development, progress and stability, and income and fair returns, respectively. of personnel found that the overall level was at a high level, in the following order: Strong confidence and acceptance of the goals and values of the organization The highest mean, followed by desire to maintain organizational membership, and willingness to contribute. Organizational efforts, respectively, and the quality of working life hypothesis test result had an influence to predict organizational engagement of personnel by 80.2% with statistical significance. 0.05 accepted the hypothesis. The quality of work life in the areas that influence the commitment to the organization are pride of the organization with social value, opportunity for potential development, safe and hygienic environment, management style, good working relationship. and the balance between work life and personal life $\hat{y} = 1.053 + 0.673 (X_5) + 0.613 (X_2) + 0.368 (X_6) + 0.300 (X_3) +$

0.235 (X_8) + 0.221 (X_7). In terms of income and returns that are sufficient and fair and in terms of progress and stability Has no influence on the commitment to the organization statistically significant 0.05.

Keywords : Quality of Work Life, Organizational Commitment

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีถูกนำมาช่วยให้การทำงานในยุคใหม่มีความสะดวกรวดเร็ว เชื่อมโยงถึงกันได้มากทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพได้ผลงานที่มีคุณภาพ ทำให้โลกธุรกิจมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดการแข่งขันทางธุรกิจมากขึ้น เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาด และพยายามหาข้อได้เปรียบในการแข่งขันมาใช้ในทางธุรกิจ ดังนั้นองค์กรมีความจำเป็นที่จะต้องจะต้องปรับตัวเพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพราะองค์การถูกขับเคลื่อนด้วยคน สิ่งที่คนคิด สิ่งที่คนเชื่อ สิ่งที่คนลงมือทำรวมไปถึงเหตุผลที่คนเลือกมาทำงานในองค์กร (ทัมมพร นิพนธ์พิทยา, 2561)

คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่บอกถึงลักษณะการทำงานที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ การรับรู้ถึงสภาพความเป็นอยู่หรือความสุขในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ทำให้ชีวิตการทำงานที่สามารถตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมาตรฐานสังคม มีการประสานระหว่างการดำเนินชีวิตและงานให้ชีวิตและงานผสมกลมกลืน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจและมีความสุขในการทำงาน (อิสราภรณ์ รัตนคช, 2551) หากบุคลากรมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีแล้ว บุคลากรย่อมมีความสุขในการทำงานมีความพึงพอใจในการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานออกมาได้ดีและมีประสิทธิภาพ และเมื่อบุคลากรได้รับรู้ถึงการเอาใจใส่และการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีแล้ว จะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรขึ้น และบุคลากรจะตอบแทน

ความพยายามที่จะให้องค์การขับเคลื่อนต่อไปนั้นจึงเกิดแนวคิดเรื่องการดำรงรักษาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า โดยคำนึงการเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานให้เหมาะสมเช่น รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ความก้าวหน้าและความมั่นคง ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน ลักษณะการบริหาร ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในงานและส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรได้ ซึ่งความผูกพันต่อองค์กรมีความสำคัญกับความอยู่รอดขององค์กรที่เป็นตัวชี้วัดประสิทธิผลขององค์กรและยังสามารถแสดงถึงแนวโน้มในความตั้งใจของบุคคลที่จะคงอยู่หรือลาออกจากองค์กรได้ (Dessler , 2009)

นอกจากคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงานแล้ว ความผูกพันต่อองค์กรมีผลต่อความสำเร็จของงานตามที่ เศรษฐศาสตร์ ชัยแสง (2553) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลากรที่มีความผูกพันต่อองค์กรจะไม่ลาออกจากองค์กร และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีความพยายามตั้งใจที่จะพัฒนากระบวนการดำเนินงานเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จ โดยมีความผูกพันต่อองค์กร ดังนี้ บุคลากรมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และมีความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร แต่ในทางกลับกันถ้าบุคลากรไม่มีความผูกพันต่อองค์กรก็จะทำงานเพียงเพื่อแลกกับค่าตอบแทนเท่านั้น โดยไม่มี

ความตั้งใจหรือไม่ใช้ความพยายามในการทำงาน เพิกเฉยต่องาน ที่นอกเหนือจากงานในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพขององค์กรลดลง ฉะนั้นการสร้าง ความผูกพันจึงมีความจำเป็นเพื่อจูงใจให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการทำงานมากยิ่งขึ้น ทศนคติและพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อการผูกพันต่อการเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้สมาชิกในองค์กรได้มีการเป็นเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาและร่วมยินดีในผลสำเร็จของงานอย่างมีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บุคลากร ถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดในองค์กร ดังนั้น คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จึงต้องให้ความสำคัญดูแลเอาใจใส่เพราะบุคลากรหรือคนเป็นปัจจัยหนึ่งในสี่ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของมหาวิทยาลัยและเป็นตัวแปรสำคัญในความสำเร็จในการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยให้เจริญก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของมหาวิทยาลัย โดยการจะรักษาบุคลากรให้อยู่กับองค์กรนาน ๆ นั้นผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจและสร้างขวัญในการทำงานให้กับบุคลากร เมื่อบุคลากรนั้นมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งผลดังกล่าวจะส่งผลให้บุคลากรและมหาวิทยาลัยเอื้อประโยชน์ต่อกัน ความสัมพันธ์นี้จะเห็นได้ว่าหากบุคลากรในมหาวิทยาลัยมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีแล้วก็จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและประสิทธิผลโดยรวมของบริษัท แต่ปัญหาก็คือ จะบริหารจัดการอย่างไร จึงจะทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยที่ทำงานสังกัดอยู่ เพราะหากบุคลากรไม่มีความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยแล้ว เป้าหมายของมหาวิทยาลัยย่อมไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เนื่องจากต้องสรรหาบุคลากรใหม่ ๆ มาพัฒนาการเรียนรู้งานเพื่อทดแทนบุคลากรที่ลาออกตลอดเวลา จะเห็นได้ว่าหากขาดบุคลากรหรือบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานหรือไม่มีความเหมาะสมกับงาน การดำเนินงานนั้น นอกจากจะไม่อาจดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จไปด้วยดีแล้วยังส่งผลให้เกิดความสิ้นเปลืองสูญเสียในการทำงานมากยิ่งขึ้น (ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข, 2563) ดังเช่นการวิจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อการ ทัศนศึกษา ข้าราชการกรมศุลกากร ที่สังกัดส่วนกลาง (คลองเตย) ผลการศึกษาพบว่า เมื่อทดสอบอิทธิพลของตัวแปรด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานต่อการพยากรณ์ความผูกพันต่อการ พบว่า ตัวแปรด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ลักษณะการบริหารความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อการร่วมกันได้อย่างร้อยละ 42.1 ส่วนตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ และความก้าวหน้ามั่นคง ไม่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ความผูกพันต่อการ (วรวรรณ ตอวิวัฒน์, 2554)

จากสภาพการดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยเกี่ยวกับ อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อการของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานใดบ้างที่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อการ เพื่อที่จะสามารถนำปัจจัยเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างและเพิ่มพูนให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจและความผูกพันต่อการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวให้บุคลากรมีความรักความผูกพันพร้อมร่วมงานต่อการ รวมถึงสมารถที่จะนำข้อมูลสำหรับให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้แก้ไขปัญหา ปรับปรุงการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเสริมสร้างความผูกพันต่อการให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร ส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และพัฒนาในกระบวนการบริการทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ เช่นปัญหาการลาออกของบุคลากร และทำให้บุคลากรเกิดความจงรักภักดีต่อการพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างเต็ม

ความสามารถและส่งผลให้การทำงานของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาระดับความความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานหลัก

คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว มากกว่าร้อยละ 50

สมมติฐานย่อย

1. รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
2. สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
3. โอกาสในการพัฒนาศักยภาพมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
4. ความก้าวหน้าและความมั่นคงมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
5. ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกันมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
6. ลักษณะการบริหารมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
7. ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
8. ความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคมมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 35 คน (คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว, 2563)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ คุณภาพชีวิตในการทำงาน ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้านของ Walton (1975) มาใช้เป็นแนวทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1. รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอต่อชีวิต 2. สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ 3. โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ 4. ความก้าวหน้าและความมั่นคง 5. ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน 6. ลักษณะการบริหาร 7. ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว และ 8. ความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม

ตัวแปรตาม คือ ความผูกพันต่อองค์กร ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Steers (1977) มาเป็นแนวทางในการศึกษา อันมีตัวชี้วัดได้แก่ 1. ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2. ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และ 3. ความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการอ้างอิงกรอบแนวคิด ซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุราชการ และระดับเงินเดือน มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน จำนวน 32 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยสร้างแบบสอบถามให้ผู้ตอบเลือกตอบ ลักษณะคำถามมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร จำนวน 12 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยสร้างแบบสอบถามให้ผู้ตอบเลือกตอบ ลักษณะคำถามมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เกณฑ์การวัดระดับคะแนนแบ่งเป็นช่วง 5 ช่วง สำหรับใช้แปลค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานและระดับความผูกพันต่อองค์กร ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง ระดับสูงที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง ระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง ระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง ระดับต่ำที่สุด

การทดสอบคุณภาพและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเองตามขั้นตอนดังกล่าวนี้ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารองค์การด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC

(Index of item Objective Congruence) ช่วงคะแนน 0.70 - 0.91 จากนั้นนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรที่เป็นอาจารย์คณะเทคโนโลยีการเกษตร ที่ไม่ใช่งานตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือมาข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเสนอค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแต่ละปัจจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรคุณภาพชีวิตการทำงาน

1. รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอ ยุติธรรม	Cronbach's Alpha = 0.9621
2. สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ	Cronbach's Alpha = 0.7598
3. โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ	Cronbach's Alpha = 0.6646
4. ความก้าวหน้าและความมั่นคง	Cronbach's Alpha = 0.7730
5. ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน	Cronbach's Alpha = 0.6375
6. ลักษณะการบริหาร	Cronbach's Alpha = 0.7963
7. ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	Cronbach's Alpha = 0.7475
8. ความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม	Cronbach's Alpha = 0.7498

ตัวแปรความผูกพันต่อองค์การ

1. ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ	Cronbach's Alpha = 0.7875
2. ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์การ	Cronbach's Alpha = 0.7623
3. ความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การ	Cronbach's Alpha = 0.7095

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 35 คน นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องก่อน จากนั้นนำไปลงรหัสเพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลทั่วไป โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์แบบพหุคูณ ด้วยวิธีคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการพยากรณ์แบบ Backward เพื่อวิเคราะห์หาอิทธิพลของตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม โดยค่าของความแข็งแกร่งหรือขนาดของอิทธิพล จะใช้การกำหนดค่าของ Cohen (1988) ที่ได้อธิบายถึงความแข็งแกร่ง ของระดับอิทธิพลของตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม ดังนี้

ระดับอิทธิพล	Regression: R	Correlation: r
ใหญ่	0.35	0.50
กลาง	0.15	0.30
เล็ก	0.02	0.10

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.94 , S.D. = 0.421) และเมื่อแยกพิจารณาคุณภาพชีวิตในการทำงานในมิติรายด้านทั้ง 8 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดปรากฏผล ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.545) รองลงมาคือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ($\bar{X}$ = 4.01 , S.D. = 0.593) ด้านลักษณะการบริหาร ($\bar{X}$ = 3.98 , S.D. = 0.573) ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}$ = 3.96 , S.D. = 0.557) ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม ($\bar{X}$ = 3.93 , S.D. = 0.653) ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ($\bar{X}$ = 3.92 , S.D. = 0.557) ด้านความก้าวหน้าและมั่นคง ($\bar{X}$ = 3.84 , S.D. = 0.566) และด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม ($\bar{X}$ = 3.83 , S.D. = 0.583) ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน
1	ด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม	3.83	0.583	สูง
2	ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ	4.10	0.545	สูง
3	ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ	3.92	0.557	สูง
4	ด้านความก้าวหน้าและมั่นคง	3.84	0.566	สูง
5	ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน	3.96	0.557	สูง
6	ด้านลักษณะการบริหาร	3.98	0.573	สูง
7	ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	4.01	0.593	สูง
8	ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม	3.93	0.653	สูง
เฉลี่ย		3.94	0.421	สูง

2. ผลการศึกษา ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า ในภาพรวมอยู่ระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.406) เมื่อแยกพิจารณาความผูกพันต่อองค์การในมิติรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดปรากฏผลดังนี้ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.562) รองลงมาคือ ด้านความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์การ ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.490) และด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์การ ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.543) ตามลำดับ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความผูกพันต่อองค์การ
1	ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์การ	3.97	0.543	สูง
2	ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ	4.08	0.562	สูง
3	ด้านความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์การ	4.05	0.490	สูง
เฉลี่ย		4.04	0.406	สูง

ตารางที่ 3 แสดงตัวแบบจำลองสมการการถดถอยพหุคูณ

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of The Estimate
1	0.896	0.803	0.793	0.184
2	0.896	0.803	0.795	0.184
3	0.896	0.802	0.795	0.184

Model 1 Predictors : (Constant) $X^8, X^1, X^3, X^4, X^2, X^6, X^5, X^7$

Model 2 Predictors : (Constant) $X^8, X^1, X^3, X^2, X^6, X^5, X^7$

Model 3 Predictors : (Constant) $X^8, X^3, X^2, X^6, X^5, X^7$

Dependent Variable: Y (ความผูกพันต่อองค์การ)

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการถดถอยพหุ (Multiple Regressions) หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุ โดยวิธี Backward ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- Y คือ ความผูกพันต่อองค์กร
 X_1 คือ ด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม
 X_2 คือ ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ
 X_3 คือ ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ
 X_4 คือ ด้านความก้าวหน้าและมั่นคง
 X_5 คือ ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน
 X_6 คือ ด้านลักษณะการบริหาร
 X_7 คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว
 X_8 คือ ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) โดยวิธี Backward ปรากฏว่ามีตัวแบบจำลอง (Model Summary) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถอธิบายความหมายได้ ดังนี้

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) เท่ากับ 0.896 และตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัว คือ ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม, ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ, ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ, ด้านลักษณะการบริหาร, ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 80.2 ($R^2 = 0.802$) และการพยากรณ์ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ตัวแปรตามเท่ากับ 0.184

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Backward ตัวแปรที่ถูกนำเข้าสู่สมการ

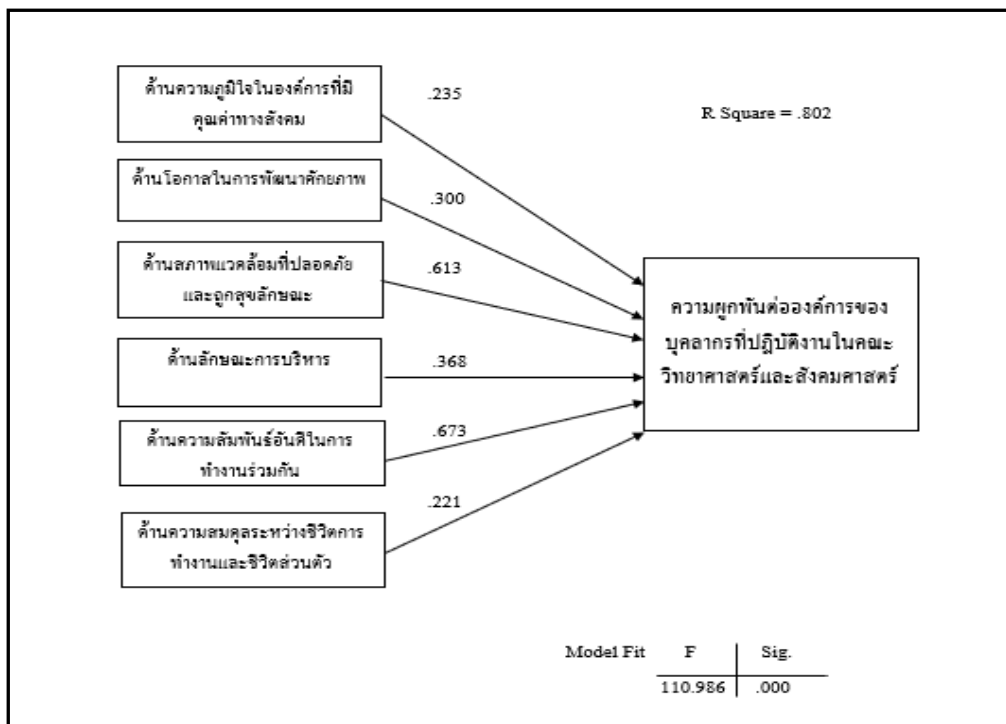
ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	P-Value
	β	St. Error			
Constant	1.053	0.137			
ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม	0.175	0.042	0.235	4.192**	0.000
ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ	0.219	0.035	0.300	6.256**	0.000
ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ	0.447	0.095	0.613	4.656**	0.000
ด้านลักษณะการบริหาร	0.260	0.073	0.368	3.551**	0.000
ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน	0.461	0.105	0.673	4.378**	0.000

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	P-Value
	β	St. Error			
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว	0.172	0.044	0.221	3.434**	0.000

** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) โดยวิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบ Backward พบว่า ตัวแปรที่ถูกนำเข้าสมการพยากรณ์และปรากฏนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) มีทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม ($Beta = 0.235$) ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ($Beta = 0.300$) ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ($Beta = 0.613$) ด้านลักษณะการบริหาร ($Beta = 0.368$) ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน ($Beta = 0.673$) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ($Beta = 0.221$) โดยตัวแปรทั้ง 6 ด้าน ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta) มีค่าเป็นบวก แสดงว่ามีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรเป็นไปในทิศทางบวก คือ เมื่อตัวแปรพยากรณ์มีระดับเพิ่มขึ้น ตัวแปรตามก็จะมีระดับเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานย่อยที่ 2, 3, 5, 6, 7 และ 8

ส่วนตัวแปรที่ถูกคัดออกจากสมการและไม่เป็นไปตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 2 ตัวแปร คือ ด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอต่อชีวิต ($Beta = 0.013$, $P\text{-value} = 0.805$) และด้านความก้าวหน้าและมั่นคง ($Beta = 0.038$, $P\text{-value} = 0.479$) แปลความหมายได้ว่าตัวแปรด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอต่อชีวิต และด้านความก้าวหน้าและมั่นคงไม่สามารถนำมาใช้พยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ จึงปฏิเสธสมมติฐานย่อยที่ 1 และ 4 ซึ่งสามารถแสดงภาพตัวแบบการถดถอยพหุคูณ เป็นโมเดลการพัฒนาในรูปแบบได้ดังภาพที่ 1 นี้

ภาพที่ 1 ตัวแบบการถดถอยพหุคูณของคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

จากผลการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม, ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ, ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ, ด้านลักษณะการบริหาร, ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวต่างมีส่วนช่วยพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2 ได้ร้อยละ 80.2 สามารถสร้างเป็นสมการการถดถอยพหุคูณ ได้ดังนี้

สมการการถดถอยพหุคูณ

$$\hat{y} = 1.053 + .673 (X_5) + .613 (X_2) + .368 (X_6) + .300 (X_3) + .235 (X_8) + .221 (X_7)$$

$$\begin{aligned} \text{ความผูกพันต่อองค์กร} = & 1.053 + 0.673 (\text{ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงาน} \\ & \text{ร่วมกัน}) + 0.613 (\text{ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ}) \\ & + 0.368 (\text{ด้านลักษณะการบริหาร}) + 0.300 (\text{ด้านโอกาสในการพัฒนา} \\ & \text{ศักยภาพ}) + 0.235 (\text{ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม}) \\ & + 0.221 (\text{ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว}) \end{aligned}$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้านของ Walton (1975) มาใช้เป็นแนวทางการศึกษา โดยผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 3.94 ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมของการทำงานเอื้ออำนวยให้การทำงานเป็นไปโดยสะดวก มีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพราะมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพที่ดี มีพื้นที่กว้างและมีความเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ในสถานที่ทำงานมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดีต่อชีวิต และทรัพย์สินที่ดีมากมีการเฝ้าระวังเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่มีการปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง การทำงานความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ถึงแม้สภาพการทำงานที่รับผิดชอบจะมีมากแต่บุคลากรก็มีเวลาในการดูแลสุขภาพร่างกายพอสมควร และมีเวลาใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวได้อย่างสบายหลังเลิกจากการทำงาน บุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วที่มีคุณค่าทางสังคม ได้รับการเคารพและเชื่อถือจากประชาชนทั่วไป มีมุมมองในแง่บวก เพราะมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ในส่วนโอกาสในการพัฒนาศักยภาพทางหน่วยงานสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาดูงาน หรือฝึกอบรมการนำเทคนิควิธีการที่ทันสมัยมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพปรับปรุงหรือพัฒนาการทำงาน นอกจากนี้ยังมีทุนสำหรับการศึกษาต่อเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำหรือเพื่อประดับให้สูงขึ้น ทำให้บุคลากรส่วนใหญ่อยากจะทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วนี้ตลอดไป เพราะเชื่อมั่นถึงความมั่นคงขององค์กรและในส่วนของมหาวิทยาลัยบูรพามีตำแหน่งหน้าที่รองรับความก้าวหน้าของบุคลากรในตำแหน่งที่สูงขึ้นตามลำดับ บุคลากรส่วนใหญ่รู้สึกได้รับความอบอุ่น และเป็นมิตรจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา การร่วมมือการทำงานเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอในมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ส่วนในเรื่องของด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรมเหมาะสมกับรายจ่ายในครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานราชการอื่น โดยค่าตอบแทนและสวัสดิการที่บุคลากรได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จินตนา นาคพิน (2552) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรวมอยู่ในระดับสูง

2. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วตามแนวคิดของ Steers (1977) มาเป็นแนวทางในการศึกษา อันมีตัวชี้วัดทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับในเป้าหมาย

และค่านิยมขององค์กร ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อองค์กร และด้านความต้องการที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กรต่อไป จากผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรเต็มใจปฏิบัติงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายเพื่อสนองตอบเป้าหมายของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงาน และเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงาน นอกจากนี้บุคลากรยังมีความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยยินดีที่จะทำงานล่วงเวลาถึงแม้จะไม่ได้รับค่าตอบแทนหากเป็นงานที่สำคัญและเร่งด่วน ใส่ใจในงานที่ได้รับผิดชอบ เพราะรู้ว่าส่งผลเป็นอย่างมากกับคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และพร้อมที่จะทำงานอย่างหนักเพื่อให้คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบความสำเร็จ บุคลากรจึงผูกพันกับหน่วยงานไม่ยากเปลี่ยนที่ทำงานใหม่แม้จะเหมาะสมกับความสามารถเพราะรู้สึกมีความมั่นคงที่ทำงานอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วและจะอยู่ต่อไปให้นานที่สุด แม้จะเกิดวิกฤตการณ์ที่จะกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ บุคลากรก็รู้สึกห่วงใยต่อความอยู่รอดของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงมีความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ตลอดไป ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของประสิทธิ์ สุขแก้ว (2550) ศึกษา คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการตำรวจสำนักงานจรตำรวจ ผลการวิจัยความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับสูง และเมื่อแยกพิจารณาความผูกพันต่อองค์กรในมิติรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดปรากฏผล ดังนี้ ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร และด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร

3. อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จากการศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว โดยสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 80.2 ($R^2 = 0.802$) โดยตัวแปรที่มีอำนาจในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กร มีทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน ($Beta = 0.673$) ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ($Beta = 0.613$) ด้านลักษณะการบริหาร ($Beta = 0.368$) ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ($Beta = 0.300$) ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม ($Beta = 0.235$) และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ($Beta = 0.221$) ตามลำดับ โดยทั้ง 6 ตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน ($Beta$) เป็นบวก แสดงให้เห็นว่า มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรในทิศทางบวก คือ เมื่อตัวแปรพยากรณ์มีระดับเพิ่มขึ้น ตัวแปรตามก็จะมีระดับเพิ่มขึ้นตามด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรวรรณ ตอวิวัฒน์ (2554) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษา ข้าราชการกรมศุลกากร ที่สังกัดส่วนกลาง (คลองเตย) ผลการวิจัย พบว่า อิทธิพลของตัวแปรด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรร่วมกันได้ร้อยละ 42.1

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายผลในแต่ละตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พยากรณ์ความผูกพันต่อการร่วมงานกันได้ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกันจากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกันมีอิทธิพลร่วมพยากรณ์พยากรณ์ความผูกพันต่อการร่วมงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วได้สูงที่สุด ($Beta = 0.673$) ผู้วิจัยพิจารณาว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกันเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทำให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดีมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี ปราศจากอคติในการทำงานร่วมกัน (Walton, 1975) รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ พบว่า มีอิทธิพลร่วมพยากรณ์พยากรณ์ความผูกพันต่อการร่วมงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($Beta = 0.613$) ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดสภาพแวดล้อมของการทำงานให้สะอาดถูกสุขลักษณะต่อร่างกายเป็นสิ่งที่ควรทำเพื่อรักษาชีวิตและสุขภาพของบุคลากร บริเวรรอบคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วมีความสะอาด เพราะมีการปรับภูมิทัศน์เสมอ โดยผู้ปฏิบัติงานไม่ควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีทั้งต่อร่างกายและการทำงาน ควรจะมีการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการควบคุมเกี่ยวกับเสียง การรบกวนทางสายตา (Walton, 1975) ในด้านลักษณะการบริหาร พบว่า มีอิทธิพลร่วมพยากรณ์พยากรณ์ความผูกพันต่อการร่วมงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($Beta = 0.368$) เนื่องจากคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว มีวัฒนธรรมขององค์การในการความเคารพในสิทธิส่วนตัวของบุคลากร โดยยึดมั่นในหลักรัฐธรรมนูญในการทำงาน เคารพสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล การบริหารงานในหน่วยงานมีการแบ่งสายบังคับบัญชาที่แน่นอนชัดเจน มีกฎระเบียบแบบแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน ถูกต้อง ยุติธรรม รวมทั้งคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ได้วางมาตรฐานการให้ผลตอบแทนและรางวัลที่ยุติธรรมแก่บุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Umstot (1984) กล่าวถึงการพิจารณาคุณภาพชีวิตในการทำงานในด้าน ลัทธิรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism in the Work Organization) องค์การที่มีระดับของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี จะให้สิทธิของพนักงานหลาย ๆ ด้าน เช่น การเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในการกำหนดกระบวนการวิธีการทำงานด้วยตนเองในระดับหนึ่ง การมีความเสมอภาคในกลุ่มพนักงาน การให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ พบว่า มีอิทธิพลร่วมพยากรณ์พยากรณ์ความผูกพันต่อการร่วมงานของบุคลากร ($Beta = 0.300$) พิจารณาจากการที่ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว มีการนำเทคนิควิธีการที่ทันสมัยมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และพร้อมสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาต่อเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติงานเพื่อปรับวุฒิให้สูงขึ้นเพื่อแสวงหาความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่การตอบสนองในรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมให้ประสบความสำเร็จในชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ Bruce and Blackburn (1992) ให้ทัศนคติเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงาน ด้านการมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถ โดยการทำงานที่มีความหมายและแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงาน ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม พบว่า มีอิทธิพลร่วมพยากรณ์พยากรณ์ความผูกพันต่อการร่วมงานของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($Beta = 0.235$) ผู้วิจัยพิจารณาว่า บุคลากรได้รับการยอมรับจากประชาชนทั่วไปมีมุมมองต่อคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ในแง่บวกเนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่

นอกจากนี้คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ยังให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนสาธารณะประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม เช่น การต่อต้านยาเสพติดในชุมชน ให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องโทษของยาเสพติด มีส่วนร่วมในการรณรงค์จิตอาสาทำความดีเพื่อสังคมชุมชน กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่มีการจัดขึ้น รวมถึงการเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในยามที่เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ เป็นต้น โดยค่านิยมประการหนึ่งที่คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว นำมาใช้คือ “ความรับผิดชอบต่อสังคม” ทำให้บุคลากรมีความภูมิใจในการเป็นบุคลากรของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว แห่งนี้ และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวพบว่า มีอิทธิพลร่วมพยากรณ์พยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ($Beta = 0.221$) เนื่องจากบุคลากรมีเวลาในการดูแลสุขภาพร่างกายโดยสามารถไปออกกำลังกายเล่นกีฬาในช่วงเย็น นอกจากบุคลากรยังมีเวลาในการใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวได้อย่างสบายหลังเลิกจากการปฏิบัติงานและยังมีเวลาพักผ่อนไปท่องเที่ยวต่างจังหวัด หรือจัดการภารกิจส่วนตัวในวันหยุดราชการอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bruce and Blackburn (1992) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ การมีเวลาว่าง ซึ่งหมายถึงความสามารถในการแบ่งเวลาให้กับเรื่องส่วนตัวและงานได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน แม้จะพบว่า ด้านความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม, ด้านโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ, ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ, ด้านลักษณะการบริหาร, ด้านความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ส่วนคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ไม่สามารถนำมาใช้พยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว คือ ด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม และด้านความก้าวหน้าและมั่นคง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรายได้และผลตอบแทนในการทำงานของบุคลากรถึงแม้จะมีการปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และระยะเวลาในการทำงาน ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา รวบรวม ทอวิวัฒน์ (2554) เรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรกรณีศึกษา ข้าราชการกรมศุลกากร ที่สังกัดส่วนกลาง (คลองเตย) ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรร่วมกันได้ร้อยละ 42.1 และในด้านความก้าวหน้าและมั่นคง พบว่า งานของบุคลากรมีความมั่นคงและมีความก้าวหน้า จนทำให้หลายคนมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพนี้ แต่เนื่องจากภาระงานที่กดดันการปฏิบัติงานซึ่งมีเกณฑ์ข้อบังคับในเรื่องการทำผลงานวิชาการที่มีผลกดดันทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความก้าวหน้าและมั่นคงบุคลากรลดลง จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานทั้ง 2 ด้านนี้จึงไม่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ในการศึกษาครั้งนี้ ถึงกระนั้นก็ตามองค์ประกอบทั้ง 8 หลัก ก็ยังถือเป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในการทำงาน เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงานตั้งแต่ความรู้สึกพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการบริหารจัดการองค์การที่คำนึงถึงสิ่งที่สนองความผาสุกและความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดเป็นความผูกพันต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

คุณภาพชีวิตในการทำงาน

1.1 รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรจัดหาสวัสดิการสำหรับบุคลากรเพิ่มขึ้น เพื่อลดรายจ่ายอันจะส่งผลให้มีรายได้ที่เพียงพอกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อให้บุคลากรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสวัสดิการที่จัดให้ควรมีเพียงพอสำหรับบุคลากรทุกคนตามความเหมาะสมยุติธรรม

1.2 สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรมีแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรทำงานได้สะดวก และจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสอดคล้องเหมาะสมกับการทำงาน

1.3 โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาต่อเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ หรือเพื่อปรับวุฒิให้สูงขึ้น

1.4 ความก้าวหน้าและความมั่นคง คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามความรู้ความสามารถ มีการจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพมีตำแหน่งหน้าที่รองรับความก้าวหน้าในการทำงานที่สูงขึ้น

1.5. ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรรณรงค์ให้เกิดการร่วมมือในการทำงานให้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอใน คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว โดยควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรมีกิจกรรมเสริมให้มีความตื่นตัวในการทำงาน มีกิจกรรมพิเศษเป็นครั้งคราว เช่น การจัดบรรยายพิเศษความรู้เรื่องสุขภาพ การสนทนาการต่าง ๆ เพื่อการผ่อนคลาย การจัดพบปะสังสรรค์ การเดินร่ำ และการร้องเพลง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศความสามัคคีของหมู่คณะด้วย

1.6 ลักษณะการบริหาร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรมีการกำหนดกฎระเบียบแบบแผนการปฏิบัติที่มีความชัดเจน ถูกต้องและยุติธรรม โดยควรแจ้งให้บุคลากรทุกคนทราบและควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมกัน

1.7 ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรมีการดูแลบุคลากรให้มีเวลาพักผ่อนหรือจัดการภารกิจส่วนตัวในวันหยุดราชการอย่างเพียงพอ หากไม่ได้หยุดในช่วงเทศกาลควรมีการจัดวันหยุดทดแทนเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีร่างกายแรงใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.8 ความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรสร้างค่านิยมประการหนึ่งในองค์กรคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยควรสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานของบุคลากรควรเห็นแก่อนิสิต ชุมชน และสังคมเป็นหลัก

ความผูกพันต่อองค์กร

1. ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรเพื่อให้บุคลากรพร้อมที่จะทำงานอย่างหนักเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จ

2. ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร บุคลากรของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานด้วยความเต็มใจ

3. ความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ควรเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้บุคลากร เพราะเกิดวิกฤตการณ์ที่จะกระทบต่อคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว บุคลากรจะรู้สึกห่วงใยต่อความอยู่รอดขององค์กรมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว เช่น กำลังขวัญ ความพึงพอใจในงาน วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจในการทำงาน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ กับคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.3 ควรศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตหรือสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สามารถนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติม รวมทั้งความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว. (2563, 22 กันยายน). จำนวนบุคลากร ข้อมูล ณ พ.ศ. 2563.

http://sciso.sakaeo.buu.ac.th/scisobuusk/?page_id=273&lang=th

จินตนา นาคพิน.(2552). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัมมพร นิพนธ์พิทยา. (2561). ความสำคัญของการวิจัยทรัพยากรมนุษย์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 1(2), 121-134.

ประสิทธิ์ สุขแก้ว. (2550). *คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการตำรวจสำนักงานจเรตำรวจ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

วรวรรณ ตอวิวัฒน์. (2554). *คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษา ข้าราชการกรมศุลกากร ที่สังกัดส่วนกลาง (คลองเตย)* [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

ศิริวรรณ จันรจนา และ กฤษดา เขียววัฒนสุข. (2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(4), 160-174.

เศรษฐศาสตร์ ไชยแสง. (2553). *คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์.ศูนย์วิจัยและพัฒนา วิทยาลัยราชพฤกษ์.*

- อิสราภรณ์ รัตนคช. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและคุณภาพชีวิตในการทำงานในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. งานวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Bruce, Willa M., & Blackburn, Walton J. (1992). *Balancing Job Satisfaction and Performance*. New York: Quorum Books.
- Cronbach, Lee. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed). New York: Harper & Row.
- Dessler, Gary. (2009). *A Framework for Human Resource Management* (5th ed). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education.
- Steers, R.M. & Porter. (1977). *Motivation and work behavior*. (5th ed). New York: McGraw-Hill.
- Umstot, D. D. (1984). *Understanding organization behavior*. Minnesota: West Publishing.
- Walton, Richard E. (1975). *Criteria for Quality of Working Life*. In Loues E.Davis and Albert B.Cherns (eds.). *The Quality of Working Life*. New York: Free Press.

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ The Development of Training Program to Enhance Resilience

ชนมน สุขวงศ์
Chanamon Sookawong

สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Elementary Education, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

Corresponding email: chanamonsookawong@gmail.com

Received: 31 August 2021; Revised: 5 October 2021; Accepted: 11 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 2) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบแผนการทดลองขั้นต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย 1) โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ 2) แบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิตินอนพารามेटริก โดยใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า การใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกอบรม มีคะแนนหลังการทดลอง และคะแนนติดตามผลการทดลอง 1 เดือนสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การเสริมสร้าง, โปรแกรมการฝึกอบรม, ความยืดหยุ่นทางอารมณ์

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the training program to enhance Resilience of Faculty of Education students Sisaket Rajabhat University and 2) to study the results of training program to enhance Resilience of Faculty of Education students Sisaket Rajabhat University. This study was pre-experimental research with the sample group consisted of 12 subjects of Faculty of Education students Sisaket Rajabhat University. The research instruments were the training program and the Resilience scale. The data were analyzed by average, standard deviation, and Nonparametric Statistics using The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test.

The results of this research showed that the students who participated in the training program gained higher level of Resilience after training program participation (Post-

test) and 1 month (Follow) more than before the training program participation (Pre-test) at 0.05 level of statistical significance.

Keywords : Enhance, Training Program, Resilience

บทนำ

การพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพสอดคล้องกับสภาวการณ์ของโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงนับว่ามีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้บุคคลมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม และจริยธรรม สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะในหมวดสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั่วข้อคนไทยควรได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในเรื่องพัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีความรู้ทางวิชาการ มีสติปัญญาทางอารมณ์ที่เข้มแข็ง สามารถศึกษาหาความรู้ และต่อยอดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งคุณภาพของบุคคลไม่ได้ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงอย่างเดียวที่จะบ่งบอกได้ว่าบุคคลนั้นมีคุณภาพหรือประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ที่ผ่านมาเชื่อกันว่าความสำเร็จและความก้าวหน้าของบุคคลมาจากเขาวนปัญญา ทั้งที่จริงเขาวนปัญญาเป็นเพียงบันไดขั้นต้นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของชีวิต ผลจากเขาวนปัญญาเพียงร้อยละ 20 มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในชีวิตการทำงานแต่การมีสุขภาพจิตที่ดีและการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นได้เป็นอย่างดีต่างหากที่จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามการพัฒนาคนของประเทศชาติให้มีคุณภาพในยุคปัจจุบันนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมให้มากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับด้านสติปัญญา (Arora et al. 2010)

ท่ามกลางกระแสของความเจริญก้าวหน้า ด้านวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งดูเหมือนนวัตกรรมต่าง ๆ จะทำให้นุษย์มีชีวิตที่สะดวกสบายมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องแลกมากับการแข่งขัน ความเหนื่อยล้า ความเครียดที่เพิ่มขึ้นจนทำให้หลายคนรู้สึกมีความสุขลดน้อยลง และอาจนำไปสู่ปัญหาทางด้านสุขภาพจิตที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเป็นปัจจัยเริ่มต้นที่สำคัญในการนำไปสู่การเริ่มต้นของความเจ็บป่วยทางจิต ดังนั้นการป้องกันโดยการสร้างเสริมให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่เข้มแข็งจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ บุคคลจึงจำเป็นต้องมีความเตรียมพร้อมหรือภูมิคุ้มกันที่มากพอสำหรับการป้องกันอุปสรรคเหล่านี้ที่จะเข้ามาหรือเลือกที่จะฝ่าฟันให้ผ่านอุปสรรคเหล่านี้ไปได้ด้วยดี โดยส่งผลกระทบต่อตนเองให้น้อยที่สุด ซึ่งอุปสรรคในบุคคลนั้นหมายถึงเหตุการณ์หรือสิ่งที่เข้ามาขัดขวางการดำเนินชีวิตของบุคคล ก่อให้เกิดความยากลำบากในการผ่านพ้นสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ในบางครั้งบุคคลอาจเกิดภาวะวิกฤตซึ่งกระทบต่อการใช้ชีวิตและการข้ามพ้นเหตุการณ์ที่เลวร้ายเหล่านี้ไปซึ่งปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถของบุคคลที่จะเข้ามาช่วยให้บุคคลเกิดความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาและกลับคืนสู่สภาวะปกติ และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ความสามารถที่กล่าวถึงนี้เรียกว่าความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (Resilience) ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ หมายถึง ความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ท่ามกลางความเสี่ยงที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและพร้อมที่จะฟื้นตัวกลับมาเป็นปกติได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังมีการเรียนรู้จากการเผชิญปัญหาเหล่านั้นเพื่อนำมาพัฒนาให้เกิดการปรับตัวในเชิงบวกต่อไป (โธมัส

กวาดามูช, 2558) ทั้งนี้ความยืดหยุ่นทางอารมณ์เป็นความสามารถภายในตัวบุคคลที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างได้ตลอดชีวิต (Embury และ Saklofske, 2014) บุคคลที่มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์จะส่งผลให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญและยอมรับความเป็นจริง สามารถเผชิญกับปัญหาจนสามารถรอดจากความลำบากและความทุกข์ยากได้ ดังนั้นความยืดหยุ่นทางอารมณ์จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาและพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง การสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งความจริงแล้วแนวคิดด้านจิตวิทยานั้นไม่เพียงแต่มุ่งรักษาและช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตแต่ยังต้องช่วยให้มนุษย์ได้เติมเต็มและพัฒนาศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ตามธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Luthans et al, 2007)

การเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากนักศึกษาอยู่ในช่วงเริ่มต้นของวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่าเป็นช่วงทศวรรษที่ 2 ของชีวิต อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-21 ปี (World Health Organization, 2011) เป็นช่วงเวลาที่สิ้นและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาช่วงนี้จึงเป็นช่วงสำคัญของชีวิตเนื่องจากวัยรุ่นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากนอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของการพัฒนาการทางร่างกายส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ของวัยรุ่นด้วยวัยรุ่นจะมีอารมณ์ไม่คงที่ รุนแรงและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การปรับตัวทางอารมณ์ของวัยรุ่นนับเป็นเรื่องยาก ซึ่งการควบคุมอารมณ์ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยนี้ (Mangrulkar et al, 2001) สรุปได้ว่าจากพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมากมายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจึงนับเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นโอกาสที่จะพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ให้เกิดขึ้น หากนักศึกษามีลักษณะนิสัยที่ไม่ยืดหยุ่น ก็จะทำให้เกิดปัญหาทางจิตใจ เช่น ภาวะซึมเศร้า อาการวิตกกังวล และความเครียดได้ โดยเฉพาะภาวะซึมเศร้าถือเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้บ่อยและเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สำคัญในวัยนี้ โดยภาวะซึมเศร้าจะพบได้น้อยในช่วงวัยเด็กแต่จะเพิ่มสูงขึ้นในวัยรุ่นตอนกลางถึงวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น องค์การอนามัยโลกระบุว่าภาวะซึมเศร้านั้นเป็นสาเหตุใหญ่ที่สุดของภาระโรคในกลุ่มวัยรุ่นทั่วโลก (DALYs) และได้ประมาณการณ์ว่าในปี 2573 ภาวะซึมเศร้าจะก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจเป็นมูลค่าถึง 1600 ล้านเหรียญสหรัฐ ความยืดหยุ่นทางอารมณ์จึงเป็นความสามารถหนึ่งที่สามารถทำให้เพิ่มขึ้นได้เองในตัวบุคคล ทั้งจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เคยผ่านพ้นภาวะวิกฤตอุปสรรค แล้วสามารถคืนสู่สภาพปกติหรือการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำความเข้าใจถึงวิธีการ เทคนิคที่ถูกต้องสำหรับการส่งเสริมให้เกิดความสามารถนี้ขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเกิดภาวะวิกฤต อุปสรรคที่ใหญ่ขึ้นระหว่างดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งอาจเป็นเสมือนการเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็งภายในจิตใจพร้อมที่จะเผชิญกับเรื่องราวที่เป็นอุปสรรคปัญหาในครั้งต่อไป นอกจากนี้ความสามารถของบุคคลในการมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ให้มีคงอยู่ในบุคคลจะช่วยเป็นพื้นฐานในการผ่านพ้นและฟื้นคืนพลังเมื่อเผชิญปัญหาท้าทายอีกครั้งโดยสามารถผ่านมาได้ด้วยดี (De Costa, 2015)

จากประเด็นปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจและมุ่งเน้นที่จะศึกษาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ เพราะความยืดหยุ่นทางอารมณ์สามารถเสริมสร้างได้ในทุกช่วงวัย แต่การเริ่มเสริมสร้างตั้งแต่วัยเด็กและวัยรุ่นจะส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเมื่อบุคคลเผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตหรือเหตุการณ์อันเลวร้ายบุคคลที่มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์สูงมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้านพฤติกรรมหรือปัญหาสุขภาพจิตน้อยกว่าบุคคลที่มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ต่ำ จากการศึกษาของ Bozikas และ Parlapani (2016) พบว่าความยืดหยุ่นทางอารมณ์ช่วยให้

มองตนเองและมองโลกในทางบวก สามารถควบคุมตนเองและมีกระบวนการปรับตัวที่ดีเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความตึงเครียด รวมถึงความสามารถทางสังคมและการแก้ปัญหาทำให้อาการซึมเศร้าลดลง โดยผู้วิจัยมองว่าควรมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนด้วยการส่งเสริมผ่านกิจกรรมหรือโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมการฝึกอบรมถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษานั้นมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์มากขึ้น จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม ผู้วิจัยสนใจแนวคิดของ Nelson และ Richard (1992) เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของการสอนและการฝึกอย่างเป็นระบบ มีการทดลองประสบการณ์การเรียนรู้โดยการกระทำและให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการฝึก มีการสะท้อนแนวคิด และการเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปิดรับประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ ๆ ทำหายอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมามีความรู้เกี่ยวกับความยืดหยุ่นทางอารมณ์ได้ถูกศึกษาวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านจิตเวชในวัยรุ่นอย่างแพร่หลายทั้งในไทยและต่างประเทศ อาทิ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์เพื่อลดความกังวล (Barrett et al, 2014) ตลอดจนการลดภาวะซึมเศร้าและปัญหาการฆ่าตัวตาย (Dubow et al, 2016) นอกจากนี้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ที่ทำให้วัยรุ่นเข้มแข็ง สามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงหรือรับมือความขัดแย้งเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์วิกฤตได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ใช้พฤติกรรมก้าวร้าว เช่น โปรแกรมเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ให้กับกลุ่มนักเรียนหญิงชาวแอฟริกันเพื่อลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ (Stepney et al, 2014) โดยผลการวิจัยด้านการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ในวัยรุ่นต่างสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือวัยรุ่นมีความคิดความรู้สึกด้านการเห็นคุณค่าในตัวเองและเข้าใจตัวเองมากขึ้น มีกำลังใจมากขึ้น มีความแข็งแกร่งในใจตัวเองเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น มองโลกและบุคคลอื่นในแง่ดีมากกว่าเดิม เข้าใจและไวใจเพื่อนมากขึ้นทั้งยังสามารถยอมรับปรับตัวต่อสิ่งต่าง ๆ เข้าใจเหตุผลของการกระทำต่าง ๆ ได้ดีขึ้นและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สังกัดคณะครุศาสตร์จึงสนใจศึกษาโปรแกรมการสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ โดยในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังถึงสิ่งที่คุณค่าจะได้รับคือการที่ตัวบุคคลเองจะสามารถมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์หรือจัดการกับอุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตได้ด้วยตัวเอง หลังจากที่เรียนรู้กระบวนการ เทคนิควิธีการที่ถูกต้องมากพอซึ่งนำไปสู่หนทางที่จะช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของตนที่เข้ามาได้เป็นเสมือนหนทางป้องกันปัญหาที่มาจากการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของสังคม ปัญหาที่มีรูปแบบใหม่ๆที่เข้ามาเป็นอุปสรรค เมื่อบุคคลเองมีภูมิคุ้มกันที่มากพอที่จะกล้ำกับเผชิญปัญหาในทุกรูปแบบแล้ว สิ่งก็ตามมาคือเมื่อต้องเจอกับปัญหาจริง บุคคลอาจไม่ได้มองว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหาเหมือนดังที่เคยเป็นแต่กลับเห็นเป็นสิ่งที่ท้าทายหรือแบบทดสอบชีวิตต่อการก้าวไปข้างหน้า หากบุคคลเรียนรู้ที่จะมีการคิด การรับรู้ในรูปแบบที่ดีและเหมาะสม เมื่อเจอกับปัญหาบุคคลสามารถที่จะนำพาตนเองให้กลับคือสู่สภาพเดิมได้ไม่จมไปกับปัญหาเหล่านั้นและสามารถที่จะทำตนเองให้กลับมาพบกับความสุขนั้นได้แม้จะผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากมาก่อนก็ตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การสร้างแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์

1. **จุดประสงค์** เพื่อสร้างแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2/2563 จำนวน 732 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยการตอบแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 343 คน

3. เครื่องมือ แบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ซึ่งเป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .761 ไปใช้ในการหาระดับความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในเดือนมกราคม 2564

การวิจัยระยะที่ 2 การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1. จุดประสงค์

เพื่อสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การยืนยันแนวทางในการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาสู่การออกแบบสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์และเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหากิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางอารมณ์ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาที่มีประสบการณ์สอนทางด้านจิตวิทยาและมีประสบการณ์ทางการตรวจโปรแกรมการฝึกอบรม จำนวน 3 ท่าน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. เครื่องมือ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 จัดทำโครงร่างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ นิยามศัพท์ และจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของของ Benard (1993) Grotberg (1995) และ Luthans, Youssef และ Avolio (2007) ส่วนกระบวนการในการจัดโปรแกรมการฝึกอบรม ผู้วิจัยยึดแนวคิดของ Nelson และ Richard (1992) และนำโครงร่างโปรแกรมการฝึกอบรมเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรม โดยพิจารณาการหาค่าสอดคล้องและความเหมาะสม ซึ่งเกณฑ์ในการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องนั้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ผลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย พบว่าโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ มีคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายการอยู่ในเกณฑ์ระหว่างตั้งแต่ 4.40 – 4.64 มีระดับความเหมาะสมของโปรแกรมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

4.2 การทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ผู้วิจัยนำโปรแกรมการฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 12 คน โดยดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 10 กิจกรรม สัปดาห์ละ 2-3 กิจกรรม ในเดือนพฤษภาคม 2564 โดยทุกครั้งหลังจากที่มีการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรม ผู้วิจัยจะดำเนินการเขียนบันทึกปัญหาที่พบเช่นลำดับขั้นในการนำเสนอกิจกรรม การปรับปรุงแก้ไขและผลที่ได้เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและกิจกรรมให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดก่อนที่จะมีการนำไปใช้จริง

ระยะที่ 3 การดำเนินการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์และศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1. จุดประสงค์

1.1 ดำเนินการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1.2 เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ตอบแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ในระยะที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยความยืดหยุ่นทางอารมณ์โดยรวมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 58 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรม ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจากระยะที่ 1 โดยพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่มีคะแนนเฉลี่ยความยืดหยุ่นทางอารมณ์โดยรวมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา เพื่อสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรม จำนวน 12 คน โดยเป็นลักษณะการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังเข้าโปรแกรมการฝึกอบรม (One Group Pretest-Posttest Design)

3. เครื่องมือ

3.1 โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครู ศาสตร ์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3.2 แบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขึ้นก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยทำความเข้าใจบอวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในแต่ละ ครั้งว่าจะพัฒนาอะไรและสมาชิกกลุ่มได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้งโดย ผู้วิจัยถือว่าคะแนนที่ได้จากการวัดในระยะที่ 1 เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

4.2 ขึ้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยให้นักศึกษาจำนวน 12 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้ารับ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึง 15 กรกฎาคม 2564 โดยดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 10 กิจกรรม สัปดาห์ละ 2 กิจกรรม

4.3 ขึ้นหลังการทดลอง เมื่อผู้วิจัยดำเนินการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความ ยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครูศาสตร ์ ครบตามจำนวนกิจกรรม 10 ครั้ง ผู้วิจัยให้กลุ่มฝึกอบรม จำนวน 12 คน ทำแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ฉบับเดิม เพื่อนำคะแนนตอบแบบวัดดังกล่าวมาใช้ เป็นคะแนนหลังการเข้ารับโปรแกรมการฝึกอบรม (Post-test)

4.4 ขึ้นทำการวัดซ้ำ ผู้วิจัยให้กลุ่มฝึกอบรมทำแบบวัดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ฉบับเดิมอีก ครั้ง เพื่อเป็นการติดตามผลการทดลอง 1 เดือน (Follow)ในเดือนสิงหาคม 2564 แล้วนำคะแนนที่ได้มา เปรียบเทียบความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลหลังการทดลองผู้วิจัยใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความ ยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครูศาสตร ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ก่อนการทดลอง หลังการ ทดลอง ของกลุ่มทดลองด้วยสถิตินอนพารามตริก โดยใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

ผลการดำเนินงานวิจัย

1.การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ นักศึกษาคณะครู ศาสตร ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดและ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ โดยมีกิจกรรมทั้งสิ้น 10 กิจกรรม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถทางอารมณ์ (Emotion abilities) การจัดการแก้ไขปัญหา (Problem management) และความสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพปกติ (Ability to recover back to normal) จาก การศึกษาข้อมูลเหล่านี้นำมาสู่การออกแบบสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทาง อารมณ์ ซึ่งขั้นตอนการฝึกอบรม (Stage of Training Group) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น หรือขั้นนำ (Initial Stage) ขึ้นดำเนินการ (Working Stage) ขึ้นยุติการฝึกอบรม (Ending Stage) และ กำหนดเนื้อหากิจกรรมให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ตาม โครงสร้างและชื่อกิจกรรม แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างโปรแกรมฝึกอบรมและชื่อกิจกรรม

องค์ประกอบความยืดหยุ่นทางอารมณ์	ชื่อกิจกรรม
ด้านความสามารถทางอารมณ์	1. ปฐมนิเทศสร้างสัมพันธภาพและสำรวจอารมณ์
	2. เข้าใจอารมณ์
	3. คิดบวก
ด้านการจัดการแก้ไขปัญหา	4. จัดการกับอารมณ์
	5. กำหนดปัญหาสู่การแก้ไข
	6. ทุกปัญหามีทางออก
ด้านความสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพปกติ	7. ถนนชีวิต
	8. มองโลกมุมใหม่
	9. ความสุขในการอยู่ร่วมกัน
	10. ยุติการฝึกอบรม

2. ผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการทดลอง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความยืดหยุ่นทางอารมณ์แยกตามองค์ประกอบก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

องค์ประกอบ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ระยะติดตามผล	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
EA	3.01	0.22	3.79	0.40	3.83	0.37
PM	2.54	0.36	3.29	0.35	3.53	0.33
AR	2.80	0.41	3.97	0.35	3.94	0.32

หมายเหตุ : อักษรย่อใช้แทนองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย

EA แทน ความสามารถทางอารมณ์

PM แทน การจัดการแก้ไขปัญหา

AR แทน ความสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความยืดหยุ่นทางอารมณ์แยกตามองค์ประกอบของกลุ่มฝึกอบรม หลังการทดลอง และระยะติดตามผล 1 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลอง โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยความยืดหยุ่นทางอารมณ์ในแต่ละด้านหลังการทดลองและติดตามผล 1 เดือน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านความสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพปกติ (AR: Post: = 3.97, Follow: =3.94) 2) ด้านความสามารถทางอารมณ์ (EA: Post: = 3.79, Follow: =3.83) 3) ด้านการจัดการแก้ไขปัญหา (PM: Post: = 3.29, Follow: =3.53) ตามลำดับ คะแนน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือนของกลุ่มทดลองด้วยสถิตินอนพาราเมตริก โดยใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

ช่วงเวลา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	minimum	maximum
RL1	12	2.78	0.11	2.57	2.93
RL2	12	3.68	0.24	3.33	4.00
RL3	12	3.76	0.24	3.40	4.27

หมายเหตุ :

RL แทน ความยืดหยุ่นทางอารมณ์

RL 1 หมายถึง ก่อนการทดลอง

RL 2 หมายถึง หลังการทดลอง

RL 3 หมายถึง ติดตามผลการทดลอง 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยกลุ่มฝึกอบรมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลมีค่า 2.78 , 3.68 และ 3.76 ตามลำดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยความยืดหยุ่นทางอารมณ์ หลังการทดลอง และติดตามผล 1 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4 ค่าความน่าจะเป็นในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน โดยใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

	RL2 - RL1	RL3 - RL1	RL3 - RL2
Asymp. Sig. (2-tailed)	0.002	0.002	0.011

การวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4 พบว่าค่าความน่าจะเป็นในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน Asymp. Sig. (2-tailed) มีค่าเท่ากับ 0.002 และ 0.011 น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) นั้นหมายความว่ามีความสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถสรุปผลได้ว่าเมื่อใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์แล้วพบว่ากลุ่มฝึกอบรมมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมของ Nelson and Richard (1992) พบว่าโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความเหมาะสม แสดงให้เห็นว่ามีการเลือกและพิจารณาการใช้กิจกรรมตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ในการฝึกอบรมที่ดี ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มทางจิตวิทยามีความยืดหยุ่นทางอารมณ์เพิ่มมากขึ้น โดย Nelson

และ Richard ได้กล่าวถึงจำนวนที่เหมาะสมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า จำนวน 7 หรือ 8 คน ถือว่าเป็นขนาดของกลุ่มที่มีความเหมาะสม แต่ถ้าหากจำนวน มากกว่า 8 กล่าวคือ ประมาณ 12 คน ก็เป็นเรื่องที่ยอมรับได้สำหรับกลุ่มฝึกอบรม โดยได้มีการนำแนวคิด ทฤษฎี เทคนิคและวิธีการ ต่าง ๆ มาใช้ในการฝึกอบรม ส่วนในด้านกิจกรรมของความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยได้แบ่งสัดส่วนของการจัดทำโปรแกรมการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ตามโครงสร้าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางอารมณ์ด้านความสามารถทางอารมณ์ (Emotion Abilities) ใช้การจัดกิจกรรมจำนวน 3 ครั้ง การจัดการแก้ไขปัญหา (Problem Management) ใช้จัดกิจกรรมจำนวน 3 ครั้ง และความสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพปกติ (Ability to Recover Back to Normal) ใช้การจัดกิจกรรมจำนวน 4 ครั้ง โดยโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้ออกแบบจะให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจนเกิดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ การนำโปรแกรมการฝึกอบรมมาทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมการฝึกอบรม (Developmental Testing) ก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง โดยดำเนินการตามกระบวนการ 2 ขั้นตอน คือ การทดลองใช้เบื้องต้น (Try Out) และการทดลองใช้จริง (Trial Run) การทดสอบประสิทธิภาพดังกล่าวช่วยให้ผู้วิจัยมั่นใจว่าโปรแกรมการฝึกอบรมที่จะนำไปใช้จริงมีประสิทธิภาพและคุณภาพอย่างแท้จริง เพราะการนำโปรแกรมการฝึกอบรมมาทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ (Developmental Testing) เป็นกระบวนการควบคุมและประกันคุณภาพ (Brahmawong, 2013) และผู้วิจัยได้ดำเนินการตามการออกแบบการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมที่มีการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นที่ศึกษาวิจัยในการนำไปสู่การกำหนดเป็นโปรแกรม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา ดังนี้ 1) การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การสร้างโปรแกรมฝึกอบรม 3) การตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรมจากการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง และ 4) การทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรม (Sanrattana, 2007) ซึ่งแสดงว่าโปรแกรมกลุ่มฝึกอบรมสามารถก่อให้เกิดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ เนียมกลั่น (2560) ศึกษาการเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นพลังของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา โดยใช้โปรแกรมฝึกการกำกับอารมณ์ พบว่าภายหลังการทดลองและในระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย คะแนนความสามารถในการฟื้นพลังสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และภายหลังการทดลองและในระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการฟื้นพลังสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. ศึกษาผลของการทดลองใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ โดยเปรียบเทียบคะแนนความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์โดยรวมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ซึ่งในการทดลองครั้งนี้กลุ่มฝึกอบรมมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง 1 เดือน ที่สูงขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยกลุ่มฝึกอบรมก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลมีค่า 2.78 , 3.68 และ 3.76 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร กิตติสุนทร (2559) ศึกษาผลของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวปัญญาพฤติกรรมนิยมต่อความสามารถในการฟื้นพลัง และความสามารถในการกำกับอารมณ์ในวัยเด็กตอนกลาง พบว่า 1) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการฟื้นพลังสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการกำกับอารมณ์ตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการฟื้นพลังสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4)

หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการกำกับอารมณ์ตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศที่ศึกษาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของ Pincus และ Friedman (2004) ได้ศึกษาผลของการฝึกทักษะการคิดการกำกับอารมณ์ และการฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้กับเด็กอายุ 8–11 ปี ผลการวิจัยพบว่าในเด็กกลุ่มแรกที่มีการฝึกทักษะการคิดและการกำกับอารมณ์มีการเลือกใช้วิธีการกำกับอารมณ์แบบมุ่งที่อารมณ์สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ของกลุ่มฝึกอบรมที่สูงขึ้นนั้น เป็นผลมาจากลักษณะเนื้อหาและกิจกรรมที่มีกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ผ่านกระบวนการฝึกอบรม ผสมผสานกับเนื้อหากิจกรรมมีความสอดคล้องกับช่วงวัยของกลุ่มฝึกอบรม อีกทั้งการที่นักศึกษายังมีค่าเฉลี่ยคะแนนความยืดหยุ่นทางอารมณ์สูงในระยะติดตามผลหลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Goldstein (1993) และซูซีย์ สมิทธิไกร (2558) ที่กล่าวว่าการฝึกอบรม (Training) เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยกำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน เลือกใช้กิจกรรมและเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระ มีทัศนคติที่ถูกต้อง เหมาะสม จะส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความชำนาญเฉพาะเรื่อง อีกทั้งผู้เข้าอบรมได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 10 ครั้ง ของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ซึ่งในกิจกรรมแต่ละครั้งผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ แม้วาระหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที ผู้วิจัยจะไม่ได้ให้ความรู้และจัดกิจกรรมอื่นแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน สมาชิกกลุ่มยังสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การนำกิจกรรมในโปรแกรมการฝึกอบรมไปใช้กับนักศึกษาจะต้องคำนึงถึงวัยของผู้เรียน โดยกิจกรรมเหล่านี้ได้ถูกสร้างขึ้นสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ หากจะนำไปใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ จำเป็นต้องศึกษาและทำการปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้เรียน

1.2 โปรแกรมการฝึกอบรมมีกิจกรรม เนื้อหาสาระที่สามารถพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะนำกิจกรรมเหล่านี้ไปส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและความยืดหยุ่นทางอารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น โดยอาจจะนำไปใช้กับการเรียนการสอน การจัดโครงการ หรือออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายท้าทายความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษา เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อความยืดหยุ่นทางอารมณ์ เพื่อจะทำให้ทราบถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลและความสำคัญต่อการพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์อย่างแท้จริง สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของตัวแปรเหล่านั้นได้ และทำให้สามารถที่จะมุ่งเน้นหรือให้น้ำหนักความสำคัญกับตัวแปรได้อย่างถูกต้อง และพร้อมที่จะนำตัวแปรดังกล่าวไปสู่การสนับสนุนหรือพัฒนา เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นทางอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการติดตามผลของการพัฒนาความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ทุก 3 เดือนหรือ 6 เดือน เพื่อจะได้ทราบว่าผลของการเสริมสร้างและการมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

เอกสารอ้างอิง

- ชูชัย สมิทธิไกร. (2558). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงพร กิตติสุนทร. (2559). *ผลของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวปัญญาพฤติกรรมนิยมต่อความสามารถในการฟื้นพลังและความสามารถในการกำกับอารมณ์ในวัยเด็กตอนกลาง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาภรณ์ เนียมกลิ่น. (2560). *การเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นพลังของนักเรียนระดับอาชีวศึกษาโดยใช้โปรแกรมฝึกการกำกับอารมณ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โธมัส กวาดามูช. (2558). *การศึกษาภูมิคุ้มกันทางใจในกลุ่มนักเรียนสายอาชีพในเขต กรุงเทพมหานคร. ภาควิชาสังคมและสุขภาพ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564).* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Arora, S., Ashrafian, H., Davis, R., Athanasiou, T., Darzi, A., and Sevdalis, N. (2010). Emotional intelligence in medicine: a systematic review through the context of the ACGME competencies. *Medical Education*, 44, 749-764.
- Barrett, P. M., Cooper, M., & Guajardo, J. G. (2014). *Using the FRIENDS Programs to Promote Resilience in Cross-Cultural Populations*. New York, NY: Springer.
- Benard, B. (1993). Fostering resiliency in kids. *Education leadership*, 59, 44-48.
- Bozikas & Parlapani. (2016). Resilience in patients with psychotic disorder. *Psychiatrike= Psychiatriki*, 27(1),13.
- Brahmawong, Chaiyong. (2013). *Developmental Testing of Media and Instructional Package. Silpakorn Educational Research Journal*, 5(1), 1-20.
- De Costa. (2015). Reenvisioning language anxiety in the globalized classroom through a social imaginary lens. *Language Learning*, 65(3), 504-532.
- Dubow, E. F., & Huesmann, L. R. (2016). Childhood and adolescent risk and protective factors for violence in adulthood. *Journal of Criminal Justice*, 45, 26–31.
- Embury, S. P., & Saklofske, D. H. (2014). *Building a Science of Resilience Intervention for Youth*. New York, NY: Springer.
- Goldstein, I.L. (1993). *Training in Organization: Needs Assessment, Development, and Evaluation* (3rd ed). Pacific Grove.
- Grotberg, E.H. (1995). *A guide for promoting resilience in child: strengthening the human spirit*. The Bernard Van Leer Foundation.
- Luthans, Youssef and Avolio. (2007). *Psychological Capital*. New York: Oxford University Press.
- Mangrulkar, L. Whitman, C and Ponner, M. (2001). *Life Skills Approach to Child and Adolescent Health Human Development*. Washington, DC: Education Development Center, Inc.

- Nelson, J. & Richard. (1992). *Group Leadership: A Training Approach*. California: Brook/Cole.
- Pincus, D. B., & Friedman, A. G. (2004). Improving children's coping with everyday stress: Transporting treatment interventions to the school setting. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 7(4), 223-240.
- Sanrattana, Wirot. (2007). Participatory Policy Research: A conceptual framework for research to change and learn. *Journal of Educational Administration*, 3(2), 26-40.
- Stepney, C.T., White, G.W., F. Kristin, & Elias M. J., (2014). *Girls Leading Outward (GLO): A School- Based Leadership Intervention to Promote Resilience for At-Risk Middle School Girls*. New York, NY: Springer.
- World Health Organization. (2011). *Life skill Education in schools*. Geneva: World Health Organization.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการ
เรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ
The Development of Multimedia Electronic Book in English for
Study Skills Subject of Students at Dhonburi Rajabhat University
Samutprakarn

วิลดา ศรีทองกุล
Wilada Srithongkul

สาขาวิชาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
Program in Business English, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University

Corresponding email: fon908@gmail.com

Received: 10 June 2021; Revised: 23 September 2021; Accepted: 30 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีสมุทรปราการ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนการสอน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 40 คน โดยการใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ความตรงเชิงเนื้อหา และใช้สูตรการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม มีประสิทธิภาพ 82.13/82.50 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.65 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.05 คะแนนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.92 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมมีในระดับมาก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้น

คำสำคัญ : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม, วิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียน,
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to: study the efficiency of Multimedia Electronic Book in English for Study Skills Subject of students at Dhonburi Rajabhat University Samutprakarn, study the learning achievement of students in English for Study

Skills Subject before and after studying and study students' satisfaction on studying in English for Study Skills Subject through of Multimedia Electronic Book. The sample used in this study consisted of 40 undergraduates who were studying English for Study Skills Subject by using a purposive sampling. The instruments used in the experiments in this research were: multimedia Electronic Book, learning achievement test and the questionnaire of students' satisfaction. The statistics used were efficiency index, t-test, mean, percentage, standard deviation, reliability, discrimination, difficulty, and validity. The research findings were found: the results of the efficiency of Multimedia Electronic Book in English were higher than a defined criterion 82.13/82.50.

The results of comparing scores in the learning achievement revealed that the posttest scores in English for Study Skills Subject were higher than those of pretest. The average pretest score in learning achievement pretest was 11.65 and the standard deviation was 2.05; on the contrary, the average posttest score was 24.75 and the standard deviation was 1.92. The satisfaction of the students who were studying in English through Multimedia Electronic Book showed that they were satisfied at a good level; as a results, learning achievement of students was higher.

Keywords : Multimedia Electronic Book, English for Study Skills Subject, Learning Achievement

บทนำ

แผนการศึกษาอาเซียน พ.ศ. 2559-2563 (THE ASEAN Work Plan On Education 2016 – 2020) ได้กำหนดพัฒนาการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร และส่งเสริมการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนการศึกษา รวมถึงรัฐบาลในกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ประเทศไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) 6 ด้าน ทั้งความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม การสร้างการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้ชื่อย่อว่า ประเทศไทย 4.0 ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีและภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนให้แข่งขันและตอบสนองความต้องการของตลาดในแรงงานในยุคปัจจุบันและเพิ่มศักยภาพในการพัฒนามนุษย์ในการแข่งขันในยุคประเทศไทย 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีจุดเด่นอยู่ที่การนำเสนอเนื้อหาสาระ ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบสื่อประสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) คือเป็นการผสมผสานหลายๆอย่างเข้าด้วยกัน ทั้งข้อความ (Text) ภาพนิ่ง (Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) ภาพวิดีโอ (Digital Video) และเสียง (Sound) ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นและตัวบทเรียนมีความน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและวัยของผู้เรียน ทั้งยังสนองต่อความ

แตกต่างระหว่างบุคคลในการที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องและนอกห้องเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ เสาวลักษณ์ ญาณสมบัติ (2545, หน้า 33-35) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผู้อ่าน ได้ดังต่อไปนี้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหลายด้าน กล่าวคือ ทำให้ผู้เรียนสามารถ ย้อนกลับเพื่อทบทวนบทเรียนหากไม่เข้าใจ สามารถเลือกเรียนได้ตามเวลาและสถานที่ที่ตนเองสะดวก การตอบสนองที่รวดเร็วของคอมพิวเตอร์ทำให้ทั้งสี่ด้านภาพและเสียง ทำให้เกิดความตื่นเต้นและไม่เบื่อหน่าย ช่วยทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สนองความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหัวข้อที่สนใจข้อใดก่อนก็ได้ และสามารถย้อนกลับไปได้กลับมาใน เอกสารหรือกลับมาเริ่มต้นใหม่ได้อย่างสะดวก และยังมีประโยชน์ต่อผู้สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ สามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วทำให้สามารถปรับปรุงบทเรียนให้ ทันสมัยกับเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้จากผลการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ รหัสวิชา 0591003 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 หมู่ 40 จำนวน 55 คน และหมู่ 41 จำนวน 57 คน มีผลการเรียนดังนี้ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2561) พบว่า ผลคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2/2561 หมู่ 40 ดังต่อไปนี้ คือ เกรต A ร้อยละ 3.64 เกรต B+ ร้อยละ 10.91 เกรต B ร้อยละ 10.91 เกรต C+ ร้อยละ 14.55 เกรต C ร้อยละ 21.82 เกรต D+ ร้อยละ 18.18 เกรต D ร้อยละ 16.36 เกรต F ร้อยละ 3.64 และผลคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ภาคเรียนที่ 2/2561 หมู่ 41 ผลปรากฏว่า เกรต A ร้อยละ 0.00 เกรต B+ ร้อยละ 1.75 เกรต B ร้อยละ 10.53 เกรต C+ ร้อยละ 10.53 เกรต C ร้อยละ 15.79 เกรต D+ ร้อยละ 26.32 เกรต D ร้อยละ 26.32 เกรต F ร้อยละ 5.29 จากผลคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการทักษะการเรียนรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้เพื่อช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนภาษาอังกฤษทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียน นอกจากนี้ยังเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ เป็นทักษะพื้นฐานทางภาษาที่สำคัญในตลาดแรงงาน รวมทั้งได้นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาก่อนและหลังการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการทักษะการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 120 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยวิธีการจับสลาก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 40 คน ที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้

2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

2. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคำอธิบายรายวิชาและหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ รหัสวิชา 0591003 โดยใช้หนังสือแบบสื่อผสมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นบทเรียนภาษาอังกฤษวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 10 บทเรียน ดังต่อไปนี้

- Unit 1: Using Dictionary
- Unit 2: Word Formation
- Unit 3: Reading Short Passages
- Unit 4: Newspaper
- Unit 5: Weather forecast
- Unit 6: Career Opportunities
- Unit 7: Market Place
- Unit 8: Movie synopses
- Unit 9: Signs and labels
- Unit 10: Presentation

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาและคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ (รหัสวิชา 0591001) โดยใช้โปรแกรม I Love Library

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ โดยใช้โปรแกรม I Love Library

4.1.1 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาอังกฤษและคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ

4.1.2 คัดเลือกเนื้อหาจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องข้างต้นและแบ่งเนื้อหาเป็น 10 บทเรียน และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และคัดเลือกเนื้อหาที่ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ระดับ 0.6 ขึ้นไป โดยพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาบทเรียนกับคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ มีค่ามากกว่า 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ

4.1.3 เขียนบทดำเนินเรื่องตามเนื้อหาสำหรับแต่ละบทเรียน เป็นการเขียนรายละเอียดของการแสดงผลบนหน้าจอภาพ หรือ Storyboard ตามที่ออกแบบไว้

4.1.4 สร้างหนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ โดยใช้โปรแกรม I Love Library เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ซึ่งสามารถสร้างได้จากไฟล์ 5หลายประเภท เช่น .jpg, .Gif, .Png, .Bmp, .Tif, .Pdf หรือ Single .Pdf หรือจากการสแกน เอกสารเขาระบบโดยตรง (TWAIN) สามารถแทรกไฟล์ ภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว Multimedia file และ เสียงในสื่อหนังสือหรืออัลบั้ม (Avi Mpeg, Mp3, Wav, Swf, Wmv, Wma)

4.1.5 นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาอังกฤษและการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จำนวน 3 คน ทำการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เกณฑ์การยอมรับคุณภาพเครื่องมือใช้เกณฑ์อย่างต่ำ 3.50 ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.20) แสดงว่าหนังสือของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ผ่านเกณฑ์ประเมินมีคุณภาพเหมาะสมมาก และสามารถนำไปใช้สอนกับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

4.1.6 ขั้นตอนทดลองรายบุคคล (One – to –One –Tryout) ทดลองกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 คน

โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่มีผลการเรียนภาษาอังกฤษสูง กลาง และต่ำ จากการสุ่มจากค่า GPA ของคะแนนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี 6 ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 72.67/75.56

4.1.7 ขั้นตอนทดลองแบบกลุ่มย่อย (Small Group Tryout) นักศึกษาที่ลงทะเบียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 คน จากการสุ่มจากค่าจากค่า GPA ของคะแนนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี 6 ของนักศึกษา โดยสุ่มมาจากกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ เก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน อ่อน 3 คน จำนวน 9 คน ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.56/8.52

4.1.8 ขั้นตอนทดลองภาคสนาม (Field Testing or Try Out Testing) นักศึกษาที่ลงทะเบียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน จากการสุ่มจากค่าจากค่า GPA ของคะแนนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปี 6 ของนักศึกษา โดยสุ่มมาจากกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ เก่ง 10 คน ปานกลาง 10 คน อ่อน 10 คน จำนวน 30 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.13/80.11

4.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ จำนวน 30 ข้อ

4.2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

4.2.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อออกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี

4.2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีเนื้อหาของข้อสอบตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้จำนวน 30 ข้อ

4.2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความที่ต้องการวัดผลของบทเรียนและเหมาะสมของการใช้คำถาม ตัวเลือก ตัวลวง โดยใช้วิธีการตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและจุดประสงค์การเรียนรู้ ถ้าดัชนีความสอดคล้อง IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความตรงสิ่งที่ต้องการวัด แต่ถ้าค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ต้องปรับปรุงข้อคำถามใหม่

4.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาปรับปรุงแก้ไข และคัดเลือกข้อสอบ

4.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.2.8 นำผลการทดสอบมาตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ ค่าความยากง่าย = 0.35 และค่าอำนาจจำแนก = 0.23 ค่าความยากง่ายระดับดี ค่าอำนาจจำแนกระดับดี สรุปผลคือใช้ได้

4.3 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบบทเรียน ด้านเนื้อหา และด้านความพึงพอใจในการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามและนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มเรียนที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการเรียนการสอน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ภาคพิเศษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 40 คน ซึ่งมีการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Pre-test) จำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 30 ข้อ รวมคะแนน 30 คะแนน

2. ดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 20 ชั่วโมงเป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยนักศึกษาได้เรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้แล้ว จะส่งผลคะแนนให้ผู้วิจัยผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (LINE) ในแต่ละบทเรียน ผู้วิจัยจัดบันทึกคะแนนในแต่ละบทเรียนที่นักศึกษาได้ บทละ 10 คะแนน จำนวน 10 บท รวมคะแนนทั้งสิ้น 100 คะแนน และมอบหมายให้นักศึกษาเข้าไปศึกษาด้วยตนเองจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ นอกเหนือจากเวลาเรียน

3. นัดหมายเพื่อการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Post-test) จำนวน 1 ฉบับจำนวน 1 ฉบับ มีจำนวน 30 ข้อ รวมคะแนน 30 คะแนน

ผลการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ นำมาสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการประสิทธิภาพของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ

ผลการประสิทธิภาพของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ จำนวน 10 บทเรียน ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ จำนวน 40 คน และหาค่าร้อยละของคะแนนการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ พบว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละของคะแนนสอบระหว่างเรียน (E_1) มีค่าเท่ากับ 82.13 และคะแนนเฉลี่ยร้อยละของคะแนนสอบหลังเรียน (E_2) มีค่าเท่ากับ 82.50 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 แล้ว ปรากฏว่า การใช้แอปพลิเคชัน Echo English ในการพัฒนาการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ

การเปรียบเทียบการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม จำนวน 40 คน พบว่า คะแนนก่อนเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 11.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 2.05 คะแนนหลังเรียนโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.92 มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม

สรุปภาพรวม	ผลคะแนนสอบ		คะแนนความก้าวหน้า ($X_2 - X_1$)
	ก่อนเรียน (X_1) (30 คะแนน)	หลังเรียน (X_2) (30 คะแนน)	
คะแนนรวม	466	990	524
คะแนนเฉลี่ย	11.65	24.75	13.10
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.05	1.92	2.23

3. ผลความพึงพอใจของนักศึกษาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ

ตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ

รายการ	คะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านการออกแบบบทเรียน	4.50	0.50	ระดับมาก
2. ด้านเนื้อหา	4.53	0.60	ระดับมากที่สุด
3. ด้านความพึงพอใจในการเรียน	4.50	0.51	ระดับมาก
รวม	4.37	0.10	ระดับมาก

การวิจัยเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านการออกแบบบทเรียน 2) ด้านเนื้อหา 3) ด้านความพึงพอใจในการเรียน พบว่าคะแนนโดยรวมของทุกด้าน ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ซึ่งหมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.10) ผลการศึกษาค้นคว้าที่หนึ่งที่มีค่าความพึงพอใจของนักเรียนที่ให้อยู่ระดับมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหา เรื่องเนื้อหาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.60) ส่วนอันดับสองที่ค่าระดับความพึงพอใจระดับมาก คือ ด้านการออกแบบบทเรียน เรื่องเมนูบทเรียนชัดเจนเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50) และด้านความพึงพอใจในการเรียนเรื่องสามารถศึกษาบทเรียนได้ด้วยตนเองตามความพอใจ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

1. ผลการประสิทธิภาพของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้นักศึกษาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพ 82.13/82.50 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุผลดังนี้ คือนักศึกษาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากบทเรียนมีการพัฒนาและออกแบบอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ผู้วิจัยมีศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละบทเรียนให้เหมาะสมกับคำอธิบายรายวิชาในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้และใช้ในการเรียนและใช้เรียนรู้โดยตนเองเพื่อทบทวนบทเรียนนอกห้องเรียนทำให้นักศึกษามีอิสระในการเรียนด้วยตนเองและสามารถรู้ผลการคะแนนประเมินได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิรณท ชันนาค และ สุทัศน์ นาคจัน (2559: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดย การใช้หนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ โดยทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไตรภพพัฒนารักษ์ พบว่า หนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ประกอบการเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.20/85.40 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติยรัตน์ อธิภักดิ์, ลดาวัลย์ วัฒนบุตร และณรงฤทธิ์ โสภา (2560) พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Books) สามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร ตำบลตลาดอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2558 ได้ โดยมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 89.60 /87.24 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา คล้ายสิงโต (2563 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โครงสร้างวลีในภาษาอังกฤษตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับนิสิตสาขาภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยพะเยา ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 80.35/80.37

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา สัตตบุตร (2562) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้เทคนิคการสอนอ่าน SQ3R ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาครประสิทธิ์ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2562 ผลการวิจัยพบว่าทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยเทคนิคการสอนอ่าน SQ3R ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ลลิตา เกตุแอม (2555) ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Food and Drink ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนวัดนาขวาง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน พบการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง Food and Drinks สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fathi M. Ihmeideh (2014) ได้ทำการศึกษาผลของ E-book กับการ เสริมสร้างพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างเด็ก (กลุ่มทดลอง) ที่ใช้ E-book กับเด็ก (กลุ่มควบคุม) ที่ใช้หนังสือที่ตีพิมพ์ปกติ โดยมีประชากรทั้งสิ้นทั้งสิ้น 92 คนได้รับมอบหมายให้ทั้งกลุ่ม ทดลอง (n = 48) และกลุ่มควบคุม (n = 44) ผลการศึกษาพบว่าเด็กใน

กลุ่มทดลองดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญได้ดีกว่าเด็กในกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญตามเพศเป็นเด็กผู้หญิง แสดงทักษะความรู้มากกว่าเด็กผู้ชาย เกี่ยวกับทักษะความรู้ที่ต่างกันโผล่ออกมาเด็กในกลุ่ม ทดลองประสบความสำเร็จในการปรับปรุงที่ดีขึ้นในพื้นที่ของการรับรู้ การพิมพ์และคำศัพท์

3. ผลความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม ในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ ต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม มีภาพรวมอยู่ในมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.10$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bickel (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ หนังสือแบบเรียน ดิจิทัลที่ช่วยในการอ่านเพื่อความเข้าใจและความคงทนทางคำศัพท์สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในการอ่านมากขึ้น สลิตา เกตุเฒ (2555) ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Food and Drink ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนวัดนาขวาง อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 พบการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง Food and Drinks พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, $S.D. = 0.57$) สิริภัทร เมืองแก้วและกุลสินทร์ อภิรัตน์วรเดช (2561: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ E-book รายวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน (ภาษาจีน) สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนิสิตหลังการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-book อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.29 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการพัฒนาให้นักศึกษาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน ในรายวิชาภาษาอังกฤษอื่น ๆ เนื่องจากผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

1.2 การนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรมีความพร้อมพร้อมโดยให้นักเรียนดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมล่วงหน้า และควรบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (WIFI) เพื่อสามารถให้นักเรียนดาวน์โหลดบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมกับการเรียนวิธีการสอนแบบปกติหรือกับวิธีการสอนอื่น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำไปควรทำการวิจัยและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในรายวิชาอื่น ๆ

2.3 ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ประกอบภาพการ์ตูน หรือหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้สื่อประสมแบบเกม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยารัตน์ อีร์ภักศิริ,ลดาวัลย์ วัฒนบุตร, และณรงฤทธิ์ โสภา. (2564, 15 มกราคม). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Books) สามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร. <https://chair.rmu.ac.th/file-paper/sahachai.ng@gmail.com20170228201920.pdf>
- จิรณัท ชันนาค, และสุทัศน์ นาคจัน. (2559). การพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้หนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 27(3), 44-54.
- เพ็ญญา คล้ายสิงโต. (2564, 15 มกราคม). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์: โครงสร้างวลี ในภาษาอังกฤษตามหลักวากยสัมพันธ์ สำหรับนิสิตสาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยพะเยา. [file:///C:/Users/Lenovo/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/227781-Article%20Text-848131-1-10-20200824%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lenovo/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/227781-Article%20Text-848131-1-10-20200824%20(1).pdf)
- ปัทมิตา สัตตบุตร. (2562). ผลของการใช้เทคนิคการสอนอ่าน SQ3R ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลลิตา เกตุอม. (2555). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Food and Drink ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนวัดนาขวาง อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564, 25 มกราคม). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒. www.bpp.mua.go.th/main/download/plan/EducationPlan12.pdf
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. (2562, 30 สิงหาคม). ผลการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ภาคเรียนที่ 2/2561 หมู่ 40 และหมู่ 41. https://reg.dru.ac.th/registrar/auth_needed.asp
- สิริภัทร เมืองแก้ว, และกุลสตรีนทร์ อภิรัตน์วรเดช. (2563, 15 สิงหาคม). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-book รายวิชา ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน(ภาษาจีน) สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. [file:///C:/Users/Lenovo/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/167043-Article%20Text-467282-1-10-20190118%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Lenovo/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/167043-Article%20Text-467282-1-10-20190118%20(3).pdf)
- เสาวลักษณ์ ญาณสมบัติ. (2545). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องนวัตกรรมการสอนที่ยืด ผู้เรียนเป็นสำคัญ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bickel, J. (2017). *Electronic books or print books for increased reading comprehension and vocabulary acquisition in third grade students*. Humboldt State University.

- Campbell, A. (1976). *Subjective measure of well-being*. American psychologist, 31(1), 117-124.
- Fathi M. Ihmeideh. (2019, 24 March). *The effect of electronic books on enhancing emergent literacy skills of pre-school children*.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360131514001596>

การศึกษาพฤติกรรมและทักษะการรู้ทันสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
A Study of Behavior and Social Media Literacy Skills for
Undergraduate Students at Faculty of Industrial Education,
Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

วิไลวรรณ วงศ์จินดา^{1*}, นนทโชติ อุดมศรี²
Wilaiwan Wongjinda^{1*}, Nonthachoti Udomsri²

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

¹ Faculty of Industrial Education, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

² คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

² Faculty of Industrial Engineering Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

*Corresponding email: wilaiwan.wongjinda@gmail.com

Received: 23 August 2021; Revised: 25 September 2021; Accepted: 7 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม 2) เพื่อศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 261 คน โดยกำหนดตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และแบบทดสอบทักษะการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ในระดับชั้นปีที่ 5 สังกัดสาขาวิศวกรรมเครื่องกล โดยเฉลี่ยต่อครั้งมากกว่า 3 ชั่วโมง ช่วงเวลา 16.01-24.00 น. และใช้เฟซบุ๊ก มากที่สุดในด้านการบันเทิง 2) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พบว่า ทักษะการเข้าถึงสื่ออยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 82.38

คำสำคัญ : พฤติกรรม, ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ, สังคมออนไลน์, นักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to study the behavior of undergraduate students 2) to study social media literacy skills of undergraduate students. The sample used in this research were 261 students of undergraduate students at Faculty of

Industrial Education, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumin in the second semester of the academic year 2563 by setting the schedule of Krejcie and Morgan (1970). The research instruments were questionnaire, and achievement test of media literacy skills. The data analyses were frequency, percentage, the average, and standard deviation.

The results showed that 1) the behavior of undergraduate students was at very high level that the majority of users are male user, and studying in the five years under mechanical engineering program, the average time spent was more than 3 hours, period 4.00 pm – 00.00 am. The social network that was mostly used was Facebook for entertainment and 2) Student's social media literacy skill was at very high level (82.38 percent)

Keywords : Behavior, Social Media, Literacy Skills, Undergraduate Students

บทนำ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีทักษะทางดิจิทัลเพื่อให้คนทุกช่วงวัยสามารถดำรงชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลและเกิดการสร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมโดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน ซึ่งในปัจจุบันด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลจะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา ตลอดจนการสอดรับต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศไปสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย ซึ่งจะต้องมีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ธานินทร์ อินทรวิเศษ และคณะ (2562) ซึ่งระบุว่า เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้คนในสังคมต้องปรับตัวเข้าสู่สิ่งแวดล้อมดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันที่มีอิทธิพลจากเทคโนโลยีดิจิทัลสร้างรอยต่อจากห้องเรียนสู่การเรียนรู้ในบริบทจริงผ่านช่องทางสื่อสารซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียนโดยตรงและเป็นช่องทางการขยายโอกาสทางการศึกษา สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อถือเป็นความท้าทายและโอกาสสำหรับคนทุกรุ่นในการติดตามการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้รับการส่งเสริมการเข้าถึงของหน่วยภาครัฐและเอกชน ดังนั้นทักษะการรู้เท่าทันสื่อ อาจเกิดจากความสามารถส่วนบุคคลเพื่อที่จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางเทคนิค ความเข้าใจอย่างมีวิจารณญาณ และความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถที่จะนำมาใช้ประยุกต์ในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุนี้การรู้เท่าทันสื่ออาจช่วยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์สื่อในเชิงบวกหรือเชิงลบได้มากขึ้น สอดคล้องกับ Shopova (2014) ได้ระบุว่า การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและทักษะของนักศึกษาในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่มากขึ้น การพัฒนาระดับการรู้เท่า

หนังสือดิจิทัลเป็นความสามารถเป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการได้รับโอกาสความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต และ Tetep (2019) ได้ระบุว่า การรู้เท่าทันสื่อไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของความสามารถของบุคคลสื่อสารและเข้าใจข้อมูลจากสื่อเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเลือกการวิเคราะห์ สืบค้นและใช้สื่อภายใต้หลักนิติธรรม ค่านิยมและบรรทัดฐาน ซึ่งข้อมูลที่จะมีการนำไปเผยแพร่สู่สาธารณชนจึงต้องเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ใช้งาน และไม่ก่อความเสียหายต่อผู้อื่น และ พัชรภา เอื้ออมรวิช (2561) ได้ระบุว่า การรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์เพื่อใช้สื่อไปในทางที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ทักษะการเข้าถึง ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมิน ทักษะการสร้างเรื่องราว ทักษะการไตร่ตรอง ทักษะในการแสดงออก ทักษะการสื่อสาร และทักษะการมีส่วนร่วม และเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพราะจากการที่เทคโนโลยีเกิดการพัฒนารวดเร็วจึงอาจส่งผลให้ผู้รับสารควรมีการคิด วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างละเอียดรอบคอบ และต้องตกเป็นเหยื่อข่าวปลอมด้วยความไม่รู้เท่าทันจนอาจส่งผลกระทบต่อตัวผู้รับสารเอง และการสร้างการรู้เท่าทันสื่อให้คนในสังคมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสื่อมวลชนและผู้รับสารเองก็ควรมีวิจารณญาณในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั้งการรับและการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้เป็นสังคมแห่งการรู้เท่าทันสื่อและไม่ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์ได้

อีกทั้งสภาวะปัจจุบันสถาบันระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยยังคงมีความจำเป็นต้องสร้างคุณภาพการศึกษาของตนเองโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากเครือข่ายที่เผยแพร่ได้จากทั่วโลก ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกันอย่างกว้างขวางรวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นวงกว้างและเพิ่มไปอีกด้วยความอิสระที่ง่ายในต่อสื่อสาร ซึ่งอาจส่งผลให้กลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในช่วงเยาวชนให้ความสนใจและใช้สื่อสังคมออนไลน์ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันโดยจะเห็นได้จากอัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนในประเทศ (จากข้อมูลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในครัวเรือน พ.ศ. 2563: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) และที่สำคัญเยาวชนไทยที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาที่ควรให้ความรู้และความเข้าใจถึงการรู้เท่าทันสื่อ ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญและทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความประสงค์ทำการศึกษาพฤติกรรมและการรู้เท่าทันสื่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เพื่อนำข้อมูลไปที่ได้รับเป็นแนวทางการสนับสนุนและสอดแทรกกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 280 คน (สำนักงานวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 261 คน จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วนจำแนกตามชั้นปี

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ คือ เพศ, ระดับชั้นปี, สาขาวิชา และเกรดเฉลี่ยรวม

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคม

ออนไลน์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ คือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามรูปแบบของระดับคะแนน (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วย ด้านการสื่อสาร ด้านการศึกษา ด้านการบันเทิง ด้านสุขภาพ ด้านการบริการ รวมเป็นจำนวนทั้ง 30 ข้อ โดยมีค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.75 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.850

3.2 แบบทดสอบการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ของนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ ประกอบด้วย ทักษะการเข้าถึงสื่อจำนวน 8 ข้อ ทักษะการวิเคราะห์ จำนวน 8 ข้อ ทักษะการประเมินค่า จำนวน 8 ข้อ ทักษะการสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ และ ทักษะการมีส่วนร่วม จำนวน 3 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.85 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25-0.95 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

เกณฑ์ประเมินแบ่งออกเป็น 4 ระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ค่าคะแนนเฉลี่ย มากกว่า 80 คะแนน	หมายถึง ระดับดีมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 65-79 คะแนน	หมายถึง ระดับดี
ค่าคะแนนเฉลี่ย 50 -64 คะแนน	หมายถึง ระดับพื้นฐาน
ค่าคะแนนเฉลี่ย น้อยกว่า 50 คะแนน	หมายถึง ระดับปรับปรุง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ผลตามจุดประสงค์ข้อที่ 1 หลังจากนั้น ผู้วิจัยส่งแบบทดสอบออนไลน์แบบปรนัยชนิดตัวเลือก โดยผู้วิจัยแจ้งกำหนดเวลานัดหมายทำแบบทดสอบล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามและแบบทดสอบ ทั้งหมดเป็นจำนวน 261 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.21

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พบว่าข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 70.11 และเพศหญิง ร้อยละ 29.89 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 5 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 24.30 อันดับรองลงมา คือ ระดับชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 22.60 ระดับชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 18.780 ระดับชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 15.30 และระดับชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 9.70 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะสังกัดอยู่ในสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล คิดเป็นร้อยละ 44.10 อันดับรองลงมา คือ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 19.10 สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คิดเป็นร้อยละ 13.20 สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 9.70 และ สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ โดยเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยเฉลี่ยต่อครั้งมากกว่า 3 ชั่วโมง และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลา 16.01-24.00 น. และใช้ Facebook มากที่สุด และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับผลการประเมิน
1	ด้านการสื่อสาร	3.61	0.78	มาก
2	ด้านการศึกษา	3.65	0.75	มาก
3	ด้านการบันเทิง	3.78	0.70	มาก
4	ด้านสุขภาพ	3.77	0.82	มาก
5	ด้านการบริการ	3.69	0.80	มาก
รวม		3.69	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.75) โดยพิจารณาตามประเด็น อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ โดยที่ด้านการบันเทิงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ ด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.82) ด้านการบริการ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. =

0.80) ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.75) และด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิต่อการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของ

ข้อ	ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	จำนวนนักศึกษา ที่ตอบถูก	ร้อยละ	แปลผล
1	ทักษะการเข้าถึงสื่อ	215	82.38	ระดับดีมาก
2	ทักษะการวิเคราะห์	210	80.46	ระดับดีมาก
3	ทักษะการประเมินค่า	212	81.23	ระดับดีมาก
4	ทักษะการสร้างสรรค์	206	78.93	ระดับดี
5	ทักษะการมีส่วนร่วม	205	78.54	ระดับดี

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลการทำแบบทดสอบได้คะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ รายด้านดังนี้ ทักษะการเข้าถึงสื่ออยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 82.38 รองลงมาคือ ทักษะการประเมินค่าอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 81.23 ทักษะการวิเคราะห์อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 80.46 ส่วนทักษะการสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 78.93 และทักษะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 78.75 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากงานวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและการรู้ทันสื่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 5 ส่วนใหญ่จะสังกัดอยู่ในสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล โดยเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยเฉลี่ยต่อครั้งมากกว่า 3 ชั่วโมง อยู่ในช่วงเวลา 16.01-24.00 น. และใช้ Facebook มากที่สุด และพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับมาก ในด้านการบันเทิง เช่น การดูหนัง ฟังเพลง ออนไลน์ และเล่นเกมออนไลน์ เนื่องจากการใช้งานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ช่วยสร้างความสนใจ สะดวกต่อเข้าถึงและทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และทัศนคติของกลุ่มนักศึกษาด้วยกันทั้งภายในสถาบันและต่างสถาบันกัน อีกทั้งยังมีเพจต่างๆ ที่นักศึกษาสามารถเข้าสืบค้นแหล่งข้อมูลที่มีหลากหลายและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การค้าขายออนไลน์ การเสริมความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ที่กลุ่มนักศึกษาให้ความสนใจนอกเหนือเวลาเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ วรรณประภา และคณะ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การรู้เท่าทันสื่อออนไลน์และพฤติกรรมการใช้สื่อของนักศึกษาหลักสูตรสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่นักศึกษาเข้าใช้งานบ่อยคือ Facebook ด้วยการใช้สมาร์ตโฟนเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อความบันเทิง การสนทนากับผู้อื่น และเล่นเกมออนไลน์ และชนิษฐา จิตแสง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่มีพฤติกรรมรูปแบบการใช้บริการสื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำแนกออกเป็น ด้านการสื่อสาร ด้านความบันเทิง ด้านการค้นคว้าข้อมูล เนื่องจากการใช้สื่อแบบนี้มีความสะดวก เข้าถึงได้ง่าย มีความหลากหลายของข้อมูลและค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายโดยการใช้สื่อแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ในยุคปัจจุบัน

2. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คือ ทักษะการเข้าถึงสื่ออยู่ที่ร้อยละ 82.38 เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เติบโตอย่างรวดเร็วและการได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาและครอบครัว จึงทำให้นักศึกษามีทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศได้เป็นอย่างดี และนักศึกษายังเห็นถึงความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อในทุก ๆ ด้าน ที่จะได้รับโอกาสในการทำงานที่ตนเองสนใจ รวมถึงการสร้างรายได้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ และยังทราบถึงทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อพิชชา ช่างขวัญยืน (2561) ได้ศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งทักษะการวิเคราะห์จะมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ส่วนทักษะการประเมินค่าสื่อและทักษะการเข้าใจสื่อจะมีค่าน้อยที่สุด ตามลำดับ จากเหตุผลในปัจจุบันหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนให้เห็นถึงความสำคัญ และได้มีการเติมเต็มแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อที่เน้นให้ผู้บริโภคสื่อ การวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างรู้เท่าทันซึ่งต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้ตั้งแต่เด็กจนเป็นเยาวชนที่สำคัญ และ RAMASAMY (2020) ได้ประเมินทักษะการรู้สารสนเทศและทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิต พบว่า การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้แบบเพื่อนต่อเพื่อนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รวมถึงการสนทนาและโต้ตอบกับเพื่อน ๆ และแบ่งปันความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นผ่านช่องทางออนไลน์ อีกทั้งการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเห็นประโยชน์ในการสร้างผลงานอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจ้างงานในอนาคต และทักษะการเข้าถึงสื่อเพื่อการบันเทิง ประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพและสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานวิชาการใช้ส่งข้อความส่วนตัวและการเก็บบันทึกภาพต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาพฤติกรรมและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ควรให้การสนับสนุนและสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นเพื่อให้ผู้ใช้สื่อได้เรียนรู้กลวิธีต่าง ๆ ของสื่อได้อย่างถูกต้อง

1.2 จากการศึกษางานวิจัยอาจนำไปศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งเป็นช่วงอายุ คือ กลุ่ม Generation Z (ช่วงอายุ 6 - 20 ปี), กลุ่ม Generation Y (ช่วงอายุ 21 - 38 ปี), กลุ่ม Generation X (ช่วงอายุ 39 - 53 ปี) และกลุ่ม Baby Boomers (ช่วงอายุมากกว่า 54 ปี)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาลักษณะของการใช้สื่อเชิงบวกและเชิงลบที่อาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาเพื่อเป็นการวางแผนการจัดการเรียนรู้หรือสอดแทรกเป็นกิจกรรมเสริมต่อไป

2.2 ควรมีแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาจมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *Smart Social Media รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ อย่างสร้างสรรค์*. https://www.ops.go.th/main/images/pusit-doc/590429_smart-social.pdf
- ธานินทร์ อินทรวิเศษ, ธนวัฒน์ พูลเชตนคร, ธนวัฒน์ เจริญษา, นิตยา นาคอินทร์ และ ภาสกร เรืองรอง. (2562). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 12(6), 478-494.
- พัชรภา เอื้ออมรวิช. (2561). การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. *สัปดาห์: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*, 24, 22-30.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และ สุกัญญา เอ็มอัมธรรม. (2563). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 37(2), 120-142.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานผลการสำรวจข้อมูลสภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562*. <https://itm.eg.mahidol.ac.th/itm/wp-content/uploads/2020/04/MDES-ONDE-MIL-Survey-2019.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด. <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานการศึกษาแนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู*. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด. <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1653-file.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *บทสรุปสำหรับผู้บริหาร: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในครัวเรือน พ.ศ. 2563*. http://www.nso.go.th/sites/2563/Full_Report_63.pdf
- เสาวนีย์ วรรณประภา, สมพงษ์ เสริมณีนัย, ภารดี พึ่งสำราญ, วิษณุศวร ทะกอง, กาญจนา สมพิน. (2562). การรู้เท่าทันสื่อออนไลน์และพฤติกรรมการใช้สื่อของนักศึกษาหลักสูตรสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. *รายงานการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2019”*, 684-693.
- อพัชชา ช่างขวัญยืน. (2561). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 16(1), 188-197.
- Center for Media Literacy (2008), *Literacy for the 21st Century: An Overview & Orientation Guide to Media Literacy Education*. <https://www.medialit.org/reading-room/literacy-21st-century-overview-orientation-guide-media-literacy-education>.

- Hobbs, Renee. (2011). *Digital and Media Literacy: Connecting Culture and Classroom*. Corwin: California. <https://eric.ed.gov/?id=ED523447>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ramasamy, K. (2020). Social Media Literacy Skills of the Post Graduate Students and M.Phil scholars of Arts and Science Colleges affiliated to Mother Teresa Women's University, *Kodaikanal Philosophy and Practice (e-journal)*, 1-36. <https://www.proquest.com/docview/2450797327/fulltextPDF/32B58C156D2F4BD DPQ/1?accountid=32074>
- Shopova T. (2014) "Digital Literacy of Students and Its Improvement at the University". *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 7(2), 26-32.
- Tetep, A.S. (2019). Students' Digital Media Literacy: Effects on Social Character. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, 8(2S9), 394-399.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง
ผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ
Developing of Self-Learning Online English Lessons via a Blog for
Young Local Guides, Prang Ku District, Sisaket Province

อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว
Intira Sakmiankaew

สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

Corresponding email: intira.sak@gmail.com

Received: 19 May 2021; Revised: 18 October 2021; Accepted: 1 November 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ของยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 44 คน ซึ่งได้รับการอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย บทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ และแบบประเมินความพึงพอใจของยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ย 4.67 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 ซึ่งหมายความว่าบทเรียนออนไลน์นี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ค่าเฉลี่ยการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษแบบปรนัยหลังการอบรมสูงขึ้น โดยมีค่าความต่างอยู่ที่ 4.687 คะแนน (S.D. = 2.038) ค่า t-test 8.664 และค่าเฉลี่ยจากการประเมินทักษะการสื่อสารหลังการอบรมสูงขึ้น โดยมีค่าความต่างอยู่ที่ 0.414 คะแนน (S.D. = 0.821) ค่า t-test 7.006 ซึ่งผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งสองด้าน และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 4.64 (S.D. = 0.51)

คำสำคัญ : บทเรียนออนไลน์, เรียนรู้ด้วยตนเอง, เว็บไซต์, ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ABSTRACT

The research aimed to 1) create self-learning online English lessons via a Blog, 2) study learners' achievements before and after learning through online lessons, and 3) study satisfaction towards self-learning online English lessons via a Blog for young local guides. The samples in this research consisted of 44 young local guides in Prang Ku District, Sisaket Province who studied self-learning online English lessons developed by the researcher. The instruments used in this research were self-learning English online lessons via a Blog and a satisfaction evaluation form. The data were analyzed by mean, standard deviation, and percentage.

The findings revealed as follows. First, the average of self-learning online English lessons via a Blog was 4.67 and S.D. 0.38, which was considered the most appropriate. Second, the average achievement after learning through online lessons was higher with a difference of 4.687 (S.D. = 2.038) with a t-test of 8.664. In addition, the average communicative English was higher with a difference of 0.414 (S.D. = 0.821) with a t-test of 7.006. The learners' scores on both tests were higher than before at a statistical significance of 0.1. Finally, the overall result of learners' satisfaction of young local guides was at the highest level of 4.64 (S.D. = 0.51).

Keywords : Online Lessons, Self-Learning, Blog, Young Local Guide

บทนำ

ในยุคของการรวมกลุ่มกันของประเทศต่าง ๆ ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเป้าหมายในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจระดับโลก การติดต่อสื่อสารนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสื่อสารข้อมูลระหว่างกันในกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาแตกต่างกัน ซึ่งภาษาอังกฤษได้ถูกกำหนดขึ้นให้เป็นภาษากลางเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกันในกลุ่มประเทศอาเซียน และนับได้ว่าเป็นภาษากลางที่คนใช้มากที่สุดทั่วโลกด้วยเช่นกัน ดังที่หลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญและกำหนดให้อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ แต่เนื่องด้วยภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาราชการของในประเทศไทย การใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยจึงจำกัดอยู่ในบางสังคม หรือแหล่งท่องเที่ยวในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น และเป็นที่น่าสังเกตว่าคนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรทั้งที่เรียนภาษาอังกฤษมานานหลายปี เนื่องมาจากอุปสรรคหลายประการ ดังเช่น หทัยกาญจน์ วงษ์แก้ว (2552) ได้สรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ ผู้เรียนส่วนมากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษทำให้ไม่มีโอกาสได้สื่อสาร และได้รับโอกาสในการฝึกฝนเพียงแคในห้องเรียนเท่านั้น จึงทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการฝึกพูด ซึ่งปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งมาจากทั้งความรู้ของผู้สอนและเทคนิคการสอนที่อาจจะไม่เหมาะสมกับผู้เรียน อาจส่งผลต่อทัศนคติที่ไม่ดีต่อการพูดภาษาอังกฤษ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องพูดจึงทำให้รู้สึกกลัวและอาย จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจ และไม่กล้าสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้

การท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งในการผลักดันเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เกิดพัฒนาในหลายด้าน พัทธชาพลอย สุทธิชูวงศ์ (2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนว่า การ

ห้องเที่ยวชุมชนมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วยการสร้างงานและการกระจายรายได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์ เฉพาะตน อีกทั้งการที่จะดำเนินการท่องเที่ยวชุมชน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อม และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และต้องตระหนักให้คนในชุมชนเห็นความ แตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไป และกระตุ้นให้สังคมเห็นความสำคัญ ของนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน ยังเป็นการเพิ่มการรับรู้และ ความเข้าใจบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสนับสนุนให้เกิดความ ต่อเนื่องในการอนุรักษ์ทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม (จิราภรณ์ พรหมเทพ, 2554) อีกทั้งการได้เรียนรู้เรื่อง ยุวมัคคุเทศก์ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตนเอง และใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้นักเรียนอีกทางหนึ่ง เพื่อนำมาใช้เป็น ทุนการศึกษาและยังรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย (โคกิชฐ์ ศรีสัตตะรัตนมาศ, 2551) ด้วยเหตุ นี้ ภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับรู้ โดยผ่านทางยุวมัคคุเทศก์ทำหน้าที่สื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงความจำเป็นต้องพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษให้ยุวมัคคุเทศก์ที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น นั้น ๆ ให้มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือก อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ จากการลงพื้นที่เพื่อ สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านกุ่มีประเพณี และวัฒนธรรมที่เด่นชัด และสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีปราสาทปรางค์กู่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลัก และยังเป็นสถานที่ในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานบุญเบิกฟ้า ที่เป็นงานใหญ่ของชุมชนที่จัดขึ้นเป็น ประจำทุกปี ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวต่างถิ่นมาเยือนบ้างโดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และมี นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวบ้าง แต่อาจจะยังไม่มากนักเนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักของ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ผ่านมามีชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวผ่านการแนะนำโดยนักท่องเที่ยวชาวไทย อาทิ ชาวจีน ชาวรัสเซีย และชาวอังกฤษ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นญาติพี่น้องของคนในชุมชนดังกล่าว แต่ยังขาด มัคคุเทศก์นำเที่ยวที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี จึงทำให้ขาดโอกาสในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เป็น ชาวต่างชาติ ทางชุมชนจึงมีความต้องการความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ ให้ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ในการมีศักยภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ อีกทั้งเป็นการหารายได้ให้แก่ยุวมัคคุเทศก์ และเป็นการนำรายได้เข้าสู่ชุมชนจากการเข้ามาท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติอีกทางหนึ่ง

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาบทเรียน ออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อยกระดับ ความสามารถทางภาษาอังกฤษของยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ที่มี สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นที่ยอมรับของจังหวัด เพื่อเตรียมพร้อมในการรับ นักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างชาติ เป็นการสร้างรายได้ให้แก่เยาวชน อีกทั้งส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และความยั่งยืนในอนาคต อีกทั้งยังเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ชุมชนให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศได้รู้จัก ซึ่งช่วยการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง โดยการเลือกใช้วิธีการ เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกล หรือไม่มีเวลาในการมา เข้าชั้นเรียนได้เรียนในเวลาและสถานที่ ที่ ต้องการ ไม่จำเป็นต้องเดินทางไกล ๆ มาเพื่อแสวงหาความรู้ ตามแนวคิดในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากเว็บเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เปิดกว้างให้ผู้ที่ต้องการศึกษา

ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สามารถเข้ามาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลาการสอบบนเว็บ ซึ่งสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลาที่ต้องการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์ ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก ของยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 50 คน

1.2 ตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 44 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ บทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพของบทเรียน ผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 บทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.2 แบบประเมินคุณภาพการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอังกฤษของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

3.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ศึกษาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยปรับมาจากแบบประเมินความพึงพอใจของ รุ่งทวิ พรธนา (2554)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ก่อนการออกแบบและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วย

ตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัย
ทำการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารประกอบการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและมััคคุเทศก์

4.1.1 กำหนดเนื้อหา สรุปลได้ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การนำเสนอเนื้อหา ทำความเข้าใจเรื่องความหมาย และรูปแบบ
ภาษา ทั้งเรื่องการออกเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติ โดยมุ่งให้จดจำรูปแบบภาษา เริ่มด้วยการฝึกแบบปาก
เปล่า แล้วฝึกด้วยการเขียนเพื่อให้แม่นยำ

ส่วนที่ 3 การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยการใช้ภาษาอย่างอิสระ
สถานการณ์จริง

4.1.2 กำหนดเนื้อหาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนในเนื้อหา และส่งเสริมให้ ผู้ศึกษา
มีทักษะในเนื้อหาที่แบ่งออกเป็น 8 บทเรียน ดังนี้

บทที่ 1 การทักทายและแนะนำตัวเมื่อพบนักท่องเที่ยว (Greeting
tourists) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทักทาย การแนะนำตนเองต่อนักท่องเที่ยว การเสนอให้ความช่วยเหลือ
การขอให้พูดซ้ำเมื่อฟังไม่เข้าใจ การถามและให้ข้อมูล

บทที่ 2 การบอกเส้นทาง (Directions) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบอกทางไป
สถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งการให้รายละเอียดในการเดินทาง

บทที่ 3 การแนะนำสถานที่พัก (Places to stay) มีเนื้อหาเกี่ยวกับที่ตั้ง
รายละเอียดของที่พัก ประเภท ค่าบริการ

บทที่ 4 การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและของที่ระลึก (Tourist attractions
and souvenirs) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบอกรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ และข้อมูลสำคัญของ
แหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงการซื้อของที่ระลึก ของฝากจากท้องถิ่น วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต สถานที่
จำหน่าย การเลือกซื้อ ต่อรองราคา

บทที่ 5 การแนะนำเรื่องอาหาร (Food) มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ร้านอาหาร
ประเภทต่าง ๆ อาหารคาวและหวานแต่ละประเภท วัตถุดิบที่ใช้ สถานที่จำหน่าย รวมไปถึงการซื้ออาหาร

บทที่ 6 การแนะนำเรื่องวัฒนธรรมไทย (Thai culture) มีเนื้อหาเกี่ยวกับ
วัฒนธรรมของคนไทย ความแตกต่างเรื่องวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย สิ่งที่ควรปฏิบัติใน
สถานที่ต่าง ๆ

บทที่ 7 การให้ข้อมูลเชิงวัฒนธรรมของชาวกูย (Kui culture) มีเนื้อหา
เกี่ยวกับ วัฒนธรรมของชาวกูย เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชาวกูย สิ่งที่ควรปฏิบัติในสถานที่ต่าง ๆ ตาม
ธรรมเนียมของชาวกูย การแต่งการและประเพณีเฉพาะของชาวกูย

บทที่ 8 การกล่าวอำลาและชักชวนให้กลับมาเยือน (Farewell and
persuasion) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอำลาเมื่อจากกัน และการเชิญชวนให้มาเยือนประเทศไทยอีกครั้ง

เมื่อทำการออกแบบบทเรียนเรียบร้อยแล้ว ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน
เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องและทำการปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปให้กลุ่มตัวอย่างได้
ทำการศึกษาด้วยตนเอง

4.2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

4.2.1 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อวัดความรู้พื้นฐานเดิมก่อนเข้ารับการอบรม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ และแบบประเมินด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ

4.2.2 เข้าสู่บทเรียนออนไลน์ โดยการนำเสนอบทเรียนประกอบด้วยคำอธิบายเป็นภาษาไทยและภาพประกอบเพื่อช่วยให้ผู้อบรมเข้าใจง่ายขึ้น พร้อมทั้งการบรรยายด้วยเสียงเพื่อให้ผู้เข้าอบรมฝึกการออกเสียง ซึ่งผู้อบรมสามารถโต้ตอบผ่านห้องสนทนาได้ ประกอบด้วยบทเรียน จำนวน 8 บทเรียน

4.2.3 เมื่อจบการศึกษาบทเรียนออนไลน์ทั้ง 8 บทเรียน ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อวัดความรู้หลังเข้ารับการอบรม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ และประเมินการใช้ภาษาอังกฤษโดยใช้แบบประเมินด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ

4.3 การศึกษาความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ ของยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หลังจากดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนการประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ผลการดำเนินงานวิจัย

จากการออกแบบและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยทำการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารประกอบการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและมััคคุเทศก์ เพื่อกำหนดเนื้อหา หลังจากนั้นได้กำหนดเนื้อหา สรุปได้ 3 ส่วน และกำหนดเนื้อหาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนในเนื้อหา และส่งเสริมให้ผู้ศึกษามีทักษะในเนื้อหาที่แบ่งออกเป็น 8 บทเรียน เมื่อทำการออกแบบบทเรียนเรียบร้อยแล้ว ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องและทำการปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำการศึกษาด้วยตนเอง หลังจากดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 8 บทเรียน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนการประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานวิจัยได้ ดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผลการพิจารณาความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ ที่พิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน มีค่าเฉลี่ย 4.67 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 ซึ่งหมายความว่า บทเรียนออนไลน์นี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยเนื้อหาในบทเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารประกอบการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและมััคคุเทศก์ ซึ่งมีการใช้อย่างแพร่หลายในสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยเนื้อหามีความละเอียด ครบถ้วนเนื้อหาที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับมััคคุเทศก์ มีการอธิบายโดยใช้ภาษาที่ง่าย สามารถทำความเข้าใจได้ และนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง โดยมีรายละเอียดของเอกสาร ดังนี้

ลำดับ	รายละเอียดเอกสาร	เนื้อหาที่ศึกษา
1.	เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวพหุวิชา (พท33015) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ	บทที่ 1 คำศัพท์ (Vocabulary) บทที่ 2 ประโยค (Sentence) บทที่ 3 บทสนทนา (Dialogue) บทที่ 4 หน้าที่ทางภาษา (Function) บทที่ 5 สัญลักษณ์ (Sign) บทที่ 6 มารยาททางสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา (Social Manner and Culture) บทที่ 7 การร้องเพลงภาษาอังกฤษ (Sing English Song) บทที่ 8 การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) บทที่ 9 เกมทางภาษา (Language Game) บทที่ 10 อ่านโครงสร้างประโยค ข้อความ สำนวน คำพังเพย สุภาษิต บทกลอนภาษาอังกฤษ บทที่ 11 นำเสนอข้อมูลข่าวสารภาษาอังกฤษ
2.	เอกสารประกอบการเรียน ชุดวิชา ภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพภาคพิเศษ ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิต หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2530	บทที่ 1 การต้อนรับ ประกอบด้วย การต้อนรับ ทักทาย นักท่องเที่ยว การแนะนำตัวเองและผู้อื่น การ สอบถามเกี่ยวกับการเดินทางของนักท่องเที่ยว และ การนัดหมาย บทที่ 2 แนะนำที่พัก ประกอบด้วย การบอกประเภทของที่พัก สถานที่พัก การบอกที่ตั้งของสถานที่พัก การบอก ลักษณะของสถานที่พัก และการสนทนาเกี่ยวกับ สถานที่พัก บทที่ 3 แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งที่น่าสนใจ ของแหล่งท่องเที่ยว และการสนทนาโต้ตอบ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว บทที่ 4 การบริการในร้านอาหาร ประกอบด้วย การแนะนำ เกี่ยวกับอาหาร การบอกประเภทของอาหาร และการบอกรสชาติของอาหาร บทที่ 5 อำนวยความสะดวก ประกอบด้วย การแนะนำและ บริการซื้อสินค้าที่ระลึก การบอกและต่อรองราคา ค่าของเงินและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และการ บริการอื่น ๆ ในกรณีฉุกเฉิน

มีกระบวนการในการพัฒนาบทเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสาร จากเอกสารประกอบการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและมัณฑนศิลป์ เพื่อนำมากำหนดเนื้อหา และขอบข่ายของบทเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาบทเรียน ผ่านเว็บบล็อก (Blog) ซึ่งเป็นเว็บไซต์รูปแบบหนึ่ง ที่เป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบัน และไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ขั้นตอนที่ 3 การนำไปทดลองใช้ โดยนำไปทดลองให้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน ประเมินด้านเนื้อหาบทเรียน การนำเสนอเนื้อหา คุณภาพ และความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 การแก้ไขปรับปรุง ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อดำเนินการครบทุกขั้นตอน จึงได้บทเรียนออนไลน์ที่สามารถนำไปให้กลุ่มตัวอย่างศึกษา จำนวน 8 บทเรียน

บทที่	เนื้อหา
1. บทที่ 1 การทักทายและแนะนำตัวเมื่อพบนักท่องเที่ยว (Greeting tourists)	เกี่ยวกับการทักทาย การแนะนำตนเองต่อนักท่องเที่ยว การเสนอให้ความช่วยเหลือ การขอให้พูดช้าเมื่อฟังไม่เข้าใจ การถามและให้ข้อมูล
2. บทที่ 2 การบอกเส้นทาง (Directions)	เกี่ยวกับการบอกทางไปสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งการให้รายละเอียดในการเดินทาง
3. บทที่ 3 การแนะนำสถานที่พัก (Places to stay)	เกี่ยวกับที่ตั้ง รายละเอียดของที่พัก ประเภท ค่าบริการ
4. บทที่ 4 การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและของที่ระลึก (Tourist attractions and souvenirs)	เกี่ยวกับการบอกรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงการซื้อขายของที่ระลึก ของฝากจากท้องถิ่น วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต สถานที่จำหน่าย การเลือกซื้อ ตีอรรถราคา
5. บทที่ 5 การแนะนำเรื่องอาหาร (Food)	เกี่ยวกับร้านอาหารประเภทต่าง ๆ อาหารคาวและหวานแต่ละประเภท วัตถุดิบที่ใช้ สถานที่จำหน่าย รวมไปถึงการซื้อขายอาหาร
6. บทที่ 6 การแนะนำเรื่องวัฒนธรรมไทย (Thai culture)	เกี่ยวกับ วัฒนธรรมของคนไทย ความแตกต่างเรื่องวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย สิ่งที่ควรปฏิบัติในสถานที่ต่าง ๆ
7. บทที่ 7 การให้ข้อมูลเชิงวัฒนธรรมของชาวกูย (Kui culture)	เกี่ยวกับ วัฒนธรรมของชาวกูย เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชาวกูย สิ่งที่ควรปฏิบัติในสถานที่ต่าง ๆ ตามธรรมเนียมของชาวกูย การแต่งกายและประเพณีเฉพาะของชาวกูย
8. บทที่ 8 การกล่าวอำลาและชักชวนให้กลับมาเยือน (Farewell and persuasion)	เกี่ยวกับ การอำลาเมื่อจากกัน และการเชิญชวนให้มาเยือนประเทศไทยอีกครั้ง

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษแบบปรนัยและแบบการประเมินทักษะการสื่อสาร ซึ่งผ่านการหาค่าความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และผ่านการทดสอบกับยุวมัคคุเทศก์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาเท่ากัน เพื่อวิเคราะห์ค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป เป็นรายชื่อ พบว่า มีค่าเฉลี่ย

ความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการอบรม 4.687 คะแนน (S.D. = 2.038) และมีค่า t-test 8.664 และผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการพิจารณาคะแนนพบว่าผู้อบรมสามารถทำคะแนนจากการประเมินทักษะการสื่อสารหลังจากการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมคิดเป็นร้อยละ 18.80 และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบประเมินทักษะการสื่อสาร พบว่า มีค่าเฉลี่ยความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการอบรม 0.414 คะแนน (S.D. = 0.821) ซึ่งมีค่า t-test 7.006 และผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการพิจารณาคะแนนพบว่าผู้อบรมสามารถทำคะแนนจากการประเมินทักษะการสื่อสารหลังจากการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมคิดเป็นร้อยละ 12.45

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังฝึกอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยใช้แบบทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษแบบปรนัย

n	df	D	S.D.	t	p-value
44	43	4.687	2.038	8.664	0.001

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังฝึกอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยใช้แบบประเมินทักษะการสื่อสาร

n	df	D	S.D.	t	p-value
44	43	4.687	0.821	7.006	0.001

3. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ศึกษาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรังคัง จังหวัดศรีสะเกษ หลังจากดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรังคัง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 8 บทเรียน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนการประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ และด้านเทคนิค พบว่า มีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยในทุกด้าน 4.64 (S.D. = 0.51) โดยมีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในเรื่องของการที่สามารถเรียนรู้ได้ทันที ทุกเวลา ตามความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = 0.28) ส่วนเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอนได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.87)

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บบล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า บทเรียนออนไลน์นี้ สามารถนำไปใช้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองได้จริง เนื่องจากเนื้อหาที่ใช้ในบทเรียน เป็นเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากบทเรียนภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและมััคคุเทศก์ โดยมีการปรับใช้เนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้ศึกษา

ทั้งนี้การศึกษาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บล็อกนั้นยังเอื้อต่อการศึกษาแบบโดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ จึงทำให้มีความสะดวกในการศึกษาบทเรียน และยังสามารรถทบทวนบทเรียนได้บ่อยตามที่ต้องการ เพียงอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์และสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีบริการในชุมชน หรือแม้แต่การศึกษาผ่านโทรศัพท์มือถือ ซึ่งรูปแบบบทเรียนออนไลน์มีประโยชน์ในการฝึกฝนและกระตุ้นให้ผู้อบรมมีทักษะการพูดที่เพิ่มขึ้นจากการอ่านการสะกดคำ และไฟล์เสียงสำหรับฝึกออกเสียงตามอย่างง่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หทัยวรรณ จันทรวงศ์ และคณะ (2558, น. 77-92) ได้ทำการพัฒนาชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่นสำหรับมัคคุเทศก์น้อย อาเซียน โดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่นสำหรับมัคคุเทศก์น้อย พบว่า ชุดฝึกอบรมนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.96/84. อีกทั้งผลการวิจัยของพรรณเพ็ญ ยังเหล็ก (2552, น. 53) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง พูด ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเปรียบเทียบความวิตกกังวลของนักเรียนก่อน และหลังเรียน โดยใช้การสอนแบบชักชวนร่วมกิจกรรมบทบาทสมมติ พบว่า นักเรียนที่ได้อบรมการอบรมการฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการพูด ทำให้นักเรียนมีทักษะในด้านการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการฝึกทักษะนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ภูมิใจในความรักท้องถิ่นของตน และสามารถพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมอาชีพการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิวิทย์ อยู่บริบูรณ์ (2557, น. 67-70) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างบทเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียนและคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบูรณะศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคม เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียนและคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่าการสร้างบทเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคม เป็นสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนซึ่งประกอบด้วย ภาพ เสียง และข้อมูลต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้สะดวก รวมทั้งการพูดคุยออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังฝึกอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บล็อก สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า ผู้อบรมมีคะแนนการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษแบบปรนัย หลังจากการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมโดยเฉลี่ย 4.348 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.50 และ คะแนนจากการประเมินทักษะการสื่อสาร หลังจากการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมโดยเฉลี่ย 0.396 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.66 ซึ่งจะเห็นได้ว่าคะแนนการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษแบบปรนัย และคะแนนจากการประเมินทักษะการสื่อสาร หลังจากการอบรมของผู้อบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศาสตรา สหสัทศน์ และคณะ (2557, น. 5) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแบบการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) สำหรับใช้ในการอบรมภาษาอังกฤษให้แก่ยุวมัคคุเทศก์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างทำคะแนนหลังเรียนได้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 รวมไปถึงผลการวิจัยของ อภิวิทย์ อยู่บริบูรณ์ (2557, น. 67-70) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างบทเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียนและคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบูรณะศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเกิดความเข้าใจและสามารถทำคะแนนได้สูงขึ้นหลังจากการอบรมผ่านสื่อออนไลน์นี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ 0.05 และผลการวิจัยของ อลิสา วานิชดี (2554) ที่ได้วิจัยการพัฒนาชุดฝึกอบรม

ออนไลน์การเขียนบทความวิชาการภาษาอังกฤษ อีกทั้งผลการวิจัยของ อีระนาถ ทิปะपाल (2554) ได้ทำการวิจัยการสร้างบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัย พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังการใช้บทเรียนออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ศึกษาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู่ ในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ และด้านเทคนิค ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิวิทย์ อยู่บริบูรณ์ (2557: 67-70) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างบทเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียนและคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบูรณะศึกษา ซึ่งพบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและมีความพึงพอใจในบทเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมที่ 4.62 และผลการวิจัยของ อีระนาถ ทิปะपाल (2554: 114-120) ได้ทำการวิจัยการสร้างบทเรียนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งล้วนแล้วแต่พบว่า การศึกษาจากบทเรียนออนไลน์ ผู้เข้าอบรมมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในการอบรมผ่านบทเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด

จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทเรียนออนไลน์นั้นเอื้อต่อการศึกษาโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ จึงทำให้มีความสะดวกในการศึกษาบทเรียน อีกทั้งการเข้าถึงบทเรียนได้จากทางระบบออนไลน์นั้น ผู้ศึกษายังสามารถทบทวนบทเรียนได้บ่อยตามที่ต้องการ โดยจะเห็นได้จากผลการศึกษาความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมากและมากที่สุดในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 บทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถนำไปให้ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ใช้ในการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และสามารถทบทวนบทเรียนได้บ่อยตามที่ต้องการ

1.2 ยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสามารถนำความรู้และทักษะภาษาอังกฤษไปใช้สร้างรายได้ในการเป็นยุวมัคคุเทศก์นำเที่ยวชาวต่างชาติได้ อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้แก่ชุมชนจากการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ

1.3 บทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถเป็นต้นแบบเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และสามารถประยุกต์เนื้อหาเพื่อการฝึกภาษาอังกฤษในด้านอื่น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องต่อไป ผู้วิจัยสามารถนำอุปสรรค และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อให้ประสิทธิภาพการของใช้บทเรียนออนไลน์แบบเรียนรู้ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ การสร้างข้อกำหนดเพื่อให้ผู้ศึกษาเข้ามาศึกษาบทเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ และการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการศึกษาบทเรียนออนไลน์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ พรหมเทพ. (2554). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: แผนนำเสนอบริเวณสถานศิลปะขอม จังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระนาถ ทิปะปาล. (2554). การสร้างบทเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคognition ชั้น วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พรรณเพ็ญ ยิ่งเหล็ก. (2552). ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- พัชชาพลอย สุทธิชูวงศ์. (2552). รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษา: หมู่บ้านดอนม่วง ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- รุ่งทวี พรรณา. (2554). เว็บไซต์อบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวด้วยเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับยุวมัคคุเทศก์ โรงเรียนอัมพวาวิทยาคม จังหวัดตาก [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออก. (2530). ภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพมััคคุเทศก์. http://www.e4thai.com/e4e/images/pdf/English_for_Tourist_Guide.pdf
- โคธิษฐ ศรีสัตตะรัตนมาศ. (2551). การสร้างและทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม. (2555). ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวธรรมชาติ. <http://www.e4thai.com/e4e/images/pdf/E-tour.pdf>
- หทัยกาญจน์ วงษ์แก้ว. (2552). การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My Village โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประเภทแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเขียว [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- หทัยวรรณ จันทร์อยู่ และคณะ. (2558). ผลการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์พูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่น สำหรับมััคคุเทศก์น้อย. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 11(ฉบับพิเศษ), 77-92.
- อภิรวิ อยู่บริบูรณ์. (2557). การสร้างบทเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายสังคมเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียนและคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบูรณะศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- อลิสา วานิชดี. (2554). การพัฒนาชุดฝึกอบรมออนไลน์การเขียนบทความวิชาการภาษาอังกฤษ. วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช, 24(2), 60-72.

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Active Learning to Develop Learning Achievement and Self-
Confidence of Students in English Major, the Faculty of
Education, Chiang Rai Rajabhat University

สุภาพร เทวียะ
Supaporn Tewiya

สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
English Program, the Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding email: supaporn.tew@crru.ac.th

Received: 13 Jun 2021; Revised: 8 October 2021; Accepted: 11 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 2) เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 27 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ดำเนินการทดลองจำนวน 12 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยและ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนของนักเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ 2) ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาหลังจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้นอยู่ในระดับมาก จากการสังเกตพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาอังกฤษในกลุ่มและการพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียนได้คล่องแคล่วมากขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อความในแบบบันทึกการเรียนรู้พบว่านักศึกษาได้แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง และความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนมากขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความเชื่อมั่นในตนเอง

ABSTRACT

The purposes of the research were to 1) study students' learning achievement after using active learning and 2) study students' self-confidence after using active learning. The sample group was 27 freshmen students. The sample group was selected

by purposive sampling. The research was implemented for 12 weeks. The research instruments were learning plans using active learning, pre-test /post-test, self-confidence evaluation form, observation form, and learning log. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results showed that after learning by active learning, the average score of post-tests was higher than pre-test, and the average score of the students' self-confidence was higher than before learning by active learning at the high level. From the observation, it appeared that the students had more confidence in sharing ideas in groups and presenting in front of the class. From the analysis of the sentences in students' learning logs, it was found that the students also showed their self-confidence and had more confidence in using English in class.

Keywords : Active Learning, Learning Achievement, Self Confidence

บทนำ

จากประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษาของผู้วิจัย ในการสอนนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ที่ผ่านมามากหลายปี ได้พบปัญหานักศึกษาหลายคนไม่มีความกล้าแสดงออก ตอบคำถาม อภิปรายหรือนำเสนอหน้าห้อง ต้องให้ผู้สอนเรียกชื่อจึงจะตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนทำให้นักศึกษายังขาดความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษ ไม่กล้าพูดแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามกับเพื่อนร่วมห้องหรือผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญทิพ บุญเยี่ยม (2562) ที่ได้ศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในที่ชุมชนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่าสาเหตุเกิดจากการขาดความมั่นใจในตนเอง นอกจากนั้นยังอาจเป็นเพราะนักศึกษาเพิ่งจบจากชั้นมัธยมศึกษาและต้องเข้ามาเรียนในระดับอุดมศึกษา ต้องย้ายที่อยู่เดิม ห่างจากพ่อแม่ ยังไม่คุ้นเคยกับเพื่อนใหม่ สถานที่เรียนใหม่ และได้พบวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างจากระดับมัธยม ทำให้ต้องมีการปรับตัวค่อนข้างมาก ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องหาวิธีการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เนื่องจากการมีความเชื่อมั่นในตนเองนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่นักศึกษาที่จะเป็นครูในอนาคตควรจะมี ทั้งนี้ Shrauger and Schohn (1995) ได้ให้นิยามของความเชื่อมั่นในตนเองว่าหมายถึง การที่บุคคลได้รับรู้ถึงความสามารถและทักษะของตนเองในการที่จะสามารถจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น ณรงค์เดช ชัยเนตร (2545) ยังระบุว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองจะทำให้บุคคลได้รับรู้และยอมรับในคุณค่าความสามารถของตนเองสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งพัฒนาปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องของตนเองให้ดีขึ้น

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนมีโอกาสดลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ดังที่ Bonwell and Eison

(1991) กล่าวว่า Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้กระทำลงไปเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับที่วิจารณ์ พานิช (2555) ได้เขียนถึงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหนังสือเรื่อง “วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑”ว่าผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) นั่นเอง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ญาณัญญา ศิริภักธธาดา (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาด โดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาด โดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning) พัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำข้อสอบได้คะแนนสูงมากกว่าเดิม และงานวิจัยของ Chiu and Cheng (2017) ที่ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้เวลาถึง 2 ปีเพื่อศึกษาผลของ Active Learning ต่อการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้และความสัมพันธ์กับผลการเรียนในหลักสูตรการศึกษาทั่วไป มีการสำรวจในสถาบันต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลการรับรู้ของนักศึกษามากกว่า 35,000 คนจากทั้งหมด 306 รายวิชาในการค้นพบเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่านักศึกษาคิดว่าหลักสูตรที่ใช้ Active Learning ในการเรียนเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สำคัญ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักศึกษามากกว่าหลักสูตรที่ใช้ห้องเรียนปกติ ทำให้การรับรู้ในการเรียนดีขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีผลเชิงบวกต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ไม่ว่านักศึกษาจะมีความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับ สูง กลางหรือต่ำล้วนได้รับประโยชน์จากการเรียนแบบ Active Learning ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า Active Learning เป็นสภาพแวดล้อมที่ดีในการส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาทุกคนโดยไม่ว่าความสามารถทางวิชาการจะอยู่ในระดับใดก็ตาม

จากความหมายและงานวิจัยข้างต้นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการที่นักศึกษาจะได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์และจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาอังกฤษ คณะครู ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายได้ ผู้วิจัยจึงต้องการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนานักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและสามารถเป็นครูที่ดีในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ในรายวิชา EDU1101 ภาษาอังกฤษเบื้องต้น สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 1 หมู่เรียน จำนวน 27 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา

3. ขอบเขตเนื้อหา

3.1 เนื้อหาในรายวิชา EDU1101 ภาษาอังกฤษเบื้องต้นสำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ ได้แก่ Classroom language, Phonics, Stress/intonation, Morphemes, Prefixes-suffixes, Part of speech, daily conversation, sentence structure, Sentences error analysis and reading for topic and main idea

3.2 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ เนื้อหา และขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ ในงานวิจัยนี้ ใช้กิจกรรม เกม และวิธีการสอนที่เน้นการคิด การทำงานเป็นคู่ เป็นกลุ่ม เช่น brainstorming, think pair share, group discussion, jigsaw reading, role play, oral presentation, peer review ตามที่ Camacho and Legare (2015) ได้แนะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก เช่น cooperative learning, group discussion, และ peer review และ Chet and Thomas (1993) ที่ได้เสนอแนะวิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุกในหลายรูปแบบ อาทิเช่น problem-solving exercises, cooperative student projects, informal group work, simulations, case studies, and role playing

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

4.1.1 แผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา EDU1101 ภาษาอังกฤษเบื้องต้น สำหรับครูสอน ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 หน่วยกิตที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก

4.1.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4.1.3 แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

4.1.4 แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง

4.1.5 แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา

4.2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 เครื่องมือชุดที่ 1 แผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา EDU1101 ภาษาอังกฤษเบื้องต้นสำหรับครูสอน ภาษาอังกฤษ จำนวน 3 หน่วยกิต ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก จากนั้นทำการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหา โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาในรายวิชา EDU1101 ภาษาอังกฤษเบื้องต้นสำหรับครูสอน ภาษาอังกฤษ จากนั้นทำการเลือกหัวข้อ กิจกรรม เกม และสื่อต่าง ๆ และได้เนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

Classroom language, Phonics, Stress/intonation, Morphemes, Prefixes-suffixes, Part of speech, daily conversation, sentence structure, Sentences error analysis and reading for topic and main idea

2) ในแผนการจัดการเรียนการสอน ได้นำขอบเขตเนื้อหาที่ได้มาออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยเน้นรูปแบบเชิงรุก ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Presentation): เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนที่เน้นการใช้เกม กิจกรรมคิดเป็นคู่ การระดมสมอง ส้อมัลติมีเดีย 2. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) : เป็นการฝึกหัดให้ผู้เรียนใช้ปฏิบัติจริงผ่านใช้เกมที่มีการทำงานเป็นทีม มีการอภิปราย การใช้กิจกรรมที่เน้นการฟังและพูด อ่านเขียน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน และ 3. ขั้นสรุปบทเรียน (Production): ผู้เรียนทำกิจกรรมที่เน้นการฟังและพูด อ่านเขียน โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ ใช้กิจกรรม เกม และวิธีการสอนที่เน้นการคิด การทำงานเป็นคู่ เป็นกลุ่ม เช่น Brainstorming, Think Pair Share, Group Discussion, Jigsaw Reading, Role Play, Oral Presentation, Peer Review โดยเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ยกตัวอย่างเช่น การจัดการเรียนการสอนใน Unit 7 sentence structure Sentences error analysis ผู้วิจัยใช้ กิจกรรม Story telling game เน้นการปฏิบัติทักษะในการฟังและพูด ในช่วงนำเข้าสู่บทเรียน Group work /individual work และ group discussion ในขั้นฝึกปฏิบัติ และ กิจกรรม Individual writing และ Peer review ในขั้นสรุปบทเรียน

3) นำแผนการเรียน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความเหมาะสมทางด้านเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

4.2.2 เครื่องมือชุดที่ 2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และหลักสูตร
2) ออกแบบข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและเชิงโครงสร้าง โดยทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.6 ขึ้นไป

3) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์เพื่อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของค่าความง่ายที่พอเหมาะ คือ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2547) ตัดออกไปจำนวน 10 ข้อ

4) นำแบบทดสอบไปหาค่าเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.748

5) นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 เครื่องมือชุดที่ 3 แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีจำนวน 20 ข้อ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสารตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองโดยปรับจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อพิจารณาเนื้อหาและความสอดคล้องกับงานวิจัย โดยยึดเกณฑ์ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

3) นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ และเนื้อหา

4) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนของแบบวัดนำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.90

4.2.4 เครื่องมือชุดที่ 4 แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสารตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมแล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อพิจารณาเนื้อหาและความสอดคล้องกับงานวิจัย โดยยึดเกณฑ์ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ถึง 1.00

3) นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ และเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.2.5 เครื่องมือชุดที่ 5 แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา

1) ศึกษาเอกสารตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแบบบันทึกการเรียนรู้แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อพิจารณาเนื้อหาและความสอดคล้องกับงานวิจัย โดยยึดเกณฑ์ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ถึง 1.00

3) นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ และเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ให้นักศึกษาทำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนใช้การเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.2 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียนก่อนใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแผนการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรูเชิงรุก

5.4 ให้นักศึกษำบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนในการทำกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ เพื่อเป็นการสะท้อนความคิด และประสบการณ์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.5 ผู้สอนสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาก่อนเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียน

5.6 หลังจกการเรียน ให้นักศึกษาทำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองและแบบทดสอบหลังเรียน

5.7 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง โดยใช้หา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัด โดยใช้หา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยบ้าง
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ส่วนการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบวัด เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยมีดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วน แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษาเพื่อสรุปผลต่อไป

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการทดสอบก่อนและหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้	จำนวน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลต่าง
ก่อนเรียน	27	30	17.4	1.99	9.30
หลังเรียน	27	30	26.33	1.46	

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังเรียนเท่ากับ 17.04 และ 26.33 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนนตามลำดับ มีคะแนนความก้าวหน้า เท่ากับ 9.30 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการทดสอบก่อนและหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รายการประเมิน		ค่าเฉลี่ย ก่อนเรียน	ระดับความ คิดเห็นก่อน เรียน	ค่าเฉลี่ย หลัง เรียน	ระดับความ คิดเห็นหลัง เรียน
1	ข้าพเจ้ามักจะรับอาสาหน้าเสนอนำ ชั้นเรียน	3.11	ปานกลาง	3.26	ปานกลาง
2	ข้าพเจ้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับ เพื่อน หากมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน	2.56	ปานกลาง	3.41	ปานกลาง
3	ข้าพเจ้าจะซักถามอาจารย์ เมื่อไม่ เข้าใจหรือมีปัญหาในการเรียน	3.07	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง
4	ข้าพเจ้าจะรู้สึกประหม่า ขณะ นำเสนอหน้าชั้นเรียน	2.93	ปานกลาง	3.15	ปานกลาง
5	ข้าพเจ้าภาคภูมิใจในผลงานของตน มาก	2.96	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง
6	ข้าพเจ้าเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองพบเห็น มากกว่าการฟังการบอกต่อกันมา	3.22	ปานกลาง	3.85	มาก
7	ข้าพเจ้าได้รับคัดเลือกเป็นหัวหน้า กลุ่มอยู่เสมอ	2.85	ปานกลาง	3.07	ปานกลาง
8	ข้าพเจ้ามักจะทำงานด้วยตนเอง มากกว่าให้ผู้อื่นช่วย	3.06	ปานกลาง	3.56	มาก
9	ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ข้าพเจ้า มักจะทำด้วยความมั่นใจ	3.15	ปานกลาง	3.37	ปานกลาง
10	แม้ว่างานที่ได้รับมอบหมายจะยาก ข้าพเจ้าจะพยายามทำจนสำเร็จ	3.15	ปานกลาง	3.67	มาก
11	ถ้าพบความผิดพลาด ข้าพเจ้าจะรีบ แก้ไขทันที	3.44	ปานกลาง	3.78	มาก
12	ข้าพเจ้าจะรู้สึกอายมาก เวลาพูดผิด ต่อหน้าเพื่อนในห้อง	2.52	ปานกลาง	3.52	มาก
13	ข้าพเจ้ามักจะพูดตรง ๆ ไม่อ้อมค้อม	3.30	ปานกลาง	3.70	มาก

รายการประเมิน		ค่าเฉลี่ย ก่อนเรียน	ระดับความ คิดเห็นก่อน เรียน	ค่าเฉลี่ย หลัง เรียน	ระดับความ คิดเห็นหลัง เรียน
14	ข้าพเจ้าไม่กล้าตอบคำถามในห้องเรียนเพราะกลัวผิด	2.56	ปานกลาง	3.33	ปานกลาง
15	ในการทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้ามักจะร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้งานสมบูรณ์	3.41	ปานกลาง	3.85	มาก
16	ข้าพเจ้าพึงพอใจในรูปร่างหน้าตาของตนเอง	3.22	ปานกลาง	3.67	มาก
17	เมื่อตัดสินใจทำอะไรแล้ว ข้าพเจ้าจะทำงานนั้นให้สำเร็จและต้องดีที่สุด	3.52	มาก	4.07	มาก
18	ข้าพเจ้าสามารถทำงานกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่สนิทได้	3.26	ปานกลาง	3.81	มาก
19	ข้าพเจ้าภาคภูมิใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา	3.15	ปานกลาง	3.67	มาก
20	ในการทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้ามักจะนั่งฟังเฉย ๆ มากกว่าพูดแสดงความคิดเห็น	2.52	ปานกลาง	3.48	ปานกลาง
เฉลี่ย		3.07	ปานกลาง	3.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเอง ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองก่อนเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.07 ค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็นอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.54

3. ผลการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากการวิเคราะห์จากการสังเกตในระหว่างการจัดการเรียนการสอนและจากแบบบันทึกการเรียนรู้

3.1 การวิเคราะห์ผลจากการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง จากการสังเกตในระหว่างการจัดการเรียนการสอนจากการทำกิจกรรมในห้องเรียนของนักศึกษา พบว่า ในช่วงแรกของการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาดูมีความเขินอาย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น บางคนเงียบ ไม่มีส่วนร่วมกับการทำงานกลุ่ม หลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก นักศึกษาได้มีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น จากการสังเกต 6 สัปดาห์หลังเรียน ในการทำงานกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ทุกคนได้มีโอกาสเป็นตัวแทนในการนำเสนอของกลุ่ม ส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการพูด ตั้งใจมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม กล้าแสดงความคิดเห็นและแบ่งงานกันทำอย่างทั่วถึง มี

ส่วนร่วมในการทำงานให้สำเร็จอย่างตั้งใจ มีความคล่องแคล่วในการสนทนา พยายามพูดโต้ตอบกันมากขึ้น นอกจากนั้นในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนแบบเดี่ยวในสัปดาห์ที่ 13-14 พบว่าส่วนใหญ่มีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น บุคลิกภาพในการเสนอ มีความมั่นใจในการนำเสนอ น้ำเสียงดัง ฟังชัดไม่เขอะเขิน ยิ้มและมีการประสานสายตากับผู้ฟังตลอดเวลา

3.2 การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา

จากแบบบันทึกการเรียนรู้พบว่านักศึกษาได้แสดงความมั่นใจในตนเอง และความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างของความคิดเห็นที่นักศึกษาบางคนได้บันทึกไว้ดังนี้

“ฉันรู้สึกมั่นใจในการนำเสนอวันนี้ เพราะฉันได้เตรียมเกมมาสอนเพื่อน ๆ ในห้อง”

“ฉันเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการในการสร้างความมั่นใจและการนำเสนอ”

“ฉันจะนำไปฝึกพูดได้ดีและถูกต้องมากขึ้น”

“ฉันชอบกิจกรรมในห้องเรียน เพราะทุกคนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนกัน สามารถถามและตอบคำถามได้ดี”

“ฉันรู้สึกดี ที่ได้ฝึกหลายทักษะ ทำให้ภาษาอังกฤษของฉันดีขึ้น”

“ฉันรู้สึกสนุกและได้ความรู้ใหม่ และได้ฝึกสนทนากับเพื่อน”

“ฉันรู้สึกสนุกและได้ความรู้ ฉันจะพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของฉันมากขึ้น”

“กิจกรรมนี้ช่วย เตรียมความพร้อมและทำให้เรามีความมั่นใจในการนำเสนอมากขึ้น”

“กิจกรรมนี้ช่วย ให้เราได้ฝึกการออกเสียงได้ถูกต้องมากขึ้น”

“ฉันจะพัฒนาดตนเองมากขึ้น เพื่อสอนนักเรียนในอนาคต”

นอกจากนั้น ยังมีการสะท้อนถึงการที่นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ในทักษะอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนรู้แบบเชิงรุก ตลอดถึงการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังตัวอย่างของความคิดเห็นที่นักศึกษาบางคนได้บันทึกไว้ดังนี้

“ฉันจะนำเกมและกิจกรรมในห้องเรียนไปปรับใช้ในการสอนภาษาอังกฤษในอนาคต”

“ฉันรู้สึกดี เพราะกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในการสอนภาษาอังกฤษในอนาคต”

“ฉันสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

“ฉันได้ฝึกทักษะในการฟังและการพูด การทำงานเป็นทีม”

“ฉันได้ฝึกทักษะสังคมและทักษะการคิดอีกด้วย”

อภิปรายผล

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า คะแนนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมาย ผู้เรียนจะเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมจนเกิดความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น โดยผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนจะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าได้ (Cambridge International Education Teaching and Learning Team, 2021) นอกจากนั้นผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลมภ์ (2553) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชานิติปรัชญาเพื่อการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนั้นดังที่ Prince (2004) ได้ศึกษาโดยการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเชิงรุก ได้พบข้อสนับสนุนจากงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นประสิทธิภาพของการเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการเรียน เช่น ผลจากการเรียนในรูปแบบ Cooperative Learning ที่สามารถพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนในเชิงบวก ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะระหว่างบุคคลและทักษะในด้านร่วมมือได้อย่างแท้จริง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการเรียนแบบเชิงรุกที่มีบรรยากาศของการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมได้อย่างอิสระและมีกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายที่เน้นการปฏิบัติจริง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนจนทำให้เกิดความรู้และทักษะ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาเพิ่มขึ้นจริง นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่สูงขึ้นแล้วแล้วจากการวิเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้อย่างได้พบว่ามีนักศึกษาได้สะท้อนความคิดเห็นถึงบรรยากาศการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนดังนี้

“ฉันชอบกิจกรรมในห้องเรียน เพราะทุกคนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนกัน สามารถถามและตอบคำถามได้ดี”

“ฉันรู้สึกสนุกและได้ความรู้ใหม่ และได้ฝึกสนทนากับเพื่อน”

“ฉันรู้สึกสนุกและได้ความรู้ ฉันจะพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของฉันมากขึ้น”

2. จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองก่อนเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนหลังเรียน ค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นเป็นอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hutchinson (2562) ที่ได้ศึกษา ความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ฟังพูด 2 กรณีศึกษา นักศึกษาจากสาขานวัตกรรมการศึกษาและธุรกิจบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่าหลังเรียนด้วยกิจกรรม role play และ group and self-presentations สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนได้ นักศึกษาสามารถพูดภาษาอังกฤษและแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์และคล่องแคล่วขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชดนัย จัฒม และคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) พบว่า พฤติกรรมทางการเรียนของนักศึกษา หลังการเรียนรู้อัตโนมัติทั้งในด้านการทำงาน เป็นกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกเพื่อสะท้อนความคิดเห็นร่วมกันและนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ระดับมาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนแบบเชิงรุกมีรูปแบบที่หลากหลาย มีการใช้เกม กิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม ทำให้มีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และนักศึกษาทุกคนมีโอกาสนำเสนอทั้งเป็นตัวแทนกลุ่มและนำเสนอเดี่ยวหลายครั้ง จึงทำให้หลังเรียนนักศึกษามีความกล้าแสดงออกและเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ดังที่ Angela M. (1997) ได้ระบุว่า ผู้สอนควรเสริมแรงให้ผู้เรียนโดยสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การจัดการเรียนในรูปแบบของการให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกมากกว่าการส่งต่อเนื้อหาให้กับผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้

ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน มีความขยันเพิ่มขึ้นและต้องการผลงานที่ดีขึ้น เมื่อผู้เรียนเกิดความรู้ในความสามารถในตนเอง จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองและส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้พบว่าข้อความหลายข้อความที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง และความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา ดังตัวอย่างดังนี้

“ฉันรู้สึกมั่นใจในการนำเสนอวันนี้ เพราะฉันได้เตรียมเกมมาสอนเพื่อน ๆ ในห้อง”

“กิจกรรมนี้ช่วย เตรียมความพร้อมและทำให้เรามีความมั่นใจในการนำเสนอมากขึ้น

“ฉันรู้สึกดี ที่ได้ฝึกหลายทักษะ ทำให้ภาษาอังกฤษของฉันดีขึ้น”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การทำกิจกรรมในรูปแบบของการเรียนรู้แบบเชิงรุก ครูควรอธิบายรูปแบบกิจกรรมแต่ละชนิดให้นักศึกษา เข้าใจก่อนการปฏิบัติจริง

1.2 ในการเรียนการสอน ควรเน้นกิจกรรมการนำเสนอและการอภิปรายเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้ฝึกการสนทนา แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงทุกคนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยรูปแบบของการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพิ่มเติมสำหรับนักศึกษาในวิชาอื่นต่อไป

2.2 ควรพัฒนาการวัดและประเมินผลในรูปแบบอื่น เน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบของการประเมินผลตามสภาพจริงต่าง เช่น แบบวัดทักษะการอภิปราย แบบวัดทักษะการพูด แบบวัดทักษะการเขียน เพื่อประเมินความสามารถให้ครบทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัย*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ญาณัญญา ศิริภักธธาดา. (2553). การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในการเรียนวิชาหลักการตลาด โดยการสอนแบบมีส่วนร่วม (Active Learning). วิจัยในชั้นเรียน. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ณรงค์เดช ชัยเนตร. (2545). *ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม เขตลัมพินหลวง กรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ณัฐธฤติ ทรัพย์อุบลมภ์. (2553). การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (0021311). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เดชดนัย จุ้ยชุม เกษรา บ่าวเข้มซ้อย ศิริกัญญา แก่นทอง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). *วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2), 47-57.

- ธัญทิพ บุญเยี่ยม. (2562). ปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในที่ชุมชนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. *วารสารวิชาการมนุษยและสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 3(2), 47-58.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- Angela M. (1997). Student empowerment in an English language enrichment programme: An action research project in Hong Kong. *Educational Action Research*. 5(2), 305-320.
- Bonwell, C.; Eison, J. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom* AEHE-ERIC Higher Education Report. <https://eric.ed.gov/?id=ED336049>
- Camacho, D.J. and Legare, J.M. (2015). Opportunities to Create Active Learning Techniques in the Classroom. *Journal of Instructional Research*, 4, 38-45.
- Cambridge International Education Teaching and Learning Team. (2021, 1 September). *Getting started with active learning*. <https://www.cambridge-community.org.uk/professional-development/gswal/index.html>.
- Chiu, P., & Cheng, S. (2017). Effects of active learning classrooms on student learning: a two-year empirical investigation on student perceptions and academic performance. *Higher Education Research and Development*, 36(2), 269-279.
- Hutchinson, M. (2562). Developing Self-Confidence in Students Learning English Listening & Speaking Skills II. Case Study: Students from The Department of Service Industry and Language Innovation Kasetsart University, Kampheng Saen Campus. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 5(1), 349-369.
- Mello, D., & Less, C. (2013). *Effectiveness of active learning in the arts and sciences*. Humanities Department Faculty Publications & Research. https://scholarsarchive.jwu.edu/humanities_fac/45/
- Meyers, C., & Jones, T. B. (1993). *Promoting Active Learning. Strategies for the College Classroom*. Jossey-Bass
- Prince M. (2004). *Does active learning work? A review of research*. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Shrauger, J. S., & Schohn, M. (1995). Self-confidence in college students: Conceptualization measurement, and behavioral implications. *Assessment*, 2, 255-278.

การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
The Development of Teachers' Potential in Learning
Management through Active Learning of Bannamphon School
under Udonthani Primary Educational Service Area 1

พิสมัย สิมสีพิมพ์
Pitsamai Simsripim

โรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
Bannamphon School, Udonthani Primary Educational Service Area 1

*Corresponding email: pitsamai.simsipim@gmail.com

Received: 17 August 2021; Revised: 21 September 2021; Accepted: 7 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนบ้านน้ำพัน 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพันและ 3) เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์และการสะท้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยมีผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำพัน 1 คน (ผู้วิจัย) ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านน้ำพัน จำนวน 16 คน ผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำพัน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านน้ำพัน จำนวน 9 คน คณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา 3 คน และนักเรียน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม 3 ฉบับ แบบทดสอบ 1 ฉบับ แบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ และแบบประเมิน 3 ฉบับ คุณภาพของแบบสอบถาม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่น ฉบับที่ 1 เท่ากับ 0.78 ฉบับที่ 2 เท่ากับ 0.78 และฉบับที่ 3 เท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านน้ำพัน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนขาดทักษะกระบวนการคิด ครูไม่มีวิธีการสอนที่หลากหลาย ส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การนิเทศภายในยังไม่เป็นระบบ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในโรงเรียน พบว่าครูมีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับคำตอบของครูจากแบบสอบถามความต้องการที่พบว่า ครูต้องการให้มีการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องการให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและการจัดระบบนิเทศภายใน 2) การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน 2.1) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการ

จัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่าครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นหลังจากที่มีการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการร้อยละ 37.4 จากการประเมินพฤติกรรมของครูผู้เข้ารับการอบรม พบว่า พฤติกรรมของครู ผู้ร่วมวิจัยอยู่ในระดับมากและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2.2) การนิเทศภายใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ร่วมวิจัยในรอบที่ 1 พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถเขียน แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้โดยรวมในระดับปานกลาง จากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ครูสามารถเขียนแผนการจัด การเรียนรู้อยู่ในระดับมากจำนวน 5 คน จึง ต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรอบที่ 2 ต่อไป 3) การติดตามการพัฒนาศักยภาพครูในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน วงรอบที่ 2 ด้วยกระบวนการนิเทศแบบสอนงาน (Coaching) พบว่า ครูมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก แผนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมมี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 นักเรียนมีความพึง พอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 จากการประเมินพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนใน การเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนในวงรอบการนิเทศ นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ อยู่ ในระดับมากและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.01

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพครู, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to investigate the current conditions, problems and needs of learning management based on active learning of teachers at Bannamphon school, 2) to study the development of teacher's potential on learning management based on active learning and 3) to follow up the effects after the intervention. The 2 – spiral participatory action research was employed consisted of planning, action, observation, and reflection. The target groups were 1) researcher and co – researchers consisted of 1 school director and 16 teachers 2) 31 informants consisted of 1 school director, 9 school boards, 3 internal supervisions, and 18 students. The instruments were 3 questionnaire forms, a test, an interview form, and 3 assessment forms. The quality of questionnaires form with content validity of IOC were 0.6 -1.0., the Cronbach's Alpha Coefficient of the first questionnaire was 0.78, the second was 0.78, and the third was 0.85. The statistics for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The contents were presented in the descriptive report.

The findings of the research were as follows; 1) The results of investigating the current conditions, problems and needs of learning management based on active learning of teachers at Bannamphon School revealed that most of students still had low level of learning achievement and lacked thinking skill. The teachers hadn't used various teaching techniques, most of teachers still used a lecture method instead of the active learning and they apparently lacked of knowledge, understanding and skills of learning management based on active learning. Moreover, the internal supervision was not performed systemically. From interviews part and the answer from questionnaire,

teachers needed participation the workshop or the seminar and internal supervision systematically. 2) The results of development of teacher's potential on learning management based on active learning were presented as follows; 2.1) the results of the workshop pointed out that teachers who participated the research gained more 37.4 percent of understanding of learning management based on active learning and satisfied with workshop shown in high level. 2.2) the results of internal supervision revealed that in the 1st cycle of the research the participants gained understanding of designing the active learning lesson plans overall shown in moderate level at 3.42 percent and there were 5 participants who were able to design the lesson which shown on more level. Hence, there was the 2nd cycle of the research in order have the continuously development. 3) The results of following up the development of learning management based on active learning in the 2nd cycle using coaching shown that teachers were able to design the lesson plans of learning management based on active learning overall rated at more level, the lesson plans of learning management based on active learning overall was 4.43 which appropriate at high level, student satisfied active learning shown at 3.99 a high level, student's learning behaviors concerning the learning management based of active learning overall were shown at a high level, , and the students' learning achievement are 11.01 % which was higher.

Keywords : Development of Teachers' Potential, Management Through Active Learning

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านธรรมชาติและวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงนั้น สมาชิกต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โลกคือต้องมีการพัฒนาทางการศึกษา การที่ทุกคนมีทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้นั้น ต้องได้รับการฝึกฝนเริ่มตั้งแต่เกิดก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เมื่อโตขึ้นก็ปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างรอบด้าน การศึกษาเป็นกลไกที่ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคมเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีแสวงหาความรู้มีการปรับเปลี่ยนไปจากระบบการศึกษาในรูปแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้สู่นักเรียนฝ่ายเดียวไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่นักเรียนสามารถแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ระบุว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การสอนที่มีประสิทธิภาพและจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยจัดกิจกรรม

ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการของการแสวงหาความรู้หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าตามความสนใจจนได้ชิ้นงานที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่ การวางแผนงาน โดยครูมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงหลักการพัฒนาการคิดของ Bloom ทั้ง 6 ชั้น คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ยังไม่ประสบความสำเร็จในเชิงปฏิบัติเท่าที่ควร เนื่องจากผู้สอนเคยชินกับการสอนแบบเก่าที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher centered) ร่วมกับการขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายในทุกวินาที การสอนแบบเดิมจะไม่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปปฏิบัติได้ดีและอาจไม่ส่งเสริมต่อสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ผู้สอนบางส่วนมักมุ่งเน้นการสอนอย่างไม่เป็นระบบแบบแผนหรือเลือกรูปแบบการสอนที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ครูเหล่านี้ได้สอนมานานจนชิน อีกทั้งไม่แน่ใจว่าการสอนแบบใหม่จะได้ผลดีจริงตามอ้างเพียงใด ในเมื่อเกิดกระแสการต่อต้านและพร้อมที่จะปรับตัวรับการเรียนแบบใหม่ ของผู้เรียนในช่วงการเริ่มต้นอยู่มาก ซึ่งผู้เรียนไม่ค่อยชินกับการจัดการเรียนรู้ให้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ หรือ การคิดค้นแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (ทิศนา ขัมมณี, 2556.; นนทลี พรธาดาวิทย์, 2561)

แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 ต้องปฏิรูปครูใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัตินับใหม่ก่อน พวกเขาจึงจะสามารถสอนแบบใหม่ได้ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม จากการที่ครูสอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำประมวลความรู้เป็นการเรียนรู้แบบสัมมนา ทดลองทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็น โค้ช เป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็นฝึกภาคปฏิบัติวิจัย ทำโครงการแก้ปัญหา การฝึกทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน (วิทยากร เชียงกูล 2559) เช่นเดียวกับที่ วิจารณ์ พานิช (2555) เสนอว่า ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูสอนมาเป็นครูฝึกหรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ ดังนั้นครูจะต้องปรับตัวมากซึ่งเป็นเรื่องยาก จึงต้องมีตัวช่วยคือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ Professional Learning Community ควบคู่กับการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครู คือ การนิเทศ ทั้งการนิเทศงานและการนิเทศพัฒนางานวิชาชีพ การนิเทศนับเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือครูและผู้บริหารให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและให้ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ บรรลุตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ดังนั้นรูปแบบการนิเทศที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เกิดการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องมีคุณลักษณะของความเป็นกัลยาณมิตร (Critical Friend) และมีทักษะในการชี้แนะแบบสะท้อนคิด (Reflective Coaching) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ควบคู่ไปด้วยขณะปฏิบัติงานนิเทศ

โรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนจำนวน 193 คน ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 18 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในเอกสารรายงานผลการประเมินตนเองสถานศึกษา (SAR) พบว่าปีการศึกษา 2561-2562 โรงเรียนมีผลการพัฒนาที่เกี่ยวกับผู้เรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและขาดทักษะกระบวนการคิด ผู้วิจัยจึงดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำพันตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง จึงสนใจในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อใช้เป็นกลยุทธ์การบริหารสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มีทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงและมีทักษะที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จึงได้ระดมความคิดเห็นและดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามแนวคิดของ Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็นอย่างไร การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพันเป็นอย่างไรและผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นอย่างไรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน บ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา จำนวน 17 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำพัน ปีการศึกษา 2563 ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
 - 1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านน้ำพัน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 16 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 31 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำพัน จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน รวม 10 คน
 - 2.2 ผู้นิเทศ คือ คณะกรรมการการนิเทศภายในสถานศึกษา จำนวน 3 คน
 - 2.3 กลุ่มตัวแทนนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำพัน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3 ห้อง ห้องเรียนละ 6 คน รวม 18 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์คือ นักเรียนที่เรียนเก่ง 2 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 คน นักเรียนที่เรียนอ่อน 2 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรต้น คือ กระบวนการพัฒนาครู ประกอบด้วย การอบรมครู

การนิเทศภายในและการนิเทศแบบสอนงาน ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. ขอบเขตเนื้อหา

3.1 เนื้อหาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) มี 3 ด้าน คือ 1. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2 แนวทางและวิธีดำเนินการพัฒนาครู ประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การนิเทศภายใน 3) การนิเทศแบบสอนงาน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ประเภท ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.60 - 1.00 ทั้ง 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของ ครูในการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถาม ความพึงพอใจ ของผู้เรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

4.2 แบบทดสอบ (Test) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบ แนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อใช้สอบวัดความรู้ ความเข้าใจของครูผู้ร่วมวิจัยก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.60 - 1.00 มีค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.22 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.20 - 0.47 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

4.3 แบบประเมิน (Assessments form) จำนวน 3 ฉบับ เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ฉบับที่ 1 แบบประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ ฉบับที่ 2 แบบประเมินแผนการจัด การ เรียนรู้ของครู ฉบับที่ 3 แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้ง 3 ฉบับ มีความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.60-1.00

4.4 แบบสัมภาษณ์ (Interview) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ลักษณะเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ครู มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.60-1.00

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในปีการศึกษา 2563 ดังนี้

5.1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน บ้านน้ำพัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากการวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องใน การ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านน้ำพันจากการบันทึกความคิดเห็นในการประชุมผู้ร่วมวิจัย จาก แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครู ในการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.2 การศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการอบรมเชิงปฏิบัติการจากแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติและแบบประเมินพฤติกรรมระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการรวมถึงการประเมินแผนและการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ

5.3 การติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการดำเนินการนิเทศภายในด้วยรูปแบบการนิเทศแบบสอนงานโดยใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบสอบถามความพึงพอใจและแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและวิเคราะห์เอกสารข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2563

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านน้ำพัน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนขาดทักษะกระบวนการคิด ครูไม่มีวิธีการสอนที่หลากหลาย ส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การนิเทศภายในยังไม่เป็นระบบ ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก ครูต้องการให้มีการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องการให้มีการจัดอบรม เชิงปฏิบัติการและการจัดระบบนิเทศภายใน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยคณะผู้ร่วมวิจัย	3.88	0.75	มาก
2	จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติโดยวิทยากรที่มีความสามารถ	4.00	0.59	มาก
3	จัดให้มีชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทบทวนและศึกษาเพิ่มเติม	4.00	0.76	มาก
4	จัดหาตัวอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	3.94	0.63	มาก
5	จัดหาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาเป็นแนวทาง ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	3.94	0.87	มาก
6	จัดให้มีการศึกษาตัวอย่างโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.88	0.90	มาก
7	จัดให้มีพี่เลี้ยงคอยแนะนำ	3.77	0.64	มาก
8	จัดให้มีการประชุมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสนอปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน	4.16	0.61	มาก

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9	จัดให้มีระบบนิเทศภายใน เพื่อติดตามและประเมินผล การดำเนินงานอย่างใกล้ชิด สม่ำเสมอ	4.05	0.63	มาก
10	จัดให้มีการนำเสนอผลการดำเนินงานของครูแต่ละคน	4.00	0.48	มาก
เฉลี่ย		3.96	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ 1) จัดการประชุมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสนอปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.61) 2) จัดให้มีระบบนิเทศภายในเพื่อติดตามและประเมินผล การดำเนินงานอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.63) และ 3) จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยวิทยากร ที่มีความสามารถ, จัดให้มีชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อทบทวนและศึกษาเพิ่มเติมและมีการนำเสนอผล การดำเนินงานของครูแต่ละคน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.48)

2. การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน

2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่าครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นหลังจากที่มีการจัดการอบรม เชิงปฏิบัติการ โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการเท่ากับ 11.19 คิดเป็นร้อยละ 55.94 และค่าเฉลี่ยหลังอบรมเชิงปฏิบัติการเท่ากับ 15.37 คิดเป็นร้อยละ 76.88 ซึ่งมีค่าร้อยละเฉลี่ยความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 37.40

2.2 การนิเทศภายในในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ร่วมวิจัยในรอบที่ 1 พบว่าครู ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้โดยรวมในระดับปานกลาง สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 คน จึงต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรอบที่ 2 ต่อไป

3. การติดตามการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพันในรอบที่ 2 ด้วยกระบวนการนิเทศแบบสอนงาน (Coaching) พบว่าครูมีความสามารถในการเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.1 การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้ผลการประเมินของผู้นิเทศที่ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูรายบุคคลมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน
วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2

ข้อ	ชื่อ-สกุล	วงรอบที่ 1		แปลผล	วงรอบที่ 2		ความ ก้าวหน้า
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1	ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 2	3.47	0.84	ปานกลาง	4.47	0.84	1.00
2	ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 3	3.21	0.98	ปานกลาง	4.21	0.98	1.00
3	ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	3.42	0.9	ปานกลาง	4.42	0.9	1.00
4	ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	3.32	1.16	ปานกลาง	4.32	1.16	1.00
5	ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	3.53	0.9	มาก	4.53	0.9	1.00
6	ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	3.47	1.02	ปานกลาง	4.47	1.02	1.00
7	ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	3.42	0.77	ปานกลาง	4.42	0.77	1.00
8	ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	3.26	0.93	ปานกลาง	4.26	0.93	1.00
9	ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย	3.63	0.96	มาก	4.63	0.96	1.00
10	ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์	3.47	1.12	ปานกลาง	4.47	1.12	1.00
11	ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์	3.53	0.9	มาก	4.53	0.9	1.00
12	ครูผู้สอนวิชาเทคโนโลยี	3.47	1.07	ปานกลาง	4.47	1.07	1.00
13	ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาฯ	3.53	0.77	มาก	4.53	0.77	1.00
14	ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาฯ	3.42	1.02	ปานกลาง	4.42	1.02	1.00
15	ครูผู้สอนวิชาศิลปะ	3.53	0.9	มาก	4.53	0.9	1.00
16	ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	3.26	1.15	ปานกลาง	4.26	1.15	1.00
เฉลี่ย		3.43	0.74	ปานกลาง	4.43	0.15	1.00

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน ในวงรอบที่ 1 กับวงรอบที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยภาพรวมมีความเหมาะสมเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่า ครูทุกคนมีผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นและอยู่ในระดับมาก

3.2 การดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวงรอบที่ 2 พบว่า การพัฒนาศักยภาพครูโดยการนิเทศแบบสอนงาน เป็นแนวทางในการพัฒนาครูที่ดีทำให้ครูที่เป็นผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นและ

นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนยังมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยยืนยันได้จากค่าเฉลี่ยของสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโรงเรียนบ้านน้ำพัน ปีการศึกษา 2563 ที่มีพัฒนาการสูงขึ้น 11.01

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีดังนี้

1.1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนขาดทักษะกระบวนการคิด ครูไม่มีวิธีการสอนที่หลากหลายส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการนิเทศภายในยังไม่เป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูยังไม่ได้รับการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา รื่นรวย (2563) ที่พบว่า ครูส่วนมากเขียนบนกระดานดำ แจกใบงาน สอนตามเนื้อหาที่มีในแบบเรียน วัดผลจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท ส่วนมากจะเรียนแต่ในห้องเรียน จะได้ออกเรียนนอกห้องบ้างก็เฉพาะวิชาพลศึกษา สอนโดยขาดความรู้ที่ชัดเจนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ขาดทักษะในการผลิตสื่อที่ทันสมัย สอนโดยไม่ค่อยเน้น การใช้สื่อ ยึดแบบเรียนสำเร็จรูปเป็นหลัก

1.2 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก โดยครูต้องการให้มีการจัดการประชุม จัดให้มีระบบนิเทศภายใน จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยวิทยากรที่มีความสามารถ จัดให้มีชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทบทวนและศึกษาเพิ่มเติมและมีการนำเสนอผลการดำเนินงานของครูแต่ละคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะครูเข้าใจปัญหาคุณภาพของผู้เรียนและตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องร่วมกันดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน และเชื่อว่าการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะสามารถพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และสามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนได้ซึ่งสอดคล้องกับบุปผา รื่นรวย (2563) ที่พบว่าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการและกระบวนการนิเทศติดตามการปฏิบัติจริงหลังผ่านการอบรม โดยการดำเนินการ 2 วงรอบ ใน 2 ด้าน คือ ด้านการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าวงรอบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าวงรอบที่ 1 ทั้ง 2 ด้าน

2. ผลการศึกษากการพัฒนาคุณภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2.1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ก่อนการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพิ่มขึ้น พฤติกรรมของครูผู้ร่วมวิจัยในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ที่ พบว่า สามารถพัฒนาผู้ร่วมวิจัย ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเช่นเดียวกับ ยุภาลัย มะลิซ้อน (2563) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 การนิเทศภายใน

ผลการนิเทศภายในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผู้ร่วมวิจัย 16 คนมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้ร่วมวิจัยได้มีความเห็นว่าควรให้ผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้รับการพัฒนาการเขียนแผนร่วมกันในวงรอบที่ 2 ต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของยุภาลัย มะลิซ้อน (2563) ที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสามารถในการเขียนแผนการเรียนรู้ และสามารถจัดการการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้เชิงรุกได้ในระดับมาก

3. ผลการติดตามการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ก่อนการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ทำให้มีความตั้งใจในการเรียนรู้ทั้งการฟังบรรยายและปฏิบัติกิจกรรม วิทยากรมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารินทร์ พันธ์เพ็งฟู (2562) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม สามารถบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีรูปแบบและเทคนิคของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่ดี

3.2 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วงรอบที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับวงรอบที่ 1 กับวงรอบที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมในวงรอบที่ 2 เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carter and Hogan (2013) ที่พบว่า การจะทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ active learning และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้โดยผู้วิจัยได้เลือกการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดกลุ่มเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ active learning และใช้การนิเทศภายในด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis & Mc Taggart (1998) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนจนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3 พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสอบถามแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน มีการทำงานเป็นกลุ่ม มีการนำเสนอผลงานของผู้เรียนในระหว่างเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เอง และรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ด้วยตนเอง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความสุขในการจัดเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับสุภัทรา ภูษิตรัตนวลี (2560) ที่พบว่า เมื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปทดลองใช้พฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษากลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษากลุ่มทดลองที่อาจารย์จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่อาจารย์จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปกติ

3.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกทำให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของนักเรียนระหว่าง

ปฏิบัติกิจกรรม มีการทำงานเป็นกลุ่ม มีการสอบถามครูผู้สอนทำให้นักเรียนมีความสุขในระหว่างเรียน สอดคล้องกับ สีลาวดี ชนะมาร (2563) ที่พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชากระบวนการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการทดลองโดยรวมมีค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจอยู่ในระดับมากและรวมถึงสอดคล้อง Chadia A. Aji, M. Javed Khan. (2019) ที่พบว่า ผลการ เปรียบเทียบระหว่างห้องเรียนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (เน้น flipped classroom) กับห้องเรียนแบบ ดั้งเดิมแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก(Active Learning) ส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของนักเรียนด้านวิศวกรรมการบินและอวกาศมากกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าหลังจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูมีความรู้ความเข้าใจใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้นด้านพฤติกรรมของครูผู้ร่วมวิจัยในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ใน ระดับมากและด้านความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยที่มีต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึง ควรสนับสนุนให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่คณะครูในกรณีโรงเรียนพบปัญหาที่ต้องแก้ไขร่วมกัน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่ากระบวนการนิเทศแบบสอนงาน (Coaching) ส่งเสริมให้ครูมี ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น โดยก่อนการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจใน การจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้น สามารถแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้เหมาะสมในระดับมากดังนั้นจึง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศแบบสอนงานในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการอบรม เชิงปฏิบัติการและนิเทศภายในช่วยพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้นในการ ทำวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเป็นการวิจัยและพัฒนาสมรรถนะ (Competencies)ครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเป็นการพัฒนา ศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). 2552 ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ทิตนา แหมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 17). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นนทลี พรธาดาวิทย์. (2561). การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (พิมพ์ครั้งที่ 2). ทริบเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

บุปผา รื่นรวย. (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการนิเทศสำหรับครูในโรงเรียน ประชาธิคม 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 [การศึกษา

- ค้นคว้าอิสระปริญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. www.ir.sru.ac.th >
[handle>123456789./http://ir.sru.ac.th/handle/123456789/761](http://www.ir.sru.ac.th/handle/123456789/761)
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. *วารสารรัชตภาคย์*, 14(35), 135-148.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 7(8), 230-243.
- วารินทร์พร พันเพื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 9(1), 135-145.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2559). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 7(10), 128-141.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. <http://bsris.swu.ac.th/thesis/55199120027RB8992555f.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน*. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. พรึกหวานกราฟฟิค.
- Carter, F. L., & Hogan, P.T. (2013). Integrating Active Learning and Assessment in the accounting Classroom. *Journal of instructional Pedagogies*, 1(1), 1-16.
- Chadia A. Aji, M., & Javed Khan. (2019). The Impact of Active Learning on Students' Academic Performance. *Open Journal of Social Sciences*, 7, 204-211.
<http://www.scirp.org/journal/jss>
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Geelong, Australia: Deakin University Press.

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

New Public Management for Public Service of Municipality in Chumphon Province

ธัชณารินทร์ เหลืองจิรัชติกาล
Thisanarin Lueangchirachottikan

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding email: pom012518@gmail.com

Received: 30 August 2021; Revised: 7 October 2021; Accepted: 11 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรครั้งนี้ เป็นการศึกษาครอบคลุมพื้นที่เทศบาลทั้งหมดในจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร และ 3) สังเคราะห์แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เหมาะสมต่อการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 399 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล และหัวหน้าส่วนราชการ ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 14 คน แล้วนำมาเขียนเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์กับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, ($r = 0.686$) และ 3) แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เหมาะสมต่อการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร ได้แก่ (1) เทศบาลควรกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการให้บริการที่ชัดเจน โดยให้คำนึงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และเรียงลำดับความสำคัญตามภารกิจหลักและภารกิจรอง (2) เทศบาลควรลดขั้นตอนในการให้บริการประชาชน และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้บริการ (3) เทศบาลควรบูรณาการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ (4) เทศบาลควรลดความซ้ำซ้อนในการให้บริการกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

คำสำคัญ : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่, การจัดบริการสาธารณะ, เทศบาลในจังหวัดชุมพร

ABSTRACT

This research on new public management for public service of municipality in Chumphon province. This study covers all municipalities in Chumphon province. The purposes of the research were to 1) study the level of public service of the municipality in Chumphon province; 2) study the factors of new public management in relation to public service of municipality in Chumphon province and 3) synthesize new public management approaches that are appropriate for public service of municipality in Chumphon province. The researcher used a mixed of quantitative and qualitative research methods. The sample used was 399 peoples in the municipality of Chumphon province. Statistics used were percentage, average, standard deviation and Pearson's correlation test. Key informants such as municipal administrators and heads of government departments obtained from a specific selection of 14 peoples and then used to write as descriptive data.

The results showed that 1) the overall public service of municipal in Chumphon province was at a high level; 2) the new public management factors was significantly correlated with public service of municipal in Chumphon province significantly at the .01 ($r = .686$) and 3) a new public management approaches that are appropriate for public service of municipality in Chumphon province are as follows: (1) the municipality should set clear goals and indicators for their services, by taking into account the local identity and prioritized by primary and secondary tasks; (2) reduce steps to serve people and use modern technology to serve; (3) integrate and work together among all sectors in the area and (4) reduce duplication of services of government agencies in the area.

Keywords : New Public Management, Public Service, Municipality in Chumphon Province

บทนำ

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมทฤษฎี และเทคนิควิทยาการทางการจัดการอย่างกว้างขวางและหลากหลาย จนนำไปสู่ความสับสนในการให้ความหมายและขอบข่ายเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ การสะท้อนถึงการมุ่งเน้นการปฏิรูปการบริหารงานในภาครัฐ เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาทางการบริหารที่ตัวแบบดั้งเดิมหรือระบบการบริหารแบบเดิมมีอาจจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเช่นเดียวกับในอดีต โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การเน้นความสำคัญไปที่ระบบการจัดการมากกว่านโยบายการมุ่งเน้นผลงานและประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การมุ่งปรับโครงสร้างในแบบระบบราชการที่มีความทะเยอทะยานใหญ่โตไปสู่องค์กรที่มีขนาดเล็ก และการปรับระบบการบริหารจัดการโดยใช้กลไกทางการตลาดมากขึ้น เป็นการกระตุ้นการแข่งขัน การตัดทอนและลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ รวมทั้งการปรับรูปแบบการจัดการที่เน้นเป้าหมายการใช้ระบบสัญญาว่าจ้างระยะสั้น และการให้แรงจูงใจทางการเงินและความเป็นอิสระทางการจัดการ (วันดี เหลืองประภัสร์, 2548: 45-46)

กระแสการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กรภาครัฐทุกส่วน รวมถึงองค์กรระดับท้องถิ่นทุกประเภท ซึ่งเทศบาลเป็นองค์กรหนึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาท และบทบาทของการทำให้สอดคล้องรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอกในแง่ต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งเป็นกลไกการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น เทศบาลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการบริหารงาน ทั้งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจให้เหลือเฉพาะที่จำเป็น โดยมีโครงสร้างการบริหารที่มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว โดยการบริหารแบบมีอาชีพที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและคุณภาพของผลลัพธ์มากขึ้น รวมถึงการใช้แผนกลยุทธ์ในการบริหารงานที่วัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งสามารถประเมินการทำงานได้โดยการใช้แผนงบประมาณที่เน้นผลสัมฤทธิ์ตามแผนกลยุทธ์ การกำหนดตำแหน่ง และอัตราเงินเดือน โดยยึดความสามารถ และผลงานเป็นหลัก รวมทั้งมีขนาดกำลังพลเหมาะสมกับภารกิจ โดยการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความยืดหยุ่นโดยแทนที่ด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมที่เน้นค่านิยมประโยชน์สาธารณะที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ, 2551: 2)

จากการกำหนดนโยบายสาธารณะที่มีมาโดยตลอดตั้งแต่ในอดีต ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นยึดความต้องการของตนเองเป็นตัวตั้ง โดยมุ่งสนองวัตถุประสงค์ที่ตนเองกำหนดไว้เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ของหน่วยงานหรือผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้บริหารหรือนักการเมืองในท้องถิ่น แทนที่จะมุ่งสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ลักษณะเช่นนี้เป็นการบริหารงานที่มีทิศทางแบบผู้มีอำนาจคิดค้นนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหาเองทั้งหมดแล้วดำเนินการ (top down management) ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะนับตั้งแต่การริเริ่มคิดค้นนโยบายที่มองเห็นปัญหาร่วมกันว่าจะอะไรคือปัญหาสำคัญก่อนหลัง ที่จะนำไปสู่การผลิตนโยบาย การดำเนินงาน และการประเมินผลนโยบายว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคด้านใดหรือไม่ ดังนั้น หากนำแนวคิดจากการภาครัฐแนวใหม่ไปใช้ นโยบายที่เกิดขึ้นจะมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การพิจารณาปัญหาว่าอะไรสำคัญก่อนหลัง จนนำไปสู่การริเริ่มหรือคิดค้นนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบายว่าสามารถแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นตามที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันหรือไม่ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะสะท้อนถึงการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ริเริ่มแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นที่มาจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดหรือสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (บุญอริ ยะหมะ, 2560: 32-33)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานเทศบาลตำบล ประกอบกับเทศบาลได้ปรับเปลี่ยนการบริหารองค์กรมาสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร ซึ่งจะเป็นการสะท้อนภาพการบริหารงานให้กับผู้บริหารท้องถิ่นได้นำไปปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการบริหารงานให้สามารถบริหารจัดการองค์การภายใต้การเปลี่ยนแปลงตามยุคและสมัยของโลกาภิวัตน์ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เหมาะสมต่อการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดชุมพร จำนวน 511,304 คน

1.2 ตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตเทศบาลในจังหวัดชุมพร โดยนำมาสุ่มตัวอย่างโดยหลักการของยามานะ (Yamanaka, 1973: 881) จำนวน 399 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดสัดส่วน ตามจำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลในจังหวัดชุมพร โดยกำหนดเลือกตัวแทนเทศบาลอำเภอละ 1 แห่ง หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้วิธีจับฉลากรายชื่อประชาชนจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารเทศบาล และหัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 14 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และผลการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

3. ขอบเขตเนื้อหา

3.1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการต่าง ๆ (Hughes, 1994; Christopher Hood, 1991; Osborne and Gaebler, 1992; เกลิมพงศ์ มีสมนัย, ไตรรัตน์ โภคพลารักษ์ และคณะ, 2551; ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิณ, 2560) ประกอบด้วย 1) เทศบาลมีหน้าที่กำกับหลักการบริการ 2) เทศบาลมีชุมชนเป็นเจ้าของ 3) เทศบาลที่มุ่งการแข่งขัน 4) เทศบาลที่ขับเคลื่อนด้วยภารกิจ 5) เทศบาลที่มุ่งปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 6) เทศบาลที่เน้นลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ 7) เทศบาลที่มีลักษณะเป็นผู้ประกอบการ 8) เทศบาลที่มองอนาคตได้ล่วงหน้า 9) เทศบาลที่กระจายอำนาจ และ 10) เทศบาลที่มุ่งเน้นกลไกการตลาด

3.2 การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และตามอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย และ 4) ด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีลักษณะคำถามเป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) อาจารย์ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 2) อาจารย์ด้านระเบียบวิธีวิจัยและหลัก

สถิติ 1 คน และ 3) ปลัดเทศบาล จำนวน 1 คน พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนี IOC (Index of Item objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีคุณภาพในด้านความตรงเชิงเนื้อหาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในจังหวัดชุมพรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ได้ค่าเท่ากับ 0.988 จึงเป็นแบบสอบถามที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร มีลักษณะคำถามเป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) อาจารย์ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน 2) อาจารย์ด้านระเบียบวิธีวิจัย และหลักสถิติ 1 คน และ 3) ปลัดเทศบาล จำนวน 1 คน พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนี IOC (Index of Item objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีคุณภาพในด้านความตรงเชิงเนื้อหาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในจังหวัดชุมพรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ได้ค่าเท่ากับ 0.985 จึงเป็นแบบสอบถามที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล จำนวน 7 คน และหัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมาจากวรรณกรรม และนำผลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ตรวจสอบยืนยันจากข้อมูลเอกสาร ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า โดยพิจารณาความสอดคล้องและความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบข้อมูล หาข้อสรุปตีความในรูปแบบการพรรณนาตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร จากประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 399 คน ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนมา 399 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5.2 ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) กับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล และหัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 14 คน

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. การจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เพื่อศึกษาระดับการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมและรายด้าน ซึ่งมีผลการศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลในจังหวัดชุมพรโดยรวม และรายด้าน

ข้อ	การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	3.65	0.40	มาก
2	ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	4.14	0.48	มาก
3	ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย	3.48	0.44	ปานกลาง
4	ด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.67	0.41	มาก
เฉลี่ย		3.75	0.35	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับ ปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.48) ด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.41) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.40) และด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับผลการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับผลการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรโดยใช้สถิติของเพียร์สันแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับผลการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	ผลการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร				
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y _{รวม})
ด้านเทศบาลมีหน้าที่กำกับหลักการบริหาร (X ₁)	0.332**	0.191**	0.333**	0.441**	0.399**
ด้านเทศบาลมีชุมชนเป็นเจ้าของ (X ₂)	0.179**	0.286**	0.272**	0.245**	0.312**
ด้านเทศบาลที่มุ่งการแข่งขัน (X ₃)	0.233**	0.508**	0.308**	0.475**	0.497**
ด้านเทศบาลที่ขับเคลื่อนด้วยภารกิจ (X ₄)	0.429**	0.477**	0.540**	0.529**	0.618**
ด้านเทศบาลที่มุ่งปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (X ₅)	0.551**	0.340**	0.552**	0.447**	0.571**
ด้านเทศบาลที่เน้นลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ (X ₆)	0.422**	0.078	0.519**	0.274**	0.375**
ด้านเทศบาลที่มีลักษณะเป็นผู้ประกอบการ (X ₇)	0.443**	0.081	0.502**	0.474**	0.445**
ด้านเทศบาลที่มองอนาคตได้ล่วงหน้า (X ₈)	0.170**	0.213**	0.287**	0.337**	0.320**
ด้านเทศบาลที่กระจายอำนาจ (X ₉)	0.244**	0.402**	0.189**	0.460**	0.420**
ด้านเทศบาลที่มุ่งเน้นกลไกการตลาด (X ₁₀)	0.274**	0.243**	0.390**	0.364**	0.394**
ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่โดยรวม (X _{รวม})	0.518**	0.446**	0.615**	0.635**	0.686**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามความสัมพันธ์ได้ดังนี้ คือ ด้านเทศบาลที่ขับเคลื่อนด้วยภารกิจ ($r = 0.618$), ด้านเทศบาลที่มุ่งปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ($r = 0.571$), ด้านเทศบาลที่มุ่งการแข่งขัน ($r = 0.497$), ด้านเทศบาลที่มีลักษณะเป็นผู้ประกอบการ ($r = 0.445$), ด้านเทศบาลที่กระจายอำนาจ ($r = 0.420$), ด้านเทศบาลมีหน้าที่กำกับหลักบริการ ($r = 0.399$), ด้านเทศบาลที่มุ่งเน้นกลไกการตลาด ($r = 0.394$), ด้านเทศบาลที่เน้นลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ($r = 0.375$), ด้านเทศบาลที่มองอนาคตได้ล่วงหน้า ($r = 0.320$), ด้านเทศบาลมีชุมชนเป็นเจ้าของ ($r = 0.312$) ตามลำดับ

3. แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เหมาะสมต่อการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร ซึ่งได้จากการสังเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลและหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน ผู้บริหารเทศบาลและหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลเมือง จำนวน 2 คน ได้ผลการศึกษาดังนี้

3.1 เทศบาลควรกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการให้บริการประชาชนโดยยึดหลักตามภารกิจและหน้าที่ของเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนดให้กระทำ โดยเรียงลำดับความสำคัญของการให้บริการโดยพิจารณาว่าเป็นภารกิจหลักหรือภารกิจรอง และต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมากกว่าการใช้ตัวชี้จากส่วนกลาง ทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางต้องให้ความอิสระกับเทศบาลในการกำหนดตัวชี้วัดการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยลดการสั่งการจากหน่วยงานส่วนกลางลง

3.2 เทศบาลควรลดขั้นตอนในการให้บริการประชาชน ให้สั้นกระชับ เพื่อความคล่องตัวในการรับบริการ และควรใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาทดแทนการให้บริการโดยพนักงาน

3.3 เทศบาลควรบูรณาการทำงานร่วมกับของทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยการสร้างพันธมิตรร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่เพื่อให้บริการประชาชน

3.4 เทศบาลควรลดความซ้ำซ้อนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่สังกัดส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคกับเทศบาลในพื้นที่นั้นๆ

อภิปรายผล

1. การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย เมื่อพิจารณาการบริการที่สาธารณะที่โดดเด่น พบว่า การส่งเสริมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการ เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาสเป็นการบริการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากการบริการดังกล่าวเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้เทศบาลทำหน้าที่ในการสำรวจ และขึ้นทะเบียนผู้มีสิทธิในการได้รับเงินสงเคราะห์ยังชีพดังกล่าว โดยตั้งเป้าหมายการดำเนินการที่ต้องครอบคลุมร้อยละ 100 ทำให้กิจกรรมดังกล่าวจึงมีความโดดเด่นที่สุด และเป็นที่ยังพอใจของประชาชน เนื่องจากการบริการที่เน้นการดำเนินการในรูปแบบของรัฐสวัสดิการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณ กิตติสุขคนธ์ (2553: 79-85) ได้วิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เสาวลักษณ์ ตีมัน (2556: 94-97) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า อยู่ในระดับมาก และรัฐกิจ หิมะคุณ (2557: 151-164) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พบว่า การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์กับผลการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านเทศบาลที่ขับเคลื่อนโดยหลักภารกิจ ด้านเทศบาลมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และด้านเทศบาลเปิดการแข่งขันการจัดบริการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เทศบาลในจังหวัดชุมพรมีการกำหนดกลยุทธ์และวิสัยทัศน์ในการบริหารงานอย่างชัดเจน โดยเทศบาลทุกแห่งต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด และกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ในการทำงาน ซึ่งปรากฏตามแผนยุทธศาสตร์ 5 ปีของเทศบาล ซึ่งเป็นการปฏิบัติภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2549 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2561 โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้กำหนดให้ทุกแผนงานต้องมีการกำหนดตัวชี้วัด และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถวัดผลจากการปฏิบัติงานได้ ทั้งนี้ในกระบวนการดังกล่าวยังให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประชุมหมู่บ้านเพื่อเสนอความต้องการของชุมชน และมีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานที่จะคัดเลือกมาจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีด้วย ซึ่งรูปแบบการบริหารงานดังกล่าวจึงสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ที่ส่งผลต่อการบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติพงษ์ พิพิธกุล ภูวนิดา คุณผลิน และกนกอร บุญมี (2562: 189-198) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เหมาะสมต่อการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร ซึ่งได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล และหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาล ได้ข้อสรุปดังนี้ 1) เทศบาลควรมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในการให้บริการประชาชนโดยยึดหลักตามภารกิจและหน้าที่ของเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนดให้กระทำ โดยเรียงลำดับความสำคัญของการให้บริการโดยพิจารณาว่าเป็นภารกิจหลักหรือภารกิจรอง และต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมากกว่าการใช้ตัวชี้จากส่วนกลาง ทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางต้องให้ความอิสระกับเทศบาลในการกำหนดตัวชี้วัดการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนโดยลดการสั่งการจากหน่วยงานส่วนกลางลง 2) เทศบาลควรมีการลดขั้นตอนในการให้บริการประชาชน และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยแทนการให้บริการโดยพนักงาน 3) เทศบาลควรมีการบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยการสร้างพันธมิตรร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่เพื่อให้บริการประชาชน และ 4) หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคควรลดความซ้ำซ้อนการทำงานกับเทศบาลในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งข้อเสนอแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาเชิงปริมาณที่พบว่าปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านเทศบาลที่ขับเคลื่อนโดยหลักภารกิจ และด้านเทศบาลมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับการบริการสาธารณะของเทศบาลเป็นลำดับแรกและลำดับที่สองที่มีความสัมพันธ์กันที่สุด ทั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาย สุเทศ (2554: 100-105) ได้ศึกษาการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหารูปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดตัวชี้วัดในการทำงานที่สอดคล้องกับศักยภาพของตน การกำหนดกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนา

ระบบการทำงาน การให้ความสำคัญกับการทำงานแบบเครือข่าย และการเลือกใช้เครื่องมือทางการจัดการที่เหมาะสมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงานให้สูงขึ้น สำหรับประชาชน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่นั้นองค์การบริหารส่วนตำบลต้องให้ความสำคัญกับความต้องการของประชาชน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นจนกระทั่งสามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เทศบาลควรกำหนดกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลให้อยู่ในกฎระเบียบ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคุ้มค่า โดยกำหนดออกมาเป็นระเบียบเทศบาลว่าด้วยคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปฏิบัติของพนักงานเทศบาลที่บังคับใช้ในเทศบาลนั้น ๆ

1.2 เทศบาลควรหาวิธีการจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านการบริการของเทศบาล

1.3 เทศบาลควรเปิดให้มีการแข่งขันระหว่างภาครัฐในการบริหารจัดการให้กับเทศบาล โดยให้พิจารณาว่าภารกิจใดที่มีอำนาจซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคกับเทศบาล แล้วหน่วยงานนั้นไม่มีความพร้อม เทศบาลควรพิจารณาเงินอุดหนุนให้หน่วยงานภาครัฐนั้น ๆ มีศักยภาพเพียงพอต่อการให้บริการประชาชน ซึ่งจะลดความซ้ำซ้อนและการเกี่ยงงานในการทำงานในพื้นที่ โดยประชาชนได้ประโยชน์จากการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่

1.4 เทศบาลควรจัดการบริการสาธารณะที่เน้นความคุ้มค่า ด้วยให้พิจารณาทั้งในด้านเชิงปริมาณจากการใช้งบประมาณ และเชิงคุณภาพคือการได้รับประโยชน์ของประชาชนควบคู่กัน โดยมุ่งเน้นการบริการที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ลดการจัดทำแผนงาน/โครงการที่เสร็จสิ้นในครั้งเดียว ซึ่งเป็นการใช้งบประมาณที่ไม่คุ้มค่า

1.5 เทศบาลควรมุ่งเน้นการบริการที่กำหนดกลยุทธ์นโยบายตามการคาดการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยให้มีการจัดทำแผนรองรับไว้ล่วงหน้าในการให้บริการประชาชนกรณีเทศบาลมีปัญหาด้านการบริหารทั้งในด้านการเมือง และทรัพยากรทางการบริหาร เช่น งบประมาณ หรือบุคลากรของเทศบาล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านการบริการสาธารณะแนวใหม่ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการให้บริการประชาชนของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริการสาธารณะที่เหมาะสมในการให้บริการประชาชนของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

2.3 ควรศึกษาศักยภาพด้านรายได้กับความสำเร็จของการบริการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

2.4 ควรศึกษาปัจจัยการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิผลการบริหารงานภาครัฐของเทศบาลในจังหวัดชุมพร

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พิพิธกุล, ภูวนิดา คุณผลิน และกนกอร บุญมี. (2562). การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการ ธรรมศาสตร์*. 19(4), 189-198.
- เฉลิมพงศ์ มีสมนัย, ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์ และคณะ. (2551). *การบริหารราชการไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญศรี ยะหะมะ. (2560). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการท้องถิ่น*. สงขลา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- รัฐกิจ หิมะคุณ. (2557). การบริหารจัดการกิจการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.). *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 17, 151-164.
- วรวรรณ กิรติสุขคนธ์. (2553). ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วันดี เหลืองประภัสร์. (2548). การจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการบริหารปกครองในระบอบประชาธิปไตย: สองกระแสความคิดในการบริหารจัดการภาครัฐลูกค้ำหรือพลเมือง. *รัฐศาสตร์สาร*, 7, 35 -86.
- ศุภณัฐ ทรัพย์นิวิน. (2560). *การพัฒนาระบบราชการ*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมชาย สุเทศ. (2554). *การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ. (2551). *คู่มือเทคนิคและการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. [http:// www.cad.go.th](http://www.cad.go.th).
- เสาวลักษณ์ โกลลภิตติอัมพร. (2561). ทิศทางการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 12(3), 94-97.
- เสาวลักษณ์ ตีมนัน. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนกศรีนครินทร์.
- Hood, C. (1991). A Public Management for all Season? *Public Administrative*, 69, 3-19.
- Hughes, O.E. (1994). *Public Management and Administration: An Introduction*. St. Martin'Press.
- Osborne, D. and Gaebler, T. (1992). *Reinventing Government*. M.A.: Addison-Wesley Publishing.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed). New York. Harper and Row Publications.

นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
Strategic Innovation to Develop Integrated Sustainable Creative Tourism in Wat Thongnophakhun Community, Khlongsan District, Bangkok

พยอม ธรรมบุตร
Payom Dhamabutra

สาขาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
Tourism Management, College of Management, University of Phayao

Corresponding email: payom0942@gmail.com

Received: 25 June 2021; Revised: 3 September 2021; Accepted: 10 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 2. เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 32 คนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจทรัพยากรในชุมชน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการประชุมระดมความคิดเห็น โดยความถูกต้องเชิงเนื้อหาเพื่อสรุปประเด็นสำคัญในภาพรวม

ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีทรัพยากรที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากปรากฏการนำเอาวัฒนธรรมชุมชนมาต่อยอดในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่เกิดประโยชน์ใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในชุมชนวัดทองนพคุณ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ร่วมกันกำหนดตราสินค้า (แบรนด์) เพื่อสะท้อนถึงนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ 4 รูปแบบ คือ 1. ท่องเที่ยววัดทองสองธรรม โดยใช้กลวิธีการทำบุญรูปแบบใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจ 2. แกะรอยพุทธศิลป์สู่แก่นพุทธศาสตร์ ใช้การพัฒนาจิตใจตามแนวไตรสิกขา เพื่อสร้างกระบวนการทัศนกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ 3. ท่องเที่ยวจิตอาสา พัฒนาผู้ประกอบการใหม่ด้านการท่องเที่ยวอาหารและศิลปวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และ 4. ท่องเที่ยวคลองสานเสมือนจริง เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวโดยใช้สื่อผสม (มัลติมีเดีย) ให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงการท่องเที่ยวถึงผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องการประสบการณ์นักท่องเที่ยว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อีกด้วย

คำสำคัญ : นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1. Investigate the potentials of Wat Thongnophakhun Community to develop integrated sustainable creative tourism with strategic innovation 2. Propose approaches to develop integrated sustainable creative tourism with strategic innovation in Wat Thongnophakhun Community, Khlongsan District, Bangkok. This research used qualitative method with the participatory action research (PAR). Data were collected from 32 key informants belonging to public sector, private sector, people, and tourists visiting Wat Thongnophakhun Community, Khlongsan District. Research Instruments were Community study checklists, tourism resource audit checklists and a structured in-depth interview and focus group form data were verified and analysed with triangulation and content analysis method

The study revealed that 1. Wat Thongnophakhun Community had remarkable natural and cultural tourism resource potential, an integrated sustainable tourism management potential, participation to develop tourism potential from the community the temple and the school and activity creation potential to raise environmental awareness and to develop people and tourist mind practice. 2. Approaches to develop creative tourism in this community with strategic innovation were to create 4 tourism brands with 4 brand positions: Brand No. 1: Experiencing Dhamma in nature at Wat Thongnophakhun with 2 strategic innovations: a fundamental way of merit making: transforming the village into a pleasant place to live in and adoptive co-management to preserve the environment. Brand No. 2: From Buddhist art to Buddhist cosmic law, mind practice with the threefold training using paradigm and value strategic innovation. Brand No. 3: Volunteer tourism, training food and temple art startup guides with community paradigm shift from capitalism economy to sufficient economy. Brand No. 4: Virtual Wat Thongnophakhun to make Thai Buddhist Temple known around the world, using 2 strategic innovations: Virtual Tourism and Augmented Reality Tourism.

Keywords : Strategic Innovation, Creative Tourism, Sustainable Development

บทนำ

ในพุทธศตวรรษที่ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2580) ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ในยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้กำหนดประเด็นกลยุทธ์ในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยด้านการท่องเที่ยว ได้แก่

ยุทธศาสตร์การสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยการรักษาความเป็นจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นและที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกโดยดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง มุ่งพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวให้มีมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และใช้ประโยชน์และข้อมูลจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจ และความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทาง และแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการตลาด

ในแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ยังได้ให้ความสำคัญแก่กลยุทธ์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ ทุนทางวัฒนธรรม การสร้างภาพลักษณ์และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและศักยภาพของพื้นที่ ทั้งการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยววิถีพุทธ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยววิถีพุทธที่โดดเด่น รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เนื่องจากประเทศไทยมีจุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สวยงามและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ร้อยเรียงเรื่องราวประวัติศาสตร์วิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยตามเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นในภูมิภาค เป็นมหานครที่มีคลองถึงประมาณ 1,400 คลอง จึงมีการท่องเที่ยวทัวร์แม่น้ำเจ้าพระยาและคลองต่าง ๆ เชื่อมโยง มีการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยววิถีชีวิตริมน้ำที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นอย่างยิ่ง

คลองสานเป็นเขตหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ที่มีศักยภาพสนับสนุนกลยุทธ์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยวิสัยทัศน์ของเขตคลองสานคือ “แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ด้านการท่องเที่ยว คือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ประชาชนมีความตระหนักถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทย ทั้งนี้คลองสาน เป็นหนึ่งในย่านประวัติศาสตร์สำคัญของกรุงเทพมหานคร เป็นย่านเก่าแก่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีมรดกวัฒนธรรมทรงคุณค่าของคนหลากหลายศาสนา แต่ปัจจุบันคลองสานกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ รถไฟฟ้าสายสีทอง อันนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลง รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ของภาคเอกชนบนพื้นที่ริมแม่น้ำ ซึ่งเป็นอาคารสูง ที่อาจนำไปสู่การบดบังทัศนียภาพ ตลอดจนวัฒนธรรมเก่า ซึ่งเป็นประเด็นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ การวิจัยนี้ได้กำหนดให้ชุมชนวัดทองนพ เป็นศูนย์กลางในการสะท้อนคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของคนคลองสาน ในฐานะพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมฝั่งธนบุรี เพื่อศึกษาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่จะนำไปสู่การกำหนดนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ บนต้นทุนที่มีอยู่เดิม ผสานแนวทางพัฒนาทุกมิติ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ Creative Tourism Thailand: REAL ประกอบด้วย Reciprocating: แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม/Experiencing: มีประสบการณ์ตรงในพื้นที่ท่องเที่ยว/Appreciating: ชื่นชมและเข้าใจจิตวิญญาณของพื้นที่/Lifelong Learning: เรียนรู้สิ่งใหม่เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองอย่างไม่สิ้นสุด

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ชุมชนวัดทองนพคุณ แขวงคลองสาน เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง

1.3 ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) การเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยนักวิจัยเพิ่มจำนวนตัวอย่างไปเรื่อย ๆ จนถึงจุดที่ข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (Data Saturation in Sampling) ซึ่งผลที่ได้ ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) และนักท่องเที่ยว รวมจำนวนทั้งสิ้น 32 คน ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

1.4 ขอบเขตระยะเวลา การวิจัยนี้ดำเนินการช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสำรวจทรัพยากร เป็นการสำรวจทรัพยากรและศักยภาพที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ Creative Tourism Thailand: REAL

2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นการวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ บูรณาการร่วมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.2 การประชุมระดมความคิดเห็น เป็นการร่วมกันกำหนดนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษา

3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมแนวคิดทฤษฎีของการใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในชุมชนวัดทองนพคุณ ทั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิในภาคสนามโดยใช้เครื่องมือและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการประชุมระดมความคิดเห็น โดยผู้วิจัยได้ร่วมทำการศึกษาวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาคีต่าง ๆ เพื่อสรุปข้อมูลปฐมภูมิ ด้านการศึกษาชุมชนวัดทองนพคุณ ใช้แบบสำรวจทรัพยากร ด้านการท่องเที่ยวใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และสังเคราะห์แนวทางและนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ ด้วยการระดมความคิดเห็น เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนวัดทองนพคุณตามแนวคิดทฤษฎีของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และแหล่งข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันในพื้นที่วิจัยเพื่อความถูกต้องของข้อมูล (สฤงค์ จันทวานิช, 2558) ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดความสำคัญ จำแนกกลุ่มเนื้อหาและสรุปประเด็นสำคัญในภาพรวม (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554)

สรุปผลการวิจัย

1. ศักยภาพของในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ชุมชนวัดทองนพคุณ ตั้งอยู่ในแขวงคลองสาน เขตคลองสานเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่รอบวัดทอง นพคุณในซอยสมเด็จพระยา ในภาพรวมชุมชนวัดทองนพคุณซึ่งประกอบด้วยบวร คือบ้าน วัด โรงเรียน เป็นชุมชนหมู่บ้านโบราณที่มีมานานถึง 3 ยุค คือ กรุงศรีอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวด้านศิลปวัฒนธรรมและศาสนสถานของพหุวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นชุมชนค้าขายของท่าเรือเก่าแก่ของพ่อค้าจีน อินเดีย และชาติต่าง ๆ ที่มาค้าขายกับกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จากการใช้แบบสำรวจพบว่า ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยา ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ วัดทองนพคุณ ซึ่งมีพระอุโบสถ พระประธาน จิตรกรรมฝาผนังแนวสัจจะนิยมของสกุลช่างขรัวอินโข่ง พระวิหารศิลปะจีนสมัยรัชกาลที่ 3 ศาลเจ้าและวิหารจีนมหายานและเจดีย์จีน “ละ” ของมูลนิธิจีจินเกาะ ตลอดจนป้อมป้องกันจามิตรสร้างสมัยรัชกาลที่ 4 ในภาพรวม ชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนเนื่องจากชุมชนมีความพร้อมในศักยภาพ ซึ่งพิจารณาผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน มีการบูรณาการระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนร่วมกันจัดการแบบปรับได้ (Adaptive Co-Management) ซึ่งเป็นการรวมพลังของสำนักงานเขตคลองสาน ประกอบไปด้วยกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพของพื้นที่ ได้แก่ โครงการสร้างแผนยุทธศาสตร์และแผนการตลาดยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โครงการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวและเส้นทางจักรยาน โครงการปรับสภาพแวดล้อมของชุมชนให้เป็นรมณีย์ โครงการปลูกต้นไม้ในพระพุทธประวัติ เช่น ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นสาละ ต้นรัง มีการร่วมปลูกต้นไม้พืชผักสมุนไพรพื้นบ้าน โครงการร้านศูนย์บาท โครงการดักไขมันและบำบัดน้ำเสีย โครงการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ตลอดจนโครงการปรับภูมิทัศน์บริเวณชุมชนวัด โรงเรียน และศาลาทำน้าวัดทองนพคุณเพื่อสุขอนามัยและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในด้านจิตเจ้านั้น มีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Innovation) คือการเปลี่ยนกรอบความคิดจากการพัฒนากายและวัตถุมาสู่การพัฒนาจิตของคนในชุมชน ภายใต้โครงการอบรมการปฏิบัติจิตตามแนวไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) โครงการศึกษาพุทธศิลป์เพื่อแกะรอยไปสู่แก่นแท้ของพุทธศาสนา โครงการสร้างคู่มือการสื่อความหมายของการเชื่อมโยงโลกสมมติกับโลกปรมัตถ์ที่แท้จริงในชุมชนวัดทองนพคุณ โครงการฝึกสติและฝึกสมาธิในชีวิตประจำวัน

(ในเชิงเอื้อย) พระอรหันต์จี้กง พระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ ชั้นบนสุดประดิษฐานพระพุทธเจ้าแบบมหายานสามพระองค์ ได้แก่ พระอมิตาภพุทธเจ้า พระศากยมุนีพุทธเจ้า พระโฆษชัยคุรุไวฑูรยประภาพุทธเจ้า เพื่อโปรดมวลหมู่สรรพสัตว์และเหล่าสรรพวิญญาณทั้งหลายในท้องน้ำเจ้าพระยา 5. วัดทองธรรมชาติวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดวรวิหาร เดิมเรียกชื่อวัดทองบน เนื่องจากมีวัดอีกแห่งคือวัดทองล่างหรือวัดทองนพคุณ ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยในครั้งนี้

ภาพที่ 2 วัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
ที่มา: ผู้วิจัย (2563)

อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนวัดทองนพคุณมีศักยภาพเพื่อพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในส่วนที่เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งนี้พบว่าชุมชนแห่งนี้มีทรัพยากรทั้งประเภทรูปธรรมที่จับต้องได้และประเภทนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ ทับซ้อนอยู่ร่วมกัน จึงควรนำทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติทั้งหมดเชื่อมโยงเข้ากับระบบโครงสร้างของสภาวะธรรมในการผลิตสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อต่อยอดและเพิ่มทั้งคุณค่าและมูลค่าแก่ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด โดยการสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อปลูกจิตสำนึกแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะเป็นการสนองนโยบายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. 2561 – 2580)

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยใช้วัดกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการระดมความคิดเห็น พบว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์สัมผัสเศรษฐกิจวัฒนธรรมชุมชนแบบพอเพียง นำไปสู่การสร้างผู้ประกอบการใหม่ (Startups) ด้านการท่องเที่ยว มักคุเทศก์นำเที่ยวของชุมชนวัดทองนพคุณ มีกระบวนการพัฒนาชุมชน จากการพัฒนาบนฐานของเศรษฐกิจกระแสหลักทุนนิยมสู่การพัฒนาชุมชน หมู่บ้านบนฐานของพุทธเศรษฐศาสตร์ รูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง และนวัตกรรมการเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เชิงรัฐศาสตร์การเมืองในการพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้าน จากประชาธิปไตยการใช้อำนาจทางอ้อมผ่านผู้แทน (Representative Democracy) มาเป็นประชาธิปไตยทางตรงแบบปกครองตนเอง (Self Government Local

Democracy) มีโครงการอบรมผู้ประกอบการใหม่ด้านมัลติเมเดียด้านผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โครงการอบรมทักษะการพัฒนาชุมชนด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง โครงการอบรมแนวทางสร้างผู้นำหมู่บ้าน ชุมชนและแนวทางสร้างแผนพัฒนาชุมชนโดยชุมชน โครงการอบรมทักษะการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวมในชีวิตประจำวัน เช่น การบริโภคแบบพอเพียง มีการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี (Technology Innovation) ได้แก่ เทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวเสมือนจริง (Virtual Tourism : VT และ Augmented Reality Tourism : ART) จัดเป็นนวัตกรรมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ที่เปลี่ยนกระบวนการผลิต (Process Innovation) เป็นนวัตกรรมที่เพิ่มคุณค่า (Value Innovation) กับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ จากความสำคัญดังกล่าว สามารถนำศักยภาพมากำหนดเป็นตราสินค้า (แบรนด์) ซึ่งเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนวัดทองนพคุณ

ภาพที่ 3 การสัมภาษณ์ และการประชุมระดมความคิดเห็น กับกลุ่มบวรในพื้นที่ศึกษา
ที่มา: ผู้วิจัย (2563)

จากสัมภาษณ์และระดมความคิดเห็น พบว่าศักยภาพของชุมชนวัดทองนพคุณในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร สามารถกำหนดนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักของชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน ได้สรุปร่วมกันดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนวัดทองนพคุณ

ตราสินค้าการท่องเที่ยว สร้างสรรค์	นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์	นวัตกรรมชุมชน
รูปแบบที่ 1 เส้นทาง ท่องเที่ยว วัดทองสอง ธรรม : สัมผัสธรรม ท่ามกลางธรรมชาติริม ฝั่งเจ้าพระยา เพื่อ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1. การทำบุญพื้นฐานคือทำหมู่บ้านให้เป็นรมณีย์ 2. Adaptive Co- Management ระหว่างเขตคลองสาน บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม แบบมีส่วนร่วม 3. นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation)	1. นวัตกรรมชุมชนวัดทองนพคุณ 2. นวัตกรรมพระสงฆ์ สามเณร 3. นวัตกรรมคณาจารย์และ นักเรียน
รูปแบบที่ 2 แกะรอย พุทธศิลป์สู่แก่นพุทธ ศาสตร์เพื่ออนุรักษ์ ประเพณีและพัฒนา จิตใจตามแนวไตรสิกขา : ศีล สมาธิ ปัญญา	1. นวัตกรรมเชื่อมโยงศิลปกับการ ปฏิบัติจิตตามแนวไตรสิกขา 2. นวัตกรรมกระบวนการทัศน์ (Paradigm Innovation) 3. นวัตกรรมคุณค่า (Value Innovation)	1. นวัตกรรมชุมชนวัดทองนพคุณ 2. นวัตกรรมพระสงฆ์ สามเณร 3. นวัตกรรมคณาจารย์และ นักเรียน
รูปแบบที่ 3 ท่องเที่ยว สร้างสรรค์ สัมผัส เศรษฐกิจวัฒนธรรม ชุมชนแบบพอเพียง เพื่อ สร้างผู้ประกอบการใหม่ (Startups) ด้านสตรี หัตถ์และ มัคคุเทศก์นำ ชมวัด	1. นวัตกรรมการพัฒนาจากเศรษฐกิจ กระแสหลักทุนนิยมสู่เศรษฐกิจ วัฒนธรรมชุมชนแบบพอเพียง เพื่อ เป็นรากฐานใหม่ของประชาธิปไตย (Community Sufficiency Economy For Localisation) 2. นวัตกรรมการเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ของการพัฒนาชุมชน	1. นวัตกรรมชุมชนวัดทองนพคุณ 2. นวัตกรรมพระสงฆ์ สามเณร 3. นวัตกรรมคณาจารย์และ นักเรียน
รูปแบบที่ 4 ท่องเที่ยว วัดทองคลองสานเสมือน จริงจากวัดทอง off line สู่ on line	1. นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล 2. Virtual Tourism 3. Augmented Reality Tourism 4. นวัตกรรมการผลิต (Production Innovation)	1. นวัตกรรมชุมชนวัดทองนพคุณ 2. นวัตกรรมพระสงฆ์ สามเณร 3. นวัตกรรมคณาจารย์และ นักเรียน

ที่มา: ผู้วิจัย (2563)

จากตารางที่ 1 สามารถทำการอธิบายแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนวัดทองนพคุณ ได้ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 “เส้นทางท่องเที่ยววัดทองสองธรรม : สัมผัสธรรมท่ามกลางธรรมชาติ ริมฝั่งเจ้าพระยา เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” คือ นวัตกรรมเชิงกระบวนทัศน์ (Paradigm Innovation) ได้แก่ การใช้นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดในการพัฒนาจากแนวคิดเดิม ๆ ที่เคยทำกันมาก่อน ได้แก่ นวัตกรรมจากหลักธรรมของพุทธศาสนา : การทำบุญพื้นฐานคือ การทำบุญบ้านให้เป็นรมณีย์ โดยพุทธศาสนามีความคิดว่าคนจะอยู่กันดี จะพัฒนาจิตใจ จะพัฒนาปัญญาได้ผลก็ต้องให้เขามีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมที่ดี สร้างสรรค์จัดสรรชุมชนหมู่บ้านตั้งแต่วัตถุและสิ่งแวดล้อม (Environment) ให้เป็นสภาพที่เกื้อหนุนชีวิตด้วยการทำบุญขั้นพื้นฐาน คือ ทำบุญบ้านให้เป็นรมณีย์เสียก่อน

รูปแบบที่ 2 “แกะรอยพุทธศิลป์สู่แก่นพุทธศาสตร์เพื่ออนุรักษ์ประเพณีและพัฒนาจิตใจตามแนวไตรสิกขา : ศีล สมาธิ ปัญญา” เป็นนวัตกรรมการสร้างคุณค่า (Value Innovation) โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างคุณค่าที่นำเสนอให้ลูกค้าแตกต่างจากคู่แข่ง ดังปรากฏในแนวคิด “กลยุทธ์ทะเลสีน้ำเงิน” (Blue Ocean Strategic : BOS) ที่ค้นหาความต้องการใหม่ๆ ของลูกค้า ตลาดใหม่ๆ ธุรกิจใหม่ๆ ที่ยังไม่มีใครทำสิ่งใหม่ ๆ นี้ต้องมีลักษณะเป็นนวัตกรรมที่มีคุณค่า โดยการวิเคราะห์ 4 ด้าน คือ 1 การยกเลิก (Eliminated) สินค้าที่เคยคิดว่าลูกค้าต้องการ 2 การลด (Reduced) การนำเสนอคุณค่าอย่างให้ต่ำกว่าอุตสาหกรรม 3 การเพิ่ม (Raised) ปัจจัยบางอย่างให้สูงกว่าอุตสาหกรรม 4 การสร้าง (Created) คุณค่าบางอย่างที่ไม่เคยมีใครนำเสนอในอุตสาหกรรมมาก่อน สร้างอุปสงค์ใหม่ อุปทานใหม่มองภาพรวมและเห็นสิ่งที่ลูกค้าต้องการอย่างแท้จริง โดยนวัตกรรมการสร้างคุณค่าเป็นนวัตกรรมที่นำมาใช้พัฒนาแบรนด์ที่ 2 ได้อย่างเหมาะสมโดยพิจารณาจากสถานการณ์จริงในปัจจุบัน มีเหตุผลที่น่าหนักท่องเที่ยวมาชมวัดในพุทธศาสนาทุกวันนี้จะสื่อความหมายเกี่ยวกับศิลปะไทยซึ่งเป็นพุทธศิลป์ คือ ศิลปะที่สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างละเอียด โดยไม่ค่อยมีการพูดถึงแก่นของพุทธศาสนา วัดและพระอุโบสถโดยเฉพาะ จึงเป็นเพียงห้องเรียนการเรียนรู้การสอนการให้ความรู้ด้านศิลปะเท่านั้น และไม่ใช่อันที่อันศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวพุทธจะเข้ามาในบริเวณพุทธาวาส เพื่ออยู่เฉพาะพระพักตร์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อสักการะและปฏิบัติจิตเป็นการบูชาที่สูงสุด ด้วยเหตุฉะนั้น จึงต้องนำนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ด้านกระบวนทัศน์มาใช้ในการพัฒนาจิตตามแนวไตรสิกขา : ศีล สมาธิ ปัญญา” เพราะพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติจิต ไม่ใช่ศาสนาเพื่อนำมาเรียนรู้เท่านั้น การปฏิบัติจิตเป็นหัวใจของพุทธศาสนาเป็นแก่นพุทธศาสน์ เป็นหน้าที่ของชาวพุทธทุกคนที่เป็นชาวพุทธแท้

รูปแบบที่ 3 “ท่องเที่ยวสร้างสรรค์สัมผัสเศรษฐกิจวัฒนธรรมชุมชนแบบพอเพียงเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ (Startups) ด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหารและมัคคุเทศก์นำเที่ยวชุมชนวัดทองนพคุณ และเพื่อสร้างชุมชนหมู่บ้านให้เป็นฐานใหม่ของประชาธิปไตยท้องถิ่นแบบปกครองตนเอง” ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนกระบวนความคิด ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รัฐศาสตร์ การปกครอง นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้คือการเปลี่ยนจุดยืนและมโนทัศน์ (Concept) ของการพัฒนา โดยเลื่อนไหลจากการพัฒนาบนฐานเศรษฐกิจกระแสหลักแบบทุนนิยมที่ทำกันอยู่ทั่วโลกในปัจจุบันมาสู่การพัฒนาตามหลักพุทธเศรษฐศาสตร์ตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักทุนนิยมแบบตะวันตกให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การมุ่งหวังการแสวงหากำไรสูงสุด การส่งเสริมการแข่งขัน การตอบสนองความต้องการสูงสุด แต่มีปัจจัยหนึ่งที่ถูกละเลย และไม่เคยมีการพูดถึงเลย คือ “จิต” จิตเป็นองค์ประกอบที่หายไปจากกระบวนการผลิต เพื่อความยั่งยืนและสันติสุข การผลิตจึงไม่ยั่งยืนและนำมาแต่ปัญหาและความไม่สงบสุขแก่สังคมเศรษฐกิจโลกทุกวันนี้

รูปแบบที่ 4 “ท่องเที่ยววัดทองคลองสานเสมือนจริง จากวัดทอง off line สู่วัดทอง on line บนอินเทอร์เน็ต และแนวทางปฏิบัติจิตสู่การฟื้นฟูทุกข์ของพระพุทธศาสนาเสนอแก่ชาวโลก” นั้น นวัตกรรมเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวเสมือนจริง (VRT) และการเพิ่มข้อมูลความเป็นจริงด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น (ART) ให้กับ VRT นั้นเอง เพื่อสร้างประสบการณ์เสมือนจริง (Virtual Platform) ให้กับลูกค้าและนักท่องเที่ยวได้มาประจวบเหมาะกับการมาถึงของนวัตกรรม 5G ซึ่งสามารถนำมาผนวกกับ VRT และ ART เพื่อขับเคลื่อนภาคธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว ร่วมกับเทคโนโลยี Cloud, AI และ Big Data เพื่อช่วยสร้างมิติการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างทัวร์เสมือนจริง (Virtual Tour) มาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนโดยการสร้างการจดจำวัดทองนพคุณแบบ On line เพื่อเผยแพร่ศิลปะและแก่นแท้ของพุทธศาสนาออกสู่สายตาชาวโลก การมีโครงการปฏิบัติธรรม ฝึกจิต ฝึกสมาธิ On line จะส่งเสริมให้ทั้งพุทธศาสนิกชนและผู้สนใจในการท่องเที่ยวมิติจิตแนวพุทธศาสนาทั่วโลกมีโอกาสเริ่มปฏิบัติจิตเพื่อสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าทางจิตใจแก่ตนเอง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร” สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์จากการวิจัยนี้ คือ นวัตกรรมเชิงกระบวนการทัศน์ (Paradigm Innovation) ที่สอดคล้องกับ ป.อ. ปยุตโต (2562) ที่กล่าวว่า การใช้นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดในการพัฒนาจากแนวคิดเดิม ๆ ที่เคยทำกันมาก่อน เป็นนวัตกรรมการสร้างคุณค่า (Value Innovation) โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างคุณค่า จากสถานการณ์จริงในปัจจุบัน ทั้งนี้ พยอม ธรรมบุตร (2563) กล่าวว่า การนำนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการทัศน์มาใช้ ต้องเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจวัฒนธรรมชุมชนแบบพอเพียงเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ (Startups) ให้มีความสำคัญกับการเปลี่ยนกระบวนการคิด ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รัฐศาสตร์ การปกครอง นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้คือการเปลี่ยนจุดยืนและแก่นทัศน์ (Concept) สำหรับการท่องเที่ยวนั้น เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเชิงกระบวนการทัศน์ (Paradigm Innovation) และนวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process Innovation) เช่นกรณี คือการท่องเที่ยวเสมือนจริง (VRT) และการเพิ่มข้อมูลความเป็นจริงด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น (ART) ให้กับ VRT ซึ่ง Morrison (2013) ได้ให้ข้อมูลว่าเราสามารถนำ Application ของ ART สนับสนุนการขาย Destination และ Attraction โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปในโทรศัพท์มือถือเพื่อค้นพบภาพ 3 มิติของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางไปเที่ยวโดยจินตนาการ (มีการนิยามศัพท์ร่วมสมัยว่า “เที่ยวทิพย์”) เช่น จินตนาการว่าตนเองกำลังไปเดินเที่ยวอยู่ใต้หอไอเฟล กรุงปารีส หรือกำลังชมมหกรรมกีฬาโอลิมปิกที่กรุงโตเกียว โดยจะมีทั้งภาพ 3 มิติพร้อมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ภัตตาคาร และแหล่งบันเทิง เป็นต้น จึงจัดเป็นประสบการณ์ท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางไปสัมผัสบรรยากาศด้วยตนเอง และยังเป็นช่องทางในการทำตลาดดิจิทัลในยุค 4.0 เช่นกัน ทั้งนี้ชุมชนวัดทองนพคุณสามารถนำ VS มาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนโดยการสร้างแบรนด์วัดทองนพคุณ On line เพื่อเผยแพร่ศิลปะและแก่นแท้ของพุทธศาสนาออกสู่สายตาชาวโลก การมีโครงการปฏิบัติธรรม ฝึกจิต ฝึกสมาธิ On line จะส่งเสริมให้ทั้งพุทธศาสนิกชนและผู้สนใจในการท่องเที่ยวมิติจิตแนวพุทธศาสนาทั่วโลกมีโอกาสเริ่มปฏิบัติจิตเพื่อสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าทางจิตใจแก่ตนเอง (พยอม ธรรมบุตร, 2564)

อนึ่งนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานครครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่าล้วนเกิดจากต้นทุนทางสังคมในแง่ของการมีสถาบันหลักทางสังคม และแนวโน้มการเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กรุงเทพฯ 250 รวมถึงผังยุทธศาสตร์พื้นที่ย่านกะดีจีน-คลองสาน ภายใต้วิสัยทัศน์ “กะดีจีน-คลองสาน ผสานพหุวัฒนธรรม ชุมชนแห่งนวัตกรรมการเรียนรู้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ด้วยภาคีธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัย” ภายใต้การสนับสนุนของศูนย์ออกแบบและพัฒนาเมือง (UddC-CEUS) เพื่อ 4 โอกาสการพัฒนา คือ 1. ย่านยุทธศาสตร์สำคัญ 2. แหล่งที่อยู่อาศัยชั้นดี 3. พื้นที่แห่งการเรียนรู้ และ 4. รุ่มรวยมรดกวัฒนธรรม เพื่อให้คลองสานและชุมชนวัดทองนพคุณ เป็นย่านที่มีความสมดุลระหว่างแหล่งงานและที่อยู่อาศัย มีพื้นที่ชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย ผู้คนสามารถเดินทางได้หลากหลายรูปแบบ มีความเชื่อมต่อและปลอดภัย มีพื้นที่สาธารณะที่เข้าถึงในทุกระดับและสามารถรองรับกิจกรรมสำหรับชีวิตประจำวัน เป็นย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีศักยภาพและเพิ่มความเป็นชีวิตสาธารณะ และมีการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำจริง ทดลองจริง เพื่อทำให้เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เป็นย่านศูนย์กลางประวัติศาสตร์ ศาสนา และมรดกทางวัฒนธรรม สำคัญให้กับชุมชนเมือง สร้างความร่วมมือของคนในชุมชน บนกระบวนการมีส่วนร่วมกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 ในระดับชาติ ทำการทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) โดยกำหนดนโยบายหลักของการพัฒนาพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
- 1.2 ในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ควรมีแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ในการพัฒนาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3 ระดับหมู่บ้าน ควรมีกิจกรรมหรือโครงการในการฟื้นฟูการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ชุมชน เพื่อบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภายหลังการสิ้นสุดของการแพร่ระบาดโควิด 19

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้านการใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ ด้านกระบวนการทัศน์ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในระดับภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้านทั่วประเทศไทย
- 2.2 ควรมีการประยุกต์ใช้ แนวทางการพัฒนาอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับยุคสมัย เช่น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือนวัตกรรมสังคม (Social Innovation) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กัมพล นิสิตสุขเจริญ. (2563). Virtual Event. *วารสาร Strategy and Marketing*, 19(219), 40-41.
- ชา สุภทโท. (2555). *นอกเหตุเหนือผล*. บริษัท เอ็น พี ปริ้นติ้ง จำกัด.
- ดาริน สมานนท์. (2021) จุดเปลี่ยนของศตวรรษที่ 21 *วารสาร Strategy and Marketing*, 20(226), 16

- ป.อ. ปยุตโต. (2562). *ทำบุญพื้นฐานคือทำหมู่บ้านให้เป็นรมณีย์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์ผลิธัมน์ จำกัด.
- ป.อ. ปยุตโต. (2562). *เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). บริษัท โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด.
- ป.อ. ปยุตโต. (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 18). โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- พยอม ธรรมบุตร. (2562). *วิถีชุมชนรากเหง้ามหานคร*. บริษัทแดแน็กส์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- อารยวิงโส. (2555). *พุทธเศรษฐกิจในธรรมศาสตร์*. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- โฮริ คิมิโทชิ. (2013). *อ่านธุรกิจใจใน 69 แผนภาพ*. บริษัท วีเลิร์น จำกัด
- Morrison, A.M. (2013). *Marketing and Managing Tourism Destination*, Routledge Taylors Frances group.
- W.Chan Kim & Renee Mauborgne., *Blue Ocean Strategic*: BOS

กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก
ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย ฮักกี้ ไอเคิลมานน์
Arrangement strategies of king Royal music for Classical guitar
The Candlelight Blues Album performed by Huggie Eichelmann.

อัสฎาวุธ จันบัวลา^{1*}, เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี²
Asadawut junbuala^{1*}, Chalernsak Pikulsri²

^{1,2} สาขาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{1,2} Master of Music Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University.

*Corresponding email: asadawut081138@gmail.com

Received: 13 August 2021; Revised: 2 September 2021; Accepted: 8 September 2021

บทคัดย่อ

การศึกษากลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย ฮักกี้ ไอเคิลมานน์ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) วิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก บทเพลงพระราชนิพนธ์ ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย ฮักกี้ ไอเคิลมานน์ และ 2) วิเคราะห์กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย ฮักกี้ ไอเคิลมานน์ ซึ่งผลการศึกษาค้นพบว่าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ นักเรียน นักศึกษา นักดนตรี และบุคคลทั่วไป สามารถเสริมสร้างความรู้ในด้านการบรรเลง ความรู้ในด้านทฤษฎี และความรู้ในด้านการกลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิกมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ของ ฮักกี้ ไอเคิลมานน์ มีการใช้กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ทั้งหมด 17 ชนิด ซึ่งกลวิธีการบรรเลงที่พบมากที่สุด ในบทเพลง แสงเทียนชะตาชีวิต ศุภรัศมิ์ลักษณะ คือ กลวิธีการบรรเลงแบบ การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) ปรากฏทุกท่อนของบทเพลง ยกเว้น บทเพลง สายฝน ที่ใช้กลวิธีการบรรเลงแบบ เทรโมโล่ (Tremolo) เป็นหลัก และยังมีการใช้กลวิธีการบรรเลงแบบพิเศษ อยู่ 2 กลวิธี ถูกใช้ในบทเพลง ศุภรัศมิ์ลักษณะ คือ 1.การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) + การตีแบบพิซคาโต (Pizzicato) เป็นกลวิธีการบรรเลงแบบเน้นจังหวะของตัวโน้ตและหยุดอย่างรวดเร็ว 2.เกรซ โน้ต (Grace note) เป็นกลวิธีการบรรเลงแบบสลับโน้ต รวมถึงการบรรเลงเพื่อเพิ่มอารมณ์ให้กับบทเพลงโดยใช้ โหมด มิกโซลิเดียน (Mixolydian Mode) และสเกล โครมาติก (Chromatic scale) ในบทเพลง สายฝน 2) กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ของ ฮักกี้ ไอเคิลมานน์ โดยการเรียบเรียงทำนองของบทเพลง มีการใช้ทำนองหลักแบบต่อเนื่องในแนวนอน และใช้กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก เพื่อกระจายโน้ตของทำนองในแต่ละท่อนจนถึงท่อนจบ ทั้ง 4 บทเพลง โดยใช้การเดินเสียงเบสและการเดินทำนองหลัก ตามกลุ่มคอร์ด ซึ่งคอร์ดที่ใช้จะเป็นคอร์ดทาง Major เป็นหลัก และจะมีคอร์ดที่เป็น Chord Diminished – Chord 6 – Chord 7

- Chord b5 ที่พบในบางช่วงของท่อนเพลง การเรียบเรียงบทเพลง มีการใช้พื้นผิวแบบการกระจายคอร์ด (Arpeggio Texture) เพื่อกระจายทำนองหลักของบทเพลง การประสานทำนองกับชั้นคู่เสียง (Intervals) เพื่อบ่งบอกถึงลักษณะของเสียง และการใช้รูปแบบของจังหวะ (Rhythm pattern) ให้เหมาะสมกับลักษณะของบทเพลง เพื่อใช้ในการเรียบเรียงแนวเบส

คำสำคัญ : กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก, การเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์, แสงเทียนบลูส์

ABSTRACT

The study of strategies for composing royal songs for the classical guitar, the Candlelight Blues performed by Huggie Eichelmann, has 2 objectives: 1) analyze the techniques of classical guitar playing. The theme song for the Candlelight Blues, played by Huggie Eichelmann and 2) analysis of strategies for composing royal songs for the classical guitar, a blues candlelight set played by Huggie Eichelmann, the results of this study will be beneficial to students, musicians, and the general public. able to enhance knowledge in playing knowledge in theory and knowledge of the Strategies for composing royal songs for more classical guitar.

The results showed that 1) Huggie Eichelmann's approach to classical guitar playing, 17 different types of classical guitar playing techniques were used, the most common in music, Candlelight Blues, H.M. Blues, Friday Night Rag is a method of performing the Rasgueado found almost every part of the song except the song Falling Rain, which uses the method of playing a tremolo as the main and there are also special methods of playing, there are two tactics used in the Friday Night Rag song, is 1. Rasgueado+Pizzicato It is a method of playing with emphasis on the rhythm of the notes and with a quick pause. 2. Grace notes It is a method of playing with flicking notes. Including adding color to the song by using mixolydian mode and chromatic scale in the Falling Rain song. 2) Strategies for composing royal songs for the classical guitar of Hucky Eichelmann by remixing the melody. The main melody is used continuously in the upper line and use of classical guitar techniques to distribute the notes of the melody in each part to the end of all 4 parts, using bass walk and main melody walk. By chord group the chords used are major chords and there will be chords that are chord diminished - chord 6 - chord 7 - chord b5 found in some parts of the song. Song arrangement an arpeggio texture is used to distribute the main melody of the song. Harmonization with intervals to indicate the nature of the sound and using the rhythm pattern to suit the style of the song for use in arranging the bass.

Keywords : Methods of Playing Classical Guitar, Composition of the Royal Theme Song, Candlelight Blues

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระปรีชาสามารถหลายด้าน และในบรรดาพระปรีชาสามารถของพระองค์ท่านนั้น สิ่งแรกที่ได้รับการยกย่องจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ คือ พระปรีชาสามารถในด้านดนตรี ทั้งการบรรเลงและการเรียบเรียงเสียงประสาน พระองค์ทรงศึกษาทางด้านดนตรีคลาสสิกตั้งแต่ทรงพระเยาว์ โดยเฉพาะดนตรีแจ๊ส พระองค์ทรงเป่าแซกโซโฟนตามเสียงเพลงจากแผ่นเสียง ที่บันทึกผลงานของนักดนตรีแจ๊สชั้นนำในสมัยนั้น ในด้านการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ถึง 48 บทเพลง มีทั้งเพลงบรรเลงและเพลงร้อง ซึ่งได้มีการนำเพลงพระราชนิพนธ์ของพระองค์ออกแสดงในโอกาสสำคัญ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนเป็นที่ยอมรับในพระปรีชาสามารถด้านการเรียบเรียงเสียงประสาน และได้รับการยกย่องจากสถาบันดนตรีแห่งกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย โดยได้ถวายปริญญาบัตร และประกาศเชิดชูพระเกียรติยศอย่างสูงสุด นับเป็นบุคคลแรกของทวีปเอเชียที่ได้รับเกียรตินี้ เมื่อปี พ.ศ.2507 (เมธี เพ็ญพงศ์ 2542 : 7)

อักษิ โอเคิลมานน์ (Hucky Eichelmann) เกิดวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1956 ที่เมือง ชุสซวอร์ก เป็นนักกีตาร์คลาสสิกและนักประพันธ์เพลง ชาวเยอรมนี ผู้ที่เชื่อมโยงผสมผสานดนตรีคลาสสิกให้เข้ากับดนตรีพื้นเมืองและดนตรีสมัยนิยม จนสื่อนานาชาติขนานนามเขาว่า ทูตวัฒนธรรมดนตรีระหว่างตะวันตกและตะวันออก อักษิ โอเคิลมานน์ ยังเป็นศิลปินตัวแทนประเทศไทย ที่นำเอาบทเพลงพระราชนิพนธ์ เข้าร่วมแสดงในเทศกาล The Taste of Thailand ที่กรุงลอนดอน พ.ศ. 2555 และยังมีผลงานที่โดดเด่นอีกมากมาย เช่น อัลบั้ม CANDLELIGHT BLUES เป็นอัลบั้มที่เรียบเรียงสำหรับการบรรเลงด้วยกีตาร์คลาสสิก จำนวน 13 บทเพลง และอัลบั้ม Asean Guitar Fusion of South East Asian Music จำนวน 16 บทเพลง เป็นอัลบั้มที่ผสมผสานดนตรีตะวันตกและดนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างลงตัว อักษิ โอเคิลมานน์ ยังเป็นผู้ที่นำพาให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักในหมู่นักฟังทั่วโลก ถึงความสามารถและลีลาการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ผสมผสานเสียงดนตรีข้ามวัฒนธรรมและสไตล์การบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ที่ไม่เหมือนใคร ดังที่ ทวีศักดิ์ เนนเลิศ (2544 : 44-45) ได้กล่าวถึง อักษิ โอเคิลมานน์ มีผลงานด้านการประพันธ์เพลงและงานแสดงดนตรีไว้มากมายหลายประเทศด้วยกัน เช่น อินโดนีเซีย ใต้หวัน ฮองกง อังกฤษ ไทย เป็นต้น อักษิ ได้อาศัยอยู่ที่ประเทศไทยมานานมากกว่า 30 ปี และได้ศึกษาดนตรีตะวันออกในแถบเอเชีย รวมไปถึงดนตรีพื้นเมืองในประเทศไทย จนมีผลงานด้านดนตรีใน 2 วัฒนธรรม คือ ดนตรีตะวันออกและดนตรีตะวันตก ซึ่ง อักษิ เป็นนักกีตาร์คลาสสิกที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีตะวันตกเป็นอย่างมาก และยังได้ศึกษาดนตรีพื้นเมืองในประเทศไทยมาอย่างยาวนาน อักษิ ยังเป็นอาจารย์ สอนกีตาร์คลาสสิกให้กับสถาบันอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และยังได้มีการจัดกิจกรรมสัมมนาดนตรี เพื่อเพิ่มพูนทักษะให้กับนักศึกษาและนักกีตาร์คลาสสิกชาวไทยอีกมากมาย (วิชรานนท์ สังข์หมื่นนา 2562: บทนำ)

ชุด แสงเทียนบลูส์ (Candlelight Blues) คือ ชุดอัลบั้มที่ผลิตขึ้นในปี พ.ศ. 2542 มีบทเพลงพระราชนิพนธ์ทั้งหมด 13 บทเพลง 1.คำแล้ว 2.สายฝน 3.ศุภรัสน์ลักษณะ 4.เมื่อโสมส่อง 5.ชะตาชีวิต 6.แสงเดือน 7.Never Mind the Hungry Men's Blues 8.เกาะในฝัน 9.ลมหนาว 10.ใกล้รุ่ง 11.แก้วตาขวัญใจ 12.ยามเย็น 13.แสงเทียน เป็น “ชุดอัลบั้มแรก” ที่ทำการเรียบเรียงและบรรเลงบทเพลงพระราชนิพนธ์ทั้งหมด ด้วยกีตาร์คลาสสิกเพียงตัวเดียว เป็น “ชุดอัลบั้ม” ที่ทำให้นักกีตาร์คลาสสิกชาวไทยและ

ชาวต่างชาติ พุดด้วยเสียงเดียวกันว่า บทเพลง ทั้ง 13 บทเพลง มีเอกลักษณ์เฉพาะสูง อารมณ์ของบทเพลงแต่ละบทเพลงมีจุดเด่นน่าอัศจรรย์ทุกท่วงทำนอง จนถึงปัจจุบัน ทั้ง 13 บทเพลง ก็ยังเป็นที่ยอมรับชื่นชอบทั้งในประเทศและต่างประเทศ (คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, 2539)

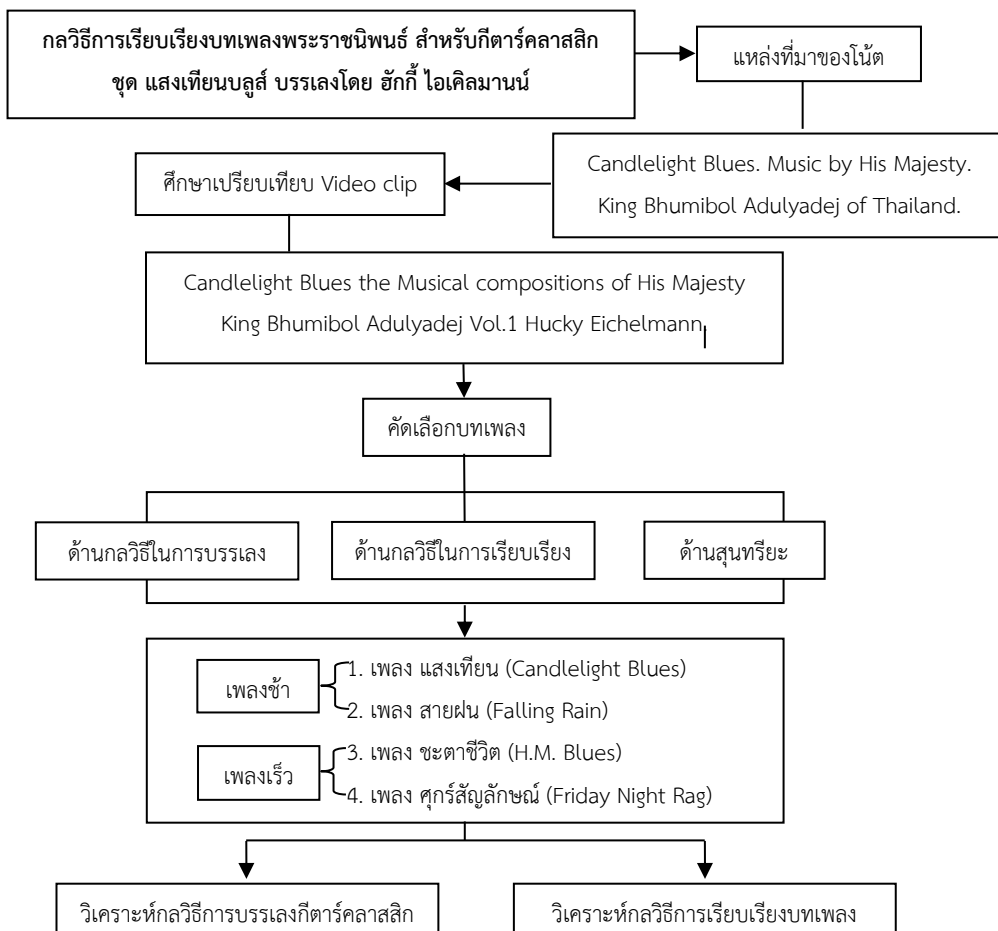
จากประโยชน์และข้อดีของกลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกิตาร์คลาสสิกบรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานน์ ที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งนักเรียน นักศึกษา นักดนตรี และบุคคลทั่วไป ที่ได้นำบทเพลงพระราชนิพนธ์มาบรรเลง ได้มีโอกาสทราบถึง ประวัติของบทเพลง กลวิธีการบรรเลง และกลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ในด้านการบรรเลง ความรู้ในด้านทฤษฎี และความรู้ในด้านกลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกิตาร์คลาสสิกมากยิ่งขึ้น สืบเนื่องจาก อักกี ไอเคิลมานน์ มีผลงานการบรรเลงกิตาร์คลาสสิกและการเรียบเรียงเสียงประสานใน 2 วัฒนธรรม คือ ดนตรีตะวันออกและดนตรีตะวันตกที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับจากนักกิตาร์คลาสสิกทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกิตาร์คลาสสิก บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานน์ ซึ่งจะนำเอาความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงใช้ในการบรรเลงความรู้ในด้านทฤษฎีและความรู้ในด้านกลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา นักดนตรี และบุคคลทั่วไปในอนาคต ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดพระปรีชาสามารถของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ถึงความสามารถในด้านดนตรีของพระองค์ และกลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกิตาร์คลาสสิก ของ อักกี ไอเคิลมานน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางวิชาการด้านกิตาร์คลาสสิกต่อไปในอนาคต

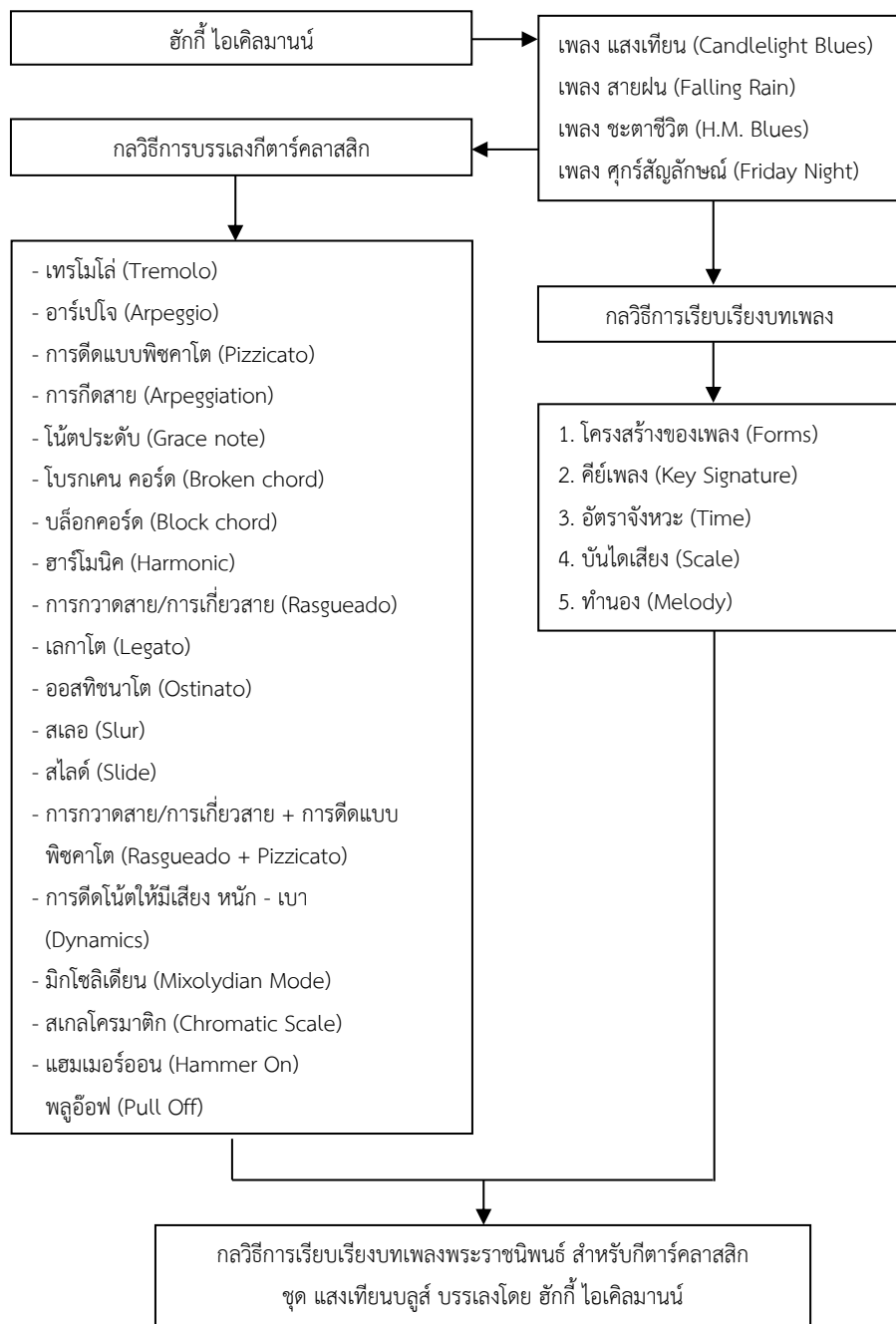
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกิตาร์คลาสสิก บทเพลงพระราชนิพนธ์ ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานน์
2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกิตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์การเรียบเรียงเสียงประสาน คือ การแยกองค์ประกอบของบทเพลง มาทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของการวางโครงสร้าง เช่น แนวทำนอง คีย์ของบทเพลง การวางคอร์ด และแนวการประสานเสียง ดังที่ (อัศวิน นาคี, 2553: 14) ที่ได้กล่าวถึง แนวคิดในการวิเคราะห์การเรียบเรียงเสียงประสานของ (ณัชชา โสคติยานุรักษ์ 2544: บทนำ) ที่ได้อธิบายว่า การวิเคราะห์เพลงนั้น ล้วนแล้วแต่มีประโยชน์ในระดับต่าง ๆ กัน การวิเคราะห์ในระดับต้นจะทำให้รู้จักเพลง นับเป็นประโยชน์ในขั้นต้น ที่จะทำให้คุ้นเคยกับบทเพลงดอกเหินจากการฟังเพลงหรือการบรรเลงเพียงอย่างเดียว หากวิเคราะห์ลงไปอีกขั้นหนึ่ง ก็จะเกิดความเข้าใจในบทเพลงเป็นประโยชน์ในระดับสูงขึ้น ความเข้าใจในระดับนี้มีความจำเป็นสำหรับนักดนตรีมืออาชีพหรือผู้ที่กำลังจะศึกษาดนตรีอย่างจริงจังและในการวิเคราะห์ขั้นสูงจะทำให้สามารถประเมินคุณค่าของบทเพลงได้ซึ่งนับเป็นประโยชน์ของการวิเคราะห์บทเพลงอย่างถ่องแท้เพื่อจะได้รู้คุณค่าของบทเพลงความสามารถของนักแต่งเพลงในการวางโครงสร้างของเพลงและการสร้างสรรค์พัฒนาบทเพลงให้วิจิตรพิสดารอย่างแยบยลจะทำให้ผลงานนั้นมีคุณค่าควรแก่การยกย่องเป็นผลงาน ที่เป็นอมตะเมื่อวิเคราะห์บทเพลงนั้นแล้วจะพบว่ามีความค่าสมควรได้รับการยกย่อง “การประสานเสียงดนตรีเป็นศาสตร์ที่ถือว่าสำคัญที่สุดเรียกได้ว่าเป็นหัวใจของวิชาดนตรี”

กลวิธีการบรรเลงกิตาร์คลาสสิกในแต่ละบทเพลง ผู้บรรเลงต้องมีความเข้าใจบทเพลงในแต่ละท่อน ซึ่งมีเทคนิคแตกต่างกันออกไป เช่น การติดแบบ เทอร์โมโล (Tremolo) การติดแบบอาร์เปจโจ (Arpeggio) การติดแบบพิซคาโต (Pizzicato) การติดโน้ตให้มีเสียง หนัก – เบา (Dynamics) เป็นต้น ซึ่งในหนึ่งบทเพลง ต้องบรรเลงให้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เสียงโน้ตในคอร์ด ต้องมีความต่อเนื่อง ฟังแล้วไม่รู้สึกลึดขัด ดังที่ (นิตีเทพ การิเทพ, 2560: 382-383) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการศึกษาบทเพลงของกิตาร์คลาสสิก ซึ่งมีหลักการในการศึกษาเพลงและขั้นตอนการฝึกซ้อมแต่ละบทเพลงมีองค์ประกอบหลักดังนี้

1. ศึกษาและตีความเกี่ยวกับข้อมูลและประวัติของบทเพลง (Interpretation) รูปแบบของการประพันธ์ (Form Analysis) ยุคสมัยของผู้ประพันธ์ (Style and Period) และเทคนิคที่ใช้ในบทเพลง (Technique)
2. หาตัวอย่างเพลงฟังเพื่อเป็นแนวทาง (Building) ควรเลือกฟังจากศิลปินที่ได้รับการยอมรับ โดยเป็นการฟังเพลงพร้อมกับดูโน้ตเพื่อทำความเข้าใจบทเพลงรวมถึงการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการบรรเลง
3. ออกแบบและวางแผนการฝึกซ้อม (Practice Organizing) ซึ่งการฝึกซ้อมนั้นเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดต่อการจดจำบทเพลงที่จะนำไปสู่การบรรเลงที่ดี เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ โดย การออกแบบการฝึกซ้อมให้เหมาะสมต่อบทเพลงแต่ละเพลง ซึ่งมีตัวอย่างขั้นตอน ดังนี้

3.1 ภาพรวม (Overview) ในขั้นตอนนี้เหมือนเป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติบนเครื่องดนตรีจริงหลังจากที่ศึกษาข้อมูลของบทเพลงมาแล้ว ในขั้นตอนนี้เหมือนเป็นการสำรวจบทเพลงเพื่อหาแนวทางของตำแหน่งนิ้วของมือทั้งสอง รวมถึงการหาวรรคในแต่ละท่อนของบทเพลงว่ามีการแบ่งวรรคในรูปแบบใด เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดการวางแผนแบ่งสัดส่วนการซ้อมในลำดับต่อไป

3.2 การแยกในส่วนที่เทคนิคเฉพาะทาง (Isolate and Practice Difficult Passages in Context) ในขั้นตอนนี้หลังจากที่เราได้ทำการ Overview แล้ว จะสามารถจำแนกเทคนิคต่างและส่วนที่ยากของบทเพลงได้ ในขั้นตอนนี้เป็นการแยกในส่วนที่เทคนิคเฉพาะทาง หรือในส่วนที่ยากและมีปัญหาในการบรรเลง ออกมาซ่อมเฉพาะส่วนนั้น ๆ ต่อไปเป็นขั้นตอน

3.3 การฝึกซ้อมปฏิบัติซ้ำ (Practice Repetition for Perfected Passage) ในขั้นตอนนี้เป็นการฝึกซ้อมซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้ง ในแต่ละวรรคเพลง เพื่อให้การเล่นในวรรคนั้นถูกต้องสมบูรณ์แบบ โดยอาจจะต้องเริ่มซ้อมจากอัตราความเร็วที่ช้าพอสมควร เพื่อที่จะสามารถจดจำแต่ละโน้ตของวรรคเพลงนั้นได้อย่างแม่นยำ แล้วจึงเพิ่มอัตราความเร็วขึ้นตามลำดับ และเพิ่มความยาวของวรรคเพลงขึ้นทีละลำดับจนครบทั้งบทเพลง

3.4 ขั้นตอนสุดท้ายฝึกซ้อมในรูปแบบการบรรเลงจริง (Performance Practice) ในขั้นตอนนี้เป็นการฝึกซ้อมในรูปแบบการบรรเลงจริง โดยขั้นตอนนี้ควรจะบรรเลงจากความจำโดยไม่ดูโน้ตเพลงในขั้นตอนนี้อาจจะต้องอาศัยอาจารย์ผู้สอนหรือบุคคลที่สามารถให้คำแนะนำได้ช่วยรับชมวิเคราะห์และให้คำแนะนำเกี่ยวกับบทเพลงนั้นได้จะเป็นการดี

กลวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับกีตาร์คลาสสิก ผู้เรียบเรียงจะต้องมีความเข้าใจหลักทฤษฎีดนตรีสากล และความชำนาญในด้านกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกเป็นอย่างมาก เพื่อที่จะสร้างบทเพลงที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ดังที่ เมธี อภินันท์ธรรม (2552: 15-16) ได้กล่าวถึง หลักการเรียบเรียงสำหรับกีตาร์คลาสสิก (Classical Guitar Arranging) ของวราเทพ รัตนาอมพวัลย์ นักกีตาร์คลาสสิก ระดับอาชีพและอาจารย์สอนดนตรีคลาสสิก ชั้นสูงของประเทศไทย ได้แสดงการเรียบเรียงเพลงนกเขาชะแมร์ในงานวิจัยของ สรายุทธ์ อัมโร (2543) เรื่องการเรียบเรียงเพลงไทยของศิลปินตามแนวกีตาร์คลาสสิก โดยมีลำดับวิธีการดังนี้

1. ผู้เรียบเรียงเริ่มต้นด้วยการแกะแนวทำนองเพลงที่บรรเลงด้วยไวโอลินจากอัลบั้ม แม่ไม้เพลงไทยแล้วบันทึกตัวโน้ตลงบรรทัด 5 เส้น

2. ผู้เรียบเรียงเลือกใช้บันไดเสียง A Major ในการเรียบเรียงสำหรับกีตาร์คลาสสิก ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

- 2.1 สามารถเล่นแนวทำนองได้ง่ายคือไม่สูงเกินไปหรือไม่ต่ำเกินไปเป็นคีย์ที่สามารถใช้สายเปิดเล่นได้มีประสิทธิภาพ คือตั้งแต่โน้ต E (สายเปิดสาย 6) ถึงโน้ต E (สาย 1 เฟรตที่ 12)

- 2.2 บันไดเสียง A Major มีช่องทางหลากหลายในการเรียบเรียงทางเดินเบส สามารถเพิ่มเทคนิคการเล่นแนวเบสแบบไล้สเกล และทำให้เล่นแนวประสานได้ง่ายขึ้น

3. ขั้นตอนการทำเสียงประสาน (Harmonization) ด้วยการวางคอร์ดที่เหมาะสมกับแนวทำนองในตำแหน่งที่ต้องการโดยอิงทฤษฎีดนตรีดังนี้

- 3.1 คอร์ดหลักในบันไดเสียง (Diatonic Harmony) คือคอร์ดในบันไดเสียง A Major อันประกอบด้วยคอร์ด A, Bm, C#m, D, E, F#m, G#dim ใช้รองรับแนวทำนองหลักของเพลง ส่วนเคเดนส์ (Cadence) ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเคเดนส์ที่สมบูรณ์ (Authentic Cadence, V-I) และดีเซ็ปท์ฟเคเดนส์ (Deceptive, V-Vi)

- 3.2 คอร์ดนอกบันไดเสียง (Chromatic Harmony) เช่นคอร์ดประเภทเซคันดารี โดมิแนนท์ (Secondary Dominant) เป็นต้น

3.3 เบสไลน์ ฮาร์โมนี (Bass Line Harmony) คือเทคนิคการเดินเบสที่ทำให้เกิดคอร์ดพลิกกลับในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดการประสานเสียงแบบ Counter Melody กับแนวทำนองหลัก

4. พื้นผิว (Texture) ผู้เรียบเรียงเลือกใช้ Texture แบบ Chordal Texture และ Counter Melody Texture

5. รูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) ผู้เรียบเรียงเลือกใช้จังหวะแทงโก (Tango) ในการเรียบเรียงโดยผสมผสานความรู้สึกแบบ Triplets เข้าไป ซึ่งสามารถเข้ากันได้ รูปแบบการเล่นโน้ตเซปต์ 1 ชั้น (Eighth Notes) ในเพลงนกเขาเซมเมอร์

6. กลวิธีที่ใช้ในการบรรเลงมีดังนี้

6.1 Slur คือการเล่น Passing note อย่างรวดเร็วด้วยการติดเพียงครั้งเดียว

6.2 Artificial Harmonic คือการเล่นโน้ตที่สูงขึ้น 1 Octave ด้วยการใช้นิ้วมือขวา 2 นิ้วแตะสายกีตาร์แล้วดีดพร้อมกัน

6.3 Pizzicato ทำได้ด้วยการใช้นิ้วมือขวาแตะสายที่บริเวณหย่องกีตาร์

6.4 Rasgueado คือการกวาดนิ้วมือขวาด้วยความเร็ว

6.5 Arpeggiation คือการไล่โน้ตในคอร์ดแบบเกาสายกีตาร์ (Arpeggio)

6.6 Golpe คือการเคาะสายกีตาร์ที่บริเวณหย่องทำให้เกิดเสียงคล้ายเครื่องเคาะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างลักษณะรูปแบบของจังหวะ tango

6.7 Natural Harmonic คือเสียง Harmonic ที่สร้างจากสายเปล่าด้วยการใช้นิ้วมือซ้ายแตะที่สายกีตาร์เหนือเฟรตที่ต้องการแล้วดีดด้วยมือขวา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียบเรียงเสียงประสาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ มีดังต่อไปนี้

กิตติ ศรีเปารยะ (2540 : บทคัดย่อ) บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร กรณีศึกษาวิเคราะห์ทำนอง ผลการวิจัยพบว่า เพลงพระราชนิพนธ์ทั้ง 48 บทเพลง มีลักษณะทั่วไปเป็นเพลงมาตรฐาน และส่วนใหญ่มีครึ่งเสียงอันเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญ มีชั้นคู่แบบปกติ และชั้นคู่แบบพิสดาร ที่พบเห็นได้ยากจากเพลงทั่วไป รูปแบบของเพลงมี 3 ชนิด คือ ชนิดเพลง 2 ท่อน เพลง 3 ท่อน และชนิดที่มากกว่า 3 ท่อน บันไดเสียงมีทั้ง Major Scale, minor Scale, Blues Scale, และ Pentatonic Scale, สำหรับโครงสร้างและแนวทางการเดินคอร์ด ส่วนมากเป็นไปตามหลักการทางดนตรีวิทยา ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เด่นชัดของ เพลงพระราชนิพนธ์ คือการใช้ครึ่งเสียงอย่างเหมาะสมและลงตัว อันแสดงถึงพระปรีชาสามารถและพระอัจฉริยภาพทางดนตรีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

دنوخسرو ویسیجر (2561: บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง ดุษฎีนิพนธ์ด้านการประพันธ์เพลง : บทประพันธ์เพลงอีสานร่วมสมัยสำหรับกีตาร์คลาสสิก ผลการวิจัยพบว่า กีตาร์ในบริบทของดนตรีสมัยนิยมได้พัฒนาไปหลายแง่มุม แต่ที่สามารถนำไปใช้เป็นหลักในการศึกษานั้น ยังขาดแคลนบทเพลงที่จะตอบสนองต่อวัฒนธรรมสมัยนิยมที่มีการเปลี่ยนแปลงรวมไปถึงการตอบสนองต่อนักกีตาร์ในเรื่องของการแสดงและการศึกษา เนื่องจากกีตาร์คลาสสิกเป็นเครื่องดนตรีที่มีความเฉพาะตัวสูง เห็นได้จากวัฒนธรรม

ดนตรีคลาสสิกตะวันตกในอดีต ซึ่งมีการนำบทเพลงที่ประพันธ์สำหรับเครื่องดนตรีอื่น มาเรียบเรียงใหม่ สำหรับกีตาร์คลาสสิก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีผู้ประพันธ์เพลงกีตาร์คลาสสิกมากขึ้น เช่น ลีโอ บราวเนอร์ แห่งประเทศคิวบา ใช้อัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านในการประพันธ์และสามารถถ่ายทอดองค์ประกอบดังกล่าวออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังมี เซอร์จิโอ และโอแดร์ อัล-สาด แห่งประเทศบราซิล และโท ทาเคมิตสึ แห่งประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี โอเคิลมานน์ มาทำการศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งบทเพลงใน ชุด แสงเทียนบลูส์ มีจำนวน 13 บทเพลง โดยมีการคัดเลือกบทเพลงจากด้านกลวิธีในการบรรเลง, ด้านกลวิธีในการเรียบเรียง, และด้านสุนทรียะ จากความยากของกลวิธีที่ใช้ในการบรรเลงและการเรียบเรียงที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมีเพลง ช้า 2 เพลง และเพลงเร็ว 2 เพลง โดยมีแหล่งที่มาของโน้ต คือ Candlelight Blues. Music by His Majesty. King Bhumibol Adulyadej of Thailand. และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ Video clips ชุด Candlelight Blues The Musical compositions of His Majesty King Bhumibol Adulyadej Vol.1 Hucky Eichelmann. มีขอบเขตดังนี้

1.1 วิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก บทเพลงพระราชนิพนธ์ ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี โอเคิลมานน์ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างบทเพลง ช้า 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์

1.2 วิเคราะห์กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี โอเคิลมานน์ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างบทเพลง ช้า 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์

2. การคัดเลือกบทเพลง

ผู้วิจัยได้นำบทเพลงพระราชนิพนธ์ ทั้ง 13 บทเพลง ในชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี โอเคิลมานน์ มาทำการคัดเลือก ซึ่งผ่านการเลือกจาก Video clips ชุด Candlelight Blues The Musical compositions of His Majesty King Bhumibol Adulyadej Vol.1 Hucky Eichelmann. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับโน้ตต้นฉบับ Candlelight Blues. Music by His Majesty. King Bhumibol Adulyadej of Thailand. และการฝึกซ้อมกับบทเพลงของผู้วิจัย ซึ่งได้เพลง ช้า 2 เพลง และเพลงเร็ว 2 เพลง บทเพลงทั้ง 4 เป็นบทเพลงที่มีเทคนิคที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมทำนองเป็นที่คุ้นเคยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.1 คัดเลือกบทเพลงจากด้านกลวิธีในการบรรเลง

- การจัดระเบียบมือซ้ายและมือขวา
- ความสลับไหลในการเคลื่อนที่ มือซ้าย-ขวา แต่ละท่อนเพลง
- ตำแหน่ง (Position) ของแต่ละแนวเสียง
- การกำหนดน้ำหนักของมือขวาในแต่ละตัวโน้ต

2.2 คัดเลือกบทเพลงจากด้านกลวิธีในการเรียบเรียง

- โครงสร้างของบทเพลง - จังหวะ - ความกลมกลืน - บันไดเสียง
- ลีลาและแนวเสียง - การประสานเสียง - การเดินคอร์ด

2.3 คัดเลือกบทเพลงจากด้านสุนทรียะ

- องค์ประกอบโดยรวมของบทเพลงในด้านกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก และกลวิธีด้านการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ที่โดดเด่นและเอกลักษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเก็บข้อมูลมาเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีแหล่งที่มาของโน้ต คือ Candlelight Blues. Music by His Majesty. King Bhumibol Adulyadej of Thailand. และวิเคราะห์เปรียบเทียบ Video clips ชุด Candlelight Blues The Musical compositions of His Majesty King Bhumibol Adulyadej Vol.1 Hucky Eichelmann. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างโน้ตต้นฉบับกับการแสดงสด

3.1 วิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก บทเพลงพระราชนิพนธ์ ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานน์ ผู้วิจัยได้นำเอาบทเพลง ช้า 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์

เพลงช้า	{	1. เพลง แสงเทียน (Candlelight Blues)
		2. เพลง สายฝน (Falling Rain)
เพลงเร็ว	{	1. เพลง ชะตาชีวิต (H.M. Blues)
		2. เพลง ศุกร์สัณยลักษณ์ (Friday Night Rag)

3.2 วิเคราะห์กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานน์ ผู้วิจัยได้นำเอาบทเพลง ช้า 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์

เพลงช้า	{	1. เพลง แสงเทียน (Candlelight Blues)
		2. เพลง สายฝน (Falling Rain)
เพลงเร็ว	{	1. เพลง ชะตาชีวิต (H.M. Blues)
		2. เพลง ศุกร์สัณยลักษณ์ (Friday Night Rag)

ผลการดำเนินงานวิจัย

จากการศึกษากลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานน์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีแหล่งที่มาของโน้ต คือ Candlelight Blues. Music by His Majesty. King Bhumibol Adulyadej of Thailand. และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ Video clips ชุด Candlelight Blues The Musical compositions of His Majesty King Bhumibol Adulyadej Vol.1 Hucky Eichelmann. มีบทเพลงทั้งหมด 13 บทเพลง ผู้วิจัยได้คัดสรรบทเพลงจากความโดดเด่นของกลวิธีที่ใช้ในการบรรเลงและการเรียบเรียงที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 4 บทเพลง โดยแบ่งออกเป็น เพลง ช้า 2 เพลง และเพลงเร็ว 2 เพลง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าอยู่ 2 ข้อ ดังนี้

1. วิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย ฮักกี้ ไอเคิลมานน์ ผู้วิจัยได้นำเอาบทเพลง ซ้ำ 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์ ซึ่งได้สรุปกลวิธีการบรรเลงออกเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก เพลง แสงเทียน (Candlelight Blues) ทั้ง 49 ห้อง แบ่งออกเป็น 5 ท่อน พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ดังนี้

เพลง แสงเทียน (Candlelight Blues) พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกที่ใช้ในบทเพลง ทั้งหมด 6 กลวิธี คือ
1. การกีดสาย (Arpeggiation) คือ การบรรเลงคอร์ดโดยใช้นิ้วมือข้างขวาตีโน้ตในคอร์ดหรือเกลอย่างรวดเร็ว 2. อาร์เปจโจ (Arpeggio) คือ การบรรเลงโน้ตในคอร์ดและกระจายโน้ตในคอร์ด 3. บล็อกคอร์ด (Block chord) คือ การบรรเลงโน้ตในคอร์ดพร้อมกัน 4. การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) คือ การบรรเลงที่ใช้ในบทเพลงของฟลามิงโก 5. บรรเลงซ้ำไปซ้ำมา (Ostinato) คือ การบรรเลงที่ใช้โน้ตตัวเดิมซ้ำไปมาใน 1 ห้อง 6. บันไดเสียง E เมเจอร์ (Scale E Major) คือ การใช้สเกลในการบรรเลง

ตารางที่ 1.2 ผลการวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก เพลง สายฝน (Falling Rain) ทั้ง 36 ห้อง แบ่งออกเป็น 4 ท่อน พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ดังนี้

เพลง สายฝน (Falling Rain) พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกที่ใช้ในบทเพลง ทั้งหมด 6 กลวิธี คือ
1. เทรโมโล่ (Tremolo) คือ การบรรเลงที่มีลักษณะการตีทำนองแบบรวดเร็ว แล้วใช้นิ้วหัวแม่มือควบคุมเสียงเบส 2. การกีดสาย (Arpeggiation) คือ การบรรเลงคอร์ดโดยใช้นิ้วมือข้างขวาตีโน้ตในคอร์ดหรือเกลอย่างรวดเร็ว 3. ฮาร์โมนิก (Natural Harmonic) คือ การสร้างเสียงที่ใสกังวาน 4. อาร์เปจโจ (Arpeggio) คือ การบรรเลงโน้ตในคอร์ดและกระจายโน้ตในคอร์ด 5. โหมด มิกโซลิเดียน (Mixolydian Mode) คือ การเริ่มและจบลงด้วยโน้ตตัวที่ 5 ของสเกลเมเจอร์ ก็คือ G ในสเกล C เมเจอร์ 6. สเกล โครมาติก (Chromatic scale) คือ การบรรเลงที่ใช้โน้ตติดกัน โดยไม่ต้องเว้นระยะห่างของตัวโน้ต (ตัวโน้ตห่างกันแค่ครึ่งเสียงทุกตัว)

ตารางที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก เพลง ชะตาชีวิต (H.M. Blues) ทั้ง 41 ห้อง แบ่งออกเป็น 6 ท่อน พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ดังนี้

เพลง ชะตาชีวิต (H.M. Blues) พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกที่ใช้ในบทเพลง ทั้งหมด 8 กลวิธี คือ
1. การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) คือ การบรรเลงที่ใช้ในบทเพลงของฟลามังโก 2. สเลอ (Slur) คือ การติดสาย 1 ครั้ง ให้ได้ โน้ต 2 ตัว 3. อาร์เปจโจ (Arpeggio) คือ การบรรเลงโน้ตในคอร์ดและกระจายโน้ตในคอร์ด 4. สเกล โครมาติก (Chromatic scale) คือ การบรรเลงที่ใช้โน้ตติดกัน โดยไม่ต้องเว้นระยะห่างของตัวโน้ต (ตัวโน้ตห่างกันแค่ครึ่งเสียงทุกตัว) 5. เทรโมโล่ (Tremolo) คือ การบรรเลงที่มีลักษณะการตีทำนองแบบรวดเร็ว แล้วใช้นิ้วหัวแม่มือควบคุมเสียงเบส 6. โบรกเคน คอร์ด (Broken chord) คือ กลุ่มโน้ตในคอร์ดที่นำมาเล่นโน้ตทีละตัว ไม่ใช่เล่นพร้อมกันกับโน้ตตัวอื่น 7. การรูดสาย (Slide) คือ การบรรเลงที่ไม่ได้ยกนิ้วขึ้นเวลาเปลี่ยนโน้ตไปอีกโน้ต (ดีด 1 ครั้ง จะได้โน้ต 2 ตัว) 8. พูลloff (Pull off) คือ การบรรเลงโดยใช้นิ้วเกี่ยวสายให้เกิดเสียงแทนการดีด

ตารางที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก เพลง ศุกร์สัณฐาน (Friday Night Rag) ทั้ง 54 ห้อง แบ่งออกเป็น 6 ท่อน พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ดังนี้

เพลง ศุกร์สัณฐาน (Friday Night Rag) พบกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกที่ใช้ในบทเพลง ทั้งหมด 9 กลวิธี คือ
1. แฮมเมอร์ออน (Hammer on) คือ การบรรเลงโดยใช้นิ้วเคาะลงไปยังโน้ตที่ต้องการบรรเลงแทนการดีด 2. เกรซ โน้ต (Grace note) คือ การบรรเลงโน้ตประดับหรือการสับัดโน้ต 3. การรูดสาย (Slide) การบรรเลงที่ไม่ได้ยกนิ้วขึ้นเวลาเปลี่ยนโน้ตไปอีกโน้ต (ดีด 1 ครั้ง จะได้โน้ต 2 ตัว) 4. อาร์เปจโจ (Arpeggio) คือ การบรรเลงโน้ตในคอร์ดและกระจายโน้ตในคอร์ด 5. บล็อกคอร์ด (Block chord) คือ การบรรเลงโน้ตในคอร์ดพร้อมกัน 6. การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) คือ การบรรเลงที่ใช้ในบทเพลงของฟลามังโก 7. ฮาร์โมนิค (Harmonic) คือ การสร้างเสียงที่ใสกังวาน 8. การดีดแบบพิซคาโต (Pizzicato) การรูดสายเพื่อให้เสียงนั้นสั้นลง 9. การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) + การดีดแบบพิซคาโต (Pizzicato) คือ การบรรเลงที่นำเอา กลวิธีที่ใช้ในบทเพลงฟลามังโก + การบรรเลงแบบรูดสายเพื่อให้เสียงนั้นสั้นลง

สรุปได้ว่า มีการใช้กลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก ทั้งหมด 17 ชนิด ซึ่งกลวิธีการบรรเลงที่พบเยอะที่สุดในบทเพลง แสงเทียน, ชะตาชีวิต, ศุกร์สัณฐาน, คือ กลวิธีการบรรเลงแบบ การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) ยกเว้น บทเพลง สายฝน ที่ใช้กลวิธีการบรรเลงแบบ เทรโมโล่ (Tremolo) เป็นหลัก และบางบทเพลงมีการใช้กลวิธีการบรรเลงแบบพิเศษ คือ การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) + การดีดแบบพิซคาโต (Pizzicato) และเกรซ โน้ต (Grace note) ถูกใช้ในบทเพลง ศุกร์

สัญลักษณ์ รวมถึงการเพิ่มสีสันให้กับบทเพลงโดยใช้ โหมด มิกโซลิดิเียน (Mixolydian Mode) และสเกล โครมาติก (Chromatic scale) ถูกใช้ในบทเพลง สายฝน

2. วิเคราะห์ท่วงทำนองการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ของ อักกี ไอเคิลมานน์ ผู้วิจัยได้นำเอาบทเพลง ข้า 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์

การเรียบเรียงทำนองบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ของ อักกี ไอเคิลมานน์ มีการใช้ทำนองหลักแบบต่อเนื่องในแนวนอน และใช้ท่วงทำนองการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก เพื่อกระจายโน้ตของทำนองในแต่ละท่อน จนถึงท่อนจบ (Ending) ทั้ง 4 บทเพลง อักกี ไอเคิลมานน์ ใช้ท่วงทำนองการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก โดยแบ่งรายละเอียดของแต่ละบทเพลงออกเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ท่วงทำนองการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ทั้ง 4 บทเพลง

ชื่อบทเพลง	Key Signature	Time Signatures	Motive	Range	Cadence
แสงเทียน	Key E Major	Cut Time, 6/8, 12/8	A-B-C- D-E-F	3 Octave	ส่วนใหญ่จะพบ Plagal Cadence
	Phrase	Intervals	Motion		
	มีทั้งหมด 17 Phrase	ส่วนใหญ่จะพบ เป็นขั้นคู่ Perfect	ส่วนใหญ่จะพบ Conjunct Motion / Disjunct Motion เคลื่อนที่สลับกันไปมา		
สายฝน	Key A Major	3/4	A-B-C	3 Octave กับอีก 1 เสียง	ส่วนใหญ่จะพบ Half Cadence
	Phrase	Intervals	Motion		
	มีทั้งหมด 17 Phrase	ส่วนใหญ่จะพบ เป็นขั้นคู่ Major, Augmented	ส่วนใหญ่จะพบ Conjunct Motion		
ชะตาชีวิต	Key E Major	4/4 common time	A-B-C- D-E-F	3 Octave	ส่วนใหญ่จะพบ Half Cadence
	Phrase	Intervals	Motion		
	มีทั้งหมด 16 Phrase	ส่วนใหญ่จะพบ เป็นขั้นคู่ Major	ส่วนใหญ่จะพบ Conjunct Motion / Disjunct Motion เคลื่อนที่สลับกันไปมา		
ศุกร์สัญลักษณ์	Key A Major Key D Major	4/4 common time	A-B-C- D	3 Octave กับอีก 2 เสียง	ส่วนใหญ่จะพบ Half Cadence
	Phrase	Intervals	Motion		
	มีทั้งหมด 17 Phrase	ส่วนใหญ่จะพบ เป็นขั้นคู่ Perfect	ส่วนใหญ่จะพบ Conjunct Motion / Disjunct Motion เคลื่อนที่สลับกันไปมา		

ตารางที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์ Chord progression ห้องที่ 1-49 เพลง แสงเทียน

ห้องที่ 1-3	I / IV7 / VI7	E / A7 / C7
ห้องที่ 4-7	I / iv / I / VI7	E / Am / Em / C7
ห้องที่ 8-11	I / Vb / V7 I / V Vb IV	E / Bb / B7 E / B Bb A
ห้องที่ 12	I	E
ห้องที่ 13-14	I / IV7	E / A7
ห้องที่ 15-17	VI7 / I / iv	C7 / E / Am
ห้องที่ 18-20	i / VI7 / I	Em / C7 / E
ห้องที่ 21-23	Vb V7 / I IV7 V7	Bb B7 / E A7 B7
ห้องที่ 24-26	I / I / I	E / E / E
ห้องที่ 27-29	I IV7 V7 / II / II	E A7 B7 / F# / F#
ห้องที่ 30-32	IV7 V7 / I IV7 V7 / II	A7 B7 / E A7 B7 / F#
ห้องที่ 33-35	VI7 V7 / VI7 V7 / I V7	C7 B7 / C7 B7 / E B7
ห้องที่ 36	I III III II	E G# G F#
ห้องที่ 37	I	E
ห้องที่ 38-40	I / I / IV7	E / E / A7
ห้องที่ 41-43	VI7 / I / iv	C7 / E / Am
ห้องที่ 44-46	i / VI7 / I	Em / C7 / E
ห้องที่ 47-49	Vb V7 / I V Vb IV / I	Bb B7 / E B Bb A / E

ตาราง 2.3 ผลการวิเคราะห์ Chord progression ห้องที่ 1-36 เพลง สายฝน

ห้องที่ 1 – 4	I / vi / ii / V	A / F#m / Bm / E
ห้องที่ 5 – 8	I / vi / I / I	A / F#m / E / E
ห้องที่ 9 – 12	vi / V / I / ii	F#m / E / A / Bm
ห้องที่ 13 – 14	I / I	E E
ห้องที่ 15	V	E
ห้องที่ 16-17	I / vi	A / F#m
ห้องที่ 18-23	I / V / V / ii / I / V	A / E / E / Bm / A / E
ห้องที่ 24 – 27	I / vi / ii / V	A / F#m / Bm / E
ห้องที่ 28 – 33	ii / V / I / I / I / V	Bm / E / A / A / A / E
ห้องที่ 34 – 36	I I I	A A A

ตารางที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์ Chord progression ห้องที่ 1-41 เพลง ชะตาชีวิต

ห้องที่ 1-2	I IV / I IV	E A / E A
ห้องที่ 3-5	I IV / I IV / I IV	E A / E A / E A
ห้องที่ 6-8	I IV III / II / II	E A G# / F# / F#
ห้องที่ 9-11	I IV / I IV / V7	E A / E A / B7
ห้องที่ 12-13	IV / I V7	A / E B7
ห้องที่ 14-15	I III III II / I	E G# G F# / E
ห้องที่ 16-17	I / I	E / E
ห้องที่ 18-20	I / I / IV	E / E / A
ห้องที่ 21-23	IV / I / I	A / E / E
ห้องที่ 24-27	V7 / IV / I IV / IV V7	B7 / A / E A / A B7
ห้องที่ 28-29	I IV / I IV	E A / E A
ห้องที่ 30-32	I IV / I / IV	E A / E / A
ห้องที่ 33-35	IV / I / I	A / E / E
ห้องที่ 36-39	V7 / IV / I IV / I / V7	B7 / A / E A / E / B7
ห้องที่ 40-41	I III III II / I III	E G# G F# / E F E

ตารางที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์ Chord progression ห้องที่ 1-54 เพลง ศุกร์สัญลักษณ์

ห้องที่ 1-2	I I / VII VI#7	A Adim / G# F#7
ห้องที่ 3-5	II7 V / I II# II VI / I I	B7 E / A G# G F# / A Adim
ห้องที่ 6-9	VII VI#7 / II7 III7 I / V / VI I6	G# F#7 / B7 C7 A / E / F# A6
ห้องที่ 10-13	VI I6 / ii7 II / II7 II / I I dim	F# A6 / Bm7 B / B7 B / A Adim /
ห้องที่ 14-16	VII VI#7 / II7 I V	G# F#7 / B7 A E
ห้องที่ 17-20	I / I / I / I	D / D / D / D
ห้องที่ 21-24	IV / IV / I / I	G# / G# / D / D
ห้องที่ 25-28	V / V / I / I	A / A / D / D
ห้องที่ 29	I	D
ห้องที่ 30-32	I / IV / I	A6 / D#m7(b5) / A6
ห้องที่ 33-36	IV / I / IV / I	D#m7(b5) / A6 / D#m7(b5) / A6
ห้องที่ 37-41	IV / I / IV / I / IV	D#m7(b5) / A6 / D#m7(b5) / A6 / D#m7(b5)

ตารางที่ 2.5 ผลการวิเคราะห์ Chord progression ห้องที่ 1-54 เพลง ศุภรสังัญลักษณ์(ต่อ)

ห้องที่ 42-44	IV / IV / IV	D / D / D /
ห้องที่ 45-48	IV / VII / VII / IV	D / G# / G# / D /
ห้องที่ 49-52	IV / I / I / IV	D / A / A / D
ห้องที่ 53	IV	D
ห้องที่ 54	IV	D

สรุปได้ว่า การเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ของ อักกี ไอเคิลมานันน์ ใช้การเดินเสียงเบส และการเดินทำนองหลัก ตามกลุ่มคอร์ด ซึ่งคอร์ดที่ใช้จะเป็นคอร์ดทาง Major เป็นหลัก แต่จะมีคอร์ดที่เป็นคอร์ด Dim – คอร์ด 6 – คอร์ด 7 - คอร์ด b5 ที่พบในบางช่วงของท่อนเพลง และใช้พื้นผิวแบบการกระจายคอร์ด (Arpeggio Texture) เพื่อกระจายทำนองหลักของบทเพลงอีกที อักกี ไอเคิลมานันน์ ยังชอบใช้การประสานทำนองกับชั้นคู่เสียง (Intervals) ใช้เบสบรรเลงทำนอง (Bass Line Melody) เพื่อให้บทเพลงมีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์

อภิปรายผล

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานันน์ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ

1) วิเคราะห์ทฤษฎีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก บทเพลงพระราชนิพนธ์ ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานันน์ ผู้วิจัยได้นำเอาบทเพลง ซ้ำ 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์

เพลงซ้ำ	{	1. เพลง แสงเทียน (Candlelight Blues)
		2. เพลง สายฝน (Falling Rain)
เพลงเร็ว	{	1. เพลง ชะตาชีวิต (H.M. Blues)
		2. เพลง ศุภรสังัญลักษณ์ (Friday Night Rag)

ผลการวิเคราะห์พบว่าทฤษฎีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก บทเพลงพระราชนิพนธ์ ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอเคิลมานันน์ พบว่า มีการใช้ทฤษฎีการบรรเลง แบบกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) คือ การบรรเลงที่ใช้ในบทเพลงของฟลามังโก มีลีลาที่ดุเดือดและแข็งแรง ทฤษฎีการบรรเลงที่พบรองลงมาจาก Rasgueado คือ ทฤษฎีการบรรเลงแบบ อาร์เปจโจ (Arpeggio) เป็นการบรรเลงโน้ตในคอร์ดและกระจายโน้ตในคอร์ด ซึ่ง 2 ทฤษฎีการบรรเลง จะพบในบทเพลง แสงเทียน, ชะตาชีวิต, ศุภรสังัญลักษณ์ เกือบทุกท่อนของบทเพลง และบทเพลง ศุภรสังัญลักษณ์ ยังมีการใช้ทฤษฎีการบรรเลงแบบ พิเศษ คือ การกวาดสาย/การเกี่ยวสาย (Rasgueado) + การตีตแบบพิซคาโต (Pizzicato) เป็นการบรรเลงที่นำเอาทฤษฎีที่ใช้ในบทเพลงฟลามังโก + กับการบรรเลงแบบอุดสายเพื่อให้เสียงนั้นสั้นลง (การเน้นจังหวะของตัวโน้ตและหยุดอย่างรวดเร็ว) และในบทเพลงยังมีการบรรเลงแบบพิเศษอีกแบบ คือ เกรซโน้ต (Grace note) เป็นการบรรเลงโน้ตประดับหรือการสับัดโน้ต ยกเว้นบทเพลงสายฝน ที่ใช้ทฤษฎีการบรรเลงแบบ เทรโมโล (Tremolo) เป็นหลัก เกือบทุกท่อนเพลง เป็นการบรรเลงที่มีลักษณะการตีตทำนองแบบรวดเร็ว แล้วใช้นิ้วหัวแม่มือควบคุมเสียงเบส ในบทเพลงสายฝน ยังมีการเพิ่มสีสันให้กับบทเพลงโดยใช้ โครงสร้างจาก โหมด มิกโซลิเดียน (Mixolydian Mode) และสเกล โครมาติก (Chromatic

scale) คือ การบรรเลงที่ใช้โน้ตติดกัน โดยไม่ต้องเว้นระยะห่างของตัวโน้ต (ตัวโน้ตห่างกันแค่ครึ่งเสียงทุกตัว) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ดนุเชษฐ วิสัยจร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ดุษฎีนิพนธ์ด้านการประพันธ์เพลง : บทประพันธ์เพลงอีสานร่วมสมัยสำหรับกีตาร์คลาสสิก ผลการวิจัยพบว่า กีตาร์ในบริบทของดนตรีสมัยนิยมได้พัฒนาไปหลายแง่มุม แต่ที่สามารถนำไปใช้เป็นหลักในการศึกษานั้น ยังขาดแคลนบทเพลงที่จะตอบสนองต่อวัฒนธรรมสมัยนิยมที่มีการเปลี่ยนแปลงรวมไปถึงการตอบสนองต่อนักกีตาร์ในเรื่องของการแสดงและการศึกษา เนื่องจากกีตาร์คลาสสิกเป็นเครื่องดนตรีที่มีความเฉพาะตัวสูง เห็นได้จากวัฒนธรรมดนตรีคลาสสิกตะวันตกในอดีต ซึ่งมีการนำบทเพลงที่ประพันธ์สำหรับเครื่องดนตรีอื่น มาเรียบเรียงใหม่สำหรับกีตาร์คลาสสิก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีผู้ประพันธ์เพลงกีตาร์คลาสสิกมากขึ้น เช่น ลีโอ บราวเอร์ แห่งประเทศคิวบา ใช้อัตลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านในการประพันธ์และสามารถถ่ายทอดองค์ประกอบดังกล่าวออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังมี เซอร์จิโอ และโอแดร์ อัลสาด แห่งประเทศบราซิล และโทรู ทาเคมิตสึ แห่งประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย

2) วิเคราะห์ทลวิธีการเล่นเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอคิลมานน์ ผู้วิจัยได้นำเอาบทเพลง ช้า 2 เพลง และเร็ว 2 เพลง มาทำการวิเคราะห์

เพลงช้า	1. เพลง แสงเทียน (Candlelight Blues)
	2. เพลง สายฝน (Falling Rain)
เพลงเร็ว	1. เพลง ชะตาชีวิต (H.M. Blues)
	2. เพลง ศุกร์สัญลักษณ์ (Friday Night Rag)

ผลการวิเคราะห์พบว่าทลวิธีการเล่นเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ สำหรับกีตาร์คลาสสิก ชุด แสงเทียนบลูส์ บรรเลงโดย อักกี ไอคิลมานน์ พบว่า คีย์เพลง (Key Signature) ที่ใช้ในการเรียบเรียงเป็นคีย์ทาง Major ทั้งหมด ซึ่งสามารถสร้างแนวทำนองได้ง่าย เสียงไม่สูงจนเกินไปและไม่ต่ำจนเกินไป เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time Signatures) จะมี 2 บทเพลง ที่ใช้เหมือนกัน คือ 4/4 common time ในบทเพลง ชะตาชีวิต และบทเพลง ศุกร์สัญลักษณ์ ส่วนบทเพลง สายฝน จะใช้เป็น 3/4 และบทเพลงที่เปลี่ยน Time Signatures เยอะที่สุด คือ บทเพลง แสงเทียน คือ Cut Time, 6/8, และ 12/8 บันไดเสียง (Scale) ที่ใช้ในการเรียบเรียง ทั้ง 4 บทเพลง จะเป็น Major Scale ทั้งหมด ช่วงกว้าง (Range) ของเสียงที่กว้างที่สุด ของทั้ง 4 บทเพลง ซึ่งมีระยะห่างระหว่างเสียงต่ำไปเสียงสูง คือ 3 อ็อกเตป (Octave) กับอีก 2 เสียง อยู่ในท่อน D ห้องที่ 49-51, ของบทเพลง ศุกร์สัญลักษณ์ โมทีฟ (Motive) ในบทเพลง แสงเทียน และบทเพลง ชะตาชีวิต มี Motive A-B-C-D-E-F ซึ่งเป็น 2 บทเพลงที่มี Motive เยอะที่สุด ช่วงเสียง (Intervals) ส่วนใหญ่จะพบเป็นขั้นคู่ Perfect และอักกี ไอคิลมานน์ ยังใช้การเรียบเรียง ทำนอง (Melody) ของแต่ละบทเพลง โดยใช้ทำนองหลักแบบต่อเนื่องในแนวนอน และใช้เบสบรรเลง ทำนอง (Bass Line Melody) ในบางช่วงของท่อนเพลง เป็นการเดินเสียงเบสและการเดินทำนองหลักตามกลุ่มคอร์ด โดยใช้คอร์ดในลักษณะต่างๆ คือ 7 ลักษณะได้แก่ ลักษณะที่ 1 คอร์ด ทรีแอด (Triad chord) ลักษณะที่ 2 คอร์ด เมเจอร์ (Major chord) ลักษณะที่ 3 คอร์ด ไมเนอร์ (Minor chord) ลักษณะที่ 4 คอร์ด ดิมีนิช (Diminished chord) ลักษณะที่ 5 คอร์ด 6 (Six chord) ลักษณะที่ 6 คอร์ด 7 (Seventh Chords) และลักษณะที่ 7 คอร์ด b5 (b5 chord) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติ ศรีเปารยะ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพระบาทสมเด็จพระ

พระบรมชนกนาถเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร กรณีศึกษาวิเคราะห์ทำนอง ผลการวิจัยพบว่า เพลงพระราชนิพนธ์ทั้ง 48 บทเพลง มีลักษณะทั่วไปเป็นเพลงมาตรฐาน และส่วนใหญ่มี ครึ่งเสียงอันเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญ มีขึ้นคู่แบบปกติ และขึ้นคู่แบบพิสดาร ที่พบเห็นได้ยากจากเพลง ทั่วไป รูปแบบของเพลงมี 3 ชนิด คือ ชนิดเพลง 2 ท่อน เพลง 3 ท่อน และชนิดที่มากกว่า 3 ท่อน บันได เสียงมีทั้ง Major Scale, minor Scale, Blues Scale, และPentatonic Scale, สำหรับโครงสร้างและ แนวทางการเดินคอร์ด ส่วนมากเป็นไปตามหลักการทางดนตรีวิทยา ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึง ลักษณะที่เด่นชัด ของบทเพลงพระราชนิพนธ์ คือการใช้ครึ่งเสียงอย่างเหมาะสมและลงตัว อันแสดงถึง พระปรีชาสามารถและพระอัจฉริยภาพทางดนตรีของพระบาทสมเด็จพระพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลวิจัยที่ได้สามารถนำกลวิธีการบรรเลงกีตาร์คลาสสิก และกลวิธีการเรียบเรียงบท เพลงพระราชนิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับนักศึกษาหรือบุคคลทั่วไปให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านการบรรเลง ด้านการเรียบเรียงไม่มากนักน้อย ถือเป็นหนึ่งในทางที่สามารถศึกษาหา ความรู้ในด้านทฤษฎีดนตรีสากล สำหรับผู้ที่เฝ้าหาความรู้ในทางด้านนี้

1.2 จากผลวิจัยฉบับนี้ จะช่วยอำนวยความสะดวกให้การบรรเลงกีตาร์คลาสสิก และการ เรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับนักศึกษาและบุคคลทั่วไป

1.3 จากผลวิจัยที่ได้สามารถนำเอากลวิธีการบรรเลงและกลวิธีการเรียบเรียงที่ได้ นำเอาไป ปรับปรุงงานวิจัย บทความ หรือหนังสือ ได้ในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบบทเพลงของ อักกี ไอเคิลมานน์ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในอาเซียนหรือยุโรป

2.2 ควรมีการศึกษานักเรียบเรียงเสียงประสานท่านอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ จากวงการดนตรี เพื่อให้มีเป็นแนวทางที่หลากหลาย และมีหลักแนวคิดที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เห็นความ แตกต่างของแนวคิดแต่ละบุคคล เพื่อนำมาเป็นทฤษฎีที่มีคุณภาพและเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเรื่องการเรียบเรียงเสียงประสานในวงดนตรีลักษณะอื่นอีก เพื่อผล การศึกษาในมุมมองมิติใหม่ที่กว้างขวาง

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ศรีเปารยะ. (2540). การศึกษาเรื่องเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร กรณีศึกษาวิเคราะห์ทำนอง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ (2539). ดนตรีจากพระราชหฤทัย ศูนย์รวมใจปวงชน (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2544). *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดนุเชษฐ วิสัยจร. (2561). *ดุชนิพนธ์ด้านการประพันธ์เพลง : บทประพันธ์เพลงอีสานร่วมสมัยสำหรับ กีตาร์คลาสสิก*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุชนิพนธ์บัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ เนนเลิศ. (2544). *การเรียบเรียงเสียงประสานของ ประยงค์ ชื่นเย็น* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทิเทพ การิเทพ, (2560). กระบวนการสอนกีตาร์คลาสสิกของ อาจารย์เกียรติ เอกศิลป์. *วารสาร ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(2), 382-383.
- เมธี เพ็งพงศา. (2542). *เพลงพระราชนิพนธ์ : พระอัจฉริยภาพด้านดนตรี. วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(7), 7.
- เมธี อภินันท์ธรรม. (2552). *การเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับกีตาร์คลาสสิก ระดับขั้นต้นและ ขั้นกลาง* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัชรานนท์ สังข์หมื่นนา. (2562). *เทคนิคการบรรเลงและการเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับกีตาร์ คลาสสิก ของฮักกี้ ไอเคิลมานน์กรณีศึกษา : อัลบั้มอาเชียนกีตาร์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัศวิน นาคี. (2553). *วิเคราะห์การเรียบเรียงเสียงประสานเพลงของ วิจิตร จิตรังสรรค์*. [วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.

พัฒนาการของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย Development of Nangpramothai form Bunthiamnoi

นัฐพงษ์ ทองม้วน^{1*}, สุรพล เนสุสินธุ์²
Nattaphong Thongmuan^{1*}, Surapol Nesusin²

^{1,2} สาขาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{1,2} Master of Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Khonkaen University

*Corresponding email: thongmuannattaphong@gmail.com

Received: 10 August 2021; Revised: 20 September 2021; Accepted: 22 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาพัฒนาการของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้รู้จำนวน 3 คน ศิลปินผู้แสดงจำนวน 2 คน ผู้ปฏิบัติจำนวน 2 คน บุคคลทั่วไป จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ แล้วนำผลการวิเคราะห์ โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ประวัติพัฒนาการหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยนายเจียม อนันตวง ได้จัดทำการแสดงหนังประโมทัยจากจังหวัดอุดรธานี เริ่มฝึกหัดการขับร้อง การลำ การพากษ์เจรจา การทำตัวหนัง การสร้างตัวหนังและการใช้ไฟด้วยตัวเอง รวบรวมสมาชิกได้ 8 คน ฝึกซ้อมการแสดงจนสามารถรับงานแสดงได้ มีเครื่องดนตรี พิณ 1 ตัว แคน 1 ตัว และกลอง 1 ใบ การแสดงแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงที่ 1 การแสดงหมอลำเรื่องต่อกลอนทำนองลำเพลิน ช่วงที่ 2 การแสดงหนังประโมทัยเรื่องสังข์สินชัย ตอนตามเอาอา หลังจาก พ.ศ. 2549 ได้มีการพัฒนาการแสดงหนังในรูปแบบหนังตะลุงซึ่ง เพิ่มเครื่องดนตรีสากลตามแบบวงดนตรีลูกทุ่ง ช่วงเช้าหลังจากการไหว้ครูให้ผู้แสดงหญิงออกมาเต้นระบำหน้าเวทีแทนการเชิดหนัง ระหว่างดำเนินเรื่องนิยมให้มโนกร้องหญิงชาย ขับร้องเพลงลูกทุ่งหมอลำ เน้นความสนุกสนานเป็นหลัก

คำสำคัญ : พัฒนาการ, หนังประโมทัย, บุญเทียมน้อย

ABSTRACT

This research the objective of this study was to study the development of Nang Pramothai form Bun Thiam Noi faculty. It is qualitative research. By means of document study and field data collection by survey, observation, interview from a group of 3 knowledge persons, 2 performing artists and 6 general public. The tools used for data collection were survey form, observation form, and interview form. and the results of the analysis by descriptive method

The results showed that regarding the history and development of Nang Pramothai, Bunthiamnoi faculty It was established in 1984 by Mr. Jeam Anantawang, who remembered the Pramothai movie performance from Udon Thani. Start practicing singing, casting, voice acting, dialogue, film making, movie making and using fire by yourself. Gather up to 8 members and practice acting until they can accept the show. There are musical instruments, 1 harp, 1 cane and 1 drum the performances were divided into 2 periods: the first period, the Mo Lam performance of "Tor Klon Pheen Lam Ploen," the second period, the Pramothai performance of Sang Silpchai, and the "Tam Aw Aw" episode. in the form of shadow play Added international musical instruments in the style of a country music band. During the show after Wai Khru, female actors come out to dance in front of the stage instead of the movie. During the popular story, there are female and male singers. Singing Luk Thung Mo Lam Focus on fun.

Keywords : Development, Nangpramothai, Bunthiamnoi

บทนำ

มนุษย์สร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของตนเองและสังคม โดยโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตเรียกว่าปัจจัยสี่ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหารและยารักษาโรค นอกจากปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวแล้วมนุษย์ยังสร้างวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจถือเป็นการผ่อนคลายและให้ความบันเทิง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกเป็นหน้าที่ของศิลปะดนตรี ร่ายรำ และนิทานพื้นบ้าน ซึ่งทางมนุษยวิทยาเรียกพฤติกรรมเหล่านี้ว่า พฤติกรรมการแสดง (ยศ สันตสมบัติ, 2540) การละเล่นเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการ ด้านจิตใจของมนุษย์ การละเล่นมีอยู่ในทุกสังคมเพียงแต่อาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์และสังคมแต่ละท้องถิ่น การละเล่นของชาวบ้านที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ นั้นเรียกว่า “การละเล่นพื้นบ้าน” เป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เพราะมนุษย์ได้นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความบันเทิงให้แก่ตนเอง (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2530) เมื่อการละเล่นพื้นบ้านเกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ได้สั่งสมมาและกลายเป็นรูปแบบการแสดง และรูปแบบการบรรเลงดนตรีที่ชัดเจนจากนั้นจึงได้พัฒนามาเป็นการแสดงพื้นบ้าน

การแสดงหนังประโมทัยในภาคอีสานถือเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมการละเล่นอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นมา แม้จะไม่นานและได้รับความนิยมเท่าหมอลำ แต่หนังประโมทัยก็ค่อนข้างจะแพร่ไปในหลายจังหวัดของภาคอีสาน เรื่องประวัติความเป็นมาของหนังประโมทัย ไม่มีผู้ใดได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร สันนิษฐานว่าหนังประโมทัยคงจะได้รับการถ่ายทอดศิลปะการแสดงมาจากหนังตะลุงภาคใต้ ส่วนจะถ่ายทอดเข้ามาช้านานเพียงไรก็ไม่มีผู้ใดทราบ อย่างไรก็ตามจากข้อเขียนของ มิลเลอร์ และ เจริญชัย ขนไพโรจน์กล่าวว่า อุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางแห่งแรกของหนังประโมทัย หัวหน้าคณะหนังประโมทัยหลายคณะ กล่าวว่าเริ่มเกี่ยวข้องกับหนังประโมทัยครั้งแรกจากคณะหนังประโมทัย จังหวัดอุบลราชธานี หนังประโมทัยคณะเก่าที่สุด คือ คณะฟ้าบ้านทุ่ง ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2469 หรือเมื่อ 55 ปี ล่วงมาแล้ว ปาง สะดุน ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะหนังประโมทัยคณะหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า

หนังประโมทัยในจังหวัดอุบลราชธานีได้รับความนิยมมากในระหว่าง พ.ศ.2469 – 2472 หลังจาก พ.ศ.2472 ความนิยมเริ่มลดลง เพราะมีลิเกจากภาคกลางเข้ามาแสดงในภาคอีสาน หนังประโมทัยกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (Miller and jarenchai chonpairot, 1979) หนังประโมทัยในภาคอีสานสันนิษฐานว่า น่าจะได้รับการถ่ายทอดมาจากภาคใต้โดยผ่านภาคกลาง เพราะหนังตะลุงอีสานหรือหนังประโมทัยนั้นใช้ดนตรีประกอบคือระนาดเป็นหลัก ทั้งแถบจังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และร้อยเอ็ด ซึ่งล้วนเป็นแหล่งของหนังตะลุงที่ใช้ระนาดตีเป็นหลักในการแสดงทั้งนั้น (จักรกฤษ เรื่องวุฒิ, 2555) หนังประโมทัย มีลักษณะเด่นที่อารมณ์ขัน แทรกคติเตือนใจ และยังขึ้นอยู่กับการความสามารถของผู้เชิดอีกด้วย โดยแทรกอารมณ์ขันในเรื่องและบทเจรจาสามารถออกนอกเรื่องได้ สาเหตุที่หนังประโมทัยเสื่อมความนิยมไปอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีการรับเอาวัฒนธรรมแบบตะวันตกเข้ามามากเนื่องจากการพัฒนาประเทศ ประกอบกับหนังประโมทัยไม่พัฒนาตัวหนังและเนื้อเรื่องให้แปลกใหม่ และที่สำคัญคือเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ค่าจ้างค่าตอบแทนไม่มากซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้คณะหนังประโมทัยต้องหยุดแสดงไป (ชุมเดช เดชภิมล, 2531)

ปัจจุบันนี้มีการแสดงมหรสพหลากหลายประเภทได้เข้ามามีบทบาทและเป็นที่นิยมแพร่หลายสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ดังนั้นความนิยมในการแสดงหนังประโมทัยของคนในท้องถิ่นภาคอีสานจึงลดน้อยลง ด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ คือขาดผู้สืบทอด เนื่องมาจากความคิดของคนรุ่นใหม่ที่มีมองศิลปะการแสดงประเภทนี้เป็นเรื่องยุ่งยากและต้องเสียเวลาในการฝึกหัด หรือการเรียนรู้ศิลปะการแสดง จึงทำให้คนรุ่นใหม่ มองศิลปะการแสดงหนังประโมทัยในเชิงพาณิชย์ คือ การทำมาหากินที่ได้ผลตอบแทนน้อย ไม่คุ้มค้ำกับแรงที่เสียไป และการอพยพย้ายที่ทำงาน เพราะแนวคิดของคนรุ่นใหม่ได้รับอิทธิพลแนวคิดจากวัฒนธรรมตะวันตกที่ครอบงำในเรื่องการมองวัตถุนิยมเป็นผลให้กลุ่มคนหนุ่มสาวชาวอีสานต้องอพยพเข้ามาหาแหล่งทำงานในพื้นที่จังหวัดที่มีความเจริญมากกว่าจังหวัดของตน เพื่อมุ่งหวังที่จะหาแหล่งงานที่ได้ผลตอบแทนสูง จึงเป็นผลให้คนหนุ่มสาวชาวอีสานพากันทอดทิ้งมรดกศิลปวัฒนธรรมอันเป็น ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของตนเอง (ปราณี วงษ์เทศ, 2525)

หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย ได้มีการก่อตั้งคณะมาอย่างยาวนาน สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และมีความแตกต่างจากหนังประโมทัยคณะอื่น ๆ คือ หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยจะทำการแสดงเรื่องสังข์สินชัย ตอนนำเอาอา การใช้ท่วงทำนองภาษาในบทพากย์เจรจาใช้ภาษาถิ่นอีสาน ลักษณะของตัวหนังที่มีขนาด 1 ฟุต ใช้แคนในการดำเนินทำนอง มีความแตกต่างจากหนังประโมทัยคณะอื่น ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด เช่น คณะเพชรบ้านราช คณะประกาศสามัคคี อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จะทำการแสดงเรื่องรามเกียรติ์ ตอนเบญจกายลอยชล ใช้ภาษากลางในบทพากย์เจรจา ขนาดของตัวหนังที่มีขนาด 2 ฟุต ใช้ระนาดในการดำเนินทำนอง การคงอยู่นี้ก็ไม่ใช่ว่าจะคงอยู่อย่างที่จะยึดเอาเป็นอาชีพหลัก แต่เป็นเพียงงานอดิเรกเพื่อสร้างรายได้เสริมหรือแสดงโดยไม่รับค่าตอบแทนในงานบุญประเพณีประจำท้องถิ่นเท่านั้น เพราะผู้แสดงจะต้องมีอาชีพอื่นเป็นหลักเอาไว้จึงจะอยู่ได้ เพราะนาน ๆ จึงจะมีผู้มาว่าจ้างไปทำการแสดงสักครั้งหนึ่ง บางเดือนอาจไม่ได้แสดงเลย จะมีหลายครั้งในช่วงบุญกุศลแต่รายได้ก็ไม่มากพอที่จะดำรงชีพอยู่ได้ และเป็นคณะสุดท้ายในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ทำการแสดงเรื่องสังข์สินชัย ตอนนำเอาอา

จากความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย เพื่อให้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยในายหน้า ทั้งเป็นการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เผยแพร่และสนับสนุนมหรสพพื้นบ้านอันเป็นมรดกสมควรแก่การรักษา ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเราให้คงอยู่และเผยแพร่องค์ความรู้การแสดงหนังประโมทัยในท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant)

ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ด้านกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้รู้ ประกอบไปด้วย
 - 1.1) ศึกษาแนวความคิดนักวิชาการทางด้านดนตรีพื้นบ้าน 3 คน
 - 1.2) ศึกษาการปฏิบัติจากศิลปินผู้แสดง 2 คน
2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ
 - 2.1) ศึกษาพฤติกรรมของนิสิต นักศึกษา 2 คน
3. กลุ่มบุคคลทั่วไป ประกอบไปด้วย
 - 3.1) ศึกษาพฤติกรรมด้านความคิดของผู้ชมการแสดง 2 คน
 - 3.2) ศึกษาพฤติกรรมด้านความคิดของนักศึกษา 2 คน
 - 3.3) ศึกษาพฤติกรรมด้านความคิดของผู้ที่สนใจทั่วไป 2 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 ด้านเนื้อหา

หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย

2.2 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยศึกษา หนังประโมทัยคณะบุญเทียม น้อย บ้านหนองสีมูม ตำบลหนองแวงควง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์

- 1) แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง
- 2) แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง
- 3) การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม
- 4) แบบสนทนากลุ่ม

3.2 แบบสังเกต

- 1) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- 2) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- 1) เครื่องบันทึกเสียง
- 2) สมุดจดบันทึก
- 3) กล้องถ่ายรูป
- 4) แบบสัมภาษณ์
- 5) กล้องวิดีโอ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการวิจัยใน 2 ส่วนดังนี้

4.1 การรวบรวมข้อมูลเอกสารผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทพื้นที่ที่วิจัยข้อมูลจากการค้นคว้างานเอกสารเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับเตรียมตัวในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ตลอดจนรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) บุคคลผู้ให้ข้อมูลอย่างเป็นทางการ (Formal Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติ ในการดำเนินงานเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้มีการบันทึกเสียง บันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการจดบันทึก เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการใช้ข้อมูลอ้างอิงในงานวิจัย

ผลการดำเนินงานวิจัย

จากการศึกษาพัฒนาการของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมาของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย ประวัติการแสดงหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย และองค์ประกอบของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย สามารถสรุปประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย

หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 ก่อตั้งโดยนายเจียม อนันตวงษ์ ปัจจุบันอายุ 77 ปี ก่อนที่จะได้มาก่อตั้งหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยนั้น นายเจียม อนันตวงษ์ เป็นผู้ที่มีความรักในด้านศิลปะมาตั้งแต่เด็ก ๆ ต่อมานายเจียม ได้มีโอกาสไปเยี่ยมญาติที่จังหวัดอุดรธานี และได้ไปเห็นหนังประโมทัยของคณะหนึ่งซึ่งกำลังทำการแสดงอยู่จึงเกิดความชอบ และเกิดแรงบันดาลใจที่อยากจะทำหนังประโมทัยเป็นคณะของตัวเอง โดยใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านสายตาและใช้ความจำของตัวเอง เมื่อกลับมาถึงบ้านนายเจียมก็เริ่มฝึกการร้อง-ลำ การพากย์ การทำตัวหนัง โดยเริ่มจากการใช้วัสดุที่หาได้ตามธรรมชาติ เช่น นำใบตองตึงมาทำเป็นตัวหนัง นำผ้าฝ้ายมาทำเป็นจอหนัง และใช้ตะเกียงในการส่องไฟ จากนั้นก็มีเพื่อนให้ความสนใจเข้ามาเป็นสมาชิกอีก 2 คน และได้ช่วยกันหาสมาชิกมาเพิ่มอีก 7 - 8 คน เมื่อได้สมาชิกรวมกลุ่มกันครบแล้ว จึงได้ก่อตั้งคณะหนังประโมทัยขึ้น ชื่อคณะบุญเทียมน้อยปัจจุบันนายประจักษ์ สารรักษ์ เป็นหัวหน้าคณะซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 10 บ้านหนองสั่ม ตำบลหนองแวงควง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ 1 การแสดงของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย
ที่มา: ผู้วิจัย

2. ประวัติการแสดงหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย

การแสดงหนังประโมทัยของคณะบุญเทียมน้อย แบ่งการแสดงออกเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 เป็นการแสดงลำเรื่องต่อกลอน ลำเพลิน และต่อด้วยช่วงที่ 2 เป็นการแสดงหนังประโมทัย เรื่องสังข์สินชัย ตอนนำเอาอา บทพากย์จะใช้แค่ผู้ชายเท่านั้น ในการพากย์จะต้องพากย์ทั้งเสียงผู้ชายและผู้หญิง ผู้พากย์ในยุคแรก คือ นายเจียม อนันตวง และนายพุ่มน้อย วรรณวงคง เมื่อก่อนการแสดงจะไม่มีบทผู้หญิง แต่นายพุ่มน้อยก็จะพากย์เป็นเสียงผู้หญิง และรับบทต่าง ๆ ทั้งเชิด ทั้งพากย์ ได้ทุกตัวหนัง ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว ส่วนตัวหนังจะไม่มีนางระบำที่ออกมาเต้นอยู่หน้าเวทีเหมือนยุคปัจจุบัน เครื่องดนตรีที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดง ได้แก่ พิณ แคน และกลอง 1 ใบ ต่อมาในยุคที่สองจนถึงยุคปัจจุบัน วงดนตรีลูกทุ่ง วงหมอลำ เริ่มมีบทบาทเข้ามาทำการแสดงมากขึ้นและได้รับความนิยมจากผู้ชม จึงทำให้หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยได้รับอิทธิพลมาจากวงหมอลำ โดยการนำเครื่องดนตรีสากลและเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานชนิดอื่น ๆ เข้ามาผสมผสานระหว่างการแสดง และประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันเครื่องดนตรีที่นำเข้ามาบรรเลงในการประกอบการแสดง ได้แก่ กลองชุด คีย์บอร์ด เบส พิณไฟฟ้า กลองทอม และฉาบเล็ก บทพากย์เริ่มมีผู้หญิงเข้ามาพากย์ด้วย

ปัจจุบันหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย มีหัวหน้าคณะชื่อนายประจักษ์ สารักษ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองสีมม มีสมาชิกภายในวงทั้งหมด 20 คน ในช่วงยุคแรก นายเจียม อนันตวง เป็นผู้ก่อตั้งคณะและมีความชำนาญในการแสดงมากกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ จึงได้ควบคุมการฝึกซ้อมด้วยตนเอง มีการฝึกตัวหนังมาประมาณ 3 เดือน ก่อนเริ่มรับงานการแสดงหนัง ประโมทัย ซึ่งคณะบุญเทียมน้อย นิยมทำการแสดงเรื่องสังข์สินชัย ตอนตามเอาอา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของคณะ มีการรับงานแสดงทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัด ถือได้ว่าเป็นคณะหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีชื่อเสียง และมีผู้คนต่างรู้จักคณะนี้เป็นอย่างดี การแสดงหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยส่วนใหญ่จะแสดงกลางแจ้งตามงานเทศกาลประเพณีที่ชาวอีสานจัดขึ้นตามฤดูกาลหรือที่เรียกว่า “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยนั้น ส่วนใหญ่มักจะได้รับว่าจ้างให้ไปทำการแสดงเฉพาะงานที่เป็นประเพณีของ คนอีสานนิยมจัดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ งานทำบุญอุทิศ ส่วนกุศล งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2545 คณะบุญเทียมน้อยหนังตะลุง ได้มีบริษัท แกรมมี่โกลด์ จำกัด เข้ามาติดต่อทำการว่าจ้างเซ็นสัญญาสงวนลิขสิทธิ์ เป็นระยะเวลา 4 ปี เพื่อให้ไปทำการแสดงที่บริษัท แกรมมี่โกลด์ จำกัด กรุงเทพมหานคร จนสิ้นสุดสัญญา ในปี พ.ศ. 2549 และได้กลับมารับงานการแสดงได้ตามปกติ ซึ่งปัจจุบันนี้ รับค่าจ้าง 10,000 - 20,000 บาท ตามระยะทางที่ไปทำการแสดง ซึ่งได้รับเสียงตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างดีมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 2 ผู้แสดงหญิงออกมาเต้นระบำก่อนการแสดง
ที่มา: ผู้วิจัย

3. องค์ประกอบของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย

3.1 ตัวหนัง และการสร้างตัวหนัง

ตัวหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย มีขนาดสูงประมาณ 1-2 ฟุต มีทั้งหมด 25 ตัว โดยทั่ว ๆ ไปตัวหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยมีลักษณะเฉพาะ ซึ่งใช้แสดงได้เพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องสังข์สินชัย (นำเอาอา) มาตั้งแต่เริ่มตั้งคณะ คือ เมื่อปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา ปัจจุบันยังคงแสดงเรื่องนี้ ฉะนั้นจึงมีตัวหนังจำกัดไม่มีการทำตัวหนังไปใช้แสดงเรื่องอื่น ๆ อีก ตัวหนังแต่ละตัวจึงเป็นตัวหนังที่ใช้แสดงเฉพาะตัวของละครตัวนั้น ๆ โดยไม่เปลี่ยนแปลง

ตัวหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยหนังตะลุงทำด้วยหนังวัวหรือหนังควาย บางที่ใช้หนังลูกวัว ลูกควายเพราะบาง และโปร่งแสงมากกว่า แต่บางตัวใช้หนังควายเพราะราคาถูกกว่าหนังวัว และหาซื้อได้ง่าย หนังแต่ละตัวจะประกอบด้วยตัวละครเพียงตัวเดียว เป็นตัวละครลอยตัวไม่มีฉากและลวดลายประกอบอย่างหนังใหญ่ เพราะมีตัวหนังเบ็ดเตล็ดที่ทำเป็นรูปฉากต่าง ๆ ไว้แล้ว เช่น ปราสาทราชวัง ต้นไม้ และก้อนหิน เป็นต้น นอกจากนั้นมือข้างหนึ่งจะขยับเขยื้อนได้ โดยเจาะรูตามข้อพับต่าง ๆ ใหญ่ ข้อศอก และข้อมือแล้วใช้เชือกร้อยผูกไว้ที่มือของตัวหนังผูกไม้เล็ก ๆ สำหรับชักให้แขนและมือขยับเคลื่อนไหวไปมาได้ ตัวตลกมักทำให้แขนเคลื่อนไหวได้ทั้งสองข้าง และปากก็ใช้เชือกผูกไว้ที่คางสามารถชักให้ขยับขึ้นลงเหมือนพูดได้อีกด้วย

ตัวหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย ส่วนมากจะเป็นภาพในด้านข้างในส่วนหัวแต่ส่วนลำตัวมองเห็นแขนขาได้ครบทั้งสองข้าง ไม่ว่าจะเป็นรูปพระยาสุรราช นางสมุนทา ตัวตลก โดยกะบริเวณที่ต้องการให้มองเห็นเป็นสีขาวในเวลาฉาย ออกแบบเดียวกับที่หนังใหญ่เรียกหนังตัวนางว่า “นางหน้าขาวะ” ตัวหนังบางตัวทำขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อให้ดูเคลื่อนไหวเหมือนคนจริงมากขึ้น เช่น บักแก้ว อีแต้ว เป็นต้น ต้องใช้เทคนิคในการสร้างเป็นพิเศษ

3.2 ขั้นตอนการทำตัวหนัง

ขั้นตอนในการทำตัวหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย มีขั้นตอนในการทำดังต่อไปนี้

3.2.1 ตัวหนังประโมทัยของคณะบุญเทียมน้อยนั้นจะเลือกใช้หนังวัว (cow skin) ที่มีอายุประมาณ 1 ปี (หนังวัวน้อย) โดยนำหนังที่ได้จากวัวที่ชำแหละแล้วมาแลส่วนที่เป็นไขมันและพังผืดที่ติดอยู่ใต้หนังออกให้หมด แล้วจึงนำหนังที่ได้มาไปตากแดดไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ หรือตากให้แห้งโดยไม่มีควมชื้นเหลืออยู่ในหนังที่จะนำมาทำเป็นตัวหนัง

3.2.2 นำหนังที่ตากแดดจนแห้งแล้วมาชุบขี้ดินที่ติดอยู่ส่วนบนของหนังออกให้หมด โดยหนังที่นำมาทำเป็นรูปตัวหนังประโมทัยหนังนั้น จะต้องชุบให้บางจนสามารถมองผ่านแผ่นหนังที่ ชุบเสร็จแล้วด้วยตาเปล่าได้

3.2.3 วาดรูปของตัวหนังละครลงบนกระดาษตามลักษณะกิริยาท่าทาง และบทบาทของตัวละครแต่ละตัว หรือนำรูปถ่ายที่ถ่ายขณะทำการแสดงโดยถ่ายเอกสารและขยายภาพให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ

3.2.4 นำรูปตัวหนังที่ใช้ดินสอวาดรูปตัวละครที่ต้องการ มาวางทาบลงบนแผ่นหนังที่ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมตามขนาดของตัวหนัง จนได้ขนาดของตัวละครในแต่ละตัว แล้วจึงนำกรรไกรหรือสิ่วตัดตามรูปตัวหนังที่เตรียมไว้

3.2.5 ขั้นตอนในการแกะสลักลายบนตัวหนังประโมทัยนั้น จะใช้สิ่วขนาดต่าง ๆ สับตามลายที่เขียนไว้บนตัวหนังเพื่อให้ได้ลายที่ต้องการตามขนาด

3.2.6 ขั้นตอนการระบายสีบนตัวหนัง จะใช้พู่กันแต้มสีแล้วค่อยระบายลงบนตัวหนังที่ได้แกะสลักไว้แล้ว ซึ่งตัวหนังแต่ละตัวนั้นจะใช้สีที่แตกต่างกันตามลักษณะของตัวละคร เช่น ปลัดจะหาสี

เขียวบริเวณเสื้อ รองเท้าทาด้วยสีดำ เป็นต้น หลังจากนั้นจึงนำไปตากแดดให้แห้งถึงจะนำออกไปทำการแสดงได้

3.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำตัวหนัง

3.3.1 ดินสอและปากกา ใช้สำหรับการร่างลักษณะของตัวหนัง

3.3.2 กรรไกรตัดกระดาษ ใช้สำหรับตัดตามรูปของตัวหนังที่ได้ใช้ดินสอและปากการ่างไว้แล้ว

3.3.3 กรรไกรตัดหนัง กรรไกรต้องมีความคมอย่างมาก ใช้สำหรับตัดหนังให้เป็นรูปร่างตามแบบที่ได้ร่างไว้

3.3.4 มีดอีโต้ ใช้มีดอีโต้ที่มีความคมและมีขนาดพอดีมือ สำหรับสับหนังเป็นรูปร่างตามลักษณะที่ได้ร่างไว้

3.3.5 ขอนไม้สำหรับไว้รองเวลาใช้มีดอีโต้สับรูปร่างตัวหนัง ใช้สำหรับรองตัวหนังเวลาใช้มีดอีโต้สับรูปร่างตัวหนัง

3.3.6 สิวปากบางใหญ่ ใช้สำหรับสับลดลายบนตัวหนังที่เป็นเส้นตรงขนาดยาว

3.3.7 สิวปากบางเล็ก ใช้สำหรับสับลดลายบนตัวหนังที่เป็นเส้นตรงขนาดสั้นซึ่งจะมีขนาดที่แตกต่างกันไป

3.3.8 สิวโกบใหญ่ ใช้สำหรับสับลักษณะลดลายบนตัวหนังที่เป็นเส้นโค้งขนาดใหญ่

3.3.9 สิวโกบเล็ก ใช้สำหรับสับลักษณะลดลายบนตัวหนังที่เป็นเส้นโค้งขนาดเล็ก

3.3.10 สิวเจาะรู ใช้สำหรับแกะสลักลดลายบนตัวหนังที่มีลักษณะเป็นวงกลม

3.3.11 ค้อนตอกตะปู หรือค้อนตอกส้าว ในการสร้างลดลายบนตัวหนังนั้น จะใช้สำหรับตอกส้าวเพื่อสับลดลายตามลักษณะต่าง ๆ

3.3.12 พู่กันระบายสี ใช้สำหรับระบายสีลงบนตัวหนัง

3.3.13 สีน้ำ ใช้ในการระบายลงบนตัวหนัง ที่สับและสลักลดลายเสร็จแล้ว

3.4 ลักษณะของตัวหนัง

ตัวหนังประมอทัยคณะบุญเทียนน้อย เป็นตัวหนังที่ผลิตขึ้นจากฝีมือของหัวหน้าคณะหนึ่งซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากคณะอื่น โดยมีลักษณะภาพใบหน้าด้านข้างในส่วนหัว ส่วนลำตัวของตัวหนังจะมองเห็นแขนขาได้ครบทั้งสองข้าง ยกเว้นตัวเอกจะเป็นภาพหน้าตรง ตัวหนังบางตัวทำขึ้นพิเศษ เพื่อให้ดูเคลื่อนไหวคล้ายลักษณะท่าทางเหมือนมนุษย์ ซึ่งต้องใช้วิธีการสร้างพิเศษดังนี้ คือ อีแต้ว ทำให้ส่วนขาเคลื่อนไหวได้ทั้งสองข้าง เวลาเดินระบำเข้ากับจังหวะดนตรีแล้วทำให้ดูเหมือนจริงนอกจากนี้ ยังใช้ผ้าเย็บนุ่งเป็นกระโปงให้ด้วย ที่ตัวหนังทำให้เคลื่อนไหวได้เหมือนคนจริง ๆ การออกกรุ๊ปเต้นโชว์นี้ เป็นการแสดงชนิดหนึ่งเพื่อให้ผู้คนสนุกสนานขบขัน

3.4.1 ลักษณะของตัวละคร

ลักษณะที่สำคัญของรูปร่างตัวหนังประมอทัยคณะบุญเทียนน้อย ได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1) ลักษณะของตัวหนังที่ไม่สามารถขยับแขนได้ทั้งสองข้าง แต่สามารถขยับแขนได้เพียงข้างเดียว และไม่สามารถขยับปากในเวลาพูดหรือเจรจาได้คือ

ภาพที่ 3 ลักษณะของตัวหนังที่ไม่สามารถยับแขนได้ทั้งสองข้าง

ที่มา: ผู้วิจัย

(1) กุมภภัณฑ์ ลักษณะของกุมภภัณฑ์นั้นจะเป็นยักษ์ซึ่งจะมีร่างกายเป็นสีเขียวชุดสีเขียวปนแดง โดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียวไม่สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้ ยืนอยู่บนหลังนาค จะมีอาวุธประจำกาย คือ กระบอง และเป็นตัวละครที่สำคัญโดยเป็นกษัตริย์ของฝ่ายยักษ์

(2) ข้างมโนลีลา คือสัตว์ของพระยาฤๅษราชที่ใช้เป็นพาหนะในการเดินทางไปเที่ยวหรือชมบ้านเมืองและเดินป่า ลักษณะของตัวข้างมโนลีลา ลำตัวผิวเป็นสีเผือก มีแหงที่ตัวยืนอยู่บนหลังข้างเพื่อเป็นที่สำหรับให้พระยาฤๅษราชนั่ง

(3) พระ ลักษณะของตัวพระจะเป็นรูปร่างของพระยาฤๅษราชในตอนทีออกบวช โปรตุคนโดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียว สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้

(4) พระยาฤๅษราช ลักษณะของตัวพระยาฤๅษราชนั้นจะเป็นมนุษย์ซึ่งจะมีร่างกายเป็นสีเผือกชุดสีเขียวโดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียวไม่สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้ยืนอยู่บนหลังหงส์ และจะมีอาวุธประจำกาย คือ พระขรรค์

(5) เวสสุวรรณ ลักษณะของเวสสุวรรณนั้นจะเป็นยักษ์ซึ่งจะมีร่างกายเป็นสีเขียว โดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียว ไม่สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้ จะมีอาวุธประจำกาย คือ กระบอง เป็นตัวละครที่ดูแลรักษาความปลอดภัยของฝ่ายยักษ์

(6) ไวยเวท ลักษณะของไวยเวทนั้นจะเป็นยักษ์ซึ่งจะมีร่างกายเป็นสีเขียวชุดสีเขียวปนแดงโดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียวไม่สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้ ยืนอยู่บนหลังนาค จะมีอาวุธประจำกาย คือ ดาบ และเป็นตัวละครที่ใกล้ชิดสำคัญกับของกุมภภัณฑ์ โดยเป็นทหารเอกของฝ่ายยักษ์

(7) สินชัย ลักษณะของตัวสินชัยนั้นจะเป็นมนุษย์ซึ่งจะมีร่างกายเป็นสีเผือกชุดสีแดง เป็นลูกของพระยาฤๅษราชและนางลุน โดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียวไม่สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้ ยืนอยู่บนหลังหงส์ และจะมีอาวุธประจำกาย คือ ธนู

(8) สีโหรี ลักษณะของตัวสีโหรีนั้นจะเป็นมนุษย์ซึ่งจะมีร่างกายเป็นสีเผือกชุดสีเทา ปนแดง มีหางเป็นรูปช้าง เป็นลูกของพระยาฤๅษราชและนางพิมพา โดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียวไม่สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้ ยืนอยู่บนหลังหงส์ และจะมีอาวุธประจำกาย คือ พระขรรค์

(9) สังข์ทอง ลักษณะของตัวสังข์ทองนั้นจะเป็นมนุษย์ซึ่งจะมีร่างกายเป็นสีเผือก ชุดสีเขียว จะมีก้นหอยอยู่ด้านหลัง เป็นลูกของพระยาสุรสีห์และนางพิมพา โดยจะสร้างขึ้นให้ยับแขนได้เพียงข้างเดียวไม่สามารถยับปากเวลาพูดหรือเจรจาได้ ยืนอยู่บนหลังหงส์ และจะมีอาวุธประจำกาย คือ ธนู

(10) หมอตำแย เป็นหมอที่ท่าคลอดของนางพิมพาและนางลนอยู่ในวัง ลักษณะหมอตำแยจะเป็นรูปมนุษย์หญิงแก่ หลังค่อม ก้นงอน มือขวาเท้าเอว เวลาพูดและเจรจานั้น จะสามารถยับปากส่วนล่างได้เหมือนกับคนจริง ส่วนลำตัวสามารถยับได้แค่มือซ้าย การแต่งกายของหมอตำแยจะใส่เสื้อสีแดง นุ่งโจงสีลาย

(11) นางพิมพา นางลน ลักษณะของรูปตัวนางพิมพาและนางลน จะเป็นรูปมนุษย์ผู้หญิงโดยนางพิมพาจะแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าถุงสีเขียวคาดสีแดง สวมเสื้อเกาะอกสีเขียว นางลนแต่งกายด้วยผ้าถุงสีน้ำเงินคาดสีแดง สวมเสื้อเกาะอกสีน้ำเงิน สวมขลุ่ยบันศิริระ มือขวาถือกระเป๋าสีแดง และ สีเขียวประจำกาย ส่วนมือซ้ายสามารถยับไปมาได้ ส่วนหน้านั้น จะตัดหนึ่งออก ให้เป็นรูปหน้า เนื่องจากเวลาทำการแสดงส่วนหน้าจะได้ดูออกเป็นสีขาว ในลักษณะที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

(12) นางสุมนพา ลักษณะของรูปตัวนางสุมนพารจะเป็นรูปมนุษย์ผู้หญิง โดยจะแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าถุงสีเขียวคาดสีแดง มีผ้าสไบพาดทางบ่าซ้าย สวมขลุ่ยบันศิริระ ใส่กรองคอสีแดง มือขวาถือกระเป๋าสีแดงประจำกาย ส่วนมือซ้ายสามารถยับไปมาได้ ส่วนหน้านั้นจะตัดหนึ่งออกให้เป็นรูปหน้า เนื่องจากเวลาทำการแสดงส่วนหน้าจะได้ดูออกเป็นสีขาว ในลักษณะที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.4.2 ลักษณะของรูปตัวหนังที่สามารถยับแขนยับขา และยับปากพูดและเจรจาได้โดยลักษณะของตัวหนังที่กล่าวมานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นตัวหนังพวกตัวตลก เช่น บักสี ปลัดตื้อ โดยตัวตลกเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่องตลอดทั้งเรื่องซึ่งตัวตลก บักสีและปลัดตื้อนั้นจะพูดเป็นภาษาอีสานและจะมีมุขตลกตลอดการแสดงจึงทำให้ผู้ชมนั้นเกิดความบันเทิงขณะชมการแสดง ส่วนอีกตัวหนังก็คือนางระบำและหมอโหน ซึ่งนางระบำก็ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่ทำการแสดงเลย แต่ตัวนางระบำก็ถือได้ว่าเป็นทางเครื่องประดับประจำคณะ โดยหลังจากที่บักสีประกาศเรื่องที่จะทำการแสดงในครั้งนี้โดยการพูดเป็นภาษาอีสานที่จะทำการแสดงเสร็จก็จะมีการเล่นโชว์ของนางระบำหรือโหน ส่วนหมอโหนนั้นมีส่วนสำคัญในเรื่องเพราะเป็นตัวหนังที่ต้องทำนายทายทักให้กับพระยาสุรสีห์

1) เช่อ ลักษณะของตัวบักเช่อนั้นจะเป็นมนุษย์ โดยส่วนแขนสามารถยับได้เพียงข้างเดียวและ สามารถยับปากพูดได้ การแต่งกายของเช่อ จะสวมเสื้อสีเขียว กางเกงขาสั้น สีเขียว บทบาทในการแสดงจะเป็นตัวตมตุนเอาเงินและเป็นเจ้ามือในวงไฟของบักหกบักนิล

2) บักนิล ลักษณะของตัวบักนิลนั้นจะเป็นมนุษย์ โดยส่วนแขนสามารถยับได้เพียงข้างเดียวและไม่สามารถยับปากพูดได้ เป็นลูกของนางทั้งหก การแต่งกายของบักนิล จะสวมเสื้อสีแดง และกางเกงขาสั้นสีฟ้า สวมรองเท้าคัทชูสีแดง บทบาทในการแสดงจะเป็นตัววางแผน ชักจูง ขี้โกง เทียวเตร่ ไม่มีวิชาอาคม เหมือนกับบักหก

3) บักสี ลักษณะของตัวบักสีทำหน้าที่เป็นโฆษกและตัวตลกประจำคณะ โดยส่วนแขนทั้งสองข้างนั้นสร้างขึ้นมามีเลียนแบบเหมือนกับคนจริง ส่วนขาสามารถยับได้เช่นกัน การแต่งกายของบักสี จะสวมเสื้อกล้ามสีแดง และกางเกงขาสั้นสีเขียว สวมรองเท้าคัทชูสีดำ บักสีสามารถทำให้เอวกระด้างเข้ากระด้างออกได้ จะช้าหรือเร็วขึ้นขึ้นอยู่กับผู้เจตเป็นผู้นำหนด การพูดจะใช้ภาษาอีสานเอกลักษณ์ของบักสีของจะใส่เสื้อผ้าคูมีสีสัน

4) บักหก ลักษณะของตัวบักหกนั้นจะเป็นมนุษย์ โดยส่วนแขนสามารถยับได้เพียงข้างเดียวและไม่สามารถยับปากพูดได้ เป็นลูกของนางทั้งหก การแต่งกายของบักหก จะสวมเสื้อ

สีเหลืองกางเกงขาวาวสีเขียว สวมรองเท้าคัทชูสีแดง บทบาทในการแสดงจะเป็นตัววางแผน ชี้แจง ชี้แจง ทั่วเตร ไม่มีวิชาอาคม หลอกหลวงผู้คนเพื่ออยากจะขึ้นเป็นใหญ่เป็นโต

5) ปลัดคือ ลักษณะรูปร่างของตัวปลัดคือลำตัวจะอ้วน มีศีรษะที่ใหญ่ ก้น งาม แต่งกายเหมือนข้าราชการ ใส่ชุดสีเขียว รองเท้าบูท มือซ้ายถือปืน มือขวาจะถือขวาน โดยส่วนแขน จะสามารถขยับได้แค่แขนขาข้างเดียวสามารถขยับไปมาได้ เวลาพูดและเจรจาจะสามารถขยับส่วนของ ปากได้ โดยเวลาพูดจะพูดภาษาอีสาน

6) หมอโหร เป็นหมอดูที่ทำนายทายทัก ให้กับพระยาสุรราชอยู่ในวัง ลักษณะ หมอโหร จะเป็นรูปมนุษย์ชายแก่ หลังค่อม ก้นงาม มือซ้ายเท้าเอว มือขวาถือไม้เท้าเวลาพูดและ เจริญนั้นก็ยังสามารถขยับปากส่วนล่างได้เหมือนกับคนจริง ส่วนลำตัวสามารถขยับได้แค่มือขวา การแต่ง กายของหมอโหรจะใส่เสื้อสีเขียว นุ่งโจงกระเบนสีดำ มีผ้าขาวม้าพาดคอสีแดง

7) นางทั้งหก ตัวหนังรูปนางทั้งหกลักษณะรูปตัวหนังนางทั้งหก เป็น สนมในวังของพระยาสุรราช ชี้อัจฉาหลอกหลวง วางแผนที่จะให้ลูกตัวเองขึ้นครองเมือง จะถูกสร้างขึ้น มา โดยเลียนแบบให้เหมือนกับคนจริง โดยส่วนแขนจะสามารถขยับไปมาได้เหมือนกับคนจริง การแต่งกาย ของนางทั้งหก ใส่เสื้อเกาะอกสีแดง มัดผม ใส่รองเท้าส้นสูงคุดมู และใส่กระโปรง

8) นางระบำหรืออีแต้ว ตัวหนังรูปนางระบำ หรือชื่อในการแสดงเรียกว่า “อีแต้ว” ที่จริงแล้วไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่แสดงแต่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเรียกเสียงหัวเราะ จากคนดูมากกว่าโดยหลังจากที่โฆษกประกาศเรื่องที่จะแสดงเสร็จแล้วหรือก่อนที่จะดำเนินเรื่องสลับขึ้น นั้น ก็จะมีการแสดงเต้นโชว์ของนางระบำก่อน ลักษณะรูปตัวหนังนางระบำหรืออีแต้วนั้น จะถูกสร้างขึ้น มา โดยเลียนแบบให้เหมือนกับท่าเต้นของหางเครื่องของหมอลำซึ่งเป็นคนจริง โดยส่วนแขนและส่วนขาทั้ง สองข้างจะสามารถขยับไปมาได้เหมือนกับคนที่กำลังเต้นจริง การแต่งกายของอีแต้วใส่เสื้อเกาะอกสีแดง มัดผม ใส่รองเท้าส้นสูงคุดมูและใส่กระโปรงหางเครื่อง เวลาเชิดหรือ เต้นโชว์กระโปรงก็จะเปิดเข้าเปิด ออก ทำให้เรียกเสียงหัวเราะจากคนดูได้

3.5 โรงและจอหนัง

หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยในการทำการแสดงทุกครั้งจะต้องนำโรงและจอหนังไป แสดงด้วย ขนาดรูปร่างของโรงหนังจะเป็นรูปสี่เหลี่ยม เวลาเล่นจะเล่นกับพื้น มีผ้าผืนใหญ่ไว้สำหรับทำ เป็นหลังคา ด้านข้างทั้งสองด้านจะเป็นโครงเหล็ก ด้านหลังโรงใช้เป็นทางเข้าออกของผู้แสดง ด้านหน้ากัน ด้วยจอผ้าขาวที่มีผ้ามดำหรือผ้าสีน้ำเงินเป็นขอบโดยรอบ ที่ได้จอด้านในวางตั้งกลายไว้สำหรับปักตัวหนัง แห่ลงกำเนิดแสงซึ่งอยู่หลังจอเป็นหลอดไฟดวงใหญ่ ผู้แสดงทั้งหมด ได้แก่ คนเชิด คนร้อง นักดนตรี จะอยู่ ด้านหลังทั้งหมด ส่วนจอหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยยาวประมาณ 4 - 5 เมตร กว้าง 1.5 เมตร ซึ่ง ให้ตั้งเพราะถ้าซึ่งไม่ตั้งจะทำให้ภาพที่ปรากฏบนจอไม่สวย ภาพจะงอโค้งไปตามลักษณะของจอทำให้ไม่ น่าดู ภายในโรงจะมีต้นกล้วย 4 ต้น สำหรับเสียบตัวหนัง ด้านข้างของโรงจะปักไม้ข้างละต้น ส่วนใต้จอ จะ วาง 2 ต้น มีไว้สำหรับเสียบหรือปักตัวหนังที่เตรียมไว้รอสำหรับออกแสดง

3.6 ขนบธรรมเนียม

เรื่องของขนบธรรมเนียมของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยตั้งแต่เดิมก่อนแสดง คือ การ ไหว้ครู เช่น ชัน 5 ที่จะมี ดอกไม้ 5 คู่ รูป 9 ดอก เทียน 1 ห่อ เหล้า 1 ขวด แป้ง 1 กระป๋อง หวี 1 อัน หรือจะเป็นการไม่ให้ห้ามผู้หญิงมาเชิดตัวหนังเพื่อเป็นการเคารพต่อครูบาอาจารย์

3.7 เรื่องที่ใช้แสดง

เรื่องที่หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยนิยมนำมาแสดงตั้งแต่เดิม คือ สีนชัย ตอนนำเอาอา ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ชมเป็นส่วนมากจนถึงปัจจุบัน

3.8 เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการดำเนินเรื่อง

เครื่องดนตรีและวงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการดำเนินเรื่องในหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย โดยมีเครื่องดนตรีคือ 1.) แคนแปด 2.) ฉิ่ง 3.) กลองทอมบ้า 4.) พิณโปร่ง

3.9 เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการร้องหมอลำ

เครื่องดนตรีและวงดนตรีที่ใช้ประกอบการร้องหมอลำและเพลงลูกทุ่งหมอลำซึ่งจะเป็นการเล่นสลับกับการดำเนินเรื่องของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี คือ 1.) กีตาร์ไฟฟ้า 2.) คีย์บอร์ด 3.) เบส 4.) กลองชุด

3.10 โอกาส และเวลาในการแสดง

การแสดงหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยส่วนใหญ่จะแสดงกลางแจ้งตามงานเทศกาล ประเพณีที่ชาวอีสานจัดขึ้นตามฤดูกาลหรือที่เรียกว่า “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยนั้น ส่วนใหญ่มักจะได้รับว่าจ้างให้ไปทำการแสดงเฉพาะงานที่เป็นประเพณีของคนอีสานนิยมจัดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ งานทำบุญอุทิศส่วนกุศล งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น เวลาทำการแสดงส่วนมากจะเริ่มตั้งแต่เวลา 18.00 น. ถึงเวลา 24.00 น. บางงานก็มีการแสดงยืดเยื้อไปอีก แต่จะกำหนดเวลาไม่เกิน 02.00 น.

3.11 บทพากย์และบทเจรจา

เนื่องจากตัวหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย เชิดฉายเคลื่อนไหวอยู่บนหน้าจอหนังเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตผู้เชิดต้องพากย์และเจรจาดำเนินเรื่อง การเล่าเรื่องก็ตีคำพูดของตัวหนังก็ตี การออกอารมณ์และกิริยาของตัวหนังก็ตี การใช้การพากย์และเจรจา ผู้พากย์และเจรจาก็เป็นคนสำคัญอย่างยิ่งในการแสดง เพราะต้องมีความเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องราวและวิธีการแสดงในตอนนั้น ๆ ทั้งจะต้องจำบทพากย์ ซึ่งเป็นบทกวีนิพนธ์ที่แต่งไว้โดยเฉพาะ

การพากย์หนังประโมทัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การพากย์ และการเจรจา เพื่อให้เป็นไปในทำนองเดียวกันกับโขน หนังใหญ่ และหนังตะลุงของภาคใต้ (รัถพร ชังธาดา 2526 : 38-43) เพราะท่วงทำนองและลีลาการพากย์ตลอดจนองค์ประกอบอื่น ๆ ของหนังประโมทัยเป็นไป ในรูปแบบของการแสดงแบบเก่า

ชาวอีสานและชาวคณะหนังประโมทัยโดยทั่ว ๆ ไปเรียกการพากย์หนังประโมทัยด้วยคำว่า ภาษาถิ่นง่าย ๆ ว่า “ฮ้องหนังตะลุง” (ร้องหนังตะลุง) และเรียกการเจรจาว่า “ความเว้า” (คำพูด) พากย์และเจรจา ของหนังประโมทัย

บทพากย์หนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย มีทั้งที่เป็นกลอนแปด และกลอนบทละคร แบบภาคกลาง และกลอนลำชนิดต่าง ๆ เช่น ทางยาว เต้ย ฯลฯ

การพากย์ทำนองร้องหนังตะลุงมักเป็นบทกลอนสั้น ๆ (ยกเว้นบทไหว้ครู) ที่แต่งขึ้น มาเองโดยจำมาจากครูผู้สอนบ้าง คิดเป็นกลอนสั้น ๆ ขึ้นบ้าง แต่มักจะสั้น ๆ แล้วรีบเปลี่ยนเป็นเจรจา ไปส่วนมาก การเดินเรื่องจะใช้บทเจรจามากกว่า ที่ว่ากันได้เพียงสั้น ๆ ไม่ยาวเหมือนกับภาคใต้ แต่ถ้าเป็นกลอนลำมักจำกันได้ยาวมากซึ่งแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน บทพากย์ทำนองนี้ส่วนมากโดยทั่วไปจะใช้พากย์พระฤๅษี บรรยายเรื่อง ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ฯลฯ และมีบ้างที่ใช้บทพากย์แทน บทเจรจาทำนองที่เรียกว่า “ร้องหนังตะลุง” นั้น เป็นไปทำนองเลียนแบบการอ่านทำนองเสนาะและการร้องเพลงไทยของภาคกลาง เนื่องจากผู้พากย์เป็นชาวอีสานทำนองพากย์หนังประโมทัย จึงเพี้ยนไป อยู่กึ่งกลางระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน ภาษาที่ใช้ปน ๆ กันเป็นทั้งภาษากลางและภาษาอีสานกลายเป็นแบบฉบับของทำนองเฉพาะการร้องหนังประโมทัยในภาคอีสานไปในที่สุดทำนองการพากย์แบบนี้ถ้าจะมีผู้คิดปรับปรุงแก้ไข ให้มีค่าและสำเนียงของภาคกลางอย่างถูกต้องแล้ว ก็จะทำให้ดูเหมือนไม่เป็นการพากย์หนัง

ประโมทัย

ส่วนบทเจรจาของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย คือ บทสนทนา จะพูดเหมือนพูดธรรมดาไม่ได้เจรจาเป็นทำนองแบบโขนและหนังใหญ่ บทเจรจา คือ “ความเฝ้า” หนังประโมทัยมี 2 ชนิด เหมือนกับหนังตะลุงของภาคใต้ ได้แก่

1) บทเจรจาที่เป็นภาษากลาง นิยมใช้กับตัวพระ ตัวนาง ยักษ์ ที่เป็นท้าวพระยา มหา กษัตริย์ และเจ้านาย

2) บทเจรจาที่เป็นภาษาถิ่นอีสาน นิยมใช้กับตัวตลก เสนา และข้าทาสบริวาร ตัวรอง ๆ บางครั้งจะใช้ดนตรีประกอบ โดยเฉพาะกลองและฉาบเล็ก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดอารมณ์ โดยเฉพาะอารมณ์ โกรธ

3.12 เสียงและแสงสว่างที่ใช้ในการแสดง

การแสดงหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยส่วนมากจะแสดงกลางแจ้ง จำเป็นต้องใช้เครื่องเสียงที่มีคุณภาพสูง ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมากในการแสดง ขนาดของเครื่องเสียงที่ใช้ 1,000 วัตต์ขึ้นไป ตู้ ลำโพงติดตั้งไว้ด้านข้างทั้ง 2 ข้าง ของโรงและจอ นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ที่ใช้แยกเสียงร้องเสียงดนตรีแต่ละชนิด ทำให้เสียงกลมกลืนกันเรียกว่า มิกเซอร์ แสงสว่าง นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดเงาของ ภาพตัวหนังปรากฏบนจอหนังจะใช้หลอดไฟฟ้า (60-100 แสงเทียน) เพียงหลอดเดียว ในขณะหนังประ โมทัยคณะบุญเทียมน้อยไม่นิยม ใช้หลอดไฟฟ้าหลายหลอดเพราะจะทำให้เกิดเงาสะทอนทำให้ได้ภาพไม่ สวย โดยจะติดตั้งหลอดไฟให้อยู่เหนือศีรษะของผู้พากย์

3.13 การแสดงเรื่องสังข์สินชัย ตอนนำเอาอา

3.13.1 ไหว้ครู

ถี (ร้อง) : อิม หยุดก่อนรอก่อน รอฟังบทฟังตอน ตัวของหลานจะกล่าวว่า อิม หยุดก่อนรอก่อน รอฟังบทฟังตอน ตัวของหลานจะกล่าวว่าจะได้เล่นไปตามเรื่องที่มี มิได้แหกพระบาลี ออกมาว่า เขียวชมเล่นพอได้เป็นขวัญใจ จับเอาเรื่องสินชัยนำเอาอา ถ้ามั่นพลัดไปนิต ถ้ามั่นผิดไปหน่อย ขอภัยหลานน้อยเกิดคุณลุงเจ้าขา เกิดคุณลุงเจ้าค่าเขียวชมเล่นพอได้เป็นขวัญตา จงดูหลานย่าจะกล่าว กลอน

3.13.2 พระยาสุรราชกล่าวความฝัน

พระยาสุรราช (เจรจา) : ตัวข้าเองคือพระยาสุรราช ได้ครอบครองเบ็จจารนคเรศ แห่งนี้เป็นเวลาช้านานผ่านมาแล้ว แต่คำคืนที่ผ่านมานี้ตัวข้าเองได้นอนสลบหลับไป ฝันว่าหอปราสาท แก้วหทัยอดดินฝันว่าธงธงวาลย์เกิดเป็นงูเกี่ยว ฝันอย่างนี้จักเป็นประการใดไม่ทราบได้ เพราะฉะนั้น แล้วจัก เรียกสมนเสนามาหาหรือจักดีเป็นแน่

3.13.3 ออกชมสวน

พระยาสุรราช (พากษ์) : โอ้ยขึ้นขี่ช้างพันค่าแสนค่า บริวารมานำแวดระวังขาวช้าย มีทหารนำหน้ารักษากายทางอากาศ กุศราชแจ่มเจ้าสีพาน้องดุงเดิน ช้างก็เ็น ๆ ผายกายจากนครหลวงทั้ง ปวงขุนไพลพลมาเต้าพากันเข้าอารัญญาในป่าทั้งเสนาหนุ่มน้อย ตามกันแท่นาเป็นเลิกล้ำสวนอาจของทมิ เหมือนดังเทโว ผายหมู่ดวงดวงตัวพากันชั่วแวห้อง ตีกลอง มาแห่แห่นแห่ เจ้าตามกันแม่นบ่อล้อย โอ้ย นอเฮาก็มาถึงแล้วอุทยานสวนดอก เสาโนเฮามาชมดอกไม้ให้หายฮ้อนส่วงพระทัย

3.13.4 กุมภันท์ลักพาตัวนางสมณฑา

กุมภันท์ (พากษ์) : พอได้นางสมนทราสมามือแล้วแสนดีใจผ่องแผ้วแล้วเป็นหนักเป็น หนา ค้อมแล้วเท่านั้นละมิทันช้าถึบะยานขึ้นฟ้าโดยเร็วพลัน

3.13.5 พิมพาและนางลุนขอบุตร ณ ต้นไทร

พิมพา (พากษ์) : โอ้ยนอพอมาถึงไทรทองอยู่กลางป่าเฮมาหยุดจอดยั้งเซาชั้นเพ็ง
เย็น เห็นแต่ลมพานต้องแล้วใบตองไทรดิ่งหย่าว ๆ เห็นแต่ลมพัดจ้าวใบปิ่นปิวเวินให้น้องเดินมาเข้าไทร
ทองชั้นฮ่อมเอาขึ้นแล้วกั่มวอนไหว้ พ่อพระอินทร์

3.13.6 ให้กำเนิด สังข์ทอง สันชัย สีโหร

พิมพา (พากษ์) : โอ้ยนอแอ้ย เอ็บจุก ๆ เอ็บแน่น ๆ เจ็ดแขนทางโน้นป็นเป็นเงินแ
แอ้ย เอ็บจุก ๆ เอ็บแน่น ๆ คือข่อยสียังออกก็ออกมาถ่อนอย่าให้ แม่เอ็บหลายแม่สิมรณาตายจาก
นครเมืองบ้าน ค้อมว่าแล้วบาคนและบุตรนาถน้อยก็เลยมีมว่าออกมา

3.13.7 สันชัยนำอากลับเมืองเปงจาร์นครเศ

สมุนทรา (เจรจา) : โอ้ยนอเฒ่าแม่นเจ้าลำเจ้าเมื่อยมาแต่เสนอนโกนถ้วน ๆ อยู่กุม
า เหลือใจได้

สมุนทรา (พากษ์) : โอ้ยนอเฒ่าแอ้ย ลูกกะลูกมาถ่อนสินลียาดเอาวณเจ้าอาถ่อน
หลาย ลีนคองเหลือล้น เขาสิมาโถมกันเอาพระนางหนีจากพี่เอียบ่อยาก พรากจากเจ้าไกลพี พ่อพริบตา
บ่อยากไกลผัวช้วนชั่วพอลายล้น เพราะว่าสันชัยท้าวทั้งสังข์ทองนำเอาอาถ่อนน้อยจำให้ทางพี่ชาย

อภิปรายผล

จากการศึกษามีข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้ การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบข้อมูลเกี่ยวกับการ
แสดงหนังประโมทัยที่ปรากฏในคณะบุญเทียมน้อย ซึ่งมีการรักษาขนบการแสดงเป็นแนวทางมาอย่าง
ต่อเนื่อง สืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีต ปัจจุบันมีรูปแบบการแสดงที่ยังรับใช้สังคม
ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทควบคุมไปกับการแสดงหนังประโมทัย เช่น หมอลำเรื่องต่อ
กลอน หมอลำกลอนชิง รดแห แต่การแสดงหนังประโมทัยยังคงอยู่และยึดขนบธรรมเนียมในการแสดง
อย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะ ด้านความรู้เกี่ยวกับการแสดงหนังประโมทัยค้นพบว่า วัฒนธรรมการแสดงหนัง
ยังคงเข้มแข็ง เพราะภาพสะท้อนสังคมที่เปลี่ยนไป การท่องเที่ยวความเจริญทางด้านวัตถุและภาพ
เทคโนโลยีเข้ามาแทรกแซง แต่การแสดงหนังประโมทัยสามารถปรับตัวสู่ความทันสมัย ไม่ทิ้งขนบต่างจาก
การแสดงหนังคณะอื่นยังคงพัฒนารูปแบบไปตามกระแสนิยมของผู้ชมอยู่เสมอสอดคล้องกับ จารุวรรณ
ธรรมวัตร (2528 : 221) ศึกษาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านภาคอีสาน มีบทบาทโดยตรงในเรื่องการผ่อนคลาย
ความตึงเครียดในสังคม ส่งเสริมดนตรีพื้นบ้านและการละเล่นบางอย่าง และมีบทบาทในการลดช่องว่าง
ระหว่างวิถีชีวิตแบบเก่าและแบบใหม่บางส่วน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการแสดงหนังประโมทัย
เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมสังคมอีสานสมัยก่อนมักมีการปรับตัวเข้าหาสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ การนำเอาวง
ดนตรีลูกทุ่งเข้ามาในคณะหนังประโมทัยคือการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของคณะ ความไพเราะของดนตรี
และท่วงทำนองในการพากษ์เจรจา จังหวะในการแสดงหนังที่สามารถแสดงได้ตลอดทั้งคืน หมายถึง
ความสามารถในการออกเสียง ซึ่งมาจากการฝึกฝน ทั้งนี้เพราะเน้นธรรมชาติโดยไม่ต้องอาศัยส่วนอื่นช่วย
สอดคล้องกับทฤษฎีสุนทรียะของ (ทวิเกียรติ ไชยยงยศ, 2538) อธิบายว่ามีประโยชน์ คือ ประการหนึ่ง
ได้รับความงามอมตะทางศิลปะซึ่งไม่เคยมีหรือเคยเห็นธรรมชาติมาก่อน เรียกได้ว่าได้รู้ได้เห็นเหนือกว่าคน
ธรรมดา ประการที่สอง ความสวยงามศิลปะจะฝังแน่นโดยความทรงจำไม่ลืมเลือนง่าย ๆ ประการที่สาม
ศิลปะจะทำให้มนุษย์เรามีความเห็นร่วมกันทำให้จิตใจผูกพันต่อกัน

พัฒนาการการแสดงหนังประโมทัย จากการศึกษพบว่า ศิลปะการแสดงหนังประโมทัยคณะ
บุญเทียมน้อย ได้ว่าเป็นการแสดงที่ไม่เหมือนคณะอื่นคือมีรูปแบบการแสดงของหมอลำเรื่องต่อกลอน
และการแสดงหนังประโมทัยเข้าด้วยกัน และยังคงรักษารูปแบบไว้เป็นอย่างดี ทำให้ท้องถิ่นเกิดมีศิลปะ

และวัฒนธรรมที่คงอยู่ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดให้มีการสร้างรายได้จากการแสดงหนัง อันได้แก่ฝ่ายเครื่องเสียง
เวทีที่ปรากฏใหม่สามารถอยู่ร่วมกับงานแสดง สามารถพัฒนาเป็นเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วมทุกบทบาท
หน้าที่ได้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาที่พบจากการวิจัยมีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนางค์ประกอบการแสดง

จากการศึกษาพบว่า การแสดงองค์ประกอบทั้งด้านรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ดนตรี บท
พากย์เจรจา เพลงร้อง ทำนองเพลง การแต่งกายของผู้เชิดหนัง ทั้งหมดนี้ยังมีองค์ประกอบเรื่องการนำ
เพลงร้องลูกทุ่งหมอลำและหมอลำปรับเนื้อหาให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ (วิวัฒน์
ชัย บุญภักดี, 2531) รายการพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านว่าวัฒนธรรมควรมุ่งส่งเสริมทั้งต่อวัฒนธรรมและ
ผู้สร้างงานวัฒนธรรมที่มีฝีมือ หรือมีความชำนาญการพิเศษ การส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรมที่
รองรับการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาไปในรูปแบบที่เหมาะสมจึงจำเป็นต้องมีการประยุกต์ พัฒนารูปแบบ
เพื่อปลูกเร้าให้เกิดความน่าสนใจเช่นเดียวกับการพัฒนาการขับร้องเพลงลูกทุ่งหมอลำให้ทันสมัย
มากขึ้น

2. พัฒนาคุณภาพศิลปิน

จากการศึกษาพบว่า การแสดงในคณะบุญเทียมน้อยถือได้ว่าเน้นศิลปินและครูภูมิปัญญา
ท้องถิ่นในอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ทุกคนในคณะต่างมีความสามารถแตกต่างกันออกไปตามแนว
ทางการแสดง โดยเฉพาะผู้ขับร้องและพากย์เจรจา บางครั้งไม่สามารถขับร้องกลอนเพราะที่ได้รับความ
นิยมได้ และจดจำเฉพาะบทร้องในยุคก่อนและอาจเป็นสาเหตุที่ไม่ดึงดูดผู้ชมให้ตื่นเต้นประทับใจไม่
สถานการณ์แสดงได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงสัญลักษณ์ของ John Dewey และ William I. Thomas
(สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2544) ว่าทฤษฎีเชิงสัญลักษณ์จะเป็นผู้กระทำ (Actor) และการตีความหมายของ
ความจริงทางสังคม ซึ่งผู้ขับร้องพากย์เจรจารุ่นใหญ่ ฝึนเห็นความนิยมของผู้ชมมายาวนาน มีเพลงใหม่ ๆ
ควรปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

3. พัฒนาเทคโนโลยีและการจัดการ

การแสดงหนังในคณะบุญเทียมน้อย มีการพัฒนาและกระบวนการแสดงไปตามความเจริญ
เปลี่ยนแปลงของประเทศ โดยมีบริษัทแกรมมี่โกลด์ จำกัด มาเซ็นสัญญาสงวนลิขสิทธิ์ ศิลปินมี
ค่าตอบแทน ซึ่งการพัฒนานี้ทำให้การอนุรักษ์สืบสานการแสดงหนังประมอทัยไม่หายไปจากความนิยมตาม
ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม Tae Fritz Graeboer (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2544) อธิบายว่า
วัฒนธรรมหนึ่งจะแพร่กระจายไปยังแหล่งอื่น ๆ ได้ ต้องยึดหลักภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม การ
คมนาคมที่ดี เทคโนโลยีและการสื่อสารที่ดี ซึ่งการแสดงหนังประมอทัย ได้พัฒนาด้านเทคโนโลยีและการ
จัดการก็จะทำให้แพร่กระจายไปสู่ความนิยมได้กว้างขึ้น

4. พัฒนาความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่าองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรม ควรช่วยกันส่งเสริม
ดูแลและวางนโยบายในการอนุรักษ์และพัฒนาการแสดงหนังประมอทัย ให้อยู่ในความนิยมของคนในสังคม
ปัจจุบัน เป็นพลังที่ทำให้วัฒนธรรมมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่ดี และช่วยให้ศิลปินมีกำลังใจที่จะอนุรักษ์
วัฒนธรรมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (พิทยา สายหู, 2531) เกี่ยวกับการพัฒนาส่งเสริมวัฒนธรรม
พื้นบ้านว่าการจะส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นอุปกรณ์การดำรงชีวิตและมีความหมายแท้จริงใน
ฐานที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ซึ่งบุคคลภายนอกเป็นผู้ชมเท่านั้น การส่งเสริมและพัฒนาจะสำเร็จได้หาก
ความร่วมมือและประโยชน์ของทุกฝ่ายสามารถตอบความต้องการของกันและกันได้

5. บริบทสังคมอีสาน

ในส่วนของการถ่ายทอดวรรณกรรมเข้าสู่ภาคอีสานนั้น ผศ.ดร. ทรงวิทย์ พิมพะกรรณ์ ได้สันนิษฐานเส้นทางไว้ว่า จากล้านนาแพร่เข้าสู่ล้านช้างหลวงพระบาง และถ่ายทอดไปสู่เวียงจันทน์โดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช จากนั้นส่งต่อไปสู่ภาคอีสานซึ่งสมัยนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านช้างผ่านทางสำนักเรียนโดยจากเวียงจันทน์ ข้ามแม่น้ำโขงมาอีสานเหนือ เช่น ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม

จากปัจจัยดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการอนุรักษ์พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายก็จะทำให้การแสดงหนังประโมทัยเป็นวัฒนธรรมมรดกสืบทอดทางวัฒนธรรมอันทรงค่าต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การศึกษาต้นแบบของการแสดงหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อยทำให้รู้รากเหง้าของการพากย์เจรจา การแสดงหมอลำเพลิน ที่เข้ามามีอิทธิพลทำให้ศิลปินในยุคปัจจุบันนำทำนองไปเป็นต้นแบบการสร้างสรรค์ลายเพลง และนำทำนองไปประกอบการแสดงในวงโปงลางอย่างแพร่หลาย สามารถพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องตามต้นฉบับ และคงไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างยาวนาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 นักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการวิจัยสามารถนำผลของการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์การวางแผนดำเนินการวิจัยได้

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาและประยุกต์ใช้เพื่อการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่านิยมที่เสื่อมถอยของผู้คนในสังคมอีสานในการรับชมหนังประโมทัย

2.2 ควรมีการเก็บรักษาข้อมูลเพื่อให้เกิดความสำคัญต่อการศึกษาของหน่วยงานราชการหรือสถานศึกษา ซึ่งจะสามารถรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการบันทึกบทพากย์ บทเจรจาให้ครบทุกบท เพื่อมีให้สูญหายและเป็นประโยชน์ต่อการสืบทอดต่อไป

2.4 ควรมีการบันทึกเสียงของทำนองบทเพลงต่าง ๆ เอาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป

2.5 ควรสืบทอดการแสดงของหนังประโมทัยคณะบุญเทียมน้อย เรื่องสังข์สินชัย ตอนนำเอา

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษ เรื่องวุฒิ. (2555). การศึกษาดนตรีประกอบการแสดงหนังประโมทัยของคณะเพชรโพทันทน์ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร [ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2528). เรื่องบทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสานในช่วงกึ่งศตวรรษ, *บทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสานในช่วงกึ่งศตวรรษ*. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2530). *เอกสารประกอบวัฒนธรรมพื้นบ้าน ภาควิชาภาษาไทย, คติชาวบ้าน*. อักษรวัฒนา.
- อนันตวง. (2563). สัมภาษณ์.
- เจริญชัย ชนไฟโรจน์. (2563). สัมภาษณ์.
- เดช เดชพิมพ์. (2531). การศึกษาเรื่องหนังประโมทัยในจังหวัดร้อยเอ็ด. [ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต]. <https://bit.ly/3DlmeVd>
- ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์. (2563). สัมภาษณ์.
- บุญเลิศ สารอวาาส. (2563). สัมภาษณ์.
- ประจักษ์ สารรักษ์. (2563) สัมภาษณ์.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2525). *ศิลปะกับสังคม, พื้นบ้านพื้นเมือง*. เจ้าพระยา.
- ทรงวิทย์ พิมพ์กรรม. (2558). *ตัดสินรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ครั้งที่ 16 ประเภทสารคดีเชิงศิลปวัฒนธรรม*.
- ทวีเกียรติ ไชยงยศ. (2538). *สุนทรียทางทัศนศิลป์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. โครงการตำราคณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พิทยา สายหู. (2531). *แนวทางในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน. ในแนวทางการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านไทย, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว*.
- ยศ สันต์สมบัติ. (2540). *มนุษย์กับวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัถพร ชังธาดา. (2526). *หนังประโมทัย: หนังตะลุงอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- วิวัฒน์ชัย บุญภักดี. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน: ทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง. นิเวศน์สัญจร* วิถีทางสู่การอนุรักษ์ โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2551). *การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม: แนวคิด วิถีวิทยา ทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. อมรินทร์ก๊อปปี้.
- สุรพล เนสุสินธุ์. (2563) สัมภาษณ์.
- เหรียญ วรรณวงคอง. (2563) สัมภาษณ์.
- Miller, T.E. & Jarencchi C. (1979). Shadow Pupper Theatre in Northeast. *Jornal of the Siam society*, 1, 293 - 311.

พัฒนาการของคณะโหวดเสียงทอง The Development of Vode Siangthong Band

วัทธิกร แสงผล^{1*}, สุรพล สุนสินธุ์²
Wattigorn Sawaengpon^{1*}, Surapon Nesusin²

^{1,2} สาขาศรีวิทยาศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{1,2} Master of Music Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Khonkaen University

*Corresponding email: wattigorn1977@gmail.com

Received: 14 August 2021; Revised: 23 August 2021; Accepted: September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของคณะ โหวดเสียงทอง การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของคณะโหวดเสียงทอง ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร และการรวบรวมข้อมูล ภาคสนามด้วยการสำรวจ สัมภาษณ์ผู้รู้ นักวิชาการ จำนวน 2 คน สมาชิกคณะโหวดเสียงทอง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสำรวจ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และนำเสนอ ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการของคณะโหวดเสียงทอง มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ยุคแรก พ.ศ. 2511 - 2515 เครื่องดนตรี 4 ชิ้น คือ แคน ซุง กลองตุ้ม และฉิ่ง ผู้บรรเลงนั่งกับพื้นลักษณะครึ่งวงกลม ยุคที่ 2 พ.ศ. 2516 - 2520 เพิ่มเครื่องดนตรี พิณโปร่ง กลองหาง 2 ใบ ไหของ 2 ใบและโหวด เพิ่มลายบรรเลง ได้แก่ เป็ดวง ลายตั้งหวาย ลายนกไซบินข้ามทุ่ง ลายแมงต๊อบเต่า ลายเซิ้งบั้งไฟ ลายน้ำโตนตาด ลายเต้ย ยุคที่ 3 พ.ศ. 2521 - 2525 ยุครุ่งเรือง เพิ่ม กลองชุด พิณไฟฟ้า พิณเบส ซออีสาน ปี่ภูไท มีพิธีกร นักร้องหญิงชาย เพิ่มลายภูไทภาพสินธุ์ ภูไทสกลนคร ภูไทเรณูนคร มีท่าพ่อนภูไท ปี พ.ศ. 2528 - ปัจจุบัน หัวหน้าคณะโหวดเสียงทองได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด มีการพัฒนาเครื่องดนตรี พิณ 2 หัว พิณ 3 หัว ในระยะหลังทำให้เกิดปัญหา มีการพักการแสดง และการรวมตัวกันอีกในเวลาต่อมา แต่ก็ไม่เป็นที่นิยมเหมือนเมื่อก่อน การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของคณะโหวดเสียงทอง มีการผสมผสานเครื่องดนตรีพื้นบ้านกับเครื่องดนตรีสากล เผยแพร่ผลงานไปยังต่างประเทศ มีการบันทึกเทปคาสเซ็ท กลวิธีการบรรเลงยุคแรก ยึดเสียงแคนเป็นหลัก ยุคที่ 2 มีการบรรเลงเพลงเปิดวงประยุกต์จากเพลงลูกทุ่งมีการขับร้องเพลงลูกทุ่งและหมอลำ ยุคที่ 3 มีจำนวนผู้แสดงเพิ่มมากขึ้นการบรรเลงดนตรีมีแบบแผน ยุคที่ 4 การบรรเลงการแสดงหลากหลายมีความเป็นสากลและเป็นวิชาการ ลักษณะของการแสดงในปัจจุบันเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน

คำสำคัญ : พัฒนาการของคณะโหวดเสียงทอง, การดำรงอยู่, การเปลี่ยนแปลง

ABSTRACT

The purpose of this research is to study (1) the development of Vode Siangthong band and (2) the persistence and transformation of Vode Siangthong band.

The subjects used in this study were the data from articles and field study by survey, observe, and interview two professors and 12 Vode Siangthong musicians. The research instrument in this study was a structured interview, and analyzed by use qualitative research methodology.

The findings revealed that 1) the development of Vode Siangthong band: it is divided into four eras: (1) The early age (1968-1972): The musicians had four musical instruments, sat in semi-circle and played music in free style. (2) The development age (1973-1977): They had more music songs such as Lai Perdvong, Lai Serngbungfai, and Lai Tungwai. (3) The golden age (1978-1982): They had more musical instruments such as electric bass guitar, electric harp, four drums and more music songs such as Lai Phuthaikalsin, Lai Phuthaisakonnakorn, and Lai Phuthairenu. (4) The present age (1983-present): The band leader became a guest instructor at Roi-Et College of Dramatic Arts 2) The persistence and transformation of Vode Siangthong band: The musicians brought Western musical instruments for playing and used cassette tapes for recording to present to the foreigners. For playing musical instruments, they used Khaen in the early age. In the development age, they played Thai country music and Morlum songs. In the golden age, they had more musicians and played music methodically. At the present age, they play music in modern and academic style. The objectives of playing music are to conserve and inherit Isan Folk Music.

Keywords : The Development of Vode Siangthong Band, Persistence, Transformation

บทนำ

วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสานยังยึดมั่นอยู่ในฮีตบ้านครองเมืองจารีตประเพณีนั้นคือ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันร่วมกิจกรรมของสังคมด้วยความพึงพอใจ เช่น งานบุญ งานกุศล กิจกรรมประเพณีของหมู่บ้านของหมู่คณะ ตามที่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของสังคม คือฮีตสิบสองคองสิบสี่ ด้วยการยึดมั่นอยู่ใน ฮีตบ้านครองเมือง และบทบัญญัติเป็นเป้าหมายสำคัญของวิถีชีวิตเป็นผลให้ชาวอีสาน มีพฤติกรรมประนีประนอมถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน แบ่งปันผลประโยชน์ แบ่งปันผลิตผลและเกื้อกูลแรงงานกัน แม้ว่าชาวอีสานที่อาศัยอยู่ในที่ราบสูงโคราชนี้ จะประกอบด้วยกลุ่มชนเผ่าซึ่งแต่ละชนเผ่าย่อมมีภาษาของกลุ่มเครื่องแต่งกายและจารีตเฉพาะของกลุ่มแต่การที่ ชาวอีสานอยู่ในบ้านหล่อหลอมในวัฒนธรรมร่วมกันคือ ฮีตบ้านครองเมือง และฮีตสิบสองคองสิบสี่ จึงไม่พบว่าชนเผ่าเหล่านั้นมีการขัดแย้งระหว่างเผ่าพันธุ์ ชนเผ่าเหล่านั้นมีชื่อเรียกแบ่งเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ กันไป เช่น เขมร ส่วย(กูย) แสก ย้อ ผู้ไท กระสือ (โซ) รวมทั้งไทยโคราช (จ้าววรรณ ธรรมวัตร, 2530: 5)

ร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดในบริเวณลุ่มแม่น้ำชีในภาคอีสานของไทยที่อดีตเคยเป็นเมือง ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยปรากฏชื่ออยู่ในตำนานอุรังคธาตุว่า สาเกตนคร หรือเมืองร้อยเอ็ดประตู อันเนื่องมาจากเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรือง โดยที่มีเมืองขึ้นเป็นจำนวนมาก การตั้งชื่อเมืองว่า “ร้อยเอ็ดประตู” นั้น น่าจะเป็นการตั้งชื่อเชิงอุปมาอุปไมย ให้เป็นศิริมงคลและแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของเมืองมากกว่า การที่เมืองจะมีประตูเมืองอยู่จริงถึง 101 ประตู ซึ่งการตั้งชื่อเพื่อแสดงถึงความ

เจริญรุ่งเรืองผ่านการมีประตูเมืองจำนวนมากนั้น จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด คือ งานประเพณีกินข้าวปุ้นบุญผะเหวด การจัดงานประเพณีบุญผะเหวด ที่ถือว่าจัดได้ยิ่งใหญ่ เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งจะจัดประเพณีบุญผะเหวด ในช่วงสัปดาห์แรกของเดือนมีนาคมของทุกปี ดังนั้น บรรพชนชาวไทยอีสานแต่โบราณ จึงถือเป็นเทศกาลที่ประชาชนทั้งหลายร่วมกระทำการบำเพ็ญ และได้อนุรักษ์สืบทอดเป็นวัฒนธรรมสืบมาจนถึงอนุชนรุ่นหลัง ประชากรจังหวัดร้อยเอ็ดมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ดังนี้ กลุ่มไท - ลาวเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองเดิมอาศัยทั่วไปในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มไทย - เขมร อยู่ในอำเภอสวรรคภูมิ และอำเภอเกษตรวิสัย กลุ่มไท - ส่วย มีเชื้อสายเป็นชาวส่วยหรือ กูย อยู่ในบริเวณ อำเภอสวรรคภูมิ อำเภอปทุมรัตน์ และอำเภอโพนทราย ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มภูไทหรือผู้ไทเป็นกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานเขตอำเภอเมยวดี อำเภอหนองพอก (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2557: 14) มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีลักษณะเด่นเหมือนกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ดเกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณีของท้องถิ่น ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ภาษาพูดที่มีสำเนียงของภาษา การละเล่นพื้นบ้านศิลปะพื้นบ้าน สิ่งดังกล่าวนี้จึงเป็นความสำคัญที่แสดงถึงความเจริญงอกงามของผู้คน โดยเฉพาะอำเภอหนองพอก มีวงดนตรีพื้นบ้านอีสานเกิดขึ้นด้วยมีบุคคลสำคัญในวงการดนตรีพื้นบ้าน ได้ก่อตั้งวงดนตรีพื้นบ้านประจำท้องถิ่น ตามรูปแบบของตนเอง

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นดนตรีที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดประกอบกับสำนวนและสำเนียงแต่งขึ้นโดยศิลปินพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้านจึงได้สะท้อนถึงขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี วัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ ความอุดมสมบูรณ์ ความแข็งแรง โดยภาพสะท้อนเหล่านี้จะดูได้จากสำเนียงของบทเพลงเนื่องจากภาคอีสานมีอากาศที่ร้อนและแห้งแล้ง เมื่อถึงเวลาฝนชาวอีสานต้องรีบทำมาหากินเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องจนไม่มีเวลาที่จะสนุกสนานมากนัก เครื่องดนตรีจึงไม่สวยงาม ประดิษฐ์ขึ้นอย่างง่าย ๆ และใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้จากท้องถิ่น การบรรเลงก็รวดเร็วและคึกคัก กระชับและสนุกสนานแสดงถึงความเร่งรีบ เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานจะมีหลายรูปแบบหลายอย่างออกไปอีก และมีเครื่องดนตรีหลาย ๆ อย่าง เช่น พิณ โห่ซอ ซอกละมะพร้าว โปงลาง กลองยาว แคนโหวด เป็นต้น (เจริญชัย ชนไฟโรจน์, 2526 : 1 - 20)

วงดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็นสิ่งที่มีการสร้างสรรค์สืบทอด และปฏิบัติกันมาเป็นแบบแผนที่ยอมรับกันในสังคมวงดนตรีพื้นบ้าน มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างมาก ด้วยเหตุนี้แนวทางการพัฒนางานดนตรีพื้นบ้าน จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่นและมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เจริญขึ้น (ดิน ปรัชญพฤษดิ์, 2549 : 174 - 177) วงดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน คือวงดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง โดยเฉพาะรูปแบบการบรรเลงประกอบการแสดง ที่มีลีลาจังหวะและท่วงทำนองที่สนุกสนานเร้าใจ ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจในศิลปะการแสดงดังกล่าว มีรูปแบบที่พัฒนามาจากการบรรเลงแบบดั้งเดิม การใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านปรับเข้าแทนที่ของเดิมคือ เครื่องดนตรีไฟฟ้าจึงทำให้รูปแบบการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสานในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไป ตามยุคตามสมัย ซึ่งในวงโปงลางปัจจุบันนั้น มีการพัฒนาการมาจากวงดนตรีพื้นบ้านอีสานคณะโหวดเสียงทอง ตั้งอยู่ที่บ้านหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด (ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์, สัมภาษณ์, 21 พฤษภาคม 2563) กล่าวว่าคณะเป็นผู้ก่อตั้งขึ้นและได้มาปฏิบัติหน้าที่ครูสอนวิชาดนตรีพื้นบ้านอีสานในวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ดังนั้น นายทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ จึง

ได้นำองค์ความรู้ ที่เคยทำอยู่ในวงดนตรีของคณะโหวดเสียงทอง มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนนักศึกษา สร้างสรรค์ผลงานงโปลงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

กฤตวรชกร โพธิ์ใต้ และคณะ (2558: 110 - 114) ได้กล่าวว่าการสร้างสรรค์ การพัฒนา รูปแบบการบรรเลง วงดนตรีพื้นบ้านอีสานนั้นได้นำเอาแนวคิดในการสร้างสรรค์การพัฒนา รูปแบบการ บรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสานในรูปแบบประสานเสียงดนตรีพื้นบ้าน โครงสร้างทำนองหลักจังหวะทำนอง หลัก ลายที่บันทึกไว้เป็นโน้ตสากลที่มีการสอดแทรกการประสานเสียง ตามหลักทฤษฎีสากลจำนวน 2 ลาย คือลายสี่พันทอน ลายออนซอนสาวสาเกต เป็นลายโบราณบรรเลงไปในทางเดียวกัน จึงใช้ทฤษฎีของ ดนตรีสากล นำมาปรับใช้ในการบันทึกโน้ตและการบรรเลง สอดแทรกการประสานเสียง หยอกล้อกัน ระหว่างเครื่องดนตรีในบางห้องเพลง ลายออนซอนสาวสาเกต ลายดนตรีที่แต่งขึ้นใหม่ ใช้ทฤษฎีดนตรี สากลมาแต่งทำนอง โดยให้เครื่องดนตรีบรรเลงลายหลักและสอดแทรกการประสานเสียงของตัวโน้ต

เครื่องดนตรีสากลเข้ามามีบทบาทในการบรรเลงวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน ในยุคปัจจุบันนั้น จึง เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านบวกและด้านลบ คือ ผลักดันให้การแสดงวง ดนตรีพื้นบ้านอีสานมีรายได้มากขึ้นรวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาผสมผสานในการบรรเลงวง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีความยิ่งใหญ่ตอบสนองความต้องการของผู้ชมในขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นการตลาด มากขึ้น จนลืมนึกถึงศิลปะการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอย่างแท้จริง สื่อทางภูมิปัญญาที่ส่งสมมาจาก บรรพบุรุษ เคยมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ถูกกลืนหายไปพร้อมกับเปลี่ยนแปลงอย่าง ฉับพลัน การบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสานมีรูปแบบที่ผสมผสานปะปนกันไปกับมหรสพอื่น ๆ ถูกประยุกต์ เกือบจะมองไม่เห็นถึงอัตลักษณ์ดั้งเดิม

การศึกษาพัฒนาการของคณะโหวดเสียงทอง จะเป็นการอนุรักษ์ ต้นแบบการบรรเลงวงดนตรี พื้นบ้านอีสานที่ถือเป็นรากเหง้าของดนตรีที่ทำให้เกิดลายต่าง ๆ อย่างแพร่หลายมองให้เห็นการประยุกต์ ผสมผสานลายดนตรีแบบดั้งเดิมกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ตลอดจนยังเป็นการสืบสานภูมิปัญญาและสร้าง องค์ความรู้ทางด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน ให้เป็นมรดกของชุมชนและเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่คุณค่า ทางวัฒนธรรมสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของคณะโหวดเสียงทอง
2. เพื่อศึกษาการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของคณะโหวดเสียงทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มบุคลากรผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 กลุ่มผู้รู้ จำนวน 2 คน
 - 1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 12 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 พัฒนาการของคณะโหวดเสียงทอง
 - 2.2 การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของคณะโหวดเสียงทอง
3. ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยศึกษาคณะโหวดเสียงทอง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

4. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบไม่มีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ ผู้ชมผู้ฟัง ผู้ว่าจ้าง และกลุ่มบุคคลทั่วไป ดังนี้

4.3 แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบมีโครงสร้าง สำหรับใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้

- 1) แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 แบบมีโครงสร้าง สำหรับใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติ
- 2) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้สังเกตการแสดงการบรรเลงเพลงของคณะโหวตเสียง

ทอง

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- 1) แบบสัมภาษณ์
- 2) เครื่องบันทึกเสียง
- 3) สมุดจดบันทึก

4) กล้องถ่ายรูป

5) กล้อง VDO

3) การสร้างและการหาคุณภาพแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการ ดังนี้

3.1 จัดเตรียมประเด็นในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับพัฒนาการของคณะโหวตเสียง

ทอง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.3 จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง

VDO

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของแบบสัมภาษณ์โครงสร้างเกี่ยวกับพัฒนาการของคณะโหวตเสียงทอง มีวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของประเด็นคำถาม

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีประกอบกัน ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม มีดังนี้

5.1 ศึกษารวบรวมข้อมูล จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานโหวต

5.2 ข้อมูลจากภาคสนามดังวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1) สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ชมผู้ฟังผู้ว่าจ้างและกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการเป่าโหวต กระบวนการสร้างสรรค์ลายดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมใช้สังเกตการณ์แสดงของคณะโหวตเสียงทอง

3) การแสดงของคณะโหวตเสียงทอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารและจาก การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแล้ว ใช้วิธีการจัดทำข้อมูลดังนี้

1. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต การจัดกลุ่มสนทนา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
2. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จำแนกหมวดหมู่ตามประเภทของข้อมูลที่กลั่นกรองจากเครื่องมือ
3. สรุปข้อมูลของแต่ละประเภทแล้ววิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงตามจุดประสงค์ ดังนี้
 - 3.1) วิเคราะห์พัฒนาการของคณะโหวตเสียงทอง
 - 3.2) วิเคราะห์การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของคณะโหวตเสียงทอง

ผลการดำเนินงานวิจัย

1. พัฒนาการของคณะโหวตเสียงทอง

จากการสัมภาษณ์ (ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2563) พบว่าคณะโหวตเสียงทอง เดิมชื่อ “วงศักดิ์สายัญ เจตจำลอง” ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของนักดนตรีพื้นบ้าน 4 คน ได้แก่ นายทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ นายสายัญ หอบบุญ นายสมเจตน์ ศรีวะรัมย์ นายจำลอง พันธุ์สีมา เครื่องดนตรีที่ใช้ในตอนนั้น ประกอบด้วย แคน พิณโป่ง (ซุง) กลองตุ้มและฉิ่ง เปิดทำการแสดงในงานบุญงานวัดในหมู่บ้าน คณะโหวตเสียงทอง นั้นมีพัฒนาการในการแสดง การผสมผสานของเครื่องดนตรี ลายเพลงมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแบ่งตามยุคสมัยเพื่อให้เห็นชัดเจน ดังนี้

ยุคสมัยแรกเริ่มในปี พ.ศ. 2511 - 2515 คณะโหวตเสียงทอง ทำการเล่นดนตรีในงานประเพณี งานวัดในหมู่บ้าน ด้วยเครื่องดนตรีคือ แคน พิณโป่ง (ซุง) กลองตุ้มและฉิ่ง การแต่งกายจะสวมเสื้อม่อฮ่อมย้อมครามกางเกงตามอิสระและผ้าขาวม้ารัดเอว การบรรเลงจะนั่งบรรเลงเครื่องดนตรีกับพื้น ในลักษณะครึ่งวงกลม หรือรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส การบรรเลง จะบรรเลงแบบอิสระแบบธรรมชาติเป็นการบรรเลงตามอารมณ์ จินตนาการของผู้บรรเลง การบรรเลงจะยึดเสียงแคนเป็นหลัก ส่วนลายเพลงที่ใช้บรรเลงในยุคนั้น มีเพียงลายหลัก ๆ อยู่ 3 ลาย ได้แก่ ลายสวาน้อยลงช่วง ลายภูไทเลาะตูป ลายลำเพลิน แก้วหน้าม้า ซึ่งเป็นลายเพลงของคณะโหวตเสียงทองประดิษฐ์คิดค้นทำลายเพลงขึ้นเอง

ภาพที่ 1 ภาพสมาชิกและเครื่องดนตรียุคแรก
ที่มา: วัทธิกร แสงผล (2564)

ลายสว่น้อยลงช่วง

(:- ล - ฟ	ช ล ด ช	ร - ล ฟ	ช ล ด ฟ	- ร ี ล ต	ช ล ต ช	ฟ ช ฟ ฟ	ช ล ต ฟ
ฟ ช ฟ ต	ช ล ต ล	- ร ี ต ล	ช ล ต ล	ฟ ช ฟ ฟ	ฟ ช ฟ ต	ฟ ช ฟ ต	ช ล ต ล :)
(: - ต - ช	ล ฟ ช ล	- ต - ช	ล ฟ ร ช :)	- ล - ช	ฟ ม ต ร	ฟ ช ล ช	ฟ ร ต ร

ยุคสมัยแห่งการพัฒนา ในปี พ.ศ. 2516 - 2520 จากการสัมภาษณ์ (ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์, สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2563) พบว่ามีการนำโหวตมาใช้บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ โดยยัดเสียงของแคนเป็นหลัก จึงได้ตั้งชื่อวงขึ้นว่า "วงโหวตเสียงทอง" โดยในยุคนี้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการนั่งบรรเลงเป็นการยืนบรรเลง มีการบรรเลงเพลงเปิดวง โดยคิดประยุกต์จากเพลงลูกทุ่ง เช่น การร้องเพลง ร้องหมอลำ ตามยุคสมัย แนวดนตรีที่เพิ่มเข้ามาคือ การร้องหมอลำ การพ้อนรำ การผสมผสานเพลงลูกทุ่งหมอลำ เช่น เพลงสั่งฟ้าไปหาน้อง เพลงสาวฝั่งโขง เพลงสาวต้มยืมใส่ เป็นต้น ลายเปิดวงลายเชิงบั้งไฟ ลายตั้งห้วย ลายลำโปงลาง ลายน้าโดนตาด ลายนกไซบินข้ามทุ่ง ลายแมงต๊อบเต่า และลายเพลงตามยุคตามสมัย บรรเลงแบบประยุกต์และผสมผสานส่วนการแต่งกายยังคงยึดรูปแบบเดิมคือ เสื้อม่อฮ่อมย้อมครามกางเกงตามอีสานและผ้าขาวม้ารัดเอว ยึดเทคนิคการบรรเลงของวงลูกทุ่ง โดยการบรรเลงจะบรรเลงตามตัวโน้ตเพิ่มการประสานเสียงเข้ามา

ภาพที่ 2 ภาพสมาชิกและเครื่องดนตรี
ที่มา: วชิกร แสงผล

ลายเพลินแก้วหน้าม้า

----	--- ล	--- ต	--- ร	- ม - ช	- ม- ร	- ต - ล	- ต - ร
- ล ต ช	- ล ต ล	ร ล ต ช	- ล - ฟ	--- ล	- ต - ร	- ม ร ต	ร ม ต ร

ยุคสมัยแห่งความรุ่งเรือง ในปี พ.ศ. 2521 - 2525 จากการสัมภาษณ์ (ทรงศักดิ์ประทุมสินธุ์, สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2563) พบว่ามีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ การนำเครื่องดนตรีหลายชิ้นเข้ามาสู่การบรรเลงในวงมากขึ้นมีเครื่องดนตรีสากลเข้ามาใช้ในการบรรเลง เช่น กีตาร์ คีย์บอร์ด กลองชุด ทำให้วงดนตรีพื้นบ้านคณะโหวตเสียงทองมีผู้คนชื่นชอบและได้รู้จักมากขึ้นตามลำดับ จึงมีโอกาสไปแสดงต่อหน้าพระที่นั่ง ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนครในทุกๆ ปี งานประภาคารวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สถานีวิทยุ 909 จังหวัดสกลนคร การแสดงออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 4 จังหวัดขอนแก่น งาน

กาชาดประจำปี จังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดอื่น ๆ อีกมากมายมีชื่อเสียงได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไป

สำหรับนักดนตรีทั่วไปโน้ตเพลงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ระบบบันทึกโน้ตดนตรีไทยมีสัญลักษณ์ที่ตรงข้ามกับระบบโน้ตสากล คือ อัตราจังหวะความสั้น - ยาวของเสียง ในระบบโน้ตสากลขึ้นอยู่กับลักษณะที่แตกต่างกันของโน้ตเป็นสำคัญ ในขณะที่ตัวโน้ตตามระบบดนตรีไทยไม่สามารถแทนค่าความสั้น - ยาว ของเสียงได้ อัตราความสั้น - ยาวระบบโน้ตดนตรีจะเกิดได้ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ห้องเพลงและการจัดเรียงโน้ต ห้องเพลงในระบบโน้ตดนตรีทุกบรรทัดที่ใช้บันทึกโน้ตจะประกอบด้วย 8 ห้องเพลง โดยตำแหน่งของจังหวะเคาะจะอยู่ที่ส่วนท้ายสุดของโน้ตแต่ละห้องเพลง 2) การจัดเรียงตัวโน้ตเนื่องจากสัญลักษณ์อักษร ด ร ม พ ซ ล ท ไม่สามารถแยกแยะอัตราความสั้น - ยาว ของเสียงที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นจึงต้องอาศัยการจัดเรียงตัวโน้ต ตามหลักพื้นฐานของการจัดเรียงตัวโน้ตในแต่ละห้องเพลงจะบรรจุไปด้วยหน่วยเคาะย่อยเท่ากับ 4 หน่วยเคาะย่อย เป็นต้น (ปาหนัน คำฝอย, 2553 : 150) เอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ประจำวง คือ โหวด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อวงเป็น "คณะโหวดเสียงทอง" โดยรูปแบบการแต่งกายในยุคนี้ปรับเปลี่ยนมาเป็นผ้าชุดส่วนการนุ่งผ้าและผ้าขาวม้าคาดเอวยังคงเดิม ส่วนเครื่องดนตรีได้นำเข้ามาเพิ่มในการบรรเลงได้แก่ พิณไฟฟ้า พิณเบสไฟฟ้า และกลองหาง 4 ใบ ลายที่ใช้บรรเลงในยุคนี้ได้แก่ ลายเปิดวง ลายภูไทกาฬสินธุ์ ลายภูไทสกลนคร ลายภูไทเรณู โดยลายผู้ไทเป็นลายที่ใช้บรรเลงประกอบการฟ้อน เพราะในยุคนี้มีการฟ้อนเข้ามาการบรรเลงดนตรีจะเป็นการบรรเลงแบบประยุกต์ซึ่งเป็นการบรรเลงแบบผสมผสาน

ภาพที่ 3 ภาพเครื่องดนตรี พิณไฟฟ้า
ที่มา: วาทิกร แสงผล

ภาพที่ 4 ภาพเครื่องดนตรี เบสไฟฟ้า
ที่มา: วาทิกร แสงผล

ภาพที่ 5 ภาพนักดนตรีและนักแสดง
ที่มา: วชิกริกร แสงผล

ยุคการปรับตัวเปลี่ยนแปลงของคณะโหวดเสียงทองจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2528 คณะโหวดเสียงทองได้มีการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าและสมาชิกคณะโหวดเสียงทอง เนื่องจากหัวหน้าคณะโหวดเสียงทอง นั้นได้มีหน้าที่เป็นครูผู้สอนประจำที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด เป็นผู้ให้ความรู้ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมที่เป็นพื้นเมืองพื้นบ้านอีสาน เช่น การถ่ายทอดการบรรเลง การถ่ายทอดการทำเครื่องดนตรี รูปแบบในการบรรเลงแบบต่าง ๆ ของคณะโหวดเสียงทอง ที่มีการถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จนทำให้หัวหน้าคณะโหวดเสียงทอง นั้นไม่มีเวลาที่จะดูแลในการฝึกซ้อมนัดหมายการบรรเลงการแสดงอย่างเต็มที่เหมือนที่ผ่านมา จึงเป็นเหตุที่ทำให้คณะโหวดเสียงทองได้หยุดพักลงชั่วคราว และในระหว่างปี พ.ศ. 2532 มีผู้ชักชวนให้คณะโหวดเสียงทองไปทำการแสดงที่เมืองจำลอง พัทยา เพื่อเป็นการมีรายได้ของสมาชิกและได้ตกลงทำสัญญาให้คณะโหวดเสียงทองไปทำการแสดงที่เมืองจำลอง พัทยา ครั้งนั้นยังขาดหัวหน้าการบริหารจัดการในสิ่งต่าง ๆ ก็ไม่เป็นอย่างที่มีในข้อตกลงนั้นไว้ ทำให้เกิดการผิดข้อสัญญาเรื่องค่าตอบแทนจนกระทั่งเกิดการทำให้สมาชิกคณะโหวดเสียงทองนั้น แยกย้ายกันไป จึงทำให้คณะโหวดเสียงทองหยุดพักลงชั่วคราว ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2536 วงดนตรีพื้นบ้านอีสานคณะโหวดเสียงทองได้เกิดการรวมตัวกันใหม่อีกครั้ง ณ บ้านหนองพอก ตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด และได้ปรับเปลี่ยนในสิ่งใหม่ ๆ ในวงดนตรี เช่นการทำฉากและการวางโครงสร้างแบบใหม่ เครื่องดนตรี เพิ่มนักร้องนักแสดงใหม่ จึงได้ตั้งวงขึ้นมาอีกและได้ตั้งชื่อว่า วงโหวดเสียงทองยุคใหม่ จากนั้นจึงได้แยกย้ายกันและได้กลับมารวมตัวกันอีกครั้ง ทำให้คณะโหวดเสียงทองเกิดการยุบลงอีกครั้ง เวลามีนงานการแสดงก็เรียกรวมกันเป็นครั้งคราวไป และปัจจุบันนี้คณะโหวดเสียงทอง เป็นวงดนตรีที่เล่นในฐานะวงดนตรีพื้นบ้านแบบอนุรักษ์ทางศิลปวัฒนธรรมดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสานเท่านั้น

2. การคงอยู่และเปลี่ยนแปลงของคณะโหวดเสียงทอง

การคงอยู่ของคณะโหวดเสียงทองนั้นมีปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการวิจัย การอนุรักษ์ การถ่ายทอด การพัฒนา การฟื้นฟู การส่งเสริม การประยุกต์ รวมถึงการสร้างสรรคสิ่งใหม่ เพื่อให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านที่อยู่คู่กับชุมชน และสังคม ภายใต้การเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัยที่มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมโลก วงดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ไม่ใช่แค่เล่นเพื่อผ่อนคลายเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการได้มาซึ่งชื่อเสียงและรายได้ อันเป็นเป้าหมายของการก่อกำเนิดวงดนตรี ประกอบกับการ

ได้รับการสนับสนุนของภาครัฐที่ได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ผ่าน การประกวด การแสดงในงานสำคัญ ๆ ของจังหวัด ระดับประเทศ การแสดงต่อหน้าพระพักตร์ จนเป็นที่ รู้จักและชื่นชอบของสาธารณชนการนำเอาวัฒนธรรมพื้นบ้านมาเผยแพร่ต่อสาธารณะให้เป็นที่รู้จักอย่าง กว้างขวาง นำไปสู่การนำคณะโหวตเสียงทองเข้าสู่หลักสูตรของสถานศึกษา ในการสืบทอดแนวเพลง การ บรรเลง การประดิษฐ์คิดค้นเครื่องดนตรี เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเยาวชนรุ่นหลัง และยังได้เป็นการ สืบทอด คณะโหวตเสียงทองได้มีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

- 1) การเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในวง ซึ่งเป็นบุคคลที่สร้างความนิยม ความน่าเชื่อถือใน รูปแบบการแสดง ลายเพลง หรือพัฒนารูปแบบการแสดงของคณะ
- 2) การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม
- 3) การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมกับวัฒนธรรมในสมัยใหม่

อภิปรายผล

1. พัฒนาการของคณะโหวตเสียงทองจากการศึกษาพบว่ามีการพัฒนาองค์ประกอบการแสดง เกิดจากการรวมตัวของนักดนตรีพื้นบ้าน 4 คน มีเครื่องดนตรีประกอบด้วย แคน พิณโปร่ง (ซุง) กลองตุ้ม และฉิ่ง แสดงในงานบุญงานวัด การแต่งกายด้วยเสื้อหม้อฮ่อมย้อมคราม สวมกางเกง ผ้าขาวม้าคาดเอว ส่วนการบรรเลงจะนั่งกับพื้น ยึดเสียงแคนเป็นหลักมีลายบรรเลงได้แก่ ลายสวาน้อยลงช่วง ลายภูไทละละ ตูบ ลายลำเพลินแก้วหน้าม้า ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ (วิวัฒน์ชัย บุญศักดิ์ 2531 : 32 - 37) ในการพัฒนาส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า วัฒนธรรมควรมุ่งส่งเสริมต่อวัฒนธรรมและผู้สร้าง งานวัฒนธรรมที่มีฝีมือ หรือมีความชำนาญพิเศษ การส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมที่รองรับการ ท่องเที่ยวควรพัฒนาไปในรูปแบบที่เหมาะสม จึงจำเป็นจะต้องมีการประยุกต์พัฒนารูปแบบเพื่อปลูกเร้า ให้เกิดความสนใจ เช่นเดียวกับการพัฒนาเครื่องแต่งกายของคณะโหวตเสียงทองและลายเพลง เครื่อง ดนตรีให้ทันสมัยมากขึ้น

2. พัฒนาคูณภาพของศิลปิน จากการศึกษาพบว่า ศิลปินดนตรีพื้นบ้านได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีประเภทเครื่องเป่าโหวต นอกจากจะเล่นเครื่องดนตรีอื่นได้อย่างไพเราะมีเสน่ห์ และเอกลักษณ์เฉพาะตัวแล้วยังมีพรสวรรค์ในด้านการประดิษฐ์โหวตและเป่าได้อย่างชำนาญด้วยกลวิธี เฉพาะตัว หากแต่นักดนตรีรุ่นหลังเป็นศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดจากอาจารย์ชั้นครู บางครั้งไม่สามารถ บังคับการใช้ลมจังหวะและอารมณ์การบรรเลงได้จึงอาจเป็นสาเหตุที่ไม่ดึงดูดผู้ชมให้ตื่นเต้น ประทับใจใน สถานการณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงสัญลักษณ์ของ John Dewey และ willam l. Thomas (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2544: 79 - 80) พบว่าทฤษฎีเชิงสัญลักษณ์ จะเน้นที่ตัวผู้กระทำ (Actor) และการ ตีความหมายของความจริงของสังคม ซึ่งนักดนตรีพื้นบ้านอีสานชั้นครู อาจเป็นความนิยมของผู้ชมมา ยาวนาน เป็นความประทับใจฝีมือเทคนิคการบรรเลง

3. พัฒนาเทคโนโลยีและการจัดการ จากการศึกษาพบว่า มีการพัฒนาตนเองและกระบวนการ แสดงไปตามความเจริญเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เช่น มีการบันทึกเสียงในรูปแบบเทปคลาสเซ็ท ศิลปินได้ คำตอบแทนและยังทำให้สถานภาพในการดำรงชีพดีขึ้นกว่าการรับงานแสดง ตามผู้ว่าจ้างเพียงอย่างเดียว ซึ่งการพัฒนาเช่นนี้ ทำให้ดนตรีพื้นบ้านไม่หายไปจากความนิยมตามทฤษฎีการแพร่กระจายทาง วัฒนธรรม โดย Fritz Graeboer (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2544 : 40 - 41) อธิบายว่าวัฒนธรรมหนึ่งจะ แพร่กระจายไปยังแหล่งอื่น ๆ ได้ต้องยึดหลักภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม การคมนาคมที่ดี

เทคโนโลยีการสื่อสารที่ดี ซึ่งดนตรีพื้นบ้านคณะโหวดเสียงทอง หากได้พัฒนาด้านเทคโนโลยีและการจัดการก็จะทำให้แพร่กระจายไปสู่ความนิยมของผู้ชมได้กว้างขวางขึ้น

4. พัฒนาความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่าองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีวิทยุ สถานศึกษา หน่วยงานการปกครองระดับอำเภอ ระดับจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรช่วยกันส่งเสริมดูแลงานนโยบายการอนุรักษ์ พัฒนาดนตรีพื้นบ้านให้อยู่ในความนิยมของคนทุกเพศทุกวัย และเป็นมรดกที่เป็นส่วนหนึ่งของชาวไทยเพราะความร่วมมือขององค์กรเหล่านี้จะทำให้วัฒนธรรมมีการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่งดงาม และยังช่วยให้ทำให้ศิลปินมีกำลังใจที่จะยืนหยัดในการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทยา สายหู (2531 : 70 – 72) เกี่ยวกับการพัฒนาส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า จะส่งเสริมเผยแพร่ และพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้าน ว่าวัฒนธรรมเป็นอุปกรณ์การดำรงชีวิต และมีความหมายแท้จริงในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ซึ่งบุคคลภายนอกเป็นเพียงผู้ชมเท่านั้น การส่งเสริมและพัฒนาจะสำเร็จได้หากความร่วมมือและประโยชน์ของทุกฝ่ายสามารถตอบสนองความต้องการของกันและกันได้

จากปัจจัยดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความร่วมมือของทุกฝ่ายจะทำให้ วงดนตรีพื้นบ้านอีสาน คงอยู่เป็นต้นแบบของดนตรีเป็นวัฒนธรรม ด้านความบันเทิง และมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. การศึกษาต้นแบบของวงดนตรีพื้นบ้านคณะโหวดเสียงทอง ทำให้รู้รากเหง้าของลายเพลงที่เข้ามามีบทบาทและอิทธิพล ทำให้เกิดการบรรเลง การสร้างสรรค์และการแสดงต่าง ๆ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดอย่างแพร่หลายและสามารถสืบสานพัฒนาต่อไปอย่างถูกต้องตามต้นฉบับและคงไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างยาวนาน

2. การพัฒนาของคณะโหวดเสียงทองในรูปแบบต่าง ๆ การนำเครื่องดนตรีสากลเข้ามาร่วมบรรเลงกับดนตรีพื้นบ้าน อันเป็นผลทำให้เกิดการประยุกต์สร้างสรรค์รับใช้สังคม วงโหวดเสียงทองจึงมีบทบาทในฐานะผู้จัดระเบียบสังคม

3. ลักษณะการบรรเลงในคณะโหวดเสียงทองแสดงอัตลักษณ์การบรรเลงโหวดที่ไม่มีใครเหมือนเป็นมิติหนึ่งในวัฒนธรรม การบรรเลงดนตรีที่เข้มแข็งอยู่ได้ยาวนาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ควรมีการจัดทำสื่อ เกี่ยวกับวิธีการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสานของคณะโหวดเสียงทอง ในรูปแบบ วิดีทัศน์ สำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้ภาคภูมิใจในศิลปะท้องถิ่นของตน อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ต่อการบรรเลงในวงดนตรีสากลเพื่อเป็นการเก็บองค์ความรู้ ที่มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤตวรรษกร โพธิ์ไต้ และคณะ. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน: กรณีศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด* [ปริญญานิพนธ์บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ร้อยเอ็ด.
- โกวิทย์ ชันธิศิริ. (2550). *ศรียางคศิลป์ตะวันตก เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2530). *คดีชาวบ้าน*. ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- เจริญชัย ชนไพโรจน์. (2526). *ดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. มหาสารคาม: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2549). *การบริหารการพัฒนา: ความหมายเนื้อหา แนวทางและปัญหา*. กรุงเทพฯ : สำนักแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์. (2563) *ศิลปินแห่งชาติสาขาดนตรีพื้นบ้าน หัวหน้าคณะโหวดเสียงทอง*. สัมภาษณ์ , 12,21 พฤษภาคม, 12 มิถุนายน. 2563.
- ปาหนัน คำฝอย. (2553). *การพัฒนาระบบบันทึกโน้ตเพลงไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พัทยา สายหู. (2531). *แนวทางในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. ใน *แนวทางการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิวัฒน์ชัย บุญภักดี. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน : ทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ในนิเวศน์ลัญจกร วิถีทางสู่การอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2544). *การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม: แนวคิด วิธีวิทยา ทฤษฎี*. ขอนแก่น: อมรินทร์ก๊อปปี้.
- สุจิตต์ วงศ์เทศ. (2557). *ร้อยเอ็ดมาจากไหน?*. กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.

Education Development of Enhancing Inclusion for Student with Exceptionalities of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University

Sumet Ngamkanok^{1*}, Wirote Chompoo²

^{1,2} Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University

*Corresponding email: sumet2003@windowslive.com

Received: 29 January 2022; Revised: 14 March 2022; Accepted: 22 March 2022

ABSTRACT

This qualitative research aimed to 1) study the condition of education supply for special-needs students in the inclusion program of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University; 2) find possible systemic structure development and inclusion study plan guidelines, and 3) promote understanding and collaboration among school staff related to the inclusion study plan. The population for the research was school staff, selected by using the purposive sampling and in-depth interviews were applied to two school executives, six regular program school teachers, and two special education school teachers. Semi-structured interviews, both individual and group, and field note observation were utilized to collect data. Data analysis utilized SWOT analysis, triangulation validity and a reliability check. The results of the research were: 1) the special education program was in the mainstream education pattern with 2 special needs students out of nine who were capable of studying in the regular classroom program (3-4 study periods). The other six attended the regular classroom program for 2-3 study periods while the rest took part in the regular classroom program for 1 study period or did not attend the class due to extreme emotional conditions or being unready to join inclusion classrooms. An additional result was that the school paid serious attention to the special education program for better lives for the special need students, abiding by the Education for Disabilities Act. Even though the school has been promoting the inclusion education for a long while, the special needs students were, in fact, currently studying their special education program without much chance to attend inclusion classrooms. Consideration and decisions were solely dependent on special education teachers. 2) The inclusive special education program was categorized as mainstream education; however, it was not considered to be fully a special education program. School policy was enforced to encourage equal access to education of special need students being nourished to grow with a better quality of life. It also paid robust attention to the necessary skills of students such as social skills, living skills, and self-reliance skills. The

special education program, in contrast, did not have clear inclusive education structure to fully allow those with special needs to attend regular classrooms under individual conditions to reflect a true effectiveness of education for all.

Keywords: Education Development, Enhancing Inclusion for Student with Exceptionalities, Demonstration School

Introduction

Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University, has realized the importance of special-needs student development - both learning skills and necessary skills - for quality growth, self-reliance, as well as social adaptability. In accordance with the Education Provision for Persons with Disabilities Act B.E. 2551 (2008 A.D), Article 3 has stated a definition and assistance that “persons with disabilities” means persons who obtain daily limited actions or social participation due to problems with auditory, visibility, physical movement, communication, psychology, emotion, behaviors, intellect, learning, and obtain special needs and assistance to be equally and affordably practical in social participation.

This research emphasized the inclusive education provision environment for inclusive special education program students by utilizing the idea of institutional research to understand educational provision structure, environmental administration, and other related contexts in enhancing the effectiveness of the inclusive education program for special needs students for academic opportunity support, life skills, and social skills. The research questions guided in this study are as follows:

1. How is the inclusive special education program of Piboonbumpen Demonstration School Burapha University like?
2. How many weaknesses and strengths are there in the inclusive special education program of Piboonbumpen Demonstration School regarding the promotion of the program?

Scope of the study

1. The scope of the study was on institutional research emphasizing restructuring of the inclusive education program to support learning abilities of special needs students at the primary level. It aimed to empower the students’ academic ability, self-adjustment, and necessary skills equally to typical students. The research methodology started from finding pros and cons for assessment and analysis on the inclusive education program.

2. The scope of population was based on a qualitative approach. It targeted the population in charge of improving the inclusive education program at the primary level consisting of 3 parties: executives, primary level teachers, and special education teachers. Purposive random sampling was conducted for 10 in-depth interviews.

Literature Review

Characteristics of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University

Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University is an independent education sector within The Faculty of Education under administration of Burapha University. The objectives of the school establishment were 1) to be a research, demonstration, and education laboratory center to provide early childhood and basic education program to improve teaching and learning as well as education assessment. 2) to be a school for teaching professional practice of Burapha University students and of other institutes. 3) to be an educational training center as well as art and culture conservation and dissemination center. 4) to be an academic service provider, training center, and education research platform with the aim of being a model program of early childhood and basic education aligned with universal standards. 5) to be a school for Burapha University faculty members and staff, according to the school's announcement.

Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University, initiated the inclusive education program for early childhood division in 2005, funded by the Office of Higher Education Commission. There were 4 students (2 with autism and another 2 with learning disabilities). There were an increasing number of inclusive education students (3 for early childhood program, 3 for grade 1, 4 for grade 2, and 2 for grade 3 of primary level. The inclusive education program was taken as a part of the inclusive education curriculum by approval of the Burapha University Council in 2009.

Inclusive Education Program

The inclusive education program objectives are to assist special needs students to study together with other students so that they will be self-reliant and able to live in society. The program, therefore, has its processes and goals. The 5 goals of inclusive education program are as follows: 1. Students in the program are required to attend at least 1/3 of total learning hours. 2. Students in the program are trained for life, social, and learning skills by doing. 3. Students in the program are continuously trained for physical, emotional, social, and intellectual development. 4. Students in the program are regularly well-equipped with self-assisting skills based on individual potential. 5. Students in the program attend all-round courses such as art, music, sport, and traditional dance.

Concepts and Related Theories

The inclusive education program is an educational conduct that allows special needs students to study together with regular students under least restrictive environments ((Meglemre, 2016). It is to enhance the student to receive full learning accommodation by their own best potential (Rueda, Gallego, & Moll, 2000), in which schools are not only a place where students study, but also a place to enrich societal

knowledge as well as morality, promoting both regular students and special needs students are provided an opportunity to spend time together under natural occurrence (Carson, 2016; Meglemre, 2016), in accordance with Education Provision for Persons with Disabilities Act B.E. 2551 (2008 A.D). It was stated in Article 3 that inclusion is defined as education conduct for persons with disabilities accessible to all levels of education, including education for all and persons with disabilities.

The efficiency of the inclusive education program is dependent on how much teachers understand the nature and demands of the students, positive attitudes, knowledge about special education, and collaboration from all sectors. All can help the students succeed in academic learning, and social living (Vaz, Wilson, Falkmer, Sim, Scott, Cordier, & Falkmer, 2015).

The Present Study

Research methodology and roles of researchers

Researchers engaged in institutional research are responsible for being both IR as scholars and researchers collecting data and summarizing the basic overview of the efficiency of program management in the inclusive education program development for special needs students. There are five categories of core resources in this research, including: (1) curriculum, study plan, policy resources; (2) human resources; (3) media support and learning resources; (4) budget resources, and (5) other knowledge-related resources. Data collection includes: (1) studying, analyzing, and synthesizing information from various documents of the school; (2) executive interviews (regular program teachers, elementary education, and teachers with relevant duties in this program).

This research applies qualitative research methods to study in-depth information to truly understand the internal culture, management policies, attitudes, operational roles and other contexts of the school. The researchers utilize the data recorded from the study of each resource to the authentic situation for data processing and evaluation to find strengths and weaknesses. After that, evaluation and analysis of the research results by categorizing important strengths and weaknesses for improvement are undertaken, and study techniques and appropriate selection plan using the sample model of inclusive study model as a guideline for the inclusive education program development for special needs students of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University, are applied.

Population and samples

The population and samples in this study were selected by purposive sampling. 10 key informants were classified into 3 groups for in-depth interviews as follows: (1) 2 administrators; (2) 6 regular teachers, and (3) 2 special education teachers. Moreover, the researchers have specified selection criteria for the mentioned samples, consisting of the following 3 criteria: (1) personnel of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha

University (2) qualified personnel in operations, administration, planning the inclusive education program development for special need students for at least 3 years (3) Personnel with knowledge and understanding about the environment, management, planning, and operations in Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University.

Research tools

This research is an institutional development research with qualitative research techniques in order to study and understand special education program with integrated learning by focusing on in-depth studies from professionals in the institution; therefore, the research tools consist of the following 4 tools: 1) Individual interview applying semi-structured interview method. The interviewee is able to express opinions and offer in-depth comments without any restrictions from the interview questions. 2) Group interview applying semi-structured interview method. The interviewee is able to express opinions and offer in-depth comments without any restrictions from the interview questions. 3) Textual materials or documents for data analysis to help the researcher expand their understanding in addition to individual and group interviews. 4) Field notes observations for data analysis focusing on education from the environment, learning and teaching management, job planning and performance of personnel, and also helping to develop students who need special assistance and the supportive atmosphere of the inclusive education program.

Data collection

The researchers have classified the process of data collection into 7 steps in the following order: 1) Research, study, and understand the pattern of institutional development systematically and study the inclusion education management style for students that need special assistance by understanding the factors, components, procedures, roles, responsibilities, and the importance of related personnel using this study data together with the state of teaching and learning in the Inclusive Education Program Development for Special Need Students of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University. 2) Interview administrators, primary school teachers, and special education teachers by formal and informal as well as individual and group interviews. 3) Exploration of the school environment such as school buildings, activity fields, cafeteria, walkways, toilets, primary school classrooms and special education rooms. 4) Observation of activities, teaching and interaction between teachers and students, as well as regular students and special needs students in the various environmental contexts of the school. 5) Process the interviews, surveying the environment and observing the interaction between teachers and students according to current conditions. 6) Data analysis by processing the teaching and learning conditions in an inclusive learning style for special needs students in the special education program.

This is compared and studied with research and books on teaching and learning. 7) Develop a guideline summary for inclusive education program development specifically for special need students of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University classified into strengths, developed points, and guidelines for the development plan.

Data analysis

This research utilized SWOT Analysis as an evaluation tool for current condition analysis in order to plan for institutional development, consisting of 4 strategies: empowerment, immunization, development acceleration, and crisis resolution (Pavinee and Koolchalee, 2013). Therefore, the process of analysis begins with data processing and evaluation for studying and searching strengths and weaknesses of educational management in the authentic environment of common schools by organizing data compiled into narrative category and describes the appropriate development guidelines.

The data reliability and validity check for this qualitative research applies a triangulation method to. It, therefore, amplifies data collection using various methods, consisting of individual interviews, group interviews, field note observations, and textual materials or documents.

Findings

This research includes the results of the data analysis from the classification of the indicators by focusing on evaluation of 5 main necessary resources as follows: (1) curriculum, study plan, policy resources; (2) human resources; (3) media and learning resources; (4) budget resources, and ;(5) other knowledge-related resources.

1. Curriculum, study plan, and policy resources

There is a department for integrated special education programs to respond to the provision of special education services for special need students in the Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University. There are currently students from grade level Prathom 1 to Prathom 5 in the program, 9 in total, as shown in the table below. With regard to data analysis of curriculum, study plan and policy management resources, the research emphasizes structural indicators in special education management programs of educational institutions classified into four necessary points as follows: (1) screening and admission; (2) management of education plans and learning promotion facilities (3) teaching and learning management, and (4) evaluation

1.1 Screening and admission

In screening and admission procedures, parents are requested to complete the application form for the students to be admitted to the inclusive special education program in the 2014 academic year. The application form clearly states the important documents used in the admission process, including medical certificates and diagnosis, intellectual level measurement certificate (Intelligence Quotient: IQ) and other

evidence. In addition, students will be screened by another special education teacher. These processes are an integral part of managing the teaching and learning process suitably for individual students.

1.2 Organizing education plans and learning facilities

Among special needs students, an Individualized Education Plan is extremely important in accordance with the Education Management Act for the Disabled 2008, which clearly specifies as follows: “A plan which determines educational management guidelines that are in line with the special needs of people with disabilities including determining technology, facilities, media, services and any other personal educational assistance.” (2008: 1)

1.3 Teaching and learning conduct

All 9 students in the special education program participate in the teaching and learning activities of normal classrooms in certain subjects such as art, music, English, boy and girl scouts, health education, physical education, and elective courses, etc. The core courses are mathematics, Thai language, science, and social studies. Some students in the special education program can attend, while some prefer to study in the special education classroom instead. The arrangement for students to attend the regular classroom of each subject will depend on the skills and learning ability of each student according to the schedule. Students receive 6 lessons per day from 8:30 am - 15.40 pm. 2 breaks between 10.30-10.40 am. and 2.30 - 2. 40 pm., including a lunch break from 11.40 am - 12.30 pm.

1.4 Learning assessment and evaluation

Two patterns of course content evaluation is made for the special needs students as follows: 1) art education, and physical education are assessed and evaluated for full attendance students and 2) content adjusted courses like mathematics, Thai language, science, English language, and social studies are evaluated by special education teachers. The students in the special education program are provided with learning evaluation report booklets the same as students in regular program.

2. Human Resources

Personnel are considered a major resource and key to the development of educational institutions; however, there are approximately three hundred personnel at Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University, from the Primary level through Mattayomsuksa 6 (grade 12), in order to support the educational services for students in Chonburi province and in the eastern region. Furthermore, the special education program is one of the tasks and responsibilities of the Primary Education Department. This special education program consists of 2 special education teacher specialists and 1 director of special education program from other fields. In relation to analysis of human resources data, the researcher has focused on indicators of roles, responsibilities, and practices in

relation to special education management, both directly and indirectly. It can be separated into 4 important points as follows: (1) roles of regular teachers at the primary level; (2) roles of special education instructors; (3) internal school cooperation, and (4) external school cooperation (school and parents).

2.1 Roles of regular teachers at the primary level

Personnel in this school are qualified, knowledgeable, capable, and expert, with the intention to work and understand their roles and responsibilities as an important part of institutional development. From the interviews with the teachers, it was important to note that they help organize the teaching and learning to achieve the objectives of the department and the policies of the school. It is also a credit for the school, as the teachers contribute greater effort to publicize the school's reputation. In addition, the regular program teachers in the primary department also seek additional knowledge to improve and modernize teaching and learning to advance the education system as seen in an interview with a teacher who suggested that they themselves have developed teaching and learning methods for the benefit of both teachers and students, including current global updates. More importantly, the development of special education for the special education program has received great cooperation from the regular teachers of the primary education department, who are pleased to support the improvement of special needs students. School administrators acknowledged their confidence in the strengths of regular teachers and the significant power of the development of co-educational special education when they mentioned that "human resources for the regular program are our strength and teachers are ready and well-prepared because they are able to allow special needs students to study together with regular program students."

2.2 Roles and responsibilities of special education teachers

The personnel of this school are academically qualified, knowledgeable, capable, and expert. Special education instructors have completed special education in special education and have experience with special needs students for at least 4 years.

2.3 Cooperation within the school

Personnel, including both the regular and special education teachers in the school, work cooperatively, and understand the roles and responsibilities of each department, with attitudes, sympathy, and readiness to provide support for institutional development more efficiently. Regular program teachers and special education teachers understand the importance of coordination and collaboration for the benefit of all students. According to the interviews, it appeared that all teachers remained helpful in dealing with and accessing special needs students as well as encouraging coordination for information among special education and regular programs. The school has scheduled official regular meetings based on policy (Elementary Education Meeting).

The meetings allow the teachers from the special education program to report: 1) students' traits; 2) progress, and 3) situations requesting assistance from regular program teachers. Teachers also communicate with each other informally during the break by phone messaging.

3. Environmental resources, locations, learning materials, and conducive facilities

The environment and location are considered the outstanding features of this school. According to the interview with the management, the school buildings have been regularly repaired and renovated in order to accommodate the increasing number of students. Moreover, the size of the school is adequate and can be used to carry out various activities appropriate to the number of students. In the interview, the administrator provided information as follows: The buildings and facilities for each specific purpose have increased with the number of students. In the past, there were only 3,000 students, but there are currently 3,200 students. However, the school has changed a lot, from having 1 room for 1 level (6 rooms per building); currently, there are 5 rooms per level, totaling 30 rooms per building. In addition, observation revealed that the area around the school is clean, including the elementary, secondary, and international program departments. There are many playgrounds, including a standard-sized swimming pool used as a recreation and exercise activity for students. Teaching media for each subject is appropriate and sufficient for students' participation. The activities for the special education program are located on the 2nd floor, building 4, known as the elementary building. Data analysis on environmental resources, location, learning media, and conducive facilities in this study is classified into 3 important points as follows: (1) organizing the atmosphere in the special education classroom; (2) arranging the atmosphere in the normal classroom, and (3) organizing the environment outside of the classroom conducive to learning and safety.

3.1 Organizing the atmosphere in the special education classroom

There are 2 classrooms used in the special education program. The first room is for special education classes which consist of tables for 2 special education teachers and 9 students, a document cabinet and a shelf, refrigerators, and floor mats, etc. The second room is used as an additional activity room, consisting of approximately 10 large healing balls and a toy car for young children, 1 car seat, 1 teacher desk, and full-floor mats. The overall observation is that the special education classroom is spacious and suitable for the number of students. There is 1 doorway suitable for the care and safety of students, and there are also windows for suitable light. Student desks are also provided serving students by age and readiness. Teacher desks are positioned in each corner to provide students with intensive care, with a student desk set in front and beside the teacher's desks. Furthermore, there are air-conditioned classrooms for temperature control.

3.2 The arrangement of the atmosphere in the normal classroom

Students in the special education program attended some general subjects in the normal classroom of their own level. Therefore, there is an appropriate size of normal classrooms for about 30 students. The color of the walls is cool and clean, with enough windows to let in light. There is 1 entrance, and the teacher's desk is in front of the room near the blackboard. In addition, there air conditioning to control the temperature to suit the needs of students. While the seating arrangement of the students is appropriate by using peer support techniques, namely, students in special education programs sit close to normal students who can act as models, and they do not have separate desks for students in special education programs from other students.

3.3 Organizing the environment outside the classroom for learning and safety promotion.

Organizing the environment for learning and safety promotion of those with special needs is important because these students need clear communication tools or symbols. It can enhance understanding and learning about the rules and regulations of coexistence in society.

4. Budget resources

Budget resources are considered strength of this school. From interviews with school administrators, it was found that this school has a good economic status, and also has clear budget allocation. Moreover, the school is able to request supporting funding from external agencies as well. In addition, the school administrators have tried to allocate the budget and support development in all aspects, including restoration of buildings and facilities, safety, and environment. Moreover, it includes the academic programs of the various departments, focusing on producing quality students. An important goal that the management realizes and encourages is the importance of budgeting for the systematic development of special education in terms of joint education. The director said that the school aims to support special needs students to properly live in society and to be able to sustain their own needs as well as to work with other people in society. The analysis of budgetary data for the special education program is divided into 2 important aspects as follows: (1) personnel and department development, and (2) development of media and productive learning tools.

4.1. Personnel and departments development

The school management realized the necessity of knowledge promotion regarding personnel in order to understand teaching and learning management and how to assist students with special needs appropriately. In other words, it is an additional workload and cooperation of all for student encouragement to meet their study opportunities with the regular students as much as possible. Thereby, the administration has completed personnel and department missions as follows: (1) budgeting for research to support the special education management program; (2)

developing a plan for teacher education training for primary education in order to update their knowledge in education management for special needs students, and; (3) allocating budget to increase the recruitment rate for special education personnel.

5. Other essential resources related to the inclusive education program development

According to the analysis of other essential resources related to the inclusive education program development, the researcher has discovered that the partnership between school and parents is very important as it provides excellent support, both budget and necessary resources for educational development. Therefore, student development cannot be the responsibility of any one party. It has to involve cooperation from both parties. From the interview with the management, it was mentioned that parents will fully cooperate as long as they understand. Therefore, the school emphasizes program policies that provide opportunities for understanding and connection by organizing formal meetings between teachers and parents every semester, called "Home and School Relations" project. The teachers described the nature of this meeting as parents participate in family relations media then they are separated to talk to a specific subject teacher 1 time per semester. In addition to this formal meeting, parents are able to consult and ask for advice from teachers closely, such as talking on the phone, sending messages by phone or meeting after school.

Conclusions, discussions, and plan recommendations

Result analysis of the Institutional Research and Development of the inclusive education program development for special need students of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University were presented. Evaluation of 5 main important resources was emphasized as follows: (1) curriculum, study plan, policy resources; (2) human resources; (3) media and learning resources; (4) budget resources, and (5) other knowledge-related resources.

This research was completely by data collection based on qualitative research methodology in order to study in-depth information, understand policy, principles, context, and culture of the institution, as well as the special education program. The data collection method consists of: (1) individual open-ended interviews; (2) group open-ended interviews; (3) documents or media analysis, and (4) observation and records from the actual location.

According to data analysis, it was found that the personnel of the school are determined and willing to cooperate effectively in the special education development in order to assist students with special needs to develop appropriate learning along with the opportunity of participatory support in activities with general students as well as living happily with other people in society. However, the evaluation of the current conditions of the special education program has demonstrated some obstacles and limitations

causing the inclusive study program not to meet the standards expected. Thus, the school is continuing to develop in order to achieve efficiency according to the overview of the assessment of each resource in the five key factors mentioned above. Therefore, the following chapters will present conclusions, discussions, and plan recommendations of the inclusive education program development for special needs students of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University.

The objective of this research is to characterize the research and evaluate the project to enhance the educational value for students with special needs. Moreover, it also focuses on the study of facts as well as assessing the integrated educational management of the special education program for Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University, together with analysis, synthesis, study, and solutions to improve the structure and plans of education management in a systematic manner for more effective practices.

This research applied the techniques of qualitative research methods to study an in-depth understanding of performance in this institution. Therefore, the utilized tools in this research are diverse, such as: (1) individual open-ended interviews; (2) group open-ended interviews; (3) document or media analysis, and (4) observations and records from the actual location. With regard to the population, the samples in this research were selected by purposive random method, divided into 3 groups completed by in-depth interviews consisting of: (1) 2 administrators; (2) 6 normal teachers from the primary education department, and (3) 2 special education teachers. As a researcher and scholar in line with the role of institutional research, the researcher, therefore, has collected data, assessed, and analyzed the special education program by focusing on 5 key resources for operational efficiency, and provided suggestions for a more systematic educational service for schools as follows.

1. Curriculum, special study plan, policy resources
2. Human Resources
3. Environmental resources, location, learning materials and conducive learning tools
4. Budget resources
5. Other essential resources for the development of inclusive education programs

Discussion

The results highlighted the idea for modeling inclusion to determine what needed to remain or be modified to improve greater equality and opportunity for the education of students with and without disabilities in the social environment. Finally, the discussion showed the challenges and comparison for advantages and disadvantage from shifting the educational system from a traditional program to an inclusive program. The recommendation for future institutional research would be described to focus on

maintaining a high quality of education and services for diverse students during a turbulent time.

This institution research mainly focuses on planning a strategic implementation to understand the key perspectives of the school resources by relying on measurements or evaluations. This is a tool that drives the school forward efficiently; therefore, relying on measurements or assessments is very necessary for research.

Assessment and analysis in this research applied SWOT analysis (Strengths / Weaknesses / Opportunities / Threats) by studying both internal factors and external factors that have an impact on the effectiveness of the special education program. The analysis of internal factors must be from the actual situation by specifying the strengths and weaknesses of the special education program while understanding the environment, and external factors, which are opportunities and threats. (Harrison, 2010; Brueneski & Chen, 2017)

SWOT analysis is hence the main strategy tool for creating a plan to develop the structure of special education systematically in order to align with the school policy that focuses on providing students with special needs equal opportunities in basic education, including self-reliance and happiness for living in society. Therefore, the education provision as part of regular classroom activities will help students develop the necessary skills to live with others in society. However, the SWOT analysis method consists of 4 strategies, enhancing the effectiveness of special education programs as follows: 1) empowerment; 2) immunization; 3) development acceleration; 4) solving crises from the discussion of the SWOT analysis, 4 strategies for enhancing the effectiveness of the special education program of the school, including empowerment, immunization, development acceleration, and solving of crises were developed. In the next process, the researchers have summarized the results of this analysis to find ways to plan for the development of special education programs for implementation.

Reference

- Bruneski. P., & Chen. E. (December, 2017). SWOT Analysis, strengths, weaknesses, opportunities, threats. Re <https://images.template.net/wp-content/uploads/2016/01/18134501/swot-analysis-in-marketing-strategy.pdf>
- Carson, C. (2015). Rethinking special education's "least restrictive environment" requirement. *Michigan Law Review*, 113(8), 1397-1426.
- Children and Youth with Disabilities. (May, 2016). The Condition of Education: U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics. Retrieved from http://nces.ed.gov/programs/coe/indicator_cg.asp
- Department of Education, National Center for Education Statistics. (June, 2016). Students with disabilities. Fast Facts: U.S. Retrieved from <https://nces.ed.gov/fastfacts/display.asp?id=64>

- Ferry, M. (November, 2011). Ten items every special educators should have in their classroom. Retrieved from <http://www.friendshipcircle.org/blog/2012/11/20/10-items-every-special-educator-should-have-in-their-classroom/>
- Harrison, P. J. (2010). Strategic planning and SWOT analysis. Health Administration Press. Retrived from https://www.ache.org/pdf/secure/gifts/Harrison_Chapter5.pdf
- Meglemre, J. (2016). Faire does not mean equal: Creating an inclusive environment for students with disabilities. *Leadership*, 45 (5), 36-39.
- Richard, J.G. (2000). The source for treatment methodologies in autism. *LinguSystems: IL*
- Rueda, R., Gallego. A. M., & Moll. C. L. (2000). The least restrictive environment a place or a context? *Remedial and Special Education*, 21(2), 70-78.
- Vaz, S., Wilson, N., Falkmer, M., Sim, A., Scott, M., Cordier, R., & Falkmer, T. (2015). Factors associated with primary school teacher's attitudes towards the inclusion of students with disabilities. *Plos One*, 1-12. doi:10.1371/journal.pone.0137002

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

1.2 ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิจัย และบทความวิชาการ

1.3 ขอบเขตเนื้อหา วารสารครอบคลุมสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ครุศาสตร์ ศาสตร์ จิตวิทยา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เดือนเมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-เดือนสิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-เดือนธันวาคม

2. เกณฑ์การตีพิมพ์

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ เป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพ เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีประโยชน์ โดยผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไขเพิ่มเติมหรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งตีพิมพ์

2.5 บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่ไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน

3. ประเภทของบทความ

ผู้เขียนสามารถส่งบทความได้ 2 ประเภท คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 บทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อ

3.1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.1.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.1.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.1.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.1.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.1.6 บทนำ

3.1.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1.9 ผลการวิจัย

3.1.10 อภิปรายผลการวิจัย

3.1.11 ข้อเสนอแนะ

3.1.12 เอกสารอ้างอิง

3.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อ

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.2.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.2.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.2.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.2.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

3.2.6 บทนำ

3.2.7 เนื้อหา

3.2.8 บทสรุป

3.2.9 เอกสารอ้างอิง

4. รูปแบบและการเรียงลำดับเนื้อหา

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้กำหนดแนวทางการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ในวารสาร ซึ่งผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาให้เป็นไปตามรูปแบบ ดังแสดงในตาราง โดยมีความยาวของบทความ 12-15 หน้า (ขนาดกระดาษ B5)

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่องบทความ ภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 pt.
2	ชื่อเรื่องบทความ ภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 pt.
3	ชื่อผู้เขียนภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. และมีสัญลักษณ์ * ทำย่นามสกุลผู้ประสานงานหลัก

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
4	ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. และมีสัญลักษณ์ * ทำย่นามสกุลผู้ประสานงานหลัก
5	บทคัดย่อ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. เนื้อหาในบทคัดย่อจัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ให้มีเนื้อหาไม่เกิน 350 คำ
6	คำสำคัญ	ให้นำคำหลักที่สำคัญ จากชื่อเรื่อง หรือตัวแปรมาลงโดยไม่ต้องให้ความหมาย (ประมาณ 3-5 คำ) จัดชิดซ้าย ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
7	ABSTRACT	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาในบทคัดย่อจัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ให้มีเนื้อหาไม่เกิน 350 คำ โดยแปลตามบทคัดย่อภาษาไทย
8	Keywords	ให้ใส่คำหลักที่สำคัญเป็นภาษาอังกฤษ (จำนวนตามคำสำคัญ) จัดชิดซ้าย ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
9	บทนำ	คำว่า บทนำ จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาให้บรรยายถึงความสำคัญและที่มาของการวิจัย โดยมีเนื้อหาประมาณ 1-2 หน้า จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
10	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	คำว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัย จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาในวัตถุประสงค์กล่าวเป็นข้อๆ จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
11	วิธีดำเนินการวิจัย	คำว่า วิธีดำเนินการวิจัย จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาให้ระบุประชากร กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งระบุวิธีการได้มาซึ่งตัวอย่าง ระบุตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ขอบเขตเนื้อหา แนวคิดทฤษฎี ที่ใช้ในการวิจัย หรือการเก็บรวบรวมข้อมูล (ถ้ามี) ให้ระบุชื่อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพร้อมค่าสถิติที่แสดงค่าคุณภาพของเครื่องมือ (สรุปย่อ) จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
12	ผลการวิจัย	คำว่า ผลการวิจัย จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาให้ใส่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยสามารถใส่ภาพ/ตาราง/กราฟพร้อมทั้งอธิบายผลอย่างย่อ จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
13	อภิปรายผลการวิจัย	คำว่า อภิปรายผลการวิจัย จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาให้แสดงเหตุผลทางวิชาการถึงสิ่งที่พบจากการวิจัย โดยมีเอกสารอ้างอิง และนำเสนออภิปรายผลเท่าที่จำเป็นอย่างชัดเจนและครอบคลุม จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
14	ข้อเสนอแนะ	คำว่า ข้อเสนอแนะ จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาให้เสนอแนะสิ่งที่จำเป็น และสำคัญที่ได้จากการวิจัย จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
14	เอกสารอ้างอิง	คำว่า เอกสารอ้างอิง จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. โดยระบุเอกสารอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาให้ครบถ้วน
15	เนื้อหา (บทความวิชาการ)	คำว่า เนื้อหา จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. เนื้อหาให้ใส่ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยสามารถใส่ภาพ/ตาราง/กราฟพร้อมทั้งอธิบายผลอย่างย่อ จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
16	บทสรุป (บทความวิชาการ)	คำว่า บทสรุป จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 15 pt. จัดกระจายชิดขอบ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
17	ชื่อตาราง	ใช้คำว่า ตารางที่... (ตัวหนา) จัดชิดซ้ายเหนือตาราง ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.
18	คำอธิบายภาพ แผนภูมิ หรือ กราฟ	ใช้คำว่า ภาพที่... (ตัวหนา) จัดกึ่งกลาง ใต้ภาพ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 pt.

5. รูปแบบการเขียนอ้างอิงในเนื้อหาและเอกสารอ้างอิง

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ใช้การอ้างอิงระบบนาม-ปี หรือระบบ APA (American Psychological Association) 7th edition ที่มีการปรับปรุงรูปแบบการอ้างอิงให้ทันสมัยให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (Citing Reference in Text) ให้ระบุ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าของเอกสารอ้างอิงไว้ในวงเล็บแทรกเนื้อหาและวางไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม

1.1 ผู้แต่ง 1 คน

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุล,/ปี)
อังกฤษ สกุล/(ปี) หรือ (สกุล,/ปี)

... กิตติชัย รัตนะ (2549) ได้วิจัยเรื่อง...

... และได้ทำการศึกษาทฤษฎีการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น (Benson, 2012) ...

... ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ (Megan, 1996: 121) ...

หมายเหตุ: เครื่องหมาย/ หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ

1.2 ผู้แต่ง 2 คน

ไทย ชื่อ/สกุลและ/ชื่อ/สกุล/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุลและ/ชื่อ/สกุล,/ปี)
อังกฤษ สกุล/and/สกุล/(ปี) หรือ (สกุล/&/สกุล,/ปี)

... ฉันทพงศ์ สารรัตน์ และ ชลธิชา โรจนแสง (2563) กล่าวถึง...

... ตามแนวคิดของ Robinson and Mary (1993) ประกอบด้วย...

... คู่มือทางพันธุศาสตร์ (Robinson & Mary, 1993) ...

1.3 ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไป

ไทย ชื่อ/สกุลและคณะ/(ปี) หรือ (ชื่อ/สกุลและคณะ,/ปี)
อังกฤษ สกุล/et al./(ปี) หรือ (สกุล/et al./ปี)

... อภิวัฒน์ แสนคุ้ม และคณะ. (2563) ได้วิจัยเรื่อง...

... รูปแบบการพัฒนาการศึกษา (อภิวัฒน์ แสนคุ้ม และคณะ, 2563) ...

... การวิเคราะห์การเกิดโรคลำไส้อักเสบ (Sookkhee et al., 2018) ...

1.4 ผู้แต่ง 3 คนขึ้นไปการอ้างอิงมากกว่าสองแหล่งข้อมูลให้เขียนเรียงตามลำดับอักษร ดังนี้

... สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สาธิต จันท (2552) และ สัมฤทธิ์ พูนสุข (2550) ...

... การบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น (คณานนท์ พรหมมา, 2549; สาธิต เพ็งดี, 2555) ...

... ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ (Megan & Jonh, 1996; Marry et al., 2006) ...

1.5 การอ้างอิงกรณีไม่มีชื่อผู้เขียน ดังนี้

ไทย (“ชื่อเรื่อง”,/ปีที่เผยแพร่)
อังกฤษ (“Title”,/ปีที่เผยแพร่)

... (“มะเร็งลำไส้ใหญ่”, 2563) ...

... (“Crohn’s disease”, 2020) ...

1.6 การอ้างอิงจากข้อมูลจากแหล่งข้อมูลระดับทุติยภูมิ

กรณีอ้างหน้าข้อความ

ไทย ชื่อ/สกุล/(ปี,/อ้างถึงใน/ชื่อ/สกุล,/ปี)
อังกฤษ สกุล/(ปี,/as cited in/สกุล,/ปี).....

สมพร วงศ์วิฐาน (2555, อ้างถึงใน สุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์, 2563)

Lin et al. (2011, as cited in Sookkhee, 2018)

กรณีอ้างท้ายข้อความ

ไทย ...(ชื่อ/สกุล,/ปี/อ้างถึงใน/ชื่อ/สกุล,/ปี)..
อังกฤษ ...(สกุล,/ปี/as cited in/สกุล,/ปี)...

(สมพร วงศ์วิฐาน, 2555 อ้างถึงใน สุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์, 2563)

(Lin et al., 2011 as cited in Sookkhee, 2018)

2. การเขียนรายการอ้างอิง ให้ระบุรายชื่อเอกสารที่ใช้เป็นหลักในการค้นคว้าวิจัยที่ได้ตรวจสอบ เพื่อนำมาเตรียมรายงานและมีการอ้างอิง จัดเรียงตามตัวอักษร โดยรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้

2.1 หนังสือที่เป็นรูปเล่มที่มีผู้แต่งคนเดียว ให้ใช้รูปแบบดังนี้

ไทย ชื่อ/สกุล./(ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์.
อังกฤษ สกุล,/อักษรย่อชื่อ./(ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). บริษัท ไทเนรมิต อินเตอร์ โปรเกรส ซิฟ จำกัด.

Stebbing, L. (1993). *Quality Assurance: The Route to Efficiency and Competitiveness* (3rd ed). Ellis Horwood.

หมายเหตุ : 1) กรณีไม่ปรากฏปีพิมพ์ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)

2) สำหรับครั้งที่พิมพ์ให้ใส่เมื่อหนังสือพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องระบุครั้งที่พิมพ์

3) กรณีไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ให้ใส่ (ม.ป.ท.) หรือ (n.p.)

2.2 หนังสือที่เป็นรูปเล่มมีผู้แต่ง 2 คน ให้ใช้ “และ” หรือ “&” เชื่อมระหว่างชื่อผู้แต่งทั้งสอง

สอง

ไทย	ชื่อ/สกุล/และ/ชื่อ/สกุล./ (ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์.
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล,/ชื่อ./ (ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์.

กรรณิการ์ สุขเกษม และ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). *คู่มือการประยุกต์การใช้โปรแกรม LISREL*. ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.

Robinson, A., & Mary, G.L. (1993). *Clinical Genetics Handbook*. (2nd ed). Blackell Scientific.

2.3 หนังสือที่เป็นรูปเล่มมีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ใส่ชื่อทุกคน โดยใส่, และ ... หรือ, & ก่อนหน้าชื่อคนสุดท้าย

ไทย	ชื่อ/สกุล,/ชื่อ/สกุล,/ชื่อ/สกุล,/และ/ชื่อ/สกุล./ (ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์.
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ./,สกุล,/อักษรย่อชื่อ./,สกุล,/อักษรย่อชื่อ./&/สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ (ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/สำนักพิมพ์.

สุภมาศ อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. เจริญดีมีนคังการพิมพ์.

Abeles, F.B., Page W.M., & Mikal E.S., Jr. (1992). *Ethylene in Plant Biology*. (2nd ed). Academic Press.

2.4 หนังสือที่เป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ไทย	ชื่อ/สกุล./ (ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/URL
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ (ปีพิมพ์)/ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)/URL

สุทธิชัย ไ้วศิริ. (2542). *หลักสถิติ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. <http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=ST203>

Joseph, C.W. (n.d.). *An Introduction to the Science of Statistics: From Theory to Implementation*. <https://www.math.arizona.edu/~jwatkins/statbook.pdf>

2.5 บทในหนังสือ

ไทย	ชื่อ/สกุล./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.),/ชื่อหนังสือ (น./เลขหน้า)/สำนักพิมพ์.
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทหรือชื่อบทความ./In/ชื่อบรรณาธิการ (Ed. หรือ Eds.),/ชื่อหนังสือ/(pp./เลขหน้า)/สำนักพิมพ์.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDRF. ใน ทิศนา ขัมมณี และ สร้อยสน สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (น. 1-18). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ngo, N.V. (1998). Some aspects of cooperation in the Mekong delta. In D.G. Marr & C.P. White (Eds.). *Postwar Vietnam: Dilemmas in Socialist Development*. (pp. 163-173). Southeast Asia Program.

2.6 บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มี DOI

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า.
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า.

อภิวัฒน์ แสนคุ้ม, สุรศักดิ์ ศรีกระจำง, พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง, และ ประดิษฐ์ ศิลาบุตร. (2563). รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดสู่ความเป็นมาตรฐานสากล. *วารสารบัณฑิตพัฒนสาร*, 7(1), 1-15.

Panishkan, K., Sanmanee, N., & Pramual, S. (2011). Principal Component-based Modeling Approaches for Predicting Soil Organic Matter. *Thailand Statistician*, 9(1), 51-64.

2.7 บทความในวารสารแบบรูปเล่ม/อิเล็กทรอนิกส์ที่มี DOI

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า. /https://doi.org/เลขdoi
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร/เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)/เลขหน้า. /https://doi.org/doi

Lee, S., Wu, M.C., & Lin, X. (2012). Optimal tests for rare variant effects in sequencing association studies. *Biostatistics*, 13(4), 762-775.
<http://doi:10.1093/biostatistics/kxs014>.

2.8 หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปี/วัน/เดือน)/ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้า.*
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปี/เดือน/วัน)/ชื่อคอลัมน์/ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้า.*

ณัฐฤดี เหล่าทวิทรัพย์. (2561, 29 ตุลาคม). การเงินการลงทุน: ปรับพอร์ตรับมือ Fed ขึ้นดอกเบี้ยต่อไม่รอแล้ว. *กรุงเทพธุรกิจ*, 19.

Wipatayotin, A., Nanuam, W., & Charoensuthipan, P. (2020, December 22). Thailand: We cannot stop them all. *Bangkok Post*.
<https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2039171/we-cannot-stop-them-all>

2.9 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

(Doctoral dissertation/ Master's thesis)

2.9.1 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ตีพิมพ์

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]/ชื่อมหาวิทยาลัย.
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[Unpublished doctoral dissertation or Unpublished master's thesis]/ชื่อมหาวิทยาลัย.

สิริกลยา สุขชี. (2553). การเปรียบเทียบวิธีการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ วิธีโครงข่ายประสาทเทียม และวิธีเจ็นติกอัลกอริทึม โดยใช้องค์ประกอบหลักในการพยากรณ์อันตรายวัตถุในดิน : กรณีศึกษาพื้นที่เกษตรกรรมสวนผลไม้ในภาคตะวันตกของประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Sookkhee, S. (2018). *Efficiency of Single SNP and SNP-Set Analysis in Genome-Wide Association Studies* [Unpublished doctoral dissertation]. King Mongkut's University of Technology North Bangkok.

2.9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์ (กรณีไม่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]/ชื่อเว็บไซต์./URL
อังกฤษ	สกุล/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral dissertation or Master's thesis]/ชื่อเว็บไซต์./URL

สิริภพ สังข์แก้ว. (2551). การศึกษาสภาพปัญหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการและแนวทางการพัฒนาการใช้โทรศัพท์ตามประสงค์ของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร
http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Sirapob_Sungkaew/Fulltext.pdf

Razali, R. B. M. (2014). *Studies on the relationship between single nucleotide polymorphisms and protein interactions* [Doctoral Dissertation]. Imperial College of London (United Kingdom). <https://core.ac.uk/download/pdf/76996761.pdf>

2.9.2 วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตและวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตจากเว็บไซต์ (กรณีอยู่ในฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)/[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ)/[Doctoral dissertation or Master's thesis, ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.

McNiel, D. S. (2006). *Meaning though narrative: A personal narrative discussing growing up with an alcoholic mother* (UMI No. 1434728) [Master's thesis]. ProQuest Dissertations and Theses database.

2.10 รายงาน

2.10.1 รายงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่น

ไทย	ชื่อหน่วยงาน/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข. (2561). *รายงานประจำปี 2561*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง. <http://www.rayonghealth.com>

Reuters Institute for the Study of Journalism. (2019). *Reuters Institute Digital News Report 2019*. Recent Reuters Institute Publications. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/DNR_2019_FINAL_27_08_2019.pdf

2.10.2 รายงานที่จัดทำโดยผู้เขียนรายบุคคลสังกัดหน่วยงานรัฐหรือองค์กรอื่น

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปีที่เผยแพร่)/ชื่อเรื่อง./สำนักพิมพ์./URL(ถ้ามี)

นิภา ศรีช้าง และ ลลิตรา คำวี. (2560). *การพยากรณ์การพลัดตกหกล้มของผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2560 – 2564*. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. <http://www.thaincd.com/document/file/violence/2560-2564.pdf>

Dickson, B., & Isemann, H. (2010). *Research Institute of Molecular Pathology*. Ueberreuter Print GmbH. https://www.imp.ac.at/fileadmin/content/About_IMP/Research_Reports/2010_IMP_Research_Report.pdf

2.11 เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมวิชาการ ที่ไม่มี proceeding (Symposium)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปี,/วันที่,/เดือน)/เรื่องที่ประชุม./ใน/ชื่อ/(ประธาน)/ชื่อการประชุม/[Symposium]./ ชื่อสถานที่จัดประชุม/สถานที่ประชุม.
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน,/วันที่)/Title of contribution./In/ชื่อ/(Chair)/Title of symposium/[Symposium]./Conference Name,/Location.

Sookkhee, S., Baksh, M. F., & Kirdwichai, P. (2018, March 14-16). Efficiency of Single SNP analysis and Sequence Kernel Association Test in Genome-wide Association Analysis. In Sookkhee S. (Chair), *Proceedings of the International MultiConference of Engineers and Computer Scientists 2018* [Symposium]. IMECS 2018. The Royal Garden Hotel, Kowloon, Hong Kong.

2.12 การนำเสนอผลงานวิจัยหรือการนำเสนอโปสเตอร์ (Paper/ Poster Presentation)

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปี,/วันที่,/เดือน)/ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ Poster presentation]./ชื่อการประชุม/สถานที่.
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี,/เดือน,/วันที่)/ชื่อ paper หรือ poster/[Paper หรือ Poster presentation]./Conference Name, Location.

สิริกัลยา สุขชี, อุคมพันธ์ พิษณุประเสริฐ, พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง และ พิศาล สุขชี. (2558, 20-22 พฤษภาคม). *สภาวะการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการดูแลสุขภาพในสีกุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ* [Paper presentation]. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช.

Chatree, J., Sookkhee, P., & Sookkhee, S. (2016, July 13-15). *Text Mining Approach to Extract Information of Symptoms and Herbs from Data on Thai Web Sites* [Poster presentation]. In the International Conference on Applied Statistics 2016 (ICAS 2016), Phuket, Thailand.

2.13 รายงานการประชุมเชิงวิชาการ (Proceeding)

2.13.1 ในรูปแบบรูปเล่มหนังสือ

ไทย	ชื่อ/สกุล/(ปี)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(น./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล.
อังกฤษ	สกุล,/อักษรย่อชื่อ/(ปี)/ชื่อเรื่อง./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed. หรือ Eds.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่อการประชุม/(pp./เลขหน้า)/ฐานข้อมูล.
*กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูลตัวอย่างชื่อฐานข้อมูล. /https://doi.org/xxxx	

ฉัตรชัย สืบทรัพย์, อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ, จำเริญ อุณแก้ว และ สุรศักดิ์ ศรีกระจำจ. (2560). การเตรียมความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศรีสะเกษกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. ใน จำเริญ อุณแก้ว (บ.ก.), *การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏศรีสะเกษวิชาการ ครั้งที่ 4* (น. 238–242). มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

2.13.2 ในรูปแบบวารสาร

ไทย ชื่อ/สกุล./ (ปี)./ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)./เลขหน้า./URL
อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อ./ (ปี)./ชื่อเรื่อง:/ชื่อเรื่องย่อ./ชื่อวารสาร./เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)./เลขหน้า./URL
 *กรณีมีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากฐานข้อมูล ตัวอย่างชื่อฐานข้อมูล./
<https://doi.org/xxxx>

Chaudhuri, S., & Biswas, A. (2017). External term-of-trade and labor market imperfections in developing countries: Theories: Theory and evidence. *Proceedings of the Academy of Economics and Economic Education*, 20(1). 11-16. <https://search-proquest-com.elibrary.jcu.edu.au/docview/1928612180?accountid=16285>

2.14 เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์ (เอกสารประกอบการเรียน)

ไทย ชื่อ/สกุล./ (ปี)./ชื่อเอกสาร/[เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]/คณะ./มหาวิทยาลัย.
อังกฤษ ชื่อ/สกุล./ (ปี)./ชื่อเอกสาร/[Unpublished manuscript]/คณะ./มหาวิทยาลัย.

พิศาล สุขชี. (2562). *การเขียนโปรแกรมด้วยภาษาไพธอน 3* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

2.15 เว็บไซต์

ไทย ชื่อ/สกุลผู้เขียน./ (ปี./วัน/เดือนที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL
อังกฤษ สกุล./อักษรย่อชื่อผู้เขียน./ (ปี, เดือน/วันที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ชื่อเว็บไซต์./URL

- * กรณีที่ไม่มีวันที่เผยแพร่ปรากฏ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หรือ (n.d.)
- * กรณีที่มีปรากฏเฉพาะ พ.ศ. หรือ ค.ศ. ให้ใส่แค่ (ปี) เท่านั้น
- * กรณีชื่อผู้เขียนและชื่อเว็บไซต์เป็นชื่อเดียวกัน ให้ตัดชื่อเว็บไซต์ออก

วรุตม์ โล่ห์สิริวัฒน์. (2559, 7 เมษายน). *มะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก*. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. <https://www.si.mahidol.ac.th/th/healthdetail.asp?aid=1218>

LeBrun, N. (2019, 22 May). *Crohn's Disease: 11 Things Doctors Want You to Know*. *Healthgrades*. <https://www.healthgrades.com/right-care/crohns-disease/crohns-disease-11-things-doctors-want-you-to-know>

2.15 ราชกิจจานุเบกษา

ไทย ชื่อกฎหมาย./ (ปี./วัน/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/ตอนที่./หน้า/เลขหน้า.

ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563, 16 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 103.
หน้า1-3.

พิมพ์ที่ : ศรีสะเกษการพิมพ์ 1462-64 ถนนอุบล ตำบลเมืองใต้ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ 33000
โทร 045-611428 081-1205586

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Sisaket Rajabhat University Journal

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2565
Vol.16 No.1 January - April 2022

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการของเมอร์คอกซ์ (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กชกร ภัทรประเสริฐ และคณะ	1
การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูตามแนวทางการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงตัวเอง พิณทิพา สิบแสง และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง	13
ผลการใช้ชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางค์กู๋ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ ชัยนรินทร์ ทัพบะเริง และคณะ	28
สภาพการบริหารงานวิชาการในยุค 4.0 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ปรเมศวร์ มงคลเสริม และคณะ	42
อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานในการพยากรณ์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว นงนุช ศรีสุข และ ชนิศรา แก้วสวรรค์	57
การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ชนมน สุขวงศ์	76
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบสื่อผสมวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี สมุทรปราการ วิลดา ศรีทองกุล	89
การศึกษาพฤติกรรมและทักษะการรู้หนังสือสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิไลวรรณ วงศ์จินดา และ นนทโชติ อุดมศรี	101
การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ภาษาอังกฤษแบบเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเว็บล็อกสำหรับยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว	110
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาศาสนาภาษาอังกฤษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สุภาพร เติวียะ	122
การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พิสมัย สิมสีพิมพ์	135
การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการจัดการสาธารณะของเทศบาลในจังหวัดชุมพร ธิษณรินทร์ เหลืองจิรโชติกา	148
นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในชุมชนวัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พยอม ธรรมบุตร	158
กลวิธีการเรียบเรียงบทเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับกวีตลกาสลักชุดแสงเทียนบุลุส บรรเลงโดย ชักกี้ โอเคิลมานันท์ อัษฎาวุธ จันทวาล และ เฉลิมศักดิ์ พิฤกษ์ศรี	171
พัฒนาการของหนังสือประโมทัยคณะบุญเทียนน้อย นัฐพงษ์ ทองมีวัน และ สุรพล เนสสินธุ์	191
พัฒนาการของคณะโหวดเสียงทอง วัทธิกร แสงวงผล และ สุรพล เนสสินธุ์	208
Education Development of Enhancing Inclusion for Student with Exceptionalities of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University Sumet Ngamkanok and Wirete Chompoo	220